Padziļinātās finanšu izpētes ziņojums

2013. gada 15. martā

Ierobežota pieejamība

Guntars Krols
Partneris

Darījumu konsultāciju pakalpojumi
T +371 6704 3886
M +371 2923 4569
F +371 6704 3802
E guntars.krols@lv.ey.com

Diāna Krišjāne
Partnere

Revīzijas pakalpojumi
T +371 6704 3886
M +371 2923 4569
F +371 6704 3802
E diana.krisjane@lv.ey.com

Deniss Zlotņikovs
Projektu vadītājs

Darījumu konsultāciju pakalpojumi
T +371 6704 3821
M +371 2646 2090
F +371 6704 3802
E deniss.zlotnikovs@lv.ey.com

Mārtiņš Valters
Vecākais projektu vadītājs

Revīzijas pakalpojumi
T +371 6704 3821
M +371 2646 2090
F +371 6704 3802
E martins.valters@lv.ey.com

ERNST & YOUNG

SIA “Ernst & Young Baltic”
Muitas iela 1a, Rīga, Latvija
LV-1010

Ierobežota pieejamība

2013. gada 15. martā

Andrim Vilkam

LR Finanšu ministrijai

Smilšu ielā 1, Rīgā, LV-1919, Latvijā

God. Vilka kungs!

Nosūtām Jums padziļinātas finanšu izpētes ziņojumu (tālāk tekstā – „Ziņojums”), kas pēc Jūsu pieprasījuma sagatavots saskaņā ar mūsu 2013. gada 13. februāra līguma nosacījumiem (tālāk tekstā – „Līgums”). Šis Ziņojums ir viens no Līgumā paredzētajiem darba rezultātiem. Revidentu ziņojumi par 2008. un 2011. gada konsolidētajiem finanšu pārskatiem, kā arī prezentācija par padziļinātās finanšu analīzes un revīzijas rezultātiem, tiek iesniegti atsevišķi.

Ziņojuma mērķis un lietošanas ierobežojumi

Ziņojums sagatavots saskaņā ar Līgumu tikai un vienīgi, lai iespējami īsā laikā konstatētu pašreizējo situāciju un tās cēloņus atbilstoši darba uzdevumam, kas ir pievienots Pielikumā C, un sniegtu komentārus par AS „Liepājas Metalurgs” (tālāk tekstā – „Uzņēmums”) sākotnējiem iespējamiem risinājumiem esošās situācijas uzlabošanai, kurus ir piedāvājusi Uzņēmuma vadība. Šī Ziņojuma sagatavošanas laikā mēs esam ņēmuši vērā tikai Latvijas Republikas Finanšu ministrijas kā kredīta galvotāja intereses. Ziņojumu nedrīkst izmantot vai paļauties uz to jebkādos citos nolūkos.

Ziņojums satur konfidenciālu informāciju, kuru bez mūsu iepriekšējas rakstiskas piekrišanas nedrīkst citēt vai rādīt nevienai trešai personai, nedz arī atsaukties uz to. Līdz ar to personas, kurām mēs neesam ļāvuši iepazīties ar šo Ziņojumu, tālāk šo ziņojumu lasīt nedrīkstētu.

Šis konfidencialitātes nosacījums neattiecas uz:

- Ministru kabinetu, Saeimu, Saeimas deputātiem un tiesībsargājošām iestādēm;
- jebkādu citu personu, kam mēs atbilstoši Jūsu lūgumam esam piekrituši atklāt šo Ziņojumu un kura ir parakstījusi mūsu vēstuli par atbrīvošanu no atbildības(*Release letter*).

Šis konfidencialitātes nosacījums neattiecas arī uz gadījumiem, kad Ziņojumā ietvertā informācija jāatklāj saskaņā ar likumu, valdības rīkojumu, regulatoru prasībām, profesionālajiem standartiem vai tiesas lēmumu.

Tikai un vienīgi trešās personas pašas var noteikt, vai Ziņojums var tikt izmantots viņu mērķiem. Trešās personas pašas uzņemas visus ar šī Ziņojuma izmantošanu saistītos riskus. Ne mēs, ne mūsu saistītie uzņēmumi, darbinieki un pārstāvji neuzņemas nekādas saistības, atbildību vai rūpības pienākumu pret viņiem, un nav atbildīgi ne par kādiem zaudējumiem vai izdevumiem, kas varētu

rasties, ja kāda trešā persona izmantotu mūsu Ziņojumu, izņemot, ja ar šīm trešajām personām esam rakstiski vienojušies citādi.

Darba apjoms un raksturs

Mūsu darba apjoms un raksturs, ieskaitot pamatojumu un ierobežojumus, detalizēti izklāstīts mūsu Līgumā.

Mūsu veiktais darbs atšķiras no revīzijas, kas veikta saskaņā ar vispārpieņemtajiem revīzijas principiem. Līdz ar to mēs nevaram izteikt un neizsakām nekādu atzinumu par mums sniegto finanšu informāciju. Ziņojums sagatavots, pamatojoties informāciju, kas gūta intervijās un pārrunās ar valdes priekšsēdētāju, galveno grāmatvedi, galveno ekonomisti un citiem vadības pārstāvjiem, kā arī piemērojot analītiskās procedūras mums iesniegtajiem pārskatiem un citiem dokumentiem. Mēs nepārbaudījām vadības sniegto datu vai informācijas pareizību, izņemot tikai tik lielā mērā, kādā Jūs to lūdzāt un mēs piekritām to darīt. Šajā ziņojumā iekļautie 2012. gada finanšu dati atspoguļo nerevidētu informāciju. Revidētie 2012. gada rādītāji var atšķirties no šajā ziņojumā minētajiem skaitļiem.

Mēs pabeidzām darbu 2013. gada 15. martā. Tādējādi mūsu Ziņojumā nav ņemti vērā nekādi notikumi vai apstākļi, kas notikuši vai parādījušies pēc šī datuma. Mums nav pienākuma grozīt vai papildināt šo Ziņojumu saistībā ar notikumiem vai apstākļiem pēc darba pabeigšanas datuma.

Saņemtā informācija

Šajā Ziņojumā ietvertā informācija gūta no Uzņēmuma revidētajiem 2010. un 2011. gada un nerevidētajiem 2012. gada un 2013. gada janvāra operatīvajiem pārskatiem, pēdējām pieejamajām 2010., 2011. un 2012. gada virsgrāmatām, grāmatvedības atskaitēm par 2010, 2011. un 2012. gadu, kā arī no citiem dokumentiem, kurus Uzņēmums mums ir sniedzis šī projekta ietvaros.

Vēlamies vērst Jūsu uzmanību uz to, ka revidenta ziņojumi par 2008. un 2011. gadu bija bez piezīmēm. Mēs esam veikuši SIA „BDO Invest Rīga" 2008. un 2011.gada finanšu pārskatu revīziju par kuriem esam snieguši mūsu revidenta atzinumus, kuros esam norādījuši uz to, ka gan 2008., gan 2011. gada finanšu pārskatos ir nozīmīgas neatbilstības SFPS.

Mēs izmantojām arī citu informāciju un paskaidrojumus, kurus mums sniedza AS „Liepājas Metalurgs" valdes priekšsēdētājs, Grāmatvedības, Finanšu departaments, kā arī citi administrācijas darbinieki.

Par visu mums sniegto informāciju atbild AS „Liepājas Metalurgs" vadība. Mēs nemēģinājām pārbaudīt mums sniegtās informācijas uzticamību, izņemot, kā īpaši norādīts mūsu Ziņojumā. Līdz ar to mēs neizsakām nekādus apliecinājums par minēto finanšu informāciju.

Ja mēs veicām kādas korekcijas attiecībā uz mums sniegto informāciju, mēs to darījām, pamatojoties uz analītiskajām procedūrām, ko piemērojām mums sniegtajai informācijai, un šīs korekcijas uzskatāmas par ilustratīvām. Šāda analīze vienmēr ir subjektīva.

Šajā ziņojumā atsauces uz SIA „Ernst & Young Baltic" attiecas uz mūsu konsultācijām, ieteikumiem un analīzi. Šādas atsauces nenozīmē, ka mēs uzņemamies jebkādu atbildību par attiecīgo informāciju vai apkopojam jebkādu finanšu informāciju, ieskaitot nākotnes finanšu informāciju, vai saistām sevi ar šādu informāciju.

Mūsu darbs tika veikts ierobežotā laikā, līdz ar to veiktā analīze, iespējams, nav atklājusi visus iespējamos problēmjautājumus, kas varētu tikt atklāti, ja padziļinātās finanšu izpētes veikšanai atvēlētais laiks būtu bijis ilgāks.

Mūsu darba uzdevumā neietilpa Uzņēmuma restrukturizācijas, biznesa plāna vai citu ilgtermiņa prognožu sagatavošana. Līdz ar to mēs neizsakām viedokli par Uzņēmuma darbības prognozēm ilgtermiņā. Šī darba ietvaros netika izvērtēta iespējamā ietekme uz Latvijas vai Liepājas reģiona ekonomiku.

Mūsu ziņojums

Vissvarīgākie mūsu darba un pārbaužu rezultāti apkopoti ziņojuma sadaļā „Kopsavilkums".

Sadaļās „Uzņēmuma apskats", „Uzņēmuma vēsturiskās darbības un naudas plūsmas rādītāju analīze", „Uzņēmuma finansiālā stāvokļa izvērtēšana", „Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzināšana ar apstiprinātājiem budžetiem un izstrādāto biznesa plānu" sniegta vispārīga informācija par AS „Liepājas Metalurgs", pēdējo finanšu rezultātu analīze, konstatētas pastāvošās problēmas un sniegta šo problēmu cēloņu analīze.

Sadaļā „Finanšu prognozes" mēs sniedzam savu viedokli par AS „Liepājas Metalurgs" prognozēm un papildus nepieciešamā finansējuma apmēru.

Izceltais teksts katras lapas augšmalā domāts tikai kā ievads attiecīgajā lapā aplūkotajā tēmā, un tas lasāms tikai kopā ar pārējo lapas tekstu. Minētais teksts nav uzskatāms par ieteikumu, secinājumu vai novērojumu.

Perspektīvā finanšu informācija („prognozes")

Ja mēs bijām guvuši pietiekamus pierādījumus, mēs, pamatojoties uz konstatētiem faktiem, izdarījām secinājumus un izteicām ieteikumus attiecībā uz konkrētiem prognožu pieņēmumiem un komponentēm. Mēs nesniedzām nekādu atzinumu vai jebkāda veida apliecinājumu par prognozēm, pieņēmumiem un komponentēm.

Aplēstie un faktiskie rezultāti parasti atšķiras, jo notikumi un apstākļi bieži vien neatbilst gaidītajiem, turklāt šīs atšķirības var būt visai būtiskas. Mēs neuzņemamies nekādu atbildību par prognozēto rezultātu sasniegšanu.

Vadības apliecinājumi

Mēs vēlamies pievērst Jūsu uzmanību tam, ka vadība nav sniegusi apliecinājumu, kas apstiprina, ka Ziņojumā iekļautā informācija ir pilnīga un pareiza.

Esam gandarīti par iespēju sniegt Jums minētos pakalpojumus. Ja Jums nepieciešama papildu informācija vai paskaidrojumi par mūsu veikto darbu, lūdzu, sazinieties ar mums.

Vēršam Jūsu uzmanību uz to, ka Uzņēmuma maksātspēja jau pašreiz ir būtiski ierobežota un ir jāveic virkne pasākumu Uzņēmuma maksātspējas uzlabošanai un Latvijas Republikas Finanšu ministrijas kā galvotāja interešu aizstāvībai. Nodaļā „Nākamie soļi" iekļauts saraksts ar iespējamām tālākām darbībām Uzņēmuma darbības detalizētākai izpētei un finanšu situācijas stabilizēšanai.

Patiesā cieņā,

Diāna Krišjāne	SIA „Ernst & Young Baltic” valdes priekšsēdētāja, partnere
Guntars Krols	SIA „Ernst & Young Baltic” partneris

Saīsinājumu saraksts

Atjaunotais BDO Atzinums	"Zvērinātā revidenta atzinuma aktualizācija par AS "Liepājas Metalurgs" tēraudkausēšanas rūpnīcas modernizācijas projekta aktualizēto biznesa plānu", sagatavojis – BDO Invest Rīga, izdots 2009.gada 16.oktobrī
Atkins Ziņojums	Liepājas Metalurgs Melt Shop Modernisation Project Review. Final Report, January 2009 (izsniegts 2009.gada 19.janvārī
BDO	AS „BDO Invest Rīga"
BDO Atzinums	"Zvērinātā revidenta atzinums par AS "Liepājas Metalurgs" tēraudkausēšanas rūpnīcas modernizācijas projekta biznesa plānu", sagatavojis – BDO Invest Rīga, izdots 2009.gada 9.februārī
CAPEX	Kapitālieguldījumi
Citadele	AS „Citadele banka"
COBIT	Control Objectives for Information and Related Technology
DecXXB	20XX. gada decembra budžets
DecXXF	20XX. gada 31. decembra faktiskie rezultāti
DRN	Dabas resursu nodoklis
DRN likums	Dabas resursu nodokļa likums
EBIT	Peļņa pirms procentiem un nodokļiem
EBITDA	Peļņa pirms procentiem, nodokļiem un nolietojuma
EBT	Peļņa pirms nodokļiem
Elme Messer	LSEZ SIA „Elme Messer Metalurgs"
ERP	Enterprise resource planning (programmatūra, kas nodrošina grāmatvedības, ražošanas, pārdošanas, loģistikas un citu procesu uzskaites automatizāciju)
ES	Eiropas Savienība
EUR	Eiro
EY	SIA „Ernst & Young Baltic"
FGXXB	20xx.gada budžets
FGXXF	20xx.gada faktiskie rezultāti

Saīsinājumu saraksts

Fuchs Technology	„Fuchs Technology„ AG
IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IS	Informāciju sistēma
ISO	International Organization for Standardization
IT	Informāciju tehnoloģija
ITIL	Information Technology Infrastructure Library
Klients	Latvijas Republikas Finanšu Ministrija
kW/kWh	Kilovati/Kilovata stundas
Latvenergo	AS „Latvenergo”
Latvijas Gāze	AS „Latvijas Gāze”
Ledus halle LM	SIA Ledus halle „Liepājas metalurgs”
Liepājas Osta	LSEZ AS „Liepājas osta LM”
LM Resurss	SIA „Resurss LM”
Lpp.	Lapaspuse
LR	Latvijas Republika
LVL	Lats
M3	Kubikmetrs
Metal Group	„Metal Group” UK Ltd.
Milj.	Miljons
MK	Latvijas Republikas Ministru Kabinets
MT	Metriskā tonna
NAK	Neto apgrozāmais kapitāls
NASDAQ OMX	AS „NASDAQ OMX Riga”
NIN	Nekustamā īpašuma nodoklis

Saīsinājumu saraksts

Nordea Finance Latvia	SIA „ Nordea Finance Latvia”
NP	Naudas plūsma
OIK	Obligātā Iepirkuma Komponente
PDM	Pēdējie 12 mēneši
Piem.	Piemēram
Projekta 2009. gada decembra finanšu modelis	Finanšu modelis, kas ir balstīts uz Atkins sākotnējo Ziņojumu, bet ko atjaunoja AS “Liepājas Metalurgs” Vadība 2009. gada decembrī.
Projekta 2009. gada septembra finanšu modelis	Finanšu modelis, kas ir balstīts uz Atkins sākotnējo Ziņojumu, bet ko atjaunoja AS “Liepājas Metalurgs” Vadība 2009. gada septembrī, un kas tika izmantots par pamatu atjaunotā BDO Atzinuma izstrādē
PUDS	Polijas armatūras izplatītājs
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
Rūķis LM	SIA „Rūķis LM”
SACE	„Servizi Assicurativi del Commercio Estero” S.p.A.
SEB	AS “SEB Bank”
SFPS	Starptautiskie finanšu pārskatu standarti
SGS	Starptautiskie grāmatvedības standarti
Siemens	AS „Siemens”
SPRK	Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija
Stemcor	Stemcor UK, Ltd.
STG	STG Group S.p.A.
T	Tonnas
TDD	Telekomunikāciju un datorsistēmu dienests
Torgovij dom LM	OOO „Torgovij dom LM”
Tūkst.	Tūkstotis
UIN	Uzņēmuma ienākuma nodoklis

Saīsinājumu saraksts

UniCredit	„UniCredit MedioCredit Centrale” S.p.A.
Uzņēmums vai LM	AS Liepājas Metalurgs
Uzņēmuma prezentācija	“JSC “Liepājas Metalurgs” Modernisation program Information memorandum”
Vadība	Sergejs Zaharjins, Ilja Segals, Aleksejs Zaharjins, Benita Imbovica, Ligita Bērzupe
VBA	Visual Basic for Applications
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VSAOI	Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas

Satura rādītājs

Kopsavilkums 1

Nākamie soļi 23

Uzņēmuma apskats 27

Uzņēmuma vēsturiskās darbības un naudas plūsmas rādītāju analīze 31

1. Uzņēmuma vēsturiskās darbības rādītāju analīze 32
2. Uzņēmuma naudas plūsmas analīze 47

Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzinājums ar izstrādāto Atkins Ziņojumu un budžetu 48

3. Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzinājums ar izstrādāto Atkins Ziņojumu 49
4. Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzinājums ar 2012. gada budžetu 60

Finanšu prognozes 65

5. Finanšu prognožu metodoloģija 66
6. 2013. gada finanšu prognozes 68
7. Uzņēmumam īstermiņā nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana 82

Uzņēmuma finansiālā stāvokļa izvērtēšana 88

8. Bilances posteņu analīze 89

Satura rādītājs

Nozares apskats 105

BDO vērtēšanas ziņojumu metodoloģijas analīze 108

Iespējamo krāpniecisko pasākumu analīze 114

Nodokļu risku analīze 133

9. Pamatinformācija 134
10. PVN risks saistībā ar preču piegādi uz citām ES dalībvalstīm 135
11. PVN risks saistībā ar nepamatoti atskaitīto priekšnodokli....136
12. Sadarbības partneru pārbaude 139
13. IIN un VSAOI risks nekorektas nodokļu piemērošanas rezultātā 142
14. Neatbilstības DRN likuma prasībām 144
15. Transfercenu dokumentācija 146
16. Nodokļu risku pārvaldības novērtējums 149

IT analīze 151

17. Kopsavilkums par IT kontroļu vidi un informācijas sistēmu pārvadību Uzņēmumā....152

Pārējā darba uzdevumā noteiktā analīze 167

18. Valsts vārdā sniegtā galvojuma UniCredit par Uzņēmuma saistībām un līdzekļu izlietojuma analīze 168
19. Būtiskākās grāmatvedības uzskaites politikas....171

Satura rādītājs

20. Intervijas ar Uzņēmuma revidentiem par veiktajām revīzijas procedūrām 175
21. Starp Finanšu ministriju un Uzņēmumu noslēgtā galvojumu apkalpošanas un uzraudzības līguma nosacījumu izpildes analīze 176
22. Uzņēmuma esošo tiesvedību analīze 177
23. Uzņēmuma darījumu ar saistītajām personām analīze 178
24. Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību. 182
25. Uzņēmuma valdes un padomes locekļu un citu vadošo darbinieku atalgojuma struktūras analīze 192

Sākotnējā juridiskā analīze atsevišķiem Uzņēmuma līgumiem **194**

26. Sākotnējā juridiskā analīze atsevišķiem Uzņēmuma līgumiem 195

Pielikumi **207**

27. Pielikums A: Detalizēts nozares apraksts 208
28. Pielikums B: Stemcor atlikumu atmaksas grafiks 214
29. Pielikums C: Mūsu detalizēts darba uzdevums 215

Kopsavilkums

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Pašreizējā finanšu situācija Uzņēmumā	▶ Uzņēmums ir tuvu maksātnespējai. 2013. gada janvārī mēs konstatējām Uzņēmuma maksātnespējas pazīmes saskaņā ar likuma „Par uzņēmumu un uzņēmējdarbības maksātnespēju" 3. pantu, kas paredz, ka maksātnespējas viena no pazīmēm ir, ka parādnieks nespēj vai pamatojoties ar pierādāmiem apstākļiem nespēs pienācīgi nokārtot savas parādu saistības. ▶ Uzņēmumam ir būtiskas likviditātes problēmas (likviditātes koeficients ir ievērojami zem optimālā līmeņa (2013. gada janvāra beigās tas bija 0,46). Uzņēmums ir saņēmis brīdinājuma vēstules no bankām un lielākajiem kreditoriem (Latvenergo). Saskaņā ar Vadības teikto atsevišķas apdrošināšanas sabiedrības, kas apdrošinājušas Uzņēmuma parādsaistības, ir atcēlušas limitus. ▶ Saskaņā ar Uzņēmuma Vadības teikto, ja situācija tirgū neuzlabosies vai netiks panākta vienošanās ar lielākajiem Uzņēmuma kreditoriem, Uzņēmums nespēs pildīt savas saistības jau 2013. gada aprīlī. ▶ Uzņēmuma finanšu situācija ir ļoti atkarīga no lielākajiem klientiem un piegādātājiem, kur procesu kontrolē lielākie Uzņēmuma akcionāri. ▶ Uzņēmumam trūkst neto apgrozāmais kapitāls. 2013. gada janvāra beigās neto apgrozāmais kapitāls bija negatīvs – LVL 17,5 milj. Uzņēmuma neto apgrozāmais kapitāls, neieskaitot kavētos kreditorus (Stemcor LVL 10,5 milj. un Latvenergo LVL 8 milj.), saskaņā ar Vadības sniegto informāciju bija LVL 0,5 milj., Uzņēmuma minimālais neto apgrozāmais kapitāls pie 30 dienu naudas aprites cikla ir LVL 27 milj., savukārt optimālais pie 45 dienu naudas aprites cikla – LVL 40 milj. pie 2013. gada plānotā neto apgrozījuma. ▶ Uzņēmums ir pārkāpis finanšu nosacījumus, kas ir minēti kredītlīniju līgumos ar SEB un Citadeles bankām. Saskaņā ar UniCredit kredītlīguma nosacījumiem, nespēja izpildīt saistības pret citām kredītiestādēm var nozīmēt UniCredit kredīta daļēju vai pilnīgu pirmstermiņa atmaksu. Šie nosacījumi bija pārkāpti 2012. gada beigās. Pēc mūsu rīcībā esošās informācijas UniCredit līguma nosacījumi bija pārkāpti jau 2011. gada beigās.	H	Punkts Nr.1, 10.4, 10.5	-

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Pašreizējā finanšu situācija Uzņēmumā	▶ Uzņēmuma pamatdarbības neto zaudējumi 2012. gadā bija LVL 9,8 milj. Prognozētie 2013. gada neto zaudējumi ir LVL 13,1 milj. 2013. gada janvāra rezultāti, proti, neto zaudējumi LVL 2,5 milj. apmērā norāda uz to, ka 2013. gada prognoze ir pārāk optimistiska, līdz ar to Vadības prognozētais naudas līdzekļu trūkums LVL 25,6 milj. var izrādīties daudz augstāks. ▶ Uzņēmuma pamatdarbības EBITDA 2012. gadā bija LVL 0,7 milj. Prognozētā 2013. gada EBITDA ir LVL 0,05 milj. ▶ Ņemot vērā nepietiekamo EBITDA apmēru 2012. gadā, Uzņēmumam bija naudas līdzekļu trūkums, lai segtu naudas plūsmu no finansēšanas un ieguldījumu darbības. Uzņēmuma naudas plūsma 2012. gadā bija negatīva - LVL 916 tūkst. Uzņēmums prognozē naudas līdzekļu trūkumu arī 2013. gadā (LVL 25,6 milj.). ▶ Situācija ir grūti prognozējama ļoti svārstīgo tirgus cenu un sadarbības nosacījumiem ar galvenajiem sadarbības partneriem dēļ. ▶ Prognozētā Uzņēmuma rentabilitāte 2013. gadā nav pietiekama neto apgrozāmā kapitāla finansēšanai un kredīta maksājumu veikšanai. ▶ Uzņēmums ir saņēmis maksātnespējas brīdinājuma vēstules no Latvenergo, kurās pieprasīts līdz 2013. gada 28. martam nomaksāt preču kredītu, pretējā gadījumā Uzņēmumam tiks atslēgta elektrības padeve. ▶ Uzņēmumā nekad nav veikta pamatlīdzekļu iespējamās vērtības samazināšanas pārbaude. Ņemot vērā esošo un plānoto finanšu situāciju Uzņēmumā un nozarē kopumā, pastāv bažas, ka daļa no pārvērtēšanas rezerves ir jānoraksta, kā arī jauno iekārtu atgūstamā vērtība varētu būt zemāka kā to uzskaites vērtība. ▶ Uzņēmuma finansēšanas struktūra nebija sabalansēta (modernizācijas projekta ietvaros iegādāto aktīvu paredzētais kalpošanas laiks pārsniedz piesaistītā UniCredit kredīta termiņu). Modernizācijas projektam nepieciešamais apgrozāmais kapitāls bija nepareizi noprognozēts un nebija nodrošināts. ▶ Uzņēmuma Vadība ir uzsākusi pārrunas ar kreditoriem, tomēr iespējamie risinājumi var neatbilst Uzņēmuma un tā kreditoru interesēm (vienošanās ar Stemcor par avansa maksājumu pozīcijas samazināšanu, atsevišķu aktīvu ieķīlāšanas apsolījumi, utt.). ▶ Uzņēmuma Vadība vēl nav veikusi radikālus izmaksu samazināšanas pasākumus (piem., ražošanas apjoma samazināšanu, darbinieku skaita vai atalgojuma samazināšanu). Joprojām tiek segti arī ar saimniecisko darbību nesaistītie izdevumi (piem., sporta klubu sponsorēšana, utt.).	H	Punkts Nr.1, 10.4, 10.5	-

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Uzņēmumam nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana 2013. gada beigās	▶ Vadības prognozētais naudas līdzekļu trūkums, pamatojoties uz apstiprinātā budžeta pieņēmumiem 2013. gada beigās ir LVL 25,6 milj. Mūsuprāt, minētie pieņēmumi ir pārāk optimistiski. ▶ Mēs esam veikuši jutīguma analīzi, lai izvērtētu Uzņēmumam nepieciešamā finansējuma apmēru uz 2013. gada beigām. Būtiskākie ietekmējošie faktori ir šādi: 1 **Negatīva ietekme aptuveni LVL 15,0 milj. apmērā (11 mēnešu ietekme).** Gatavās produkcijas realizācijas cena 2013. gadā (378 LVL/t) ir prognozēta par 6% augstāka nekā 2013. gada janvāra faktiskā vidējā cena (355 LVL/t). Prognozētais realizācijas cenas pieaugums nav pamatots, ņemot vērā nozares ražošanas jaudas pārpalikumu un celtniecības nozares zemo pieprasījumu pēc armatūras stieņiem. 2 **Negatīva ietekme aptuveni LVL 2,1 milj. apmērā.** Uzņēmums panāca vienošanos ar Stemcor par Stemcor parādu atmaksas grafiku apmaiņā pret Liepājas Osta LM kapitāldaļu ķīlu. Grafiks paredz, ka Uzņēmums 2013. gadā atmaksā LVL 2,1 milj. Atmaksa netika ņemta vērā 2013. gada budžetā. 3 **Negatīva ietekme aptuveni LVL 31,4 milj. apmērā.** Jutīguma analīzē pieņemts 45 dienu naudas aprites cikls. Uz 2013. gada janvāri faktiskais naudas aprites cikls – 2 dienas. Pie 45 dienu naudas aprites cikla papildus ieguldījums neto apgrozāmā kapitālā būtu LVL 31,4 milj. Šajā gadījumā nav ņemta vērā plānotā LM Resurss darbības paplašināšanās, kur papildus nepieciešamais neto apgrozāmais kapitāls būtu robežās no LVL 0,5 milj. līdz LVL 1 milj. 4 **Negatīva ietekme aptuveni LVL 22,4 milj. apmērā.** Kredītlīniju pirmstermiņa atmaksa, jo ir pārkāpti ar SEB un Citadeles bankām noslēgtie kredītlīniju līguma nosacījumi. Ir jāatzīmē, ka šis aprēķins neparedz pilnu UniCredit kredīta atmaksu, kas palielinātu naudas līdzekļu trūkumu. 5 Cita ietekme (pozitīva ietekme LVL 0,5 milj.): aptuveni LVL 0,7 milj. lielu pozitīvu ietekmi dod 2013. gada janvāra faktiskie rezultāti, kā arī finanšu līzinga atmaksa (negatīvs efekts - LVL 0,2 milj.). 6 Mūsu darba ietvaros netika apsvērti citi pozitīvie efekti, kas varētu realizēties 2013. gadā (piemēram, CO_2 kvotu realizēšana).	H	Punkts Nr.6, 7	82

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Uzņēmumam nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana 2013. gada beigās	▶ **Kopsavilkums – prognozētais naudas līdzekļu trūkums 2013. gada beigās aptuveni – LVL 96,1 milj.**: Veiktā jutīguma analīze paredz naudas līdzekļu trūkumu atkarībā no dažādu apstākļu īstenošanās aptuveni LVL 96,1 milj. apmērā. Jāņem vērā, ka, mainoties faktiskajai gatavās produkcijas realizācijas cenai vai SEB un Citadeles bankām nepieprasot kredītlīniju pirmstermiņa atmaksu, paredzamais naudas līdzekļu trūkums var mainīties. Naudas līdzekļu trūkums ir atkarīgs no ražošanas apjoma un sarunu gaitas ar kreditoriem par maksājumu grafikiem. ▶ Citas iespējamās ietekmes uz naudas plūsmu 2013. gadā, kas netika kvantificētas, ir UniCredit kredīta pilna pirmstermiņa atmaksa pēc UniCredit pieprasījuma, Elme Messer, Latvenergo prasības un soda naudas nepilnas jaudas izmantošanas gadījumā.	H	Punkts Nr.6, 7	82

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Sākotnējais iespējamo risinājumu novērtējums	▶ Saskaņā ar veiktās jutīguma analīzes rezultātiem iespējamais naudas līdzekļu trūkums 2013. gada beigās ir LVL 96,1 milj. Mēs ar Uzņēmuma Vadību esam pārrunājuši viņu piedāvātos risinājumus situācijas uzlabošanai. ▶ **Risinājumi, kuru īstenošanu Uzņēmuma Vadība var veikt jau šobrīd**, un to ietekme uz 2013. gada plānoto naudas līdzekļu trūkumu: – *SEB un Citadeles banku kredītlīniju pagarināšana (LVL 22,4 milj.* ietekme 2013. gadā*)*. Uzņēmuma Vadība uzskata, ka tai izdosies vienoties ar SEB un Citadeles bankām par kredītlīniju pagarināšanu neskatoties uz to, ka kredītlīniju līgumu finanšu nosacījumi ir pārkāpti. Uzņēmuma Vadība arī neparedz, ka UniCredit pieprasīs pilnībā atmaksāt tā kredītu 2013. gadā. – *Procentu maksājumu kapitalizācija (LVL 3,8 milj.* ietekme 2013. gadā*)*. Uzņēmuma Vadība apsver iespēju piedāvāt lielākajiem kreditoriem procentu maksājumu kapitalizāciju (procentu maksājumu atlikšanu). Šobrīd šāda iespēja ar Uzņēmuma lielākajiem kreditoriem (SEB, Citadele, UniCredit) vēl nav pārrunāta. – *Naudas aprites cikla samazināšana no 45 dienām uz 30 dienām (LVL 8,4 milj.* ietekme 2013. gadā*)*. Uzņēmumam ir jāapsver iespēja panākt vienošanos ar lielākajiem Uzņēmuma piegādātājiem (piem., Metal Group, Stemcor u.c.), kuriem ir iespēja piesaistīt finansējumu no bankām, par apmaksas termiņu pagarināšanu, lai samazinātu naudas aprites ciklu līdz 30 dienām. – *Stemcor avanss apgrozāmā kapitāla uzlabošanai (LVL 21,1 milj.* ietekme 2013. gadā*)*: Stemcor ir gatavs nodrošināt ikmēneša apgrozāmo kapitālu LVL 21,1 milj. (EUR 30 milj.) apmērā pēc tirgus cenām, lai uzlabotu Uzņēmuma neto apgrozāmā kapitāla apjomu. Stemcor izvirzījis virkni nosacījumu, kas ietver valsts atbalstu Uzņēmumam OIK jautājumā, metāllūžņu eksporta aizliegumu uz trešajām valstīm, kā arī kriminālietas izbeigšanu pret Uzņēmuma amatpersonām, kas jāizdara līdz 2013. gada 30. aprīlim. Ja šīs prasības netiks izpildītas, Stemcor var vienpusēji atkāpties no sava piedāvājuma. Jāuzsver, ka informācija par LVL 21,1 milj. lielu papildu apgrozāmā kapitāla saņemšanu no Stemcor mums tika sniegta mutiski un mēs neesam redzējuši parakstītu vienošanos starp Stemcor un Uzņēmumu. – *Potenciāla investora meklēšana (ietekme nav noteikta)*: Šobrīd Uzņēmuma Vadība veic pārrunas ar potenciālajiem investoriem. Viens no potenciālajiem investoriem ir Stemcor. Pārējos iespējamos investorus Uzņēmuma Vadība šobrīd atteikusies nosaukt (viens no investoriem ir no Ķīnas). Ieguldījuma apmērs kapitālā par kuru tiek diskutēts ir LVL 35 milj. (EUR 50 milj.). Saskaņā ar Vadības teikto visi iespējamie investori pieprasa, lai tiktu izbeigta kriminālliета pret Uzņēmuma amatpersonām, pirms tiks lemts par ieguldījumu Uzņēmuma kapitālā.	H	Punkts Nr.8	82

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Sākotnējais iespējamo risinājumu novērtējums	▶ Uzņēmuma akcionāri (S. Zaharjins un I.Segals) ir gatavi ieķīlāt viņiem piederošās Uzņēmuma akcijas. Vēršam Jūsu uzmanību, ka neesam saņēmuši rakstisku apliecinājumu, ka akcijas nav ieķīlātas. ▶ Risinājumi, kuru risināšanu Uzņēmuma Vadība var veikt jau šobrīd ļauj samazināt paredzamo naudas līdzekļu trūkumu 2013. gada beigās par LVL 55,8 milj. ▶ Pārrunās Uzņēmuma Vadība nav piedāvājusi nekādus izmaksu samazinājuma risinājumus, kas varēt uzlabot Uzņēmuma rentabilitāti. Uzņēmums tādas darbības nav sācis veikt uz mūsu darba uzsākšanas brīdi, bet šobrīd tiek gatavots izmaksu samazināšanas plāns, kuru mēs neesam redzējuši.	H	Punkts Nr.8	82

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.

Sākotnējais iespējamo risinājumu novērtējums	▶ **Risinājumi, kuru īstenošanai Uzņēmumam ir nepieciešams valsts atbalsts,** un to ietekme uz 2013. gada plānoto naudas līdzekļu trūkumu:
	– *Palīdzība sarunās ar Latvenergo par parāda atmaksas atlikšanu (LVL 8,2 milj. ietekme 2013. gadā)*: Uzņēmuma Vadība ir tikusies ar Latvenergo vadību, lai pārrunātu Latvenergo uzkrātā parāda restrukturizāciju un parāda atmaksas atlikšanu (LVL 8,2 milj.). 2013. gada 7. martā Uzņēmums ir saņēmis vēstuli no Latvenergo, kurā teikts, ka Uzņēmumam līdz 2013. gada 28. martam ir jāatmaksā LVL 9.7 milj., pretējā gadījumā Latvenergo pieteiks tiesā Uzņēmuma maksātnespēju.
	– *Palīdzība ar OIK atcelšanu (LVL 7,7 milj. ietekme 2013. gadā)*: Uzņēmums nav apmaksājis OIK komponenti par 2013. gada janvāri (LVL 0,5 milj.). Uzņēmuma Vadība uzskata, ka Uzņēmuma OIK maksājumi kļūst pārāk lieli un Uzņēmums tos nespēj veikt.
	– *UniCredit kredīta nākamā maksājuma veikšana (LVL 8,6 milj. ietekme 2013. gadā)*: Uzņēmuma Vadība atzīst, ka Uzņēmums nebūs spējīgs veikt UniCredit kredīta maksājumus, kas ir paredzēti 2013. gadā. Līdz ar to Uzņēmuma Vadība piedāvā risinājumu, kura ietvaros 2013. gada pamatsummas atmaksu uzņemas Finanšu ministrija attiecīgi kļūstot par Uzņēmuma kreditoru.
	– *Aizliegums metāllūžņu eksportam no Latvijas uz trešajām valstīm (LVL 14,3 milj. ietekme 2013. gadā)*: Tā kā metāllūžņu piegādātāji no Latvijas šobrīd lielāko daļu metāllūžņu eksportē (pārsvarā uz Turciju), Uzņēmuma Vadība piedāvā aizliegt metāllūžņu eksportu no Latvijas uz trešajām valstīm, nodrošinot pozitīvu ietekmi vairākās jomās:
	  – metāllūžņu piegādes cena, par kuru Uzņēmums iepērk metāllūžņus, samazināsies par 16 LVL/t. Tas pozitīvi ietekmēs Uzņēmuma bruto rentabilitāti. Cena samazināsies, jo metāllūžņu piegādātājiem no Latvijas būs izdevīgāk pārdot metāllūžņus Uzņēmumam, nevis Eiropā (kopējais ieguvums ir LVL 14,3 milj.). Šis aprēķins ietver arī to, ka metāllūžņu kvalitāte uzlabosies, jo Latvijas metāllūžņu kvalitāte ir augsta, salīdzinot ar importētiem metāllūžņiem. Līdz ar to tas pozitīvi ietekmēs Uzņēmuma efektivitāti, samazinot zudumus.
	  – samazinoties metāllūžņu cenai, Uzņēmums varēs atbrīvot daļu naudas līdzekļu no neto apgrozāmā kapitāla, nodrošinot LVL 0,2 milj. lielu ieguvumu.
		H	Punkts Nr.8	82

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Sākotnējais iespējamo risinājumu novērtējums	▶ Risinājumi, kuru īstenošanai Uzņēmumam ir nepieciešams valsts atbalsts prognozēto iespējamo naudas līdzekļu trūkumu 2013. gada beigās samazina par LVL 39,1 milj.. ▶ Visi piedāvātie risinājumi kopā dod LVL 94,9 milj. Prognozētais naudas līdzekļu trūkums 2013. gada beigās, ja tiek realizēti visi piedāvātie risinājumi - LVL 1,2 milj. ▶ Uzsākot mūsu darbu konkrēta risinājumu plāna nebija un sarunas ar UniCredit nebija laicīgi uzsāktas. ▶ Līdz šim Uzņēmums ir runājis ar lielākajiem kreditoriem atsevišķi, neņemot vērā citu lielo kreditoru intereses. Saskaņā ar Vadības teikto, šobrīd Uzņēmuma Vadība ir gatava runāt ar visiem lielākajiem Uzņēmuma kreditoriem kopā, lai vienotos par vienotu stratēģiju.	H	Punkts Nr.8	82

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Sākotnējais iespējamo risinājumu novērtējums	▶ Mēs vēlamies vērst Jūsu uzmanību uz to, ka lielākā daļa Uzņēmuma Vadības piedāvāto risinājumu paredz parādu atlikšanu uz vēlāku laiku. Atkarībā no parādu atmaksas grafiku strukturēšanas Uzņēmums var saskarties ar likviditātes problēmām pēc 2013. gada beigām, pieņemot, ka Uzņēmuma rentabilitāte un nozares situācija kardināli neuzlabosies. Līdz ar to mēs uzskatām, ka papildus piedāvātājiem risinājumiem ir jāgatavo Uzņēmuma finanšu restrukturizācijas plāns, kas paredzēs arī optimizācijas pasākumus Uzņēmuma rentabilitātes paaugstināšanai. ▶ Padziļinātās finanšu izpētes gaitā mēs identificējām vairākas jomas, kuras varētu apsvērt, lai uzlabotu Uzņēmuma rentabilitāti un samazinātu izmaksu slogu: – ar Uzņēmuma pamatdarbību nesaistīto aktīvu pārdošana, piem., ieguldījuma īpašumu, kuru bilances vērtība ir LVL 4,9 milj. (lielākais aktīvs ir ledus halle LVL 1,9 milj. vērtībā) pārdošana, poliklīnikas pārdošana, saistīto uzņēmumu kapitāldaļu pārdošana, daļas zemes pārdošana (Uzņēmumam pieder aptuveni 120 ha zemes; daļa no tās netiek izmantota Uzņēmuma pamatdarbībā). Vēlamies norādīt, ka bilances vērtība var atšķirties no tirgus vērtības. – administrācijas izmaksu optimizācija (piem., personāla algas un darbinieku skaita izvērtēšana, administrācijas autoparka samazināšana; līdz ar to samazinātos arī ar autoparku saistītās uzturēšanas izmaksas (LVL 539 tūkst. 2012. gadā); – vienošanās ar pārējiem piegādātajiem/kreditoriem par Uzņēmumam izdevīgāku apmaksas noteikumu ieviešanu, lai samazinātu naudas līdzekļu aprites ciklu; – ar pamatdarbību nesaistīto izmaksu samazināšana vai pilnīga atcelšana (piem., sponsorēšanas (LVL 1,4 milj. plānoti 2013. gada budžetā), sporta laukumu un ledus halles uzturēšanas izmaksas); – LM Resurss finansējuma iespējama piesaiste no bankām. Tas ļautu atbrīvot daļu Uzņēmuma apgrozāmā kapitāla, kas šobrīd tiek izmantots, lai finansētu LM Resurss darbību. Uzņēmuma vadība uzskata, ka, pieņemot, ka ir pieejams LM Resurss pietiekams finansējums no bankām, ikmēneša metāllūžņu piegādes Uzņēmumam var sasniegt 40 tūkst. tonnu (aptuveni 50% no kopējām ikmēneša metāllūžņu piegādēm); ▶ Vēsturiski Uzņēmums realizēja produkciju ASV tirgū. Kopš 2000. gada Uzņēmumam tiek piemērota ievedmuita uz realizēto produkciju ASV tirgū. Ievedmuita tika ieviesta, jo tika konstatēts, ka Uzņēmums realizē produkciju par dempinga cenām. Uzņēmums pārstrīd piemēroto ievedmuitu. Ievedmuitas atcelšanas scenārijā Uzņēmums būs spējīgs realizēt produkciju ASV. ▶ Visi minētie pasākumi palīdzētu atbrīvot naudas līdzekļus, ko varētu izmantot apgrozāmā kapitāla finansēšanai, kā arī citu parādu atmaksai.	H	Punkts Nr.8	82

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Ieņēmumi un klientu struktūra	▶ Uzņēmuma gatavās produkcijas realizācijas cena ir kritusies no 375 LVL/t 2011. gadā līdz 362 LVL/t 2012. gadā. Ražošanas pārpalikums un negatīvās tendences celtniecības tirgū liecina par to, ka 2013. gadā nav sagaidāms realizācijas cenas pieaugums. ▶ Uzņēmums noslēdz līgumus par pasūtījumu piegādi termiņos, kas nepārsniedz 1-2 mēnešus, jo Uzņēmuma stratēģija paredz gatavās produkcijas pārdošanu SPOT tirgū. Līdz ar to Uzņēmumam nav klientu ar ko būtu noslēgti ilgtermiņa sadarbības līgumi, kas var apdraudēt Uzņēmuma stabilitāti. ▶ Uzņēmums pilnībā paļaujas uz produkcijas eksportu (98% no kopējā neto apgrozījuma). Eksporta tirgi pēdējo gadu laikā ir mainījušies. 2012. gadā galvenais noieta tirgus bija Alžīrija (36% no kopējā neto apgrozījuma), kur produkcijas realizācijas cena bija viszemākā (356 LVL/t), salīdzinot ar pārējiem Uzņēmuma klientiem (366 LVL/t). Uzņēmuma pārstāvji ir apliecinājuši, ka produkcijas daļa, kuru nav iespējams pārdot citur, tiek eksportēta uz Alžīriju. ▶ Uzņēmuma jaudas noslodze 2012. gadā bija tuvu 100%, 2013. gada pirmajos mēnešos tā samazinājās (2013. gada februārī – 67%), jo Uzņēmumam trūkst apgrozāmo līdzekļu, līdz ar to nav iespējams iepirkt nepieciešamo metāllūžņu daudzumu.	H	Punkts Nr.1	32
Pašizmaksa un bruto rentabilitāte	▶ Esošais Uzņēmuma biznesa modelis paredz, ka metāllūžņi lielākoties tiek iepirkti ārpus Baltijas un gatavā produkcija pārsvarā tiek eksportēta uz Alžīriju, jo Eiropā pieprasījuma tendences ir negatīvas. Uzņēmums uzņemas transportēšanas izmaksas, eksportējot savu produkciju uz Alžīriju un citām valstīm. Tas vēl jo vairāk samazina Uzņēmuma rentabilitāti. ▶ Metāllūžņu iepirkšana ir galvenā Uzņēmuma izmaksu komponente, kas veido 80% no kopējām Uzņēmuma izmaksām. Vidējā metāllūžņu iepirkuma cena 2012. gadā bija 218 LVL/t. Cenas samazinājums nav prognozējams. ▶ Uzņēmuma metāllūžņu vidējā piegādes cena ir pieaugusi no 204 LVL/t 2011. gadā līdz 218 LVL/t 2012. gadā. Starpība starp Uzņēmuma gatavās produkcijas pārdošanas cenu un metāllūžņu piegādes cenu 2012. gadā ir samazinājusies par 27 LVL/t. Tas negatīvi ietekmēja Uzņēmuma bruto rentabilitāti, bruto maržai 2012. gadā samazinoties līdz 5,9%. ▶ Lielākais Uzņēmuma metāllūžņu piegādātājs ir Metal Group (Lielbritānija), kas 2012. gadā nodrošināja 13% no kopējā iepirktā metāllūžņu apjoma. ▶ Elektroenerģijas izmaksas (LVL 24,3 milj. 2012. gadā) ir otrā lielākā izmaksu komponente. Maksājumi par faktisko elektroenerģijas patēriņu 2012. gadā sasniedza LVL 18,8 milj., savukārt OIK komponente sasniedza LVL 5,5 milj. Plānots, ka 2013. gadā elektroenerģijas izmaksas pieaugs par 18%, salīdzinot ar 2012. gadu. ▶ Uzņēmums pērk skābekli un slāpekli no asociēta uzņēmuma Elme Messer. Uzņēmumam katru mēnesi ir jāiepērk obligāti noteikts skābekļa un slāpekļa daudzums, jo nesaktoties uz faktisko patēriņu, Uzņēmumam kā minimums ir jāmaksā par līgumā obligāti noteikto skābekļa un slāpekļa mēneša patēriņa minimumu (LVL 3,9 milj. gadā).	H	Punkts Nr.1	38

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Administratīvas izmaksas un EBITDA rentabilitāte	▶ Pamatdarbības EBITDA marža ir samazinājusies no 0,6% 2011. gadā līdz 0,2% 2012. gadā. To lielākoties negatīvi ietekmēja būtiski pieaugušās transportēšanas izmaksas, jo Uzņēmums sedz transportēšanas izmaksas uz Alžīriju (transportēšanas izmaksu negatīvā ietekme uz 2012. gada EBITDA ir LVL 6,9 milj.). ▶ Pamatdarbības EBITDA 2012. gadā bija LVL 0,7 milj. salīdzinot ar LVL 31,8 milj. saskaņā ar Atkins Ziņojumu. Novirze no Atkins Ziņojuma ir izskaidrojama ar novirzēm no realizācijas cenas un metāllūžņu cenas starpības (LVL 20,5 milj. ietekme), ražošanas personāla izmaksām (LVL 9,4 milj.) un energoresursu cenām (LVL 8 milj. ietekme). ▶ Uzņēmuma administrācijā 2012. gadā strādāja 183 darbinieki, kuru vidējā mēneša bruto alga ir LVL 1 060. ▶ Uzņēmuma rentabilitāti 2012. gadā ietekmēja ieņēmumi un izmaksas, kas nav saistītas ar Uzņēmuma pamatdarbību vai kurām ir vienreizējs raksturs, piemēram: – **Ieņēmumi:** CO2 kvotu pārdošana (LVL 1,5 milj.), saņemtas soda naudas (LVL 0,4 milj.), neto ieņēmumi no šķembu un citu materiālu pārdošanas (LVL 0,5 milj.). – **Izmaksas**: sponsorēšana (LVL 1,5 milj.), sporta laukumu un ledus halles uzturēšanas izmaksas (LVL 0,2 milj.), darījumu ar valūtu neto ietekme (LVL 0,2 milj.), medicīnas pakalpojumu neto izmaksas (LVL 15 tūkst.). ▶ Kopējā neto pozitīvā ietekme no darījumiem, kas nav saistīti ar Uzņēmuma pamatdarbību, 2012. gadā bija LVL 0,7 milj. ▶ Kopējā neto pozitīvā ietekme no darījumiem kuriem ir vienreizējs raksturs bija LVL 0,4 milj.	H	Punkts Nr.1	42

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Naudas plūsma un neto apgrozāmais kapitāls	▶ Uzņēmuma pamatdarbības naudas plūsma 2012. gadā bija pozitīva – LVL 16,4 milj. To lielākoties ietekmēja kreditoru parādu atmaksas atlikšana. Pretējā gadījumā Uzņēmuma pamatdarbības naudas plūsma būtu negatīva (2012.gadā LVL 1,1 milj.). 2012. gada zaudējumi (LVL 8,8 milj.) tika segti no neto apgrozāmā kapitāla. ▶ Prognozētā naudas plūsma no pamatdarbības 2013. gadā ir LVL (0,4) milj. 2013. gada budžets neņem vērā izmaiņas neto apgrozāmā kapitālā. ▶ Uzņēmuma minimālais neto apgrozāmais kapitāls pie 30 dienu naudas aprites cikla ir LVL 27 milj., savukārt optimālais pie 45 dienu naudas aprites cikla – LVL 40 milj. 2013. gada janvāra beigās Uzņēmuma neto apgrozāmais kapitāls bija negatīvs LVL 17,5 milj.. 2013.gada janvāra beigās Uzņēmuma neto apgrozāmais kapitāls neieskaitot kavētos kreditorus (LVL 10,5 milj. un Latvenergo LVL 8 milj.) bija LVL 0,5 milj. ▶ Uzņēmuma meitas uzņēmums LM Resurss, kas tika dibināts, lai nodrošinātu Uzņēmumu ar metāllūžņiem no Latvijas, tika finansēts no Uzņēmuma apgrozāmā kapitāla. Lai paplašinātu LM Resurss darbību Latvijā, ir nepieciešams papildu finansējums, kuru Uzņēmums nevar nodrošināt apgrozāmā kapitāla trūkuma dēļ. ▶ 2012. gada beigās Uzņēmumam bija kavēti kreditoru parādi. Maksājumi, kuru atmaksas termiņš kavēts par vairāk kā 30 dienām, ir LVL 22,4 milj. apmērā, ieskaitot: – Stemcor (LVL 10,5 milj.): lielākā daļa šo maksājumu ir kavēti aptuveni divus gadus par sagataves piegādi 2011. gadā. Ir panākta vienošanās par atmaksas grafiku. – Latvenergo (LVL 8,0 milj.): Ir panākta vienošanās par atmaksas grafiku. ▶ 2012. gada beigās Uzņēmumam bija LVL 1,6 milj. lieli šaubīgie debitoru parādi, kuru maksājumi ir kavēti par vairāk nekā 180 dienām un kuru atgūstamība nav ticama. ▶ Šobrīd notiek krājumu inventarizācija, kuras rezultātus mēs nezinām.	H	Punkts Nr.1, 3	47, 99

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Neto parādsaistības	▶ Uzņēmuma kopējās neto parādsaistības 2012. gada beigās bija LVL 103,6 milj. Lielākās no tām: – *Aizņēmums no UniCredit (LVL 51,7 milj.)*. Atbildot uz Uzņēmuma lūgumu atlikt 2013. gada aprīļa pamatsummas maksājumu (LVL 4,3 milj.), UniCredit ir atbildējis, ka tas nav iespējams. Par pārējo pamatsummas atmaksas atlikšanu UniCredit ir gatavs diskutēt, taču nekāda vienošanās vēl nav panākta. UniCredit līgums ar Uzņēmumu paredz, ka pirmstermiņa kredīta atmaksa var tikt pieprasīta, ja Uzņēmums nepilda citu kreditoru saistību nosacījumus, proti SEB un Citadele banku kredīta atmaksas nosacījumus. Līdz ar to, kā mēs saprotam, UniCredit drīkst pieprasīt pirmstermiņa kredīta atmaksu jebkurā brīdī. UniCredit līgums paredz arī to, ka gadījumā, ja kredīts tiks pārfinansēts vai dzēsts pirms termiņa, tiks piemērota soda nauda EUR 4 milj. apmērā. – *SEB un Citadeles banku kredītlīnijas (LVL 22,4 milj.)*: Kredītlīgumu finanšu nosacījumi ir pārkāpti, līdz ar to bankām ir tiesības pieprasīt kredītlīniju pirmstermiņa atmaksu. – *Kavētie kreditoru parādi virs 30 dienām (LVL 22,4 milj.)*: Lielākoties tie sastāv no Stemcor kreditoru parādiem (LVL 10,5 milj.) un Latvenergo kreditoru parādiem (LVL 8,0 milj.). ▶ *Ārpusbilances saistības pret Elme Messer un Latvenergo (LVL 4,9 milj.)*: Saskaņā ar Uzņēmuma līgumiem ar Latvenergo par elektroenerģijas piegādi un Elme Messer par skābekļa un slāpekļa piegādi Uzņēmumam ik mēnesi, neskatoties uz faktiski patērētajiem elektroenerģijas, skābekļa un slāpekļa apjomiem, ir jāmaksā kopumā LVL 407 tūkst. (gadā – LVL 4,9 milj.).	H	Punkts Nr.3	96
Uzņēmuma modernizācijas projekts	▶ Mēs esam konstatējuši, ka no UniCredit SpA saņemtais aizņēmums ir pilnā apmērā izmantots, lai norēķinātos ar STG par rūpnīcas modernizāciju saskaņā ar noslēgto līgumu un daļēji, lai apmaksātu SACE garantijas komisiju. Visi naudas līdzekļi ir pārskaitīti pa tiešo no UniCredit uz piegādātāju kontiem. ▶ Lai arī nav veikts formāls iepirkuma process, balstoties uz pārrunām ar Uzņēmuma Vadību mēs saprotam, ka Uzņēmums veica izvērtējumu par izdevīgāko modernizācijas variantu.	M	Punkts Nr.2	167

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzināšana ar izstrādāto biznesa plānu	▶ 2009. gada laikā tika sagatavoti vairāki finanšu modeļi un BDO Atzinumi, kas tika iesniegti LR Finanšu ministrijā valsts galvojuma saņemšanas izvērtēšanai: – 2009. gada janvāris-februāris: Atkins Ziņojums un BDO Atzinums, kas attiecas uz EUR 160 milj. lielo investīciju projektu (kas faktiski tika realizēts ar EUR 81 milj. lielām investīcijām). Atkins Ziņojums tika papildināts ar projekta 2009. gada februāra finanšu modeli, kuru izstrādāja Atkins. Saskaņā ar projekta 2009. gada februāra finanšu modeli 2012. gada prognozētā EBITDA bija LVL 31,8 milj. – 2009. gada septembris: Atjaunotais BDO Ziņojums, kas balstās uz projekta 2009. gada septembra finanšu modeli, kuru izstrādāja Vadība, balstoties uz projekta 2009. gada februāra finanšu modeli, un Vadības izstrādāto Uzņēmuma prezentāciju. Projekta 2009. gada septembra finanšu modelī ir paredzētas investīcijas EUR 81 milj. apmērā. Projekta 2009. gada septembra finanšu modelī 2012. gada EBITDA ir paredzēta LVL 18,5 milj. apmērā salīdzinājumā ar LVL 31,8 milj. saskaņā ar Atkins Ziņojumu. – 2009. gada decembris: projekta 2009. gada decembra finanšu modelis, kuru aktualizēja Vadība, pamatojoties uz projekta 2009. gada septembra finanšu modeli. Projekta 2009. gada decembra finanšu modelī 2012. gada EBITDA ir prognozēta LVL 26,3 milj. apmērā. – Saskaņā ar Vadības teikto projekta 2009. gada decembra finanšu modelis un Atkins Ziņojums tika izmantoti valsts galvojuma saņemšanas galējam izvērtējumam. ▶ BDO Atzinumā uzsvērts, ka projekts ir īstenojams arī pie nelabvēlīgām ārējo faktoru izmaiņām un ka nekādu draudu Uzņēmuma maksātspējai nav.	H	Punkts Nr.1	49

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzināšana ar izstrādāto biznesa plānu	▶ Atkins Ziņojumā: – paredzēts, ka Uzņēmuma būtisks metāllūžņu piegādātājs būs Tolmets; pēc modernizācijas projekta īstenošanas sadarbība ar Tolmets tika pārtraukta. – ietverts tehniski ekonomiskais pamatojums projektam (feasibility study) un finanšu modelis. ▶ Atkins Ziņojums un BDO Atzinums nepietiekami izvērtē iespējamos riskus, kas ir saitīti ar modernizācijas projektu (piem., finansēšanas vai pārfinansēšanas risku un valūtu kursu svārstību risku). ▶ Saskaņā ar Atkins Ziņojumu kopējā EBITDA 2010.-2012. gadā ir LVL 56,9 milj. (faktiskā kopējā EBITDA LVL (7,7 milj.)). Vidējā EBITDA marža 2010.-2012. gadā ir 9% (faktiskā negatīva 1,0%). ▶ Starpība starp prognozēto un faktisko EBITDA 2012. gadā (LVL 31,1 milj.) ir izskaidrojama galvenokārt, šādi: ▶ Faktiskā novirze no prognozes: realizācijas un materiālu cenas starpības samazinājums (LVL 20,5 milj.), ražošanas personāla izmaksas (LVL 9,4 milj.) un energoresursu izmaksas (LVL 8,0 milj.). – Saskaņā ar Atkins Ziņojumu ražošanas personāla skaitam modernizācijas projekta ietvaros bija jāsamazinās par 265 darbiniekiem. Uzņēmums pabeidza modernizāciju 2011. gada vidū. Faktiski no 2011. gada ražošanas darbinieku skaits ir pieaudzis. – Faktiskais elektroenerģijas tarifs ir par ~30% lielāks nekā 2012. gadā prognozētais. Lielākā daļa no novirzes izskaidrojama ar OIK komponenti. Kopumā elektroenerģijas tarifa un elektroenerģijas patēriņa faktiskās novirzes no prognozēm atstāj LVL 5.4 milj. negatīvu iespaidu uz 2012. gada EBITDA. Atkins biznesa plānā nebija korekti prognozēta OIK un ari BDO Ziņojums neiekļāva risku analīzi par elektroenerģijas tarifa pieaugumu. – Novirzes no dabas gāzes izmaksu prognozēm (tarifs un patēriņš uz realizētās produkcijas tonnu) atstāj LVL 2,6 milj. negatīvu iespaidu uz EBITDA 2012. gadā. – Uzņēmumā nebija veikta Atkins Ziņojuma rezultātu salīdzināšana ar faktiskajiem Uzņēmuma finanšu rezultātiem.	H	Punkts Nr.1	49

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzināšana ar apstiprināto budžetu par FG12	▶ Uzņēmuma Vadība paļaujas uz īstermiņa budžetiem, kas sagatavoti nākamajam mēnesim. Likviditāte tiek plānota nākamajam mēnesim. Likviditāte ilgākam periodam netiek plānota. Gada beigās faktiskie darbības rezultāti netiek salīdzināti ar budžetu. ▶ Ikgadējie budžeti nav sasaistīti ar sākotnējo Atkins Ziņojumu. ▶ 2012. gadā faktiskie neto zaudējumi sasniedza LVL 8,8 milj., (plānotā neto peļņa LVL 10,2 milj.). 2012. gada faktiskos rezultātus, salīdzinot ar 2012. gada budžetu, galvenokārt ietekmēja šādi faktori: – mazāks faktiskais pārdošanas apjoms; – mazāka starpība starp realizācijas cenu un metāllūžņu iepirkšanas cenu (mazāka marža); – augstākas transporta izmaksas; 36% produkcijas pārdota uz Alžīriju ar augstākām transporta izmaksām.	H	Punkts Nr.1, 7	66
Nodrošinājuma vērtēšanas metodoloģijas analīze	▶ Ņemot vērā, ka: – vērtētājs nekonsekventi lieto vērtības definīciju – pēc mūsu sapratnes nekustamajam īpašumam ir izmantota *izmantošanas vērtība,* kas nevar tikt uzskatīta par vienādu ar tirgus vērtību; – vērtētājs vērtēšanas ziņojumos nav iekļāvis informāciju par visām nepieciešamajām procedūrām, ko pieprasa starptautiskie vērtēšanas standarti; – ir nopietnas pazīmes, kas liecina ka faktiskie uzņēmējdarbības rezultāti ir būtiski pasliktinājušies; ▶ Mums ir pamatotas bažas, ka ķīlas vērtība, kas aprēķināta saskaņā ar izmaksu aizvietošanas metodi, ir lielāka par reāli atgūstamo ķīlas vērtību.	M	Punkts Nr.11	108

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Uzņēmuma nozīmīgāko nodokļu risku analīze	▶ Uzņēmums savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai ir noslēdzis vairākus sadarbības līgumus ar juridiskām personām. ▶ Lai spētu pamatot darījumu partneru godprātību un to, ka Uzņēmums nav labprātīgi iesaistījies fiktīvu darījumu ķēdē, Uzņēmumam ir jāspēj pierādīt, ka tas ir darījis visas iespējamās darbības, lai pārliecinātos par darījumu partneru godprātību. ▶ Uzņēmuma veiktā darījumu partneru pārbaude nav pilnīga, tādējādi pastāv risks, ka VID var uzskatīt, ka Uzņēmums ir apzināti iesaistījies fiktīvu darījumu ķēdē, kas var radīt papildu valsts budžetā maksājamo PVN un UIN, kā arī soda naudu un nokavējuma naudu.	H	Punkts Nr. 9	133
Informācijas aizsardzības organizācija un Uzņēmuma IS drošības politika	▶ Uzņēmumā ir izstrādāta virkne procedūru saistībā ar informācijas aizsardzību, tomēr atsevišķas tajās minētās prasības netiek izpildītas. Netiek nodrošināta drošības politikas dokumentos definēto prasību ievērošana attiecībā uz IT risku pārvaldību un auditācijas pierakstu veidošanu un saglabāšanu. Uzņēmumam trūkst stratēģiskas pieejas IS drošības risku pārvaldībā.	L	Punkts Nr.16	151
IT inventāra un informācijas sistēmu pārvaldība	▶ Konstatēts, ka pastāvošā IS izmaiņu pārvaldība nenodrošina veikto izmaiņu izsekojamību finanšu uzskaites sistēmās un neatbilst IT pārvaldības labajai praksei.	H	Punkts Nr.16	151
Cilvēkresursu pārvaldība IT drošības jomā	▶ Saskaņā ar sniegto informāciju, darbinieki tiek iepazīstināti ar IS drošības noteikumiem un darba drošības instrukcijām. Tehnisko resursu turētāja funkciju veikšana uzdota TDD vadītājam, un galvenajām Uzņēmuma IS noteikti informācijas resursu turētāji. ▶ Informācijas resursu turētāji noteiktās funkcijas veic daļēji, jo netika konstatēti pierādījumi, ka informācijas resursu turētāji veiktu tiem uzdotās informācijas resursu risku analīzes funkcijas un kontroli pār loģisko piekļuvi informācijas resursiem.	M	Punkts Nr.16	151

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
IT sistēmu fiziskā drošība	▶ Uzņēmumā ir realizēta virkne kontroļu IT sistēmu fiziskās drošības nodrošināšanai. Pārbaudes laikā tika konstatēts, ka finanšu uzskaites sistēmu serveri izvietoti speciāli iekārtotā telpā, kas aprīkota ar slēdzamām durvīm, videonovērošanu un signalizāciju. Tomēr netika uzrādītas dokumentētas procedūras, kas reglamentētu kārtību, kādā tiek pieprasīta, piešķirta, reģistrēta un kontrolēta fiziskā piekļuve serveru telpai.	L	Punkts Nr.16	151
IS loģiskās piekļuves kontrole	▶ IS loģiskās piekļuves kontrole finanšu uzskaites sistēmām ir nepilnīga. Pastāv augsts risks, ka lietojumos izmaiņas var veikt neautorizētas personas, ja tām ir fiziska piekļuve Uzņēmuma datoriem vai piekļuve Uzņēmuma datortīklam.	H	Punkts Nr.16	151
IT attīstības izmaksas un darbības nodrošināšana	▶ Uzņēmuma IS darbības nodrošināšanas izmaksas, salīdzinot pret tā izmantoto IS efektivitātes līmeni, ir augstas. Līdzīga profila uzņēmumam visus finanšu uzskaites procesus aptveroša standarta ERP risinājuma licenču uzturēšanas izmaksas gadā veido summu, kas būtu vairākas reizes mazāka par summu, ko Uzņēmums tērē programmētāju atalgojumam. Jāņem vērā, ka standarta ERP piedāvā augstāku loģiskās piekļuves kontroles un biznesa procesu automatizācijas pakāpi, nekā novērota izmantotajiem MSM, MX un FastFin lietojumiem. Uzņēmumam būtu jāizskata iespēja vienkāršot IS vidi, ieviešot standarta finanšu uzskaites risinājumu.	M	Punkts Nr.16	151

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Iespējamo krāpniecisko pasākumu analīze	▶ Pieejamās informācijas trūkums, kas tika konstatēts, veicot informācijas meklēšanu tīmeklī, kā arī Amadeus datu bāzē, norāda uz tērauda produkcijas tirgus necaurskatāmību. Tas rada potenciālus riskus, kas saistīti ar pelēko tirgu un krāpnieciskiem darījumiem ar neuzticamiem piegādātājiem. ▶ Liels skaits darījumu, kuros iesaistīti tirgotāji un starpnieki, kas reģistrēti ārzonas valstīs, rada risku, ka tiek izmantoti starpnieki bez faktiskas nepieciešamības. Šādu darījumu mērķis ir izvairīties no izsekojamības un/vai nodokļu maksāšanas. ▶ Pamatojoties uz Polijas presē minēto informāciju, Valsts ieņēmumu dienesta sniegtajiem datiem par Polijas sadarbības partneriem un Ernst & Young Polija veikto tirgus izpēti, varam secināt, ka pastāv risks, ka Uzņēmums varētu būt netieši vai tieši iesaistīts PVN krāpšanas shēmās. Tomēr mūsu padziļinātās izpētes laikā mēs neesam guvuši pierādījumus Uzņēmuma iesaistei šādās shēmās. ▶ Uzņēmumā nav izveidota procedūra padziļinātai piegādātāju izpētei un krāpšanas risku novēršanai. Ņemot vērā tērauda tirgus caurskatāmības trūkumu un jo īpaši informācijas trūkumu par lielu daļu Uzņēmuma piegādātāju un partneru, pieaug risks, ka Uzņēmums ir iesaistīts darījumos ar augsta riska partneriem. ▶ Saskaņā ar VID 2013. gada 8. martā sniegto informāciju atsevišķi realizācijas klienti tika identificēti kā personas, kas, iespējams, iesaistītas dažādās shēmās, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas: – BH SP. Z.O.O.– no Eiropas nodokļu konsultāciju platformas EUROFISC tīkla saņemta informācija, ka šis Polijas uzņēmums ir iesaistīts „karuseļveida" krāpšanā kā palīguzņēmums, kas veic piegādes „pazudušiem tirgotājiem" citās ES valstīs; – Jadena Enterprise SP Z.O.O. – no Polijas nodokļu administrācijas saņemta informācija, ka viņiem nav izdevies sazināties ar uzņēmumu; tas rada aizdomas, vai uzņēmums pastāv un vai tas faktiski nav „pazudušais tirgotājs"; – Westville SP.Z.O.O. – no Polijas nodokļu administrācijas saņemta informācija, ka uzņēmums tiek turēts aizdomās par līdzdalību „karuseļveida" krāpšanas shēmā; – LTW Krakow SP Z.O.O. – no Polijas nodokļu administrācijas saņemta informācija, ka viņiem nav izdevies sazināties ar uzņēmumu; tas rada aizdomas, vai uzņēmums pastāv un vai tas faktiski nav „pazudušais tirgotājs".	M	Punkts Nr.14	114

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Būtiskākās grāmatvedības uzskaites politikas	▶ Uzņēmuma būtiskākajās grāmatvedības politikās ir konstatētas būtiskas novirzes no SFPS prasībām, galvenokārt attiecībā uz pamatlīdzekļu uzskaiti, kā rezultātā esošā pamatlīdzekļu bilances vērība var neatbilst vērtībai, kas būtu aprēķināta saskaņā ar SFPS prasībām, kā arī atzītie ienākumi un izdevumi nav veikti saskaņā ar SFPS prasībām. Minētajām atšķirībām nav tiešas ietekmes uz maksājamo uzņēmuma ienākuma nodokli. ▶ Tāpat Uzņēmums nav identificējis visas saistītās personas saskaņā ar SFPS prasībām un Uzņēmuma sagatavotais gada pārskats neatbilst vairākām SFPS prasībām.	M	Punkts Nr.4	171
Intervijas ar Uzņēmuma revidentiem par veiktajām revīzijas procedūrām	▶ Balstoties uz mūsu tikšanās reizē iegūto informāciju un veiktajām pārrunām mēs konstatējām, ka nevaram paļauties uz Uzņēmuma esošo revidentu atzinumu. Mēs plānojam savā revidentu ziņojumā nesniegt atzinumu par sākuma atlikumu pareizību. ▶ BDO ir veicis gan Uzņēmuma finanšu revīziju, gan nekustamo īpašumu novērtēšanu. Saskaņā ar Ētikas kodeksa versiju, kas stājās spēkā 2011. gada 1. janvārī revīzijas uzņēmums nevar sniegt vērtēšanas pakalpojumu revīzijas klientam, kas ir publisko interešu uzņēmums, ja šādi pakalpojumi atsevišķi vai kopā tieši ietekmē finanšu pārskatus, par kuriem revidents sniedz revidentu atzinumu.	M	Punkts Nr.5	175
Starp Finanšu ministriju un Uzņēmumu noslēgto galvojuma apkalpošanas un uzraudzības līguma nosacījumu izpildes analīze	▶ Uzņēmums nav ievērojis vairākas prasības, kas izriet no noslēgtā galvojuma līguma attiecībā uz savlaicīgu informācijas iesniegšanu.	M	Punkts Nr. 15	176
Uzņēmuma esošo tiesvedību analīze	▶ Būtiskākā prasība ir VID prasība pret LSEZ AS Liepājas Osta LM par pienākumu nomaksāt PVN LVL 11,1 milj. apmērā, nokavējuma naudu LVL 3,3 milj. apmērā un soda naudu LVL 5,5 milj. apmērā. 2011. gada 20. septembrī Administratīvā rajona tiesa ir pieņēmusi spriedumu atcelt VID lēmumu. VID apelācijas sūdzība tika izskatīta 2013. gada 12. martā, bet lēmums ir sagaidāms 2013. gada aprīlī.	H	Punkts Nr. 9	177
Uzņēmuma darījumu ar saistītajām pusēm analīze	▶ Uzņēmumam nav izstrādāts vienots saistīto personu saraksts saskaņā ar SGS Nr. 24 prasībām un faktiski darījumi tiek veikti ar saistītiem uzņēmumiem, kas netika mums uzrādīti.	L	Punkts Nr. 10.1.	178

Kopsavilkums

Iespējama riska pakāpe (IRP)	L Zema	M Vidēja	H Augsta

Izpētes priekšmets	Mūsu novērojumi un secinājumi	IRP	Darba uzd. punkts	Lpp.
Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību	▶ Par periodu no 2010. gada janvāra līdz 2013. gada 31. janvārim tika izskatīti peļņas un zaudējuma posteņi, kas ir iespējami saistīti ar nesaimnieciskām Uzņēmuma izmaksām. ▶ Izvēlētajos posteņos papildus postenim „Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi" citas nesaimnieciskās izmaksas netika identificētas.	L	Punkts Nr. 10.2.	182
Uzņēmuma valdes un padomes locekļu un citu vadošo darbinieku atalgojuma struktūras analīze	▶ Uzņēmuma padomes, valdes un vadošo darbinieku atalgojums sakrīt ar apstiprināto atalgojumu. Attiecībā uz piemaksu par darba izpildi mēs konstatējām, ka par šīm piemaksām ir saņemts apstiprinājums no padomes priekšsēdētāja, kurš cita starpā apstiprina arī piemaksu sev pašam, tomēr Uzņēmumā nav vienotas metodikas šo piemaksu noteikšanā.	M	Punkts Nr. 10.3	192

Nākamie soļi

Nākamie soļi, lai uzlabotu Uzņēmuma finansiālo situāciju gan īstermiņā, gan ilgtermiņā.

Nākamie soļi

Pamatojoties uz mūsu darba rezultātiem, mēs varam secināt, ka Jums būtu jāizvērtē šādi tālāk tekstā minētie nākamie soļi, kas ir sadalīti atbilstoši prioritātes pakāpei:

Augsta prioritāte:

- Steidzami jāpanāk vienošanās ar Uzņēmuma lielākajiem kreditoriem par parādu atlikšanu, lai Uzņēmums nenonāktu maksātnespējas procesā.
- Finanšu restrukturizācijas procesa koordinēšana, ieskaitot pārrunas ar Uzņēmuma nozīmīgākajiem kreditoriem par esošo parādu atmaksas grafiku saskaņošanu un saistošiem nosacījumiem (piem., ar Stemcor, Metal Group, Unicredit, SEB, Citadele).
- Jāizvērtē iespējas mainīt biznesa pārvaldības modeli, ievērojot nozares specifiku, un iespējams, piesaistot nozares ekspertus.
- Jāievieš stingrāka kontrole metāllūžņu piegādēm un gatavās produkcijas realizācijai, līdz finanšu situācija Uzņēmumā uzlabosies.
- Restrukturizācijas jeb biznesa plāna sagatavošana. Šāds plāns būtu nepieciešams, lai iezīmētu konkrētu rīcības plānu, kur būtu noteikti precīzi mērķi Uzņēmuma finanšu situācijas normalizēšanai. Ja kāds no iespējamajiem risinājumiem paredzēs Uzņēmuma jaudas samazināšanos, būs jāpārskata Uzņēmuma līgumi ar Elme Messer un Latvenergo, kuros ir iestrādāti fiksēti maksāšanas mehānismi (*take-or-pay*) neatkarīgi no patērētā apjoma.
- Jāmeklē juridiskie risinājumi tālāki situācijas risināšanai.
- Īstermiņa prognozētās naudas plūsmas pārskata sagatavošana pa nedēļām (13 nedēļas), kā arī saistoša rīcības plāna sagatavošana un tā izpildes uzraudzība.
- Apgrozāmā kapitāla optimizācija, lai atbrīvotu naudas līdzekļus esošo parādu atmaksai un kārtējo izmaksu segšanai.
- Papildus investoru apzināšana, kas varētu nodrošināt Uzņēmumam nepieciešamo finansējumu apgrozāmā kapitāla finansēšanai, kā arī ilgtermiņa ieguldījumu veikšanai. Šobrīd Uzņēmumam ir apgrozāmā kapitāla trūkums un ļoti nepieciešams papildus kapitāls.
- Jaunu finansēšanas avotu apzināšana, pārrunas ar bankām un citām finanšu iestādēm par iespēju piesaistīt Uzņēmumam jaunu vai refinansēt esošo finansējumu. Vēlamies vērst Jūsu uzmanību, ka jaunu kredītu piesaistīšana vai refinansēšana pie pašreizējā Uzņēmuma finanšu stāvokļa ir maz iespējama.

Nākamie soļi, lai uzlabotu Uzņēmuma finansiālo situāciju gan īstermiņā, gan ilgtermiņā.

Vidēja prioritāte

- Operatīva izmaksu un funkciju optimizācijas plāna izstrāde, kas ietvertu izmaksu samazināšanas pasākumus, iespējamo atteikšanos no darījumiem, kas nav saistīti ar Uzņēmuma pamatdarbību, un vienreizējiem darījumiem, kas negatīvi ietekme Uzņēmuma finanšu rezultātus.
- Iespēju un nepieciešamības izvērtēšana attiecībā uz to Uzņēmuma pamatlīdzekļu pārdošanu, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību un nav kritiski nepieciešami Uzņēmuma pamatdarbības veikšanai (piem., poliklīnika, administrācijas automašīnas u.c.), kā arī ieguldījuma īpašumu (piem., ledus halles, dzīvokļu, u.c.) pārdošanu. Tas varētu atbrīvot naudas līdzekļus, lai finansētu Uzņēmuma apgrozāmo kapitālu, kā arī ļautu samazināt tekošās izmaksas, kas nav saistītas ar Uzņēmuma pamatdarbību (piem., Uzņēmuma autoparka uzturēšana u.c.).
- Attiecībā uz Uzņēmuma saimnieciskās darbības revīziju un, ņemot vērā mūsu veiktās pārbaudes ierobežojumus (jo īpaši saistībā ar mūsu pielietotajām procedūrām, ierobežotajiem datiem u.c.), mēs vēlētos ieteikt procedūras, kas būtu piemērojamas turpmākā Uzņēmuma darbības analīzē:
  - cieša sadarbība ar Polijas iestādēm, analizējot Polijas un Latvijas tērauda tirgu;
  - visu ārzonas jurisdikcijās (piem., Kiprā) nodibinātu (vai aizdomīgo) uzņēmumu oficiāla izmeklēšana un turpmāka analīze;
  - tālāka Uzņēmuma datu un informācijas analīze. Piemēram, mūsu Krāpšanas izmeklēšanas un strīdu risināšanas pakalpojumu ietvaros ir iespējams izņemt no Uzņēmuma un noteiktām amatpersonām elektroniskos datus (piemēram e-pastu saraksti, u.c.) un veikt to detalizētu analīzi, gūstot pierādījumus, kas saistīti ar iespējamām Uzņēmuma veiktajām nelikumīgām darbībām. Iesaistīto darbinieku datoru un/vai servera informācijas analīze varētu norādīt uz konkrētiem un tiešiem pierādījumiem Uzņēmuma iesaistei iepriekš minētajās iespējamajās nelikumīgajās darbībās, ja tādas pastāv.
- Detalizēta tirgus izpēte saistībā ar Uzņēmuma nozares iespējamiem nākotnes scenārijiem, kas tiktu izmantota restrukturizācijas jeb biznesa plāna sagatavošanai.
- IT sistēmas ieviešana, nodrošinot IT vispārējo kontroļu esamību un ievērošanu
- Neatkarīga 2012. gada finanšu pārskatu revīzija
- Budžeta sagatavošanas un izvērtēšanas procesa pilnveidošana.
- Pamatlīdzekļu pārvērtēšana, lai saprastu ķīlas tirgus vērtību.

Nākamie soļi, lai uzlabotu Uzņēmuma finansiālo situāciju gan īstermiņā, gan ilgtermiņā.

Zema prioritāte

- Ņemot vērā to, ka pārbaudes laikā Uzņēmuma nodokļu aprēķināšanas kārtībā ir identificēti vairāki pārkāpumi un to, ka Uzņēmumā nav iekšēji izstrādāta un ieviesta nodokļu uzskaitīšanas un deklarēšanas procesa dokumentācija, Uzņēmumā jāizstrādā un jāievieš nodokļu risku vadības procedūras, dokumentējot veicamās darbības, identificētos riskus nodokļu aprēķinu procesā un īstenojamās kontroles to novēršanai.
- Uzņēmumā jāizstrādā un jāievieš stingra un detalizēta procedūra savu sadarbības partneru pārbaudei, lai izvairītos no riska, ka VID audita gadījumā darījumi tiktu atzīti par fiktīviem, kā rezultātā Uzņēmumam varētu rasties papildus budžetā maksājamais PVN un UIN, kā arī soda nauda un nokavējuma nauda.
- Lai spētu pamatot darījumos ar saistītajām personām piemērotās cenas, Uzņēmumā jāsagatavo Latvijas tiesību aktiem un starptautiskam regulējumam atbilstošu transfertcenu dokumentāciju par darījumiem ar saistītajiem uzņēmumiem.
- Uzņēmumam ieteicams apzināt preču piegāžu darījumus uz citām ES dalībvalstīm, kuros Uzņēmums ir uzskatāms par īsteno preču iegādes ES teritorijā veicēju attiecīgajā dalībvalstī, un veikt attiecīgo dalībvalstu normatīvo aktu analīzi, lai apzinātu iespējamo PVN reģistrācijas un nodokļa risku attiecīgajā valstī.
- Uzņēmumam jāizvērtē korekta PVN piemērošanas kārtība darījumos starp Uzņēmumu, LSEZ „Liepājas Osta LM" un AS „Nordkalk". Ja izvērtēšanas rezultātā tiktu noteikts, ka Uzņēmums PVN priekšnodokli ir atskaitījis nepamatoti, Uzņēmumam jāveic PVN deklarāciju labojumi, atmaksājot valsts budžetā nepamatoti atskaitīto priekšnodokli, kā arī papildus aprēķināto nokavējuma naudu.
- Uzņēmumam jāizvērtē IIN likuma 8. panta $2.^2$ daļā noteiktās pazīmes, lai noteiktu, vai Uzņēmums pamatoti nav ieturējis IIN un VSAOI pie atlīdzības izmaksāšanas Ivanam Aprelkovam. Gadījumā, ja Uzņēmumam bija pienākums ieturēt algas nodokļus, jāveic korekcijas VSAOI un IIN deklarācijās, kā arī valsts budžetā jāiemaksā neieturētie nodokļi un nokavējuma nauda.
- Lai novērstu brīdinājuma vai administratīvā soda piemērošanas risku, kā arī iespējamību par Uzņēmuma darbības pārtraukšanu, Uzņēmumam ir pienākums nekavējoties iesniegt Valsts vides dienestā iesniegumu par izmaiņām A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā.

Uzņēmuma apskats

AS "Liepājas metalurgs" ir vienīgais melnās metalurģijas uzņēmums Baltijas valstīs. Uzņēmuma apgrozījums 2012.gadā sasniedza LVL 304 milj., savukārt, neto zaudējumi bija LVL 8,8 milj.

Uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķins

Valūta: LVL 000	FG11F	FG12F
Neto apgrozījums	204 184	303 947
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	(191 704)	(286 056)
Bruto peļņa	**12 481**	**17 891**
Bruto peļņa peļņas marža	*6,1%*	*5,9%*
EBITDA	**5 499**	**1 765**
EBITDA marža	*2,7%*	*0,6%*
Neto peļņa/(zaudējumi)	**2 467**	**(8 753)**

Avots: Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls), EY analīze

Uzņēmuma bilance

Valūta: LVL 000	Dec11F	Dec12F
Nemateriālie ieguldījumi	27	44
Pamatlīdzekļi	146 571	154 041
Ieguldījuma īpašumi	5 024	5 024
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi	10 699	10 862
Apgrozāmie līdzekļi	70 424	60 728
Nauda	1 302	386
AKTĪVI KOPĀ	**234 047**	**231 085**
Pašu kapitāls	85 251	74 649
Uzkrājumi	2 126	856
Ilgtermiņa kreditori	48 718	46 270
Īstermiņa kreditori	97 951	109 309
PAŠU KAPITĀLS UN SAISTĪBAS	**234 047**	**231 085**

Avots: Auditētie gada pārskati 2010.g. un 2011. g., Virsgrāmata 2010.g - 2013.g. (Finanšu pārskats 2010.pdf, Finanšu pārskats 2011.pdf, BIL_2012.xls, apgrozijums201301.xlsx)

Pārdotās produkcijas un iepirkto izejmateriālu apjomi

Valūta: LVL 000	FG11F	FG12F
Velmējumi		
Realizācijas apjoms, tonnas	544 123	780 865
Cena, LVL/t	375	365
Kopējie ieņēmumi	**204 046**	**285 354**
Sagataves		
Realizācijas apjoms, tonnas	-	57 285
Cena, LVL/t	-	319
Kopējie ieņēmumi	**-**	**18 280**
Tērauda metāllūžņi		
Iepirktais apjoms, t	229 389	856 104
Cena, LVL/t	204	218
Kopējās izmaksas	**46 724**	**186 908**

Avots: LM_fakts_12M2012.xls, 201301.xls, 2010_Iejumi.xls, 2011_Iejumi.xls, 201212_pr_sagatave.xls, 2008-2012_prokat.xls, 2012_Iejumi.xls

Uzņēmuma apraksts

- Uzņēmums ir vienīgais melnās metalurģijas uzņēmums Baltijas valstīs, un tā pamatdarbība ir tērauda velmējumu ražošana betona stiegrošanai. 2012. gadā Uzņēmuma apgrozījums bija LVL 304 milj. jeb par 49% lielāks nekā 2011. gadā. Apgrozījuma pieaugums ir saistīts ar 2011. gada ražotnes modernizāciju, kad Uzņēmums nestrādāja ar maksimālo jaudu.
- 2012. gadā Uzņēmums realizēja 781 tūkst. tonnu velmējumu un 57 tūkst. tonnu sagatavju, nodarbinot aptuveni 2 300 darbinieku.
- Saskaņā ar Uzņēmuma Vadības sniegto informāciju šobrīd Uzņēmuma maksimālā ražošanas jauda ir:
  - aptuveni 780 tūkst. tonnu velmējumu gadā;
  - aptuveni 890 tūkst. tonnu sagatavju gadā
- Uzņēmums izmanto gan vairumtirgotāju (treideru) pakalpojumus, kas ir Uzņēmuma lielākie klienti, gan veic tiešās piegādes metālizstrādājumu ražotājiem, servisa centriem un mazumtirgotājiem.
- Uzņēmuma galvenā mērķa nozare gatavās produkcijas noietam ir celtniecības nozare.
- Uzņēmuma lielākais noieta tirgus ir Alžīrija (36% no kopējā velmējumu apgrozījuma 2012. gadā).
- 2012. gadā lielākais metāllūžņu piegādātājs bija Metal Group, piegādāja 13% no kopējā iepirktā metāllūžņu apjoma par kopējo summu LVL 25,5 milj.

Uzņēmuma modernizācija

- 1997. gadā tika uzsākta Uzņēmuma modernizācijas 1.kārta, kuras rezultātā tika veikta tērauda un metālapstrādes produkcijas ražotnes modernizācija – velmēšanas stāvu modernizācija, vecās nepārtrauktās liešanas iekārtas tika nomainītas ar četru kanālu tērauda nepārtrauktās liešanas iekārtu, tika veikta tehniskā projektēšana, kā arī ieviesta saiņošanas līnija. Modernizācijas rezultātā tika ievērojami paplašināts iespējamās produkcijas ražošanas diapazons.
- 2.kārtas ietvaros tika nomainītas trīs vecās martenkrāsnis ar vienu elektroloka krāsni un vienu kausa krāsni.
- 3.kārtā tiek plānots uzbūvēt jaunu velmēšanas stāvu ar jaudu 400 tūkst. tonnu gadā papildus esošajiem. Ir plānots, ka šīs modernizācijas rezultātā Uzņēmums ražos arī augstas kvalitātes velmētu stiepli, stiegru rituļos un vieglus profilus.

AS "Liepājas metalurgs" ir vienīgais melnās metalurģijas uzņēmums Baltijas valstīs. Uzņēmuma apgrozījums 2012.gadā sasniedza LVL 304 milj., savukārt, neto zaudējumi bija LVL 8,8 milj.

LSEZ AS „Liepājas Osta"

Valūta: LVL 000	FG11F	FG12F
Neto apgrozījums	14 512	22 743
Neto peļņa	(108)	1 211
Darbinieku skaits (vidējais)	294	n/a
Aktīvi kopā	18 572	18 485
Pašu kapitāls	7 171	8 383
Ilgtermiņa kreditori	5 374	5 049

Avots: Auditēts 2011.gada Gada pārskats; Osta LM -bilance, PZ, NP 2012.xls

SIA „Rūķis LM"

Valūta: LVL 000	FG11F
Neto apgrozījums	1 535
Neto peļņa	277
Darbinieku skaits (vidējais)	39
Aktīvi kopā	2 379
Pašu kapitāls	1 726
Ilgtermiņa kreditori	186

Avots: Auditēts 2011.gada pārskats

Uzņēmuma struktūra

- 2012. gada 31.decembrī 93% Uzņēmuma akciju piederēja trīs privātpersonām. Saskaņā ar Vadības teikto Uzņēmuma akcijas nav nekur ieķīlātas.
- Uzņēmumam kopumā ir vienpadsmit asociēto/radniecīgo uzņēmumu, no kuriem lielākie ir SIA „Rūķis LM" un AS LSEZ „Liepājas Osta" (sk. tabulās pa kreisi).
- Liepājas Ostas galvenais darbības virziens ir stividoru pakalpojumi – kravu pārkraušana un uzglabāšana. Uzņēmuma neto apgrozījums 2012. gadā sasniedza LVL 22,7 milj. un neto peļņa bija LVL 1,2 milj. 2012. gada 31. decembrī Uzņēmuma ieguldījumu bilances vērtība Liepājas Ostā bija LVL 7,7 milj.
- Rūķis LM galvenie darbības virzieni ir betona izstrādājumu ražošana, kā arī šķembu un sārņu pārstrāde. Uzņēmuma neto apgrozījums 2011. gadā sasniedza LVL 1,5 milj. un neto peļņa LVL 277 tūkst. 2012. gada 31. decembrī Uzņēmuma ieguldījumu bilances vērtība Rūķis LM bija LVL 1,3 milj.
- Detalizētāku aprakstu par pārējiem Uzņēmuma asociētajiem un radniecīgajiem uzņēmumiem, skatīt sadaļā *Bilances posteņu analīze*.

Uzņēmuma īpašuma un īpašnieku struktūra 2012. gada 31. decembrī

Avots: Neauditēts 2012.gada Gada pārskats

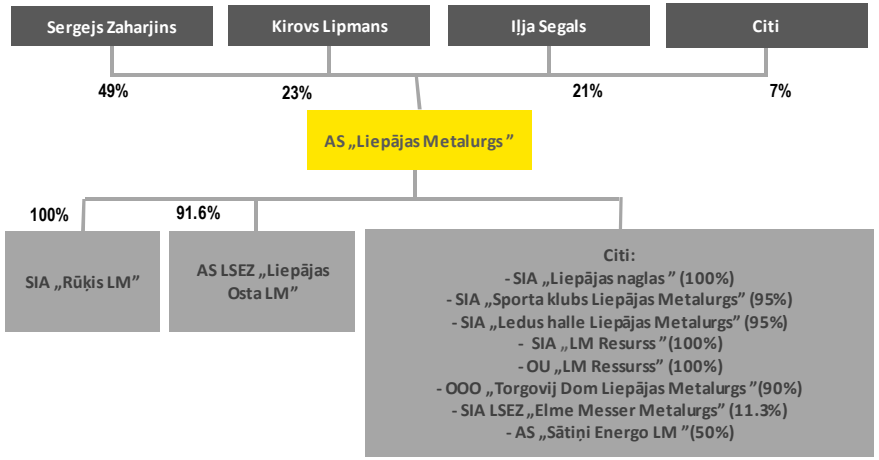

Uzņēmuma galvenā izejviela ir metāllūžņi, kas lielākoties tiek iepirkti ārpus Baltijas valstīm. No metāllūžņiem tiek ražota armatūra, kas tiek eksportēta pārsvarā uz Alžīriju.

Produkcijas ražošanas process

Avots: Vadības informācija

- Uzņēmuma produkcijas ražošanas un realizācijas procesu var sadalīt sešos posmos:

1. Vispirms tiek iegādāti galvenie izejmateriāli – metāllūžņi. Uzņēmums pārsvarā iepērk lūžņus ārpus Baltijas valstīm. Transporta izmaksas ir iekļautas metāllūžņu cenā.
2. Kad lūžņi ir nogādāti uz noliktavu, tie tiek šķiroti pēc kvalitātes un transportēti uz kausēšanas cehu. Pēdējā laikā iepirkto lūžņu kvalitāte ir pasliktinājusies, tāpēc šķirošanas procesā ir lieli sākotnējā apjoma zudumi.
3. Kausēšanas cehā notiek metāllūžņu kausēšana un ķīmiskā pārstrāde. No sagatavotā tērauda tiek lietas sagataves. Pēc modernizācijas projekta realizācijas kausēšanas ceha jauda ir palielinājusies līdz 890 tūkst. tonnu sagatavju gadā.
4. Gatavās sagataves ar mašīnām tiek transportētas uz velmētavu, kas atrodas pāri ielai. Velmētavā sagataves tiek no jauna uzsildītas. No izmaksu viedokļa tas nav efektīvi.
5. Velmētavā notiek vairāku veidu velmējumu ražošana. Velmētavas jauda ir 780 tūkst. tonnu gatavās produkcijas gadā. Pēc modernizācijas projekta realizācijas kausēšanas ceha jauda pārsniedz velmētavas jaudu par 110 tūkst. tonnu gadā. Tas, savukārt, nozīmē, ka Uzņēmums spēj saražot vairāk sagatavju, nekā pārstādāt velmējumos. Sagatavju pārpalikumus Uzņēmums pārdod.
6. Velmējumi tiek pārdoti un transportēti klientiem, galvenokārt izmantojot jūras transportu, jo rūpnīcai ir laba dzelzceļa satiksme ar ostu. Galvenie noieta tirgi 2012. gadā bija Alžīrija (36% no kopēja noieta) un Polija (32% no kopēja noieta).

Secinājumi

Izejmateriāli pārsvarā tiek iegādāti ārpus Baltijas valstīm, kur transportēšanas izmaksas ir iekļautas metāllūžņu iepirkuma cenās, kas sadārdzina pašizmaksu.

Sagatavju transportēšana un otrreizēja uzsildīšana ir neefektīva ražošanas procesa daļa, kas sadārdzina Uzņēmuma pašizmaksu.

Kausēšanas ceha jauda (890 tūkst. tonnu) pārsniedz velmētavas jaudu (780 tūkst. tonnu). Sagatavju pārpalikums tiek pārdots Uzņēmuma klientiem.

Uzņēmuma vēsturiskās darbības un naudas plūsmas rādītāju analīze

1. Uzņēmuma vēsturiskās darbības rādītāju analīze
2. Uzņēmuma naudas plūsmas analīze

Neskatoties uz to, ka Uzņēmums 2012. gadā ir kāpinājis neto apgrozījumu par 49% salīdzinājumā ar 2011. gadu, 2012. gadu Uzņēmums noslēdza ar LVL 9,8 milj. lieliem neto zaudējumiem no pamatdarbības.

Uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķins

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F
Neto apgrozījums	1	**192 274**	**204 184**	**303 947**	**33 482**
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	2	(189 710)	(191 704)	(286 056)	(32 919)
t.sk.					
Materiāli		(149 964)	(161 905)	(229 620)	(26 852)
Gāze		(17 899)	(6 613)	(11 411)	(1 373)
Elektroenerģija		(5 240)	(7 791)	(24 284)	(2 678)
t.sk. OIK		(1 156)	(1 692)	(5 525)	(609)
Bruto peļņa		**2 565**	**12 481**	**17 891**	**563**
Bruto peļņas marza		*1,3%*	*6,1%*	*5.,9%*	*1,7%*
Pārdošanas izmaksas	3	(5 338)	(4 321)	(11 171)	(1 518)
Administratīvas izmaksas	4	(4 450)	(4 296)	(4 581)	(351)
t.sk. Darba algas		(2 944)	(2 714)	(2 888)	(231)
Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	5	618	178	122	-
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	5	(3 106)	(2 725)	(1 577)	(78)
EBITDA		**(9 711)**	**1 318**	**684**	**(1 383)**
EBITDA marža		*-5,1%*	*0,6%*	*0,2%*	*-4,1%*
Neto nolietojums		(1 854)	(2 117)	(5 994)	(989)
EBIT		**(11 565)**	**(799)**	**(5 310)**	**(2 372)**
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	6	(670)	(850)	(3 051)	(31)
Koriģējums no gada pārskata	7			(2 500)	
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas ieņēmumi	8	214	42	12	-
EBT		**(12 022)**	**(1 608)**	**(10 849)**	**(2 402)**
Nodokļi		(419)	(107)	1 015	-
Neto zaudējumi		**(12 441)**	**(1 715)**	**(9 835)**	**(2 402)**
Neto peļņas marža		*-6,5%*	*-0,8%*	*-3,2%*	*-7,2%*
Nesaistītie ar pamatdarbību ieņēmumi un izmaksas					
Pārējie ne ar saimniecisko darbību saistīti ieņēmumi	9	8 355	12 431	7 580	476
Pārējās ne ar saimniecisko darbību saistītas izmaksas	10	(2 608)	(8 250)	(6 499)	(601)
Neto peļņa/(zaudējumi) no gada pārskata		**(6 694)**	**2 467**	**(8 753)**	**(2 528)**
EBITDA no gada pārskata		**(3 964)**	**5 499**	**1 765**	**(1 509)**
Bruto peļņa no gada pārskata		3 225	13 228	19 670	784

Avots: Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls), EY analīze

Peļņas vai zaudējuma aprēķins

Mēs esam izdalījuši pamatdarbības ieņēmumus un izmaksas no gada pārskata aprēķina, lai izvērtētu Uzņēmuma pamatdarbības rezultātus, neskaitot ar pamatdarbību nesaistītus ieņēmumus un izmaksas. Par Uzņēmuma pamatdarbību ir uzskatīta velmējumu, sagatavju un lējumu ražošana.

1 Kopējais pārdotās produkcijas apjoms 2012. gadā bija 838,5 tūkst. tonnu.

- Velmējumi veido vislielāko daļu no Uzņēmuma saražotās un pārdotās produkcijas. 2012. gadā velmējumi bija ap 93% (780,9 tūkst. tonnu) no visas realizētās produkcijas apjoma.
- Jaunā lūžņu kausēšanas tehnoloģija ļauj saražot vairāk sagatavju, nekā velmējumu cehs var pārstrādāt. Sagatavju pārpalikumus Uzņēmums pārdod. Pārdotais sagatavju apjoms 2012. gadā sasniedza 57,3 tūkst. tonnu. 2013. gada janvārī Uzņēmums ir pārdevis vēl 31,9 tūkst. tonnu sagatavju, ietekmējot pārdotās produkcijas vidējo cenu.
- Lējumi veido vismazāko Uzņēmuma produkcijas daļu. Lējumus ražo pēc individuāliem pasūtījumiem, tāpēc ieņēmumi no lējumu pārdošanas nav regulāri.

Secinājumi

Uzņēmuma neto apgrozījums 2012. gadā ir palielinājies par 49%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. 2011. gadā Uzņēmuma kausēšanas cehs darbojās tikai pusgadu, jo tajā tika uzstādītas jaunas iekārtas. 2012. gads bija pirmais gads pēc modernizācijas, kad Uzņēmums strādājis ar pilnu jaudu.

Galvenie darbības rādītāji, FG10F-PDM

	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F
Realizācijas apjoms, t	630 952	544 409	838 544	98 811
t. sk.				
Velmējumi, apjoms (t)	630 854	544 123	780 865	66 828
Sagataves, apjoms (t)	-	-	57 285	31 983
Lējumi, apjoms (t)	98	286	394	
Realizācijas cena (vidējā svērtā – velmējumi, sagataves, lējumi) LVL/t	305	375	362	339
Iepirktais lūžņu apjoms	515 994	229 389	856 104	50 132
Iepirkumu vid. cena	174	204	218	210

Avots: 201301.xls, 2010_lejumi.xls, 2011_lejumi.xls, 201212_pr_sagatave.xls, 2008-2012_prokat.xls, 2012_lejumi.xls

Neskatoties uz to, ka Uzņēmums 2012. gadā ir kāpinājis neto apgrozījumu par 49% salīdzinājumā ar 2011. gadu, 2012. gadu Uzņēmums noslēdza ar LVL 9,8 milj. lieliem neto zaudējumiem no pamatdarbības.

Uzņēmuma peļņas vai zaudējumu aprēķins FG10F-Jan13F procentos no neto apgrozījuma

Valūta: LVL 000	PG10F	PG11F	PG12F	Jan13F
Neto apgrozījums	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	-99%	-94%	-94%	-98%
t.sk.				
Materiāli	-78%	-79%	-76%	-80%
Gāze	-9%	-3%	-4%	-4%
Elektroenerģija	-3%	-4%	-8%	-8%
t.sk. OIK	-1%	-1%	-2%	-2%
Bruto peļņa	**1%**	**6%**	**6%**	**2%**
Pārdošanas izmaksas	-3%	-2%	-4%	-5%
Administratīvas izmaksas	-2%	-2%	-2%	-1%
t.sk. Darba algas	-2%	-1%	-1%	-1%
Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi	0%	0%	0%	0%
Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas	-2%	-1%	-1%	0%
EBITDA	**-5%**	**1%**	**0%**	**-4%**
Neto nolietojums	**-1%**	**-1%**	**-2%**	**-3%**
EBIT	**-6%**	**0%**	**-2%**	**-7%**
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas	0%	0%	-1%	0%
Koriģējums no gada pārskata	0%	0%	-1%	0%
Procentu maksājumi un tamlīdzīgas ieņēmumi	0%	0%	0%	0%
EBT	**-6%**	**-1%**	**-4%**	**-7%**
Nodokļi	0%	0%	0%	0%
Neto peļņa	**-6%**	**-1%**	**-3%**	**-7%**

Avots: Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls), EY analīze

2 Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas 2012. gadā bija LVL 286 milj. Tālāk minēti lielākie izmaksu posteņi:

- Materiāli. Materiāli un izejvielas veido lielāko izmaksu daļu. 2012. gadā 76% no visām pārdotās produkcijas ražošanas izmaksām bija attiecināmi uz materiālu iegādi. Galvenā izejviela produkcijas ražošanā ir metāllūžņi. Sākumā no lūžņiem ražo sagataves, kuras pēc tam galvenokārt izmanto velmējumu ražošanas procesā. Pārpalikumus Uzņēmums pārdod. 2011. gada pirmajā pusē kausēšanas cehā tika veikta modernizācija, tāpēc Uzņēmums iepirka gatavas sagataves.
- Elektroenerģija. Modernizācijas dēļ elektroenerģijas patēriņš 2012. gadā būtiski pieauga un sasniedza LVL 24,3 milj., proti, par 363% vairāk nekā 2010. gadā (kad Uzņēmums vēl strādāja ar veco tehnoloģiju). OIK komponentes izmaksas 2012. gadā bija 23% no elektroenerģijas kopējām izmaksām.
- Dabas gāze. Salīdzinājumā ar 2010. gadu, kad Uzņēmums vēl strādāja ar veco tehnoloģiju, 2012. gadā gāzes patēriņš samazinājās par 36%. Izmaiņas ir saistītas ar to, ka jaunā tehnoloģija metāla kausēšanas procesā dabas gāzes vietā izmanto elektroenerģiju.

3 Pārdošanas izmaksās ir iekļautas visas izmaksas, kas ir saistītas ar produkcijas pārdošanas procesu un tās piegādi klientiem. Pārsvarā preces piegādā izmantojot jūras, sauszemes un dzelzceļa transportu. 2012. gadā pārdošanas izmaksas bija LVL 11,2 milj., proti, par 159% lielākas nekā 2011. gadā. Šādu izmaksu pieaugumu noteica galvenokārt maksas par kuģa fraktēšanu kāpums (ap 1865% pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu) un maksas par pārkraušanas darbiem kāpums (163% pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu). Uzņēmuma klientu ģeogrāfiskais sadalījums pēdējā laikā mainījies, proti, lielākie klienti tagad ir Alžīrijas uzņēmumi, kur lielākā daļa produkcijas uz Alžīriju iet caur Stemcor (detalizēta informācija sniegta sadaļā *Uzņēmuma vēsturiskās darbības rādītāju analīze* apakšsadaļā), tāpēc būtiski pieaugušas arī pārdošanas izmaksas .

4 2012. gadā administrācijas izmaksas bija LVL 4,6 milj. Lielākā daļa šo izmaksu (63%) ir attiecināma uz darba algām administrācijas personālam. Detalizēta informācija par Uzņēmuma vadošo darbinieku atalgojumu ir sniegta sadaļā *Uzņēmuma valdes un padomes locekļu un citu vadošo darbinieku atalgojuma struktūras analīze*.

5 Pārējos saimnieciskās darbības ieņēmumos pārsvarā ir iekļautas saņemtās atlaides un ieņēmumi no šaubīgo debitoru parādu atgūšanas. Pārējās saimnieciskās darbības izmaksās iekļauta uzkrājumu izveide šaubīgiem debitoriem un citi ar ražošanu nesaistīti izdevumi.

Neskatoties uz to, ka Uzņēmums 2012. gadā ir kāpinājis neto apgrozījumu par 49% salīdzinājumā ar 2011. gadu, 2012. gadu Uzņēmums noslēdza ar LVL 9,8 milj. lieliem neto zaudējumiem no pamatdarbības.

6 Procentu maksājumi un tamlīdzīgas izmaksas pārsvarā atspoguļo samaksātos procentus par kredītlīnijām un saņemtajiem aizņēmumiem.

7 Pēdējā NASDAQ OMX iesniegtajā nerevidētajā gada pārskatā Uzņēmums ir norādījis par LVL 2,5 milj. lielākus procentu maksājumus, nekā atspoguļots virsgrāmatā. Saskaņā ar Vadības sniegto informāciju, tā ir aplēstā soda nauda par kavētiem maksājumiem vienam no lielākajiem piegādātājiem – Stemcor, kas nav iegrāmatota Uzņēmuma grāmatvedības reģistros.

8 Procentu maksājumi un tamlīdzīgi ieņēmumi atspoguļo saņemtos procentus par depozītu, procentu ieņēmumus no aizdevumiem un citus procentu ieņēmumus.

9 Pārējie saimnieciskās darbības ieņēmumi ietver visus ieņēmumus, kas nav tieši saistīti ar pamatdarbību. Šis postenis iekļauj ieņēmumus no:

- medicīnas pakalpojumiem (LVL 941 tūkst.),
- transporta, nomas un starpniecības pakalpojumiem (LVL 2 milj.),
- tvaika un šķembu pārdošanas (LVL 29,2 tūkst.),
- no apgrozāmo līdzekļu realizācijas (LVL 2,1 milj.),
- CO_2 kvotu pārdošanas (LVL 1,5 milj.).

10 Pārējās saimnieciskās darbības izmaksas atspoguļo galvenokārt:

- sponsorēšanas izmaksas (LVL -1,5 milj.),
- starpniecības pakalpojumu izmaksas (LVL -2,1 milj.),
- apgrozāmo līdzekļu pārdošanas izmaksas (LVL -1,5 milj.),
- medicīnas pakalpojumu izmaksas (LVL 926 tūkst.).

▶ Detalizēta informācija par ietekmi no pārējiem saimnieciskās darbības ieņēmumiem un ar pamatdarbību nesaistītām izmaksām un to ietekmi uz neto peļņu ir analizēta koriģētās neto peļņas ietvaros (skatīt sadaļas *Uzņēmuma vēsturiskās darbības rādītāju analīze* apakšsadaļā).

Secinājumi

Būtisks OIK maksājumu pieaugums (LVL 3,8 milj.) un pārdošanas izmaksu pieaugums (LVL 6,9 milj.), kas galvenokārt ir saistīts ar produkcijas eksportu uz Alžīriju, negatīvi ietekmēja Uzņēmuma rentabilitāti 2012. gadā.

Starpība starp produkcijas realizācijas cenu un metāllūžņu iepirkšanas cenu 2012. gadā turpināja samazināties negatīvi ietekmējot Uzņēmuma bruto rentabilitāti.

Realizācijas cenas un metāllūžņu iepirkuma cenas pa mēnešiem

Avots: SCRAP_PRICE_2008-2012.xls,SCRAP_PRICE_2008-201301.xls, 2008-2012_prokat.xls, 201301.xls, 201212_pr_sagatave.xls, 2008-2012_prokat.xls:

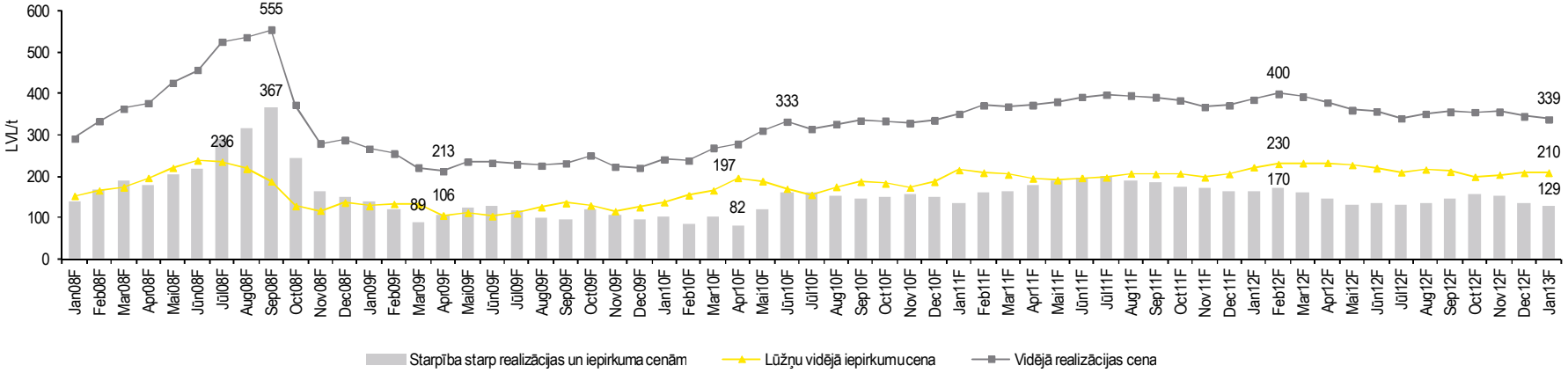

2012. gadā metāllūžņu vidējā iepirkumu cena bija 218 LVL/t, salīdzinot ar 204 LVL/t 2011. gadā (pieaugums par 7%). Savukārt, vidējā velmējumu un sagatavju realizācijas cena ir samazinājusies par 13 LVL/t un 2012. gadā sasniedza 365 LVL/t. Šo samazinājumu ietekmē gan velmējumu cenas kritums, gan tas fakts, ka 2012. gadā Uzņēmums sāka pārdot sagatavju pārpalikumus, kuru vidēja cena ir zemāka par velmējumu cenu.

2012. gadā starpība starp produkcijas vidējās realizācijas cenu un metāllūžņu vidējo iepirkuma cenu ir samazinājusies par 27 LVL/t.

2011. gadā Uzņēmums strādāja ar pilnu jaudu tikai pusgadu. Kausēšanas cehā tika veikta modernizācija, tāpēc lūžņu iepirkumu apjoms bija zems. 2012. gadā lūžņu iepirkuma apjomi būtiski pieauga pat salīdzinājumā ar 2010. gadu, kad Uzņēmums strādāja ar pilnu jaudu. Saskaņā ar Vadības sniegto informāciju tas skaidrojams ar metāllūžņu kvalitātes pasliktināšanās, ko tikšanās laikā apstiprināja arī viens no galvenajiem piegādātājiem – Metal Group.

Secinājumi

Uzņēmuma gatavās produkcijas realizācijas cena 2012. gadā ir kritusies, savukārt metāllūžņu iepirkuma cena ir pieaugusi. Pēdējā gada tendences liecina par to, ka iepirkto metāllūžņu kvalitāte ir pasliktinājusies. Šie faktori negatīvi ietekmēja Uzņēmuma rentabilitāti.

Starpība starp produkcijas realizācijas cenu un metāllūžņu iepirkšanas cenu 2012. gadā turpināja samazināties negatīvi ietekmējot Uzņēmuma bruto rentabilitāti.

Lielākie Uzņēmuma noieta tirgi 2012. gadā bija Alžīrija (36% no kopēja neto apgrozījuma) un Polija (32% no kopēja neto apgrozījuma). Vidējā gatavās produkcijas cena Alžīrijas klientiem (356 LVL/t) ir zemāka nekā pārējiem Uzņēmuma klientiem (vidējā cena 366 LVL/t). Pēc Vadības sniegtās informācijas uz Alžīriju tiek pārdota tā Uzņēmuma produkcijas daļa, kuru nav iespējams pārdot citur.

Stemcor ir lielākais Uzņēmuma klients (LVL 35,7 milj. jeb 13% no kopējā velmējumu neto apgrozījuma). Tā iepirktais apjoms 2012. gadā sasniedza 103,8 tūkst. tonnu un vidējā cena (344 LVL/t) bija par 6% zemāka nekā pārējiem klientiem.

Secinājumi

Lielākā daļa Uzņēmuma klientu 2012. gadā bija Alžīrijas uzņēmumi (36% no kopēja neto apgrozījuma), kuriem gatavā produkcija pārsvarā tiek pārdota par zemāku cenu nekā pārējiem Uzņēmuma klientiem.

Arī Stemcor (lielākais Uzņēmuma klients) tika pārdota produkcija par cenu, kas ir zemāka nekā pārējiem Uzņēmuma klientiem.

10 lielākie klienti pēc apgrozījuma (velmējumi), FG11F un FG12F

FG11F	Apjoms, tonnas	Vid. cena LVL/t (iesk. transporta izmaksas)	FG12F	Apjoms, tonnas	Vid. cena LVL/ (iesk. transporta izmaksas)t
Stemcor UK ltd Alžīrija	95 087	339	Stemcor UK ltd Alžīrija	103 823	344
DMX Holding ltd Cyprus--DMX Hold. ltd Polija	63 885	381	Wroclaw Construction and Development Sp.z.o.o. Polija	33 940	369
Kapante Limited Polija	32 592	385	Sarl Groupe Hobbi Alžīrija	33 471	355
Stal Mar Sp.z.o.o. Polija	28 895	389	Denskelco Holdings Limited Alžīrija	29 969	376
Dreda Handel S.R.O. Polija	19 741	380	Sarl Prifostyel Compagnie Alžīrija	28 467	354
Denskelco Holdings Limited Polija	17 370	396	Dreda Handel S.R.O. Polija	25 145	397
Promax Tomasz Lubinski Polija	16 783	395	Stemcor UK Limited Peru	27 016	346
Jimupton Trading ltd Polija	16 340	398	Sarl Soirco Alžīrija	23 975	380
Kubo Sp.z.o.o. Polija	14 608	373	Nord Stal Sp.z.o.o. Polija	23 413	362
Stemcor UK ltd Vācija	14 397	353	Osipearl Investments Polija	20 803	403
Top 10 klienti	**319 698**	**370**	**Top 10 klienti**	**350 023**	**362**
Pārējie klienti	224 425	381	Pārējie klienti	430 842	368
Kopā	**544 123**	**375**	**Kopā**	**780 865**	**365**

Avotse: 2011_klienti_realizacija.xlsx, 2012_klienti_realizacija.xlsx

Starpība starp produkcijas realizācijas cenu un metāllūžņu iepirkšanas cenu 2012. gadā turpināja samazināties negatīvi ietekmējot Uzņēmuma bruto rentabilitāti.

Lielākais piegādātājs 2012. gadā bija angļu uzņēmums Metal Group (nodrošināja 13% no kopējā piegādātā metāllūžņu apjoma). Pēc Vadības sniegtās informācijas, Uzņēmumam nav iespējas iepirkt pietiekami daudz izejvielu Baltijas tirgos, tāpēc bieži vien tiek izmantoti brokeru starpniecības pakalpojumi.

LM Resurss ir 100% Uzņēmuma meitas uzņēmums, lai attīstītu metāllūžņu piegādes tīklu Latvijā. Uz doto brīdi LM Resurss ir seši metāllūžņu pieņemšanas punkti visā Latvijā. Pēc Vadības sniegtas informācijas, LM Resurss šobrīd pilnībā tiek finansēts no Uzņēmuma līdzekļiem. Tas traucē LM Resurss tīkla attīstību, jo Uzņēmumam ir likviditātes problēmas un apgrozāma kapitāla trūkums. Saskaņā ar Vadības teikto, ja LM Resurss būtu iespēja piesaistīt bankas finansējumu apgrozāmajam kapitālam, LM Resurss spētu nodrošināt 40 tūkst. tonnu metāllūžņu mēnesī, būtiski nostiprinot Uzņēmuma pozīciju metāllūžņu piegāžu jomā.

Secinājumi

Metal Group bija lielākais Uzņēmuma metāllūžņu piegādātājs 2012. gadā, nodrošinot 13% no kopēja metāllūžņu apjoma.

LM Resurss 2012. gadā nodrošināja 4% no metāllūžņu apjoma. Pēc Vadības teiktā, LM Resurss attīstību būtiski ierobežo finansēšanas jautājums, jo šobrīd LM Resurss pilnībā finansē Uzņēmums, kam ir apgrozāma kapitāla trūkums.

10 lielākie piegādātāji pēc apgrozījuma, FG11F un FG12F

FG11A	Apjoms, tonnas	Vid. cena LVL/t (iesk. transporta izmaksas)	FG12A	Apjoms, tonnas	Vid. cena LVL/t (iesk. transporta izmaksas)
TORLINA UAB	75 998	207	METAL GROUP UK LTD	113 955	224
ANJUSOMA TRADING LTD	26 912	201	TORLINA UAB	63 811	224
METAL GROUP UK LTD	24 443	212	FSR TRADE GMBH	57 139	223
FSR TRADE GMBH	11 902	202	TYOR OU	54 866	229
LATGALES METĀLS SIA	9 195	196	STEELINVEST, S.R.O.	50 628	215
AKATA SCRAP RECYCLING APS	7 288	205	DORVINA UAB	49 965	210
DĪLERS SIA	7 314	203	ANJUSOMA TRADING LTD	45 543	211
CARGILL INTERNATIONAL TRADING PTE LTD	5 320	215	VAKARU REFONDA UAB	32 193	225
TERRA RECYCLING UAB	5 270	202	LM RESURSS SIA	32 426	217
VTORMET TRADING TOO	4 717	187	WE-MET PRZEDSIEBIORSTWO HANDLOWE JANUSZ WENTA	25 594	214
Top 10 piegādātāji	**178 358**	**205**	**Top 10 piegādātāji**	**526 121**	**220**
Pārējie piegādātāji	51 031	198	Pārējie piegādātāji	329 984	215
Kopā	**229 389**	**204**	**Kopā**	**856 104**	**218**

Avots: scrap_suppliers_2011.xlsx, scrap_suppliers_2012.xls

2012. gadā Uzņēmuma bruto peļņas rentabilitāti negatīvi ietekmēja samazinājums starp gatavās produkcijas realizācijas cenu un metāllūžņu iepirkuma cenu, kā arī pieaugošās elektroenerģijas izmaksas.

Bruto peļņu ietekmējošie faktori

Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls), EY analīze:

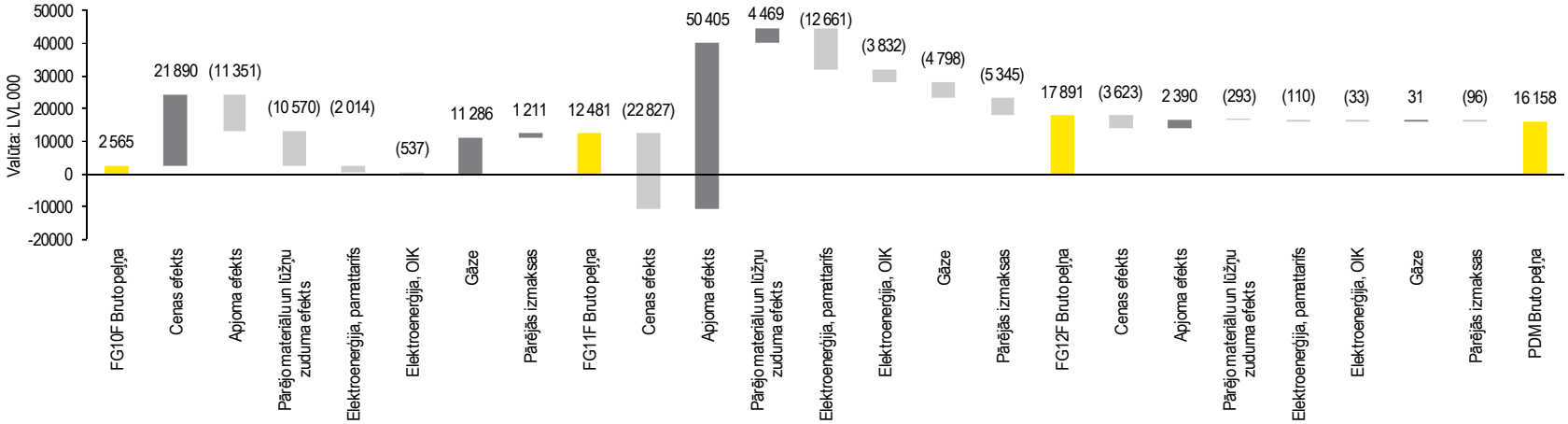

Cenas efekts parāda neto cenas (realizācijas cena mīnus iepirkuma cena) izmaiņas ietekmi uz Uzņēmuma bruto peļņu, pieņemot, ka apjoms ir nemainīgs. Jāpiemin, ka pārdotās produkcijas izmantoto lūžņu cena nebija pieejama, tāpēc iepirkuma cena tika noteikta kā aptuvena izmantoto lūžņu cena. Cenas efekts 2012. gadā bija negatīvs, jo starpība starp vidējo realizācijas cenu un vidējo iepirkuma cenu ir samazinājusies par 27 LVL/t.

Apjoma efekts ir pārdotās produkcijas apjoma izmaiņu ietekme uz bruto peļņu, pieņemot, ka cenas ir nemainīgas. Apjoma efekts bija it īpaši nozīmīgs 2012. gadā, kad jaunā tehnoloģiskā iekārta bija nodota ekspluatācijā un Uzņēmums sāka strādāt ar pilnu jaudu.

Citu materiālu un lūžņu zuduma ietekme atspoguļo pārējo materiālu izmaksu izmaiņas, ka arī lūžņu apjoma zudumus ražošanas procesā.

2012. gada bruto peļņu būtiski ietekmēja elektroenerģijas pamattarifa izmaksas, neto ietekme bija LVL -12,7 milj. Jaunās iekārtas ekspluatācijā tiek izmantota elektroenerģija, nevis dabas gāze, tāpēc elektroenerģijas patēriņš pēc jaunas tehnoloģijas ievešanas ir būtiski pieaudzis.

Secinājumi

Uzņēmuma bruto peļņas maržai ir negatīvas tendences. 2013. gada janvārī tā ir samazinājusies līdz 1,7% kas nozīmē, ka Uzņēmumam nav pietiekoši līdzekļi, lai segtu administrācijas izmaksas.

2012. gadā Uzņēmuma bruto peļņas rentabilitāti negatīvi ietekmēja samazinājums starp gatavās produkcijas realizācijas cenu un metāllūžņu iepirkuma cenu, kā arī pieaugošās elektroenerģijas izmaksas.

Elektroenerģijas OIK tarifs 2012. gadā pieauga par LVL 3,8 milj. Detalizēta informācija par OIK tarifu sniegta sadaļas *Uzņēmuma vēsturiskās darbības rādītāju analīze* apakšsadaļā.

Gāzes patēriņš būtiski samazinājās 2011. gadā, kad Uzņēmuma kausēšanas cehs strādāja tikai pusgadu. Samazinājums saistāms arī ar to, ka jaunā iekārta patērē elektrību, nevis dabas gāzi.

Pārējo izmaksu pieaugumu 2012. gadā nosaka darba algu izmaksu kāpums (LVL 4,3 milj.), jo pēc modernizācijas pieauga Uzņēmuma pieprasījums pēc augsti kvalificētiem darbiniekiem, kā arī nesamazinājās mazkvalificētu darbinieku skaits kā tas bija plānots modernizācijas rezultātā.

OIK maksājumi (2012. gadā -2% no ražošanas izmaksām) nākotnē turpinās pieaugt, turklāt pieauguma temps būs straujāks. OIK nebija paredzēts Atkins Ziņojumā, kas var radīt Uzņēmuma konkurētspējas samazināšanos.

Obligātā iepirkuma komponente

Aptuveni 9% no Uzņēmuma ražošanas izmaksām veido elektroenerģija. Energoresursu tirgus attīstījies pēc cita scenārija, nevis kā prognozēts biznesa plānā. Tas lielā mērā saistāms ar elektroenerģijas OIK izmaiņām. Saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, papildus maksai par elektroenerģiju un maksai par sistēmas pakalpojumiem (pārvade un sadale) visi elektroenerģijas patērētāji maksā regulatora apstiprinātu OIK, ar kuru tiek nodrošināts paaugstinātas maksas iepirkums par elektroenerģiju, kas ražota augstas efektivitātes koģenerācijā vai, izmantojot atjaunojamos energoresursus.

OIK ir piesaistīta dabasgāzes cenai, kas pēdējo gadu laikā ir palielinājusies. Saistībā ar vairākiem videi draudzīgas elektroenerģijas ražošanas staciju celtniecības projektiem nākotnē prognozējams būtisks komponentes pieaugums.

Obligātās iepirkumu komponentes apmēra prognozes

Avots: Ekonomikas ministrija, 2012

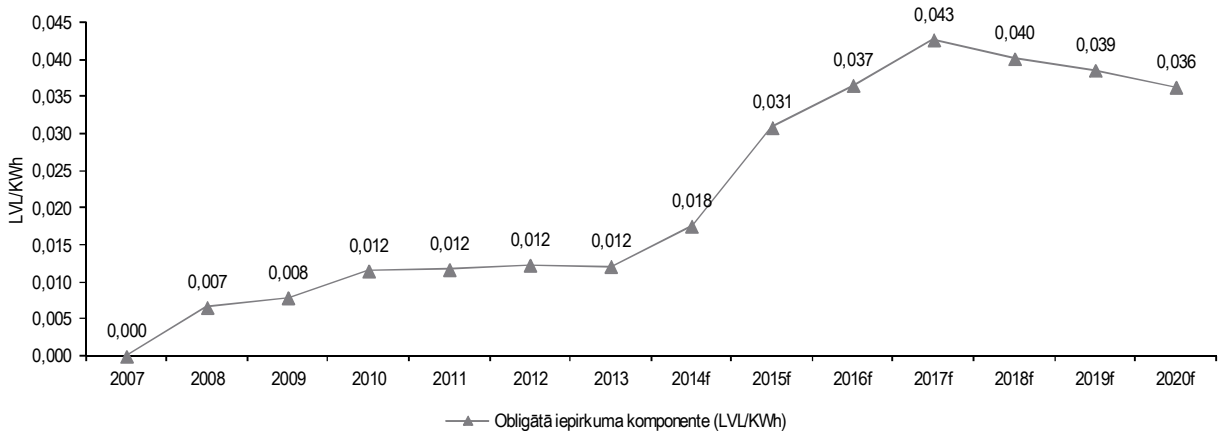

Pēdējo gadu laikā novērotais OIK pieaugums ir neliels, ja to salīdzina ar prognozēto kāpumu pēc 2015. gada. Spēkā esošie tiesību akti nepieļauj neviena patērētāja atbrīvošanu no OIK maksāšanas vai attiecīgā OIK maksājuma samazināšanu, tomēr tiek aktīvi izskatītas iespējas, kā mazināt šīs komponentes palielināšanās ietekmi uz Latvijas uzņēmumu ekonomisko situāciju. Nemainot spēkā esošos tiesību aktus, paredzams, ka OIK pieaugums Latvijā būs straujāks nekā citās Eiropas Savienības dalībvalstīs un tādējādi samazināsies ražotāju konkurētspēja eksporta tirgos.

OIK maksājumi (2012. gadā -2% no ražošanas izmaksām) nākotnē turpinās pieaugt, turklāt pieauguma temps būs straujāks. OIK nebija paredzēts Atkins Ziņojumā, kas var radīt Uzņēmuma konkurētspējas samazināšanos.

Pēc Ekonomikas ministrijas aprēķiniem elektroenerģijas gala cenu pieaugums ražojošajiem uzņēmumiem līdz 2020. gadam var sasniegt 74%.

Avots: Ekonomikas ministrija; AS "Liepājas metalurgs"

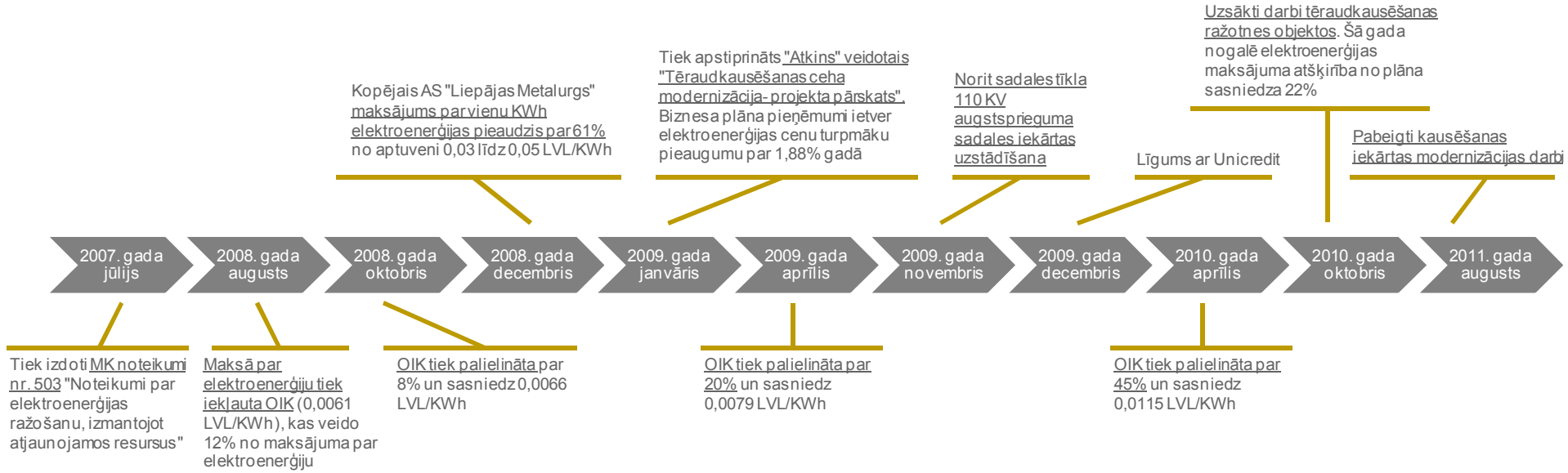

Attēlā redzamā laika līnija norāda uz elektriskās kausēšanas iekārtas ieviešanas projekta saistību ar OIK. Noteikumi par šādas komponentes izveidi tika pieņemti jau divus gadus pirms biznesa plāna izstrādes. Turklāt jau pirms plāna izstrādes obligātā iepirkuma komponente veidoja būtisku maksājuma par elektroenerģiju daļu (aptuveni 13%). Līdz 2010. gada oktobrim, kad tika uzsākti celtniecības darbi, bija skaidri redzama OIK palielināšanās tendence, kas netika atspoguļota biznesa plānā.

Secinājumi

Biznesa plāna elektroenerģijas cenu prognozē netika iekļauta OIK, kaut arī tā veidoja nozīmīgu maksājuma daļu.

Uzņēmuma rentabilitāti EBITDA līmenī negatīvi ietekmēja transportēšanas izmaksas, kas būtiski pieauga, jo transportu uz Alžīriju sedza Uzņēmums (negatīvā ietekme uz EBITDA 2012. gadā LVL 6,9 milj.).

EBITDA ietekmējošie faktori

Avots: Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls), EY analīze:

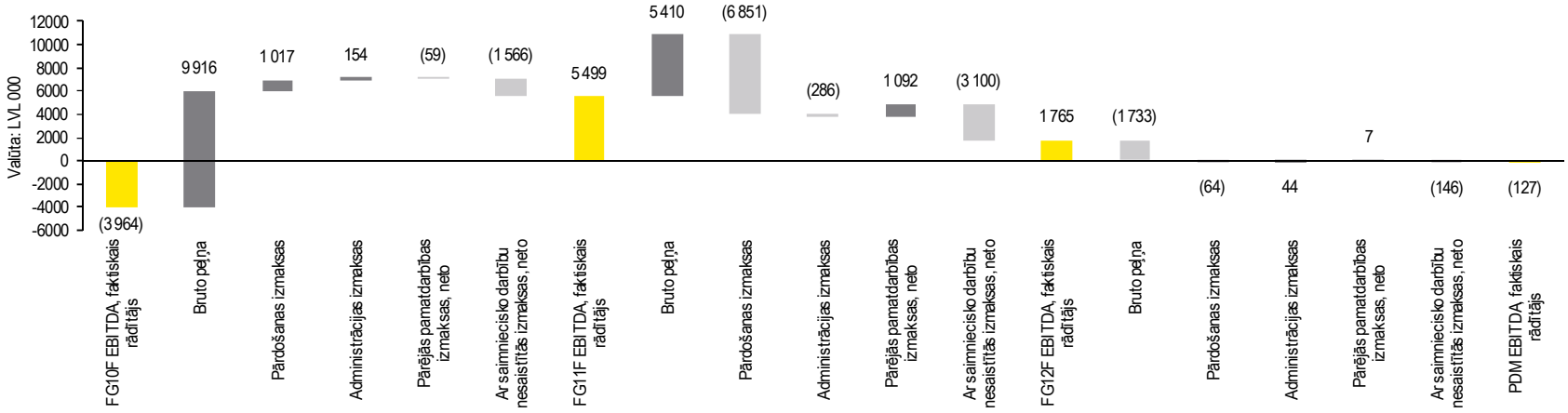

2012. gada laikā pārdošanas izmaksas būtiski pieauga klientu ģeogrāfiskā sadalījuma izmaiņu dēļ. Lielākā daļa klientu (36% no kopēja neto apgrozījuma) 2012. gadā bija Alžīrijas uzņēmumi. Saskaņā ar mums sniegto informāciju transporta un kuģu fraktēšanas izmaksas būtiski pieauga, jo transportēšanas izmaksas uz Alžīriju tika segtas no Uzņēmuma līdzekļiem.

Pārējās pamatdarbības neto izmaksas atspoguļo pārējos pamatdarbības ieņēmumus un izmaksas.

Secinājumi

Uzņēmuma EBITDA 2012. gadā (LVL 1,8 milj.) ir samazinājusies par 68% salīdzinot ar 2011. gadu. To lielākoties negatīvi ietekmēja būtiski pieaugušas transportēšanas izmaksas un pārējās izmaksas, kas nav saistītas ar Uzņēmuma pamatdarbību.

2012. gada Uzņēmuma neto peļņu ietekmēja EBITDA samazinājums, nolietojuma un samaksāto procentu pieaugums, kā arī LVL 2,5 milj. soda nauda Stemcor, kas ir uzkrāta.

Neto peļņu ietekmējošie faktori

Avots: Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls)

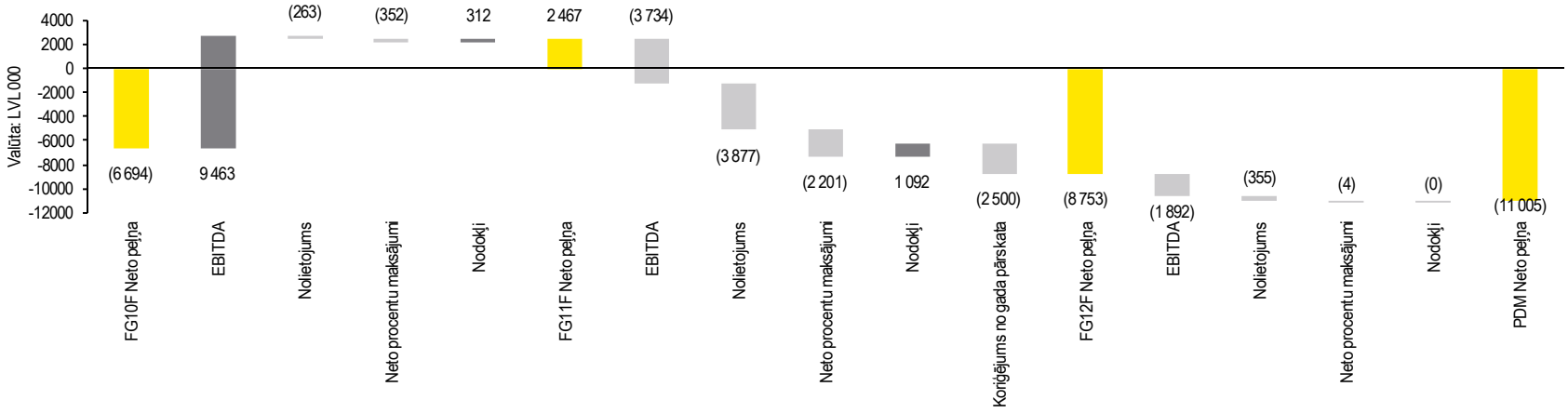

Neto peļņu ietekmē galvenokārt izmaiņas EBITDA līmenī. 2012. gadā EBITDA ietekme bija LVL 3,7 milj.

2012. gadā nolietojums pieauga par LVL 3,9 milj. salīdzinājumā ar 2011. gadu. Jaunā kausēšanas iekārta tika nodota ekspluatācijā 2011. gada vidū, tāpēc nolietojums bija iegrāmatots tikai par pusgadu.

Neto procentu maksājumi 2012. gadā palielinājās par LVL 2,2 milj., jo kopā ar kredītlīniju procentiem Uzņēmums ir samaksājis pirmo UniCredit ilgtermiņa aizdevumu procentu maksājumu (LVL 1,5 milj.) .

2012. gada nerevidētajā finanšu pārskatā, Uzņēmums uzrāda LVL 2,5 milj. soda naudu par Stemcor kavētiem maksājumiem. Saskaņā ar galvenās grāmatvedes sniegto informāciju šīs izmaksas ir aplēstas tikai aptuveni, jo finanšu pārskata sagatavošanas laikā, Stemcor jau bija ziņojis par savu nodomu pieprasīt soda naudas samaksu, bet konkrētā summa tika paziņota tikai pēc finanšu pārskata iesniegšanas datuma NASDAQ OMX.

Pēdējo trīs gadu laikā Uzņēmums nebija jāmaksā UIN. Detalizēta informācija par samaksātajiem nodokļiem sniegta sadaļā *Nodokļu risku analīze*.

2012. gadā Uzņēmuma neto peļņa no darbības, kas nav attiecināma uz pamatdarbību vai vienreizējiem darījumiem bija LVL 1,08 milj.

Koriģētais neto peļņas aprēķins par 2012. gadu

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F
Neto zaudējumi		**(8 753)**
Ar saimniecisko darbību nesaistīti neto ieņēmumi:		
Sponsorēšanas izmaksas	1	(1 454)
Sporta laukumu un ledus halles uzturēšanas izmaksas	2	(161)
Starpniecības pakalpojumi - Elme Messer	3	(0)
Medicīnas pakalpojumi	4	15
Pamatlīdzekļu likvidācija	5	69
Citas ar saimniecisko darbību nesaistītas izmaksas	6	242
Ieņēmumi no apgrozāmo līdzekļu realizācijas	7	449
Ieņēmumi no CO_2 kvotu pārdošanas	8	1 540
Kopā ar saimniecisko darbību nesaistīti neto ieņēmumi		**701**
Vienreizēji neto ieņēmumi:		
Valūtas kursa paaugstināšanās/samazināšanās, pirkšana/pārdošana	9	(145)
Citas vienreizējas neto izmaksas	10	162
Saņemtie līgumsodi	11	364
Kopā vienreizēji neto ieņēmumi		**380**
Koriģētie neto zaudējumi		**(9 835)**
Nozīmīgākās izmaksas, kas saistītas ar uzņēmējdarbības administratīvo funkciju:		
Administrācijas algas	12	(2 327)
Administrācija - darbinieku skaits		183
Vidējā mēneša bruto alga (administrācija)		1 060
Uzņēmuma transports administrācijai	13	(491)
Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi	14	(296)
Darījumu partneru un viesu uzņemšana	15	(170)
Pārējie administrācijas izdevumi	16	(82)
Citu organizāciju pakalpojumi, saistīti ar autotransportu	17	(48)

Avots: LM_fakts_12M2012.xls, Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls)

Koriģētais neto peļņas aprēķins par 2012. gadu

- 2012. gadā Uzņēmuma faktiskie nerevidētie neto zaudējumi bija LVL 8,8 milj. apmērā. Neto zaudējumos ietilpst:
  - neto rezultāti no darījumiem, kas nav saistīti ar saimniecisku darbību (neto peļņa LVL 701 tūkst.);
  - neto rezultāti no neto ieņēmumiem, kuriem ir vienreizējais raksturs (neto peļņa LVL 380 tūkst.).
- 2012. gadā Uzņēmuma faktiskie nerevidētie neto zaudējumi, neieskaitot neto rezultātu no darījumiem, kas nav saistīti ar saimniecisku darbību, un neto rezultātu no neto ieņēmumiem, kuriem ir vienreizējs raksturs, sasniedza LVL 9,8 milj.

Ar saimniecisko darbību nesaistīti neto ieņēmumi

1 Sporta kluba „Liepājas metalurgs" sponsorēšana. Saskaņā ar aizdevuma līgumu, kas noslēgts ar AS „Citadele banka", Uzņēmuma saistīto uzņēmumu atbalstam sociālajā sfērā un ziedojumiem, Uzņēmums nedrīkst novirzīt vairāk par LVL 84,3 tūkst. mēnesī. Līdz ar to šis kredītlīnijas līguma nosacījums 2012. gadā ir pārkāpts.

2 Sporta laukumu un ledus halles uzturēšanas izmaksas. Ledus halle Liepājā pieder Uzņēmumam un tiek iznomāta hokeja sporta klubam „Liepājas Metalurgs". Uzņēmums sedz izmaksas, kas ir saistītas ar ledus halles un citu sporta laukumu uzturēšanu.

Secinājumi

Ir virkne administratīvo izmaksu (kopā LVL 3,4 milj.), kur ir jāizvērtē optimizācijas iespējas.

3 Uzņēmuma elektroenerģijas tīkls tehnoloģiski tiek saistīts ar Elme Messer elektroenerģijas tīklu. Saskaņā ar Uzņēmuma vadības komentāriem elektroenerģijas padeve uz Elme Messer, kas atrodas tuvu Uzņēmuma infrastruktūrai Liepajā, izmantojot Uzņēmuma elektroenerģijas infrastruktūru ir efektīvāks tehnisks risinājums, salīdzinot ar Elme Messer piesaisti Latvenergo tīklam. Uzņēmums nesaņem nekādu ekonomisku labu par šo starpniecības pakalpojumu.

4 Vēsturiski Uzņēmumam piederējusi poliklīnika Liepājas pilsētā. Sākotnēji Uzņēmums nodrošināja medicīnas pakalpojums tikai saviem darbiniekiem, vēlāk arī Liepājas pilsētas iedzīvotājiem. Poliklīnikas neto rezultāts ir atzīts Uzņēmuma finanšu pārskatos. Neto peļņa no medicīnas pakalpojumu sniegšanas 2012. gadā sasniedza LVL 15 tūkst.

5 Neto peļņas ietekme no pamatlīdzekļu likvidācijas.

6 Citas ar saimniecisko darbību nesaistītas neto izmaksas ietver ieņēmumus no pamatlīdzekļu nomas un transporta pakalpojumiem, piemēram, autobusu noma sporta klubam, telpu īre, kas nav saistīta ar Uzņēmuma saimniecisko darbību u.c.

2012. gadā Uzņēmuma neto peļņa no darbības, kas nav attiecināma uz pamatdarbību vai vienreizējiem darījumiem bija LVL 1,08 milj.

Koriģētais neto peļņas aprēķins par 2012. gadu

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F
Neto zaudējumi		**(8 753)**
Ar saimniecisko darbību nesaistīti neto ieņēmumi:		
Sponsorēšanas izmaksas	1	(1 454)
Sporta laukumu un ledus halles uzturēšanas izmaksas	2	(161)
Starpniecības pakalpojumi - Elme Messer	3	(0)
Medicīnas pakalpojumi	4	15
Pamatlīdzekļu likvidācija	5	69
Citas ar saimniecisko darbību nesaistītas izmaksas	6	242
Ieņēmumi no apgrozāmo līdzekļu realizācijas	7	449
Ieņēmumi no CO_2 kvotu pārdošanas	8	1 540
Kopā ar saimniecisko darbību nesaistīti neto ieņēmumi		**701**
Vienreizēji neto ieņēmumi:		
Valūtas kursa paaugstināšanās/samazināšanās, pirkšana/pārdošana	9	(145)
Citas vienreizējas neto izmaksas	10	162
Saņemtie līgumsodi	11	364
Kopā vienreizēji neto ieņēmumi		**380**
Koriģētie neto zaudējumi		**(9 835)**
Nozīmīgākās izmaksas, kas saistītas ar uzņēmējdarbības administratīvo funkciju:		
Administrācijas algas	12	(2 327)
Administrācija - darbinieku skaits		183
Vidējā mēneša bruto alga (administrācija)		1 060
Uzņēmuma transports administrācijai	13	(491)
Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi	14	(296)
Darījumu partneru un viesu uzņemšana	15	(170)
Pārējie administrācijas izdevumi	16	(82)
Citu organizāciju pakalpojumi, saistīti ar autotransportu	17	(48)

Avots: LM_fakts_12M2012.xls, Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls)

7 Neto ieņēmumi no apgrozāmo līdzekļu realizācijas ietver neto ieņēmumus no palīgmateriālu pārdošanas.

8 Uzņēmumam katru gadu tiek piešķirtas CO_2 kvotas, kuras tas neizmanto pilnībā. Neizmantotās CO_2 kvotas Uzņēmums pārdod. Ieņēmumi no CO_2 kvotu pārdošanas bija tikai 2012. gadā. Mums nav informācijas par to, vai nākotnē būs iespējams pārdot piešķirtās CO_2 kvotas.

Vienreizēji neto ieņēmumi

9 Uzņēmums norēķinās ar klientiem un piegādātājiem dažādās valūtas. Tas rada Uzņēmumam ārvalstu valūtas risku. Tādējādi Uzņēmumam rodas ieņēmumi/izmaksas no valūtas kursu svārstībām.

10 2012. gadā citas vienreizējās neto izmaksas ietvēra ieņēmumus no kokmateriālu un kurināmā realizācijas (LVL 104 tūkst.), kā arī citus neparedzētus ieņēmumus (LVL 58 tūkst.).

11 2012. gadā Uzņēmums saņēma līgumsodu LVL 364 tūkst. apmērā no STG par modernizācijas projekta realizācijas kavēšanu.

Nozīmīgākās izmaksas, kas saistītas ar uzņēmējdarbības administratīvo funkciju

12 2012. gadā Uzņēmuma kopējās algu izmaksas (neskaitot sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) administrācijas darbiniekiem bija LVL 2,3 milj. 2012. gadā vidējā bruto mēneša alga Uzņēmuma administrācijas darbiniekiem bija LVL 1 060.

13 Izmaksas, kas saistītas ar transportu administrācijai. Saskaņā ar Vadības sniegto informāciju, šī pozīcija ietver auto parka uzturēšanas, degvielas un automašīnu vadītāju izmaksas.

14 2012. gadā Uzņēmums iztērēja LVL 296 tūkst. dažādu pasākumu organizēšanai (piemēram, Uzņēmuma 130 gadu jubilejas pasākumam, metalurgu dienas pasākumam),kā arī citām ar saimniecisko darbību nesaistītām darbībām, piemēram, pasākumu apkalpošanas izmaksu segšanai, skatuves tehnikas noma, ielūgumu drukāšanai u.c.

Secinājumi

Mūsu darba procesā mēs identificējām vairākas izmaksu pozīcijas, kuru atbilstību optimālam līmenim, kas nepieciešams Uzņēmuma saimniecisko darbību veikšanai, mēs piedāvājam papildus izvērtēt.

2012. gadā Uzņēmuma neto peļņa no darbības, kas nav attiecināma uz pamatdarbību vai vienreizējiem darījumiem bija LVL 1,08 milj.

15 Saskaņā ar Vadības sniegto informāciju Uzņēmums saistībā ar ražotnes modernizācijas projektu iepriekšējā gada laikā ir uzņēmis vairākus darījumu partnerus. Kopējās izmaksas, kas saistītas ar šo viesu uzņemšanu, bija LVL 170 tūkst.

16 Pārējie administrācijas izdevumi ietver biedru naudas maksājumus, preses abonēšanas izmaksas, kā arī dažādus sludinājumus.

17 Papildus administrācijas transporta izmaksām 2012.gadā Uzņēmumam bija radušās izmaksas LVL 48 tūkst. apmērā, kas saistītas ar autotransporta uzturēšanu, kā piemēram, tehniskās apkopes, servisa un automašīnu mazgāšanas izmaksas.

2012. gadā Uzņēmums kompensēja negatīvo naudas plūsmu no saimnieciskās un ieguldīšanas darbības ar atlikumu parādu atmaksu piegādātājiem.

Naudas plūsmu ietekmējošie faktori

Avots: Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls):

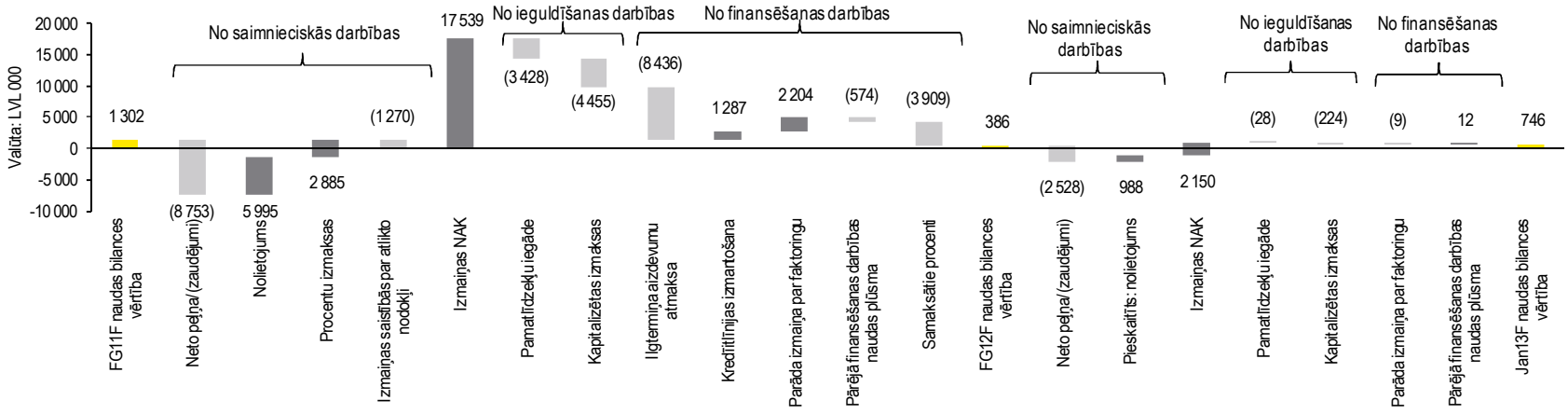

- 2012. gadā Uzņēmuma naudas plūsma no saimnieciskās darbības bija negatīva LVL 1,1 milj. apmērā.
- Uzņēmums kompensēja negatīvo naudas plūsmu no saimnieciskās darbības atliekot kreditoru parādu samaksu, tādējādi samazinot NAK.
- Izmaksas tika kapitalizētas LVL 4,5 milj. apmērā.

Secinājumi

2012. gadā Uzņēmums kompensēja negatīvo naudas plūsmu no saimnieciskās darbības un kapitāla ieguldījumiem atliekot parādu atmaksu piegādātājiem (t.i. veidojot pieaugumu īstermiņa saistībās).

Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzinājums ar izstrādāto Atkins Ziņojumu un budžetu

3. Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzinājums ar izstrādāto Atkins Ziņojumu
4. Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzinājums ar 2012. gada budžetu

2009. gadā tika sagatavoti vairāki ziņojumi un finanšu modeļi, kas tika iesniegti Finanšu ministrijā projekta izvērtēšanai.

Peļņas vai zaudējumu aprēķina faktisko 2012. gada rādītāju salīdzinājums ar biznesa plānu

Mūsu darba ietvaros mēs salīdzinājām Uzņēmuma darbības faktiskos radītājus ar 2009. gada 19. janvāra Atkins ziņojumu par Uzņēmuma tēraudkausēšanas ceha modernizāciju.

Sagatavotā dokumentācija modernizācijas projekta izvērtēšanai

2009. gada laikā tika sagatavoti vairāki ziņojumi un finanšu modeļi, kas tika iesniegti Finanšu ministrijā projekta izvērtēšanai (skatīt laika grafiku zemāk).

Mūsu darba ietvaros mēs analizējām Atkins ziņojumu, kas tika sagatavots 2009. gada 19. janvārī. Atkins ziņojumā iekļauts finanšu modelis, kas mums tika iesniegts PDF formātā. BDO Atzinums tika sagatavots, par Atkins Ziņojumu.

Atkins Ziņojums netika atjaunots līdz ar projekta finanšu modeļa atjaunošanu 2009. gada oktobrī. Atjaunotais BDO Atzinums tika izstrādāts balstoties uz Atkins izstrādāto modeli, kuru 2009. gada oktobrī atjaunoja Uzņēmuma Vadība. Sagatavojot Atjaunoto BDO Atzinumu BDO nebija informēts par to, kas izstrādāja Atjaunoto 2009. gada projekta finanšu modeli.

2009. gada decembrī Uzņēmuma Vadība sagatavoja finanšu modeļa trešo versiju, kas tika iesniegta Finanšu ministrijā. BDO negatavoja atzinumu par šī projekta finanšu modeļa versiju.

2009. gadā tika sagatavoti vairāki ziņojumi un finanšu modeļi, kas tika iesniegti Finanšu ministrijā projekta izvērtēšanai.

Finanšu modeļu, Ziņojumu, Atzinumu izveidošanas vēsture

EY analīze

Sākotnējie Atkins Ziņojums tika izstrādāts 2006. un 2007. gadā, 2008. gada beigās Ziņojums tika atjaunots

BDO nebija iespēja kontaktēties ar Atkins Ziņojuma izstrādātāju. BDO nebija informācija par atjaunotā finanšu modeļa veidotājiem

Saskaņā ar mūsu izpratni Finanšu ministrijas galvojums tika izsniegts balstoties uz Atjaunoto BDO Atzinumu

Biznesa plāns/ uzņēmuma prezentācija	Atkins ziņojums	LM ir sagatavojis Uzņēmuma prezentāciju, ko BDO bija izmantojis Atjaunotā atzinuma sagatavošanas ietvaros	Netika atjaunināts
Finanšu modelis	Atkins ziņojumam atbilstošs finanšu modelis	2009. gada oktobra Projekta finanšu modelis	2009. gada decembra Projekta finanšu modelis
BDO atzinums	BDO atzinums	Atjaunotais BDO atzinums	Netika atjaunināts

2009.gada janvāris/ februāris **2009.gada septembris/ oktobris** **2009.gada decembris**

Atkins tika pasūtīts izstrādāt tikai tehniski ekonomisko pamatojumu un finanšu modeli, bet ne biznesa plānu. Projekta tehniski ekonomiskais pamatojums tika balstīts uz Uzņēmuma 2007. gada finanšu rezultātiem.

2009. gadā tika sagatavoti vairāki ziņojumi un finanšu modeļi, kas tika iesniegti Finanšu ministrijā projekta izvērtēšanai.

Atkins Ziņojuma atspoguļotā tīrā naudas plūsma FG08-FG12

Valūta: LVL 000	FG08	FG09	FG10	FG11	FG12
Ieņēmumi	252 151	220 823	216 978	201 785	231 724
Ražošanas izmaksas	(218 885)	(192 817)	(191 136)	(167 346)	(182 035)
Pieskaitāmās izmaksas (overheads)	(15 455)	(15 787)	(15 555)	(15 372)	(16 474)
Samaksātie nodokļi	(997)	(1 316)	(517)	-	(602)
Pamatdarbības naudas plūsma	**16 814**	**10 903**	**9 770**	**19 067**	**32 613**
Apgrozāmā kapitāla palielinājums	2 195	8 172	640	2 503	(1 557)
Pamatdarbības naudas plūsma pēc apgrozāma kapitāla	**19 009**	**19 075**	**10 410**	**21 570**	**31 056**
CAPEX	-	(29 864)	(67 970)	(14 614)	-
Finansiālā naudas plūsma					
Izmaiņas aizņēmumos	14 056	29 864	67 970	10 948	(10 882)
Neto procentu maksājumi	(1 451)	(1 202)	(3 054)	(4 825)	(3 602)
Finansiālā naudas plūsma	**12 605**	**28 662**	**64 917**	**6 122**	**(14 483)**
Tīrā naudas plūsma	**31 614**	**17 873**	**7 356**	**13 078**	**16 573**

Avots: Liepajas Metalurgs Melt Shop Modernisation Project Review. Final Report, January 2009

Atkins Ziņojumā bija paredzēts, ka Uzņēmuma būtisks metāllūžņu piegādātājs būs Tolmets; pēc modernizācijas projekta īstenošanas sadarbība ar Tolmets tika pārtraukta.

FG12 EBITDA salīdzinājums – Atkins Ziņojums pret faktu

Avots: Liepajas Metalurgs Melt Shop Modernisation Project Review. Final Report, January 2009; Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls), EY analīze::

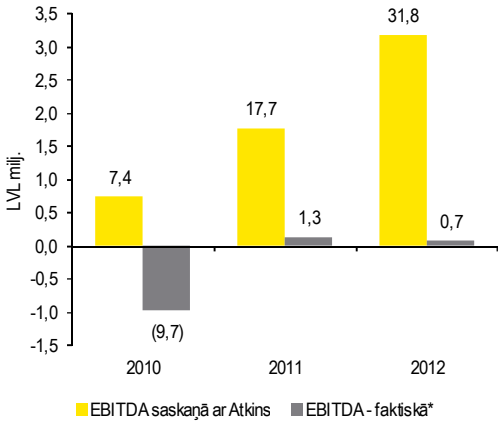

**EBITDA, kas neiekļauj neto izmaksas, kas nav saistītas ar Uzņēmuma pamatdarbību*

Atkins Ziņojumā paredzēta:

- neto naudas plūsma 2009.-2012. gadā LVL 56,9 milj. apmērā (sk. iepriekšējo tabulu);
- 29,6% projekta atdevi;
- LVL 112 milj. lielas kopējās investīcijas un projekta realizāciju 28 mēnešos;
- LVL 112 milj. lielu aizņēmumu investīcijas programmas finansēšanai ar 4,74% procentu likmi projekta celtniecības periodā un 4,14% procentu likmi pēc projekta celtniecības posma beigām.
- Atkins Ziņojumā tika pieņemts, ka kopējās ražošanas personāla darba algas izmaksas 2012. gadā būs LVL 8,1 milj., tomēr faktiskās izmaksas bija LVL 17,5 milj., kas ir par 117% vairāk kā plānots.

EBITDA prognoze saskaņā ar Atkins Ziņojumu

- Saskaņā ar Atkins Ziņojumu kopējā EBITDA 2010.-2012. gadā plānota LVL 56,9 milj. apmērā. Vidējā EBITDA marža 2010.-2012. gadā plānota 9% līmenī.
- Faktiskā kopējā EBITDA 2010.-2012. gadā ir LVL (7,7 milj.). Vidējā faktiska EBITDA marža 2010.-2012. gadā ir negatīva (-4,0)%.

Secinājumi

Faktiskā kopējā EBITDA 2010-2012. gados bija par LVL 56,9 milj. zemāka, nekā Atkins Ziņojuma prognozē.

Novirzes no prognozētās 2012. gada EBITDA ir skaidrojamas ar starpību maržā starp realizācijas un materiālu cenu, energoresursu izmaksām un ražošanas personāla izmaksām.

FG12 EBITDA salīdzinājums – Atkins Ziņojums pret faktu

Avots: Liepajas Metalurgs Melt Shop Modernisation Project Review. Final Report, January 2009; Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls), EY analīze::

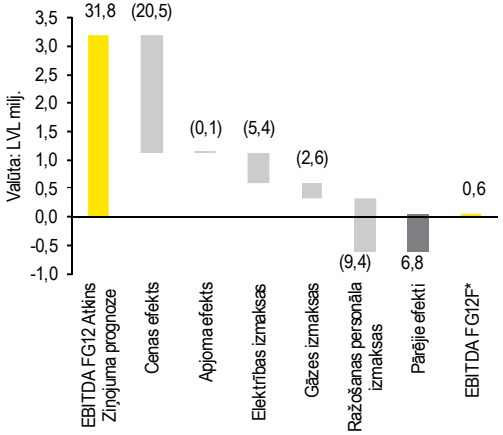

**EBITDA, kas neiekļauj neto izmaksas, kas nav saistītas ar Uzņēmuma pamatdarbību*

Realizācijas cenas un materiālu cenas starpības ietekme.

- Atkins Ziņojumā vidējā svērtā realizācijas cena pieņemta 274 LVL/t. Faktiskā realizācijas cena ir augstāka – 363 LVL/t.
- Atkins Ziņojumā pieņemts, ka vidējās materiālu izmaksas uz tonnu ir 161 LVL/t. Faktiskā materiālu cena ir augstāka – 274 LVL/t.
- Atkins Ziņojumā marža starp realizācijas cenu un materiālu izmaksām uz tonnu pieņemta kā 113 LVL/t. Faktiskā starpība – 89 LVL/t. Šis samazinājums maržā atstāj 24 LVL/t jeb 20,5 milj. negatīvu iespaidu uz EBITDA 2012. gada faktiskā pārdošanas apjoma (838 tūkst. tonnu).
  - Atkins Ziņojumā starpība starp realizācijas cenu un metāllūžņu cenu (kas ir daļa no materiālu izmaksām) ir 160 LVL/t. Faktiski šī starpība 2012. gadā bija 144 LVL/t, kam bija 16 LVL/t vai LVL 13,4 milj. negatīva ietekme uz EBITDA pie 2012. gada faktiskā pārdošanas apjoma (838 tūkst. tonnu).
  - Tas nozīmē, ka salīdzinājumā ar prognozi augstākas faktiskās pārējo materiālu izmaksas uz tonnu izskaidro atlikušo negatīvo LVL 7,1 milj. ietekmi uz EBITDA (LVL 20,5 milj. atņemot LVL 13,4 milj.).

Secinājumi

Faktiskā novirze no prognozes: realizācijas un materiālu cenas starpības samazinājums (LVL 20,5milj.), ražošanas personāla izmaksas (LVL 9,4 milj.) un energoresursu izmaksas (LVL 8,0 milj.).

Faktiskais pārdošana apjoms ir vienāds ar Atkins Ziņojumā paredzēto pārdošanas apjomu 2012. gadā.

Apjoma ietekme

- Atkins Ziņojumā pieņemts, ka 2012. gadā tiek realizēta produkcija 839 tūkst. tonnu. Faktiski tika realizētas 838 tūkst. tonnas.

Elektroenerģijas izmaksas:

- Elektroenerģijas tarifs
  - Atkins Ziņojumā norādīts, ka 2012. gada tarifs ir LVL/kWh 0,040. Faktiski šis tarifs 2012. gadā bija 0,053 LVL/kWh (ieskaitot 0,0123 LVL/kWh OIK). Faktiskais kopējais tarifs ir par ~30% lielāks nekā Atkins Ziņojumā prognozētais.
  - Prognozētā un faktiskā elektroenerģijas tarifa starpība 2012. gadā (0,0134 LVL/kWh) ir apmēram vienāda ar OIK (0,0123 LVL/kWh).

Novirzes no prognozētās 2012. gada EBITDA ir skaidrojamas ar starpību maržā starp realizācijas un materiālu cenu, energoresursu izmaksām un ražošanas personāla izmaksām.

- Atkins Ziņojumā netika prognozēta OIK ieviešana. Atkins Ziņojuma sagatavošanas datumā (2009. gada 19. janvāri) par OIK ieviešanu jau bija zināms. Saskaņā ar Ekonomikas Ministrijas sniegto informāciju, sākot ar 2008. gada augustu, maksā par elektroenerģiju tika iekļauta arī OIK.
- Starpība starp faktisko un prognozēto kopējo elektroenerģijas tarifu dod LVL 6,1 milj. negatīvu ietekmi uz 2012. gada EBITDA (0,0134 LVL/kWh starpība tarifos pie faktiskā elektroenerģijas patēriņa 454 milj. kWh).

- Faktiskais elektroenerģijas patēriņš 542 KWh/t ir mazāks, salīdzinot ar prognozēto 564 kWh/t. Starpība starp faktisko un prognozēto elektroenerģijas patēriņu uz vienu realizētās produkcijas tonnu rada LVL 0,7 milj. pozitīvu ietekmi uz EBITDA (21 kWh starpība patēriņā uz tonnu pie prognozētā tarifa LVL/kWh 0,040).
- Kopējā negatīvā ietekme uz 2012. gada EBITDA ir LVL 5,4 milj. (LVL 6,1 milj. negatīva ietekme no novirzes tarifā; LVL 0,7 milj. pozitīvs efekts no elektroenerģijas patēriņa uz realizētās produkcijas tonnu).

Dabas gāzes izmaksas

- Dabas gāzes tarifs
  - Atkins Ziņojumā pieņemts, ka 2012. gadā tarifs ir 226 LVL/tūkst.m^3. Faktiskais tarifs šajā gadā ir 254 LVL/tūkst.m^3. Faktiskais tarifs ir par aptuveni 15% lielāks nekā prognozētais.
  - Prognozētā un faktiskā dabas gāzes tarifa starpībai 2012. gadā (28 LVL/tūkst. m3) LVL 1,3 milj. negatīva ietekme uz 2012. gada EBITDA (28 LVL/tūkst.m^3 starpība tarifos pie faktiskā gāzes patēriņa 45 milj. m^3).
- Faktiskais gāzes patēriņš 45 tūkst. m3/t ir lielāks, salīdzinot ar prognozēto, proti, 39 tūkst. m^3/t. Starpība starp faktisko un Atkins Ziņojumā prognozēto dabas gāzes patēriņu uz realizētās produkcijas tonnu rada LVL 1,3 milj. negatīvu ietekmi uz EBITDA (6 tūkst. m^3/t starpība patēriņā uz tonnu pie prognozētā tarifa 226 LVL/tūkst. m3).

Secinājumi

Faktiskais elektroenerģijas tarifs ir par aptuveni 30% lielāks, nekā Atkins Ziņojumā prognozētais 2012. gadā. Lielākā daļa no novirzes ir izskaidrojama ar OIK.

Atkins Ziņojumā nav prognozēts efekts no OIK.

Faktiskais elektroenerģijas patēriņš uz realizēto tonnu ir zemāks, nekā prognozētais.

Kopumā elektroenerģijas tarifa un elektroenerģijas patēriņa faktiskās novirzes no Atkins Ziņojuma prognozēm dod LVL 5,4 milj. negatīvu efektu uz 2012. gada EBITDA.

Novirzes no dabas gāzes izmaksu prognozēm 2012. gadā dod LVL 2,6 milj. negatīvu efektu uz EBITDA.

Novirzes no prognozētās 2012. gada EBITDA ir skaidrojamas ar starpību maržā starp realizācijas un materiālu cenu, energoresursu izmaksām un ražošanas personāla izmaksām.

- Kopējā negatīvā ietekme uz 2012. gada EBITDA ir LVL 2,6 milj. (LVL 1,3 milj. negatīva ietekme no novirzes tarifā; LVL 1,3 milj. negatīva ietekme no dabas gāzes patēriņa uz realizētās produkcijas tonnu).

Ražošanas personāla izmaksas

- Saskaņā ar Atkins Ziņojumu ražošanas personāla skaitam modernizācijas projekta ietvaros bija jāsamazinās par 265 darbiniekiem. Uzņēmums pabeidza modernizāciju 2011.gada vidū. Faktiski no 2011.gada ražošanas darbinieku skaits ir pieaudzis.

Pārējā ietekme

- Citi faktori samazina 2012. gada EBITDA par LVL 6,8 milj.
- Ņemot vērā atšķirības izmaksu posteņu klasifikācijā Uzņēmuma grāmatvedībā un Atkins Ziņojumā, pārējo neto izmaksu ietekme (neiesk. nodokļu izmaksas, nolietojumu un procentu maksājumus) netika detalizēti analizēta.
- Pārējās neto izmaksas iekļauj pārējās pārdošanas un administrācijas izmaksas.

Apgrozāmā kapitāla prognozes

- Atkins ziņojumā no izmaiņām neto apgrozāmajā kapitālā periodā no 2009. līdz 2012. gadam paredzēta LVL 10 milj. pozitīva ietekme.

Neto apgrozāmā kapitāla dienas – Atkins Ziņojums

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG08	FG09	FG10	FG11	FG12
Debitori	dienas	21	20	19	18	18
Krājumi	dienas	66	66	66	66	66
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	dienas	40	47	47	47	47
Naudas aprites cikls	dienas	47	39	38	37	37
Kopējais neto apgrozāmais kapitāls	LVL 000	25 434	17 263	16 623	14 119	15 676

Avots: LM_Project Case_Final _150109.pdf

- Pozitīva ietekme tiek prognozēta naudas aprites cikla samazinājumā no 46 dienām 2008. gadā līdz 37 dienām 2012. gadā. Šādu samazinājumu noteica galvenokārt izmaiņas kreditoru dienās (40 dienu 2008. gadā, 47 dienas 2012. gadā).
- Saskaņā ar Vadības komentāriem optimālais naudas aprites cikls ir 45 dienas.
- Galvenajiem piegādātājiem noteikts 30 dienu apmaksas termiņš.
- Tas nozīmē, ka Uzņēmums nespētu atbrīvot aptuveni LVL 10 milj. no neto apgrozāmā kapitāla, samazinot faktisko naudas aprites ciklu.

Novirzes no prognozētās 2012. gada EBITDA ir skaidrojamas ar starpību maržā starp realizācijas un materiālu cenu, energoresursu izmaksām un ražošanas personāla izmaksām.

- 2012. gadā Atkins Ziņojumā prognozētais neto apgrozāmais kapitāls (LVL 22 milj.) aprēķināts, pieņemot ka materiālu izmaksas uz vienu tonnu sagatavotās produkcijas ir 161 LVL/t. Faktiskās materiālu izmaksas uz tonnu 2012. gadā bija 274 LVL/t. Starpība ~ 115 LVL/t.
  - 2012. gadā faktiskais pārdošanas apjoms bija 838 tūkst. tonnu.

Faktiskā nepieciešamība pēc apgrozāmā kapitāla, kas netika ņemta vērā Atkins Ziņojuma prognozēs, ir LVL 12 milj. (838 tūkst. tonnu realizācijas apjoms reizināts ar 15 LVL/t papildu materiālu izmaksām uz tonnu, kas reizināts ar (45/365 dienām).

Secinājumi

Atkins Ziņojuma prognozēs ir pieņemtas par ~115 LVL/t mazākas materiālu izmaksas (faktiski 274 LVL/t, Atkins 161 LVL/t). Tas nozīmē, ka pie faktiskā pārdošanas apjoma, 2012. gadā papildus nepieciešami ~LVL 12 milj. apgrozāmā kapitāla līdzekļu.

Atkins Ziņojuma prognozes 2009.-2012. gadā paredzēja pozitīvu ietekmi uz naudas plūsmu LVL 10 milj. apmērā no samazinājuma naudas aprites ciklā.

Projekta 2009. gada septembra finanšu modelī 2012. gadā paredzētā prognozētā pamatdarbības EBITDA LVL 18,5 milj. apmērā salīdzinot ar faktisko pamatdarbības EBITDA LVL 0,7 milj. apmērā.

EBITDA salīdzinājums – projekta 2009. gada septembra finanšu modelis pret faktu

Avots:2009. gada oktobra projekta finanšu modelis, Atkins Ziņojums, Uzņēmuma virsgrāmata 2010-2012 g.

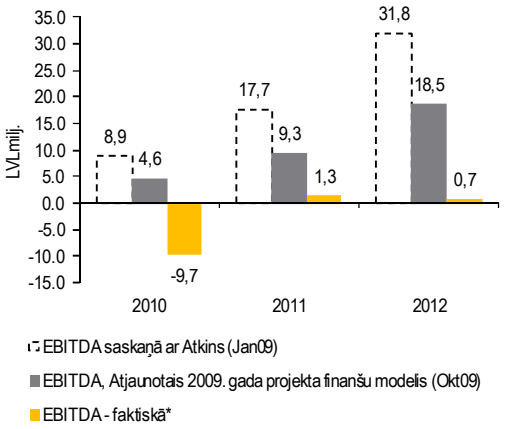

**EBITDA, kas neiekļauj neto izmaksas, kas nav saistītas ar Uzņēmuma pamatdarbību*

FG12 EBITDA salīdzinājums – projekta 2009. gada septembra finanšu modelis pret faktu

Avots:2009. gada oktobra projekta finanšu modelis, Atkins Ziņojums, Uzņēmuma virsgrāmata 2010-2012 g.

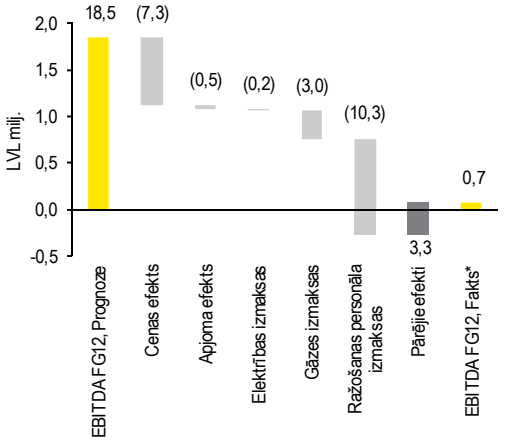

EBITDA prognoze saskaņā ar projekta 2009. gada septembra finanšu modeli

Projekta 2009. gada septembra finanšu modelī bija paredzēta 2010.-2012. gadu EBITDA samazināšanās salīdzinot ar Atkins prognozi.

- 2012. gadā prognozētā pamatadarbības EBITDA saskaņā ar projekta 2009. gada septembra finanšu modeli ir par LVL 13.2 milj. jeb 42% zemāka nekā Atkins Ziņojumā, bet par LVL 18 milj. augstāka nekā faktiskā 2012. gada EBITDA.

Projekta 2009. gada septembra finanšu modeļa pamatpieņēmumu izmaiņas salīdzinājumā ar Atkins prognozi

Realizācijas cenas un materiālu cenas starpības efekts.

- Projekta 2009. gada septembra finanšu modelis paredz 97 LVL/t starpību starp realizācijas cenu un materiālu cenu (par 16 LVL/t mazāka salīdzinājumā ar Atkins Ziņojumu). Samazinājums skaidrojams ar vidēji svērtās realizācijas cenas samazinājumu par 19 LVL/t un materiālu izmaksu samazinājumu par 3 LVL/t .
- Starpība starp realizācijas cenu un materiālu cenu saskaņā ar atjaunoto projekta 2009. gada finanšu modeli ir par 9 LVL/t lielāka nekā faktiskā starpība 2012. gadā.

Elektroenerģijas izmaksas:

- Atjaunotais projekta 2009. gada finanšu modelis paredz par 6 LVL/t augstākas elektroenerģijas izmaksas salīdzinot ar Atkins Ziņojumu. Starpība ar Atkins Ziņojumu ir izskaidrojams ar:
  - prognozētā tarifa pieaugumu par ~30% līdz 0,0510 LVL/kWh
- Projekta 2009. gada septembra finanšu modelī elektroenerģijas izmaksas uz tonnu ir paredzētas līdzīgas kā 2012. gada faktiskās izmaksas (29 LVL/t). Tas ir izskaidrojams ar līdzīgu elektroenerģijas tarifu (par 3% mazāks nekā faktiskais) un līdzīgs kWh/t rādītājs (par 2% augstāks salīdzinājumā ar faktu).

Secinājumi

Projekta 2009. gada septembra finanšu modelis 2012. gadā paredz EBITDA LVL 18,5 milj. apmērā salīdzinājumā ar LVL 0,7 milj. faktisko EBITDA.

Projekta 2009. gada septembra finanšu modelis paredz mazāku realizācijas cenas un materiālu cenas starpību un mazākas ražošanas personāla izmaksas.

Projekta 2009. gada septembra finanšu modelī 2012. gadā paredzētā prognozētā pamatdarbības EBITDA LVL 18,5 milj. apmērā salīdzinot ar faktisko pamatdarbības EBITDA LVL 0,7 milj. apmērā.

FG12 EBITDA salīdzinājums – projekta 2009. gada septembra finanšu modelis pret projekta 2009. gada decembra finanšu modeli

Avots:2009. gada oktobra projekta finanšu modelis, Atkins Ziņojums, Uzņēmuma virsgrāmata 2010-2012 g.

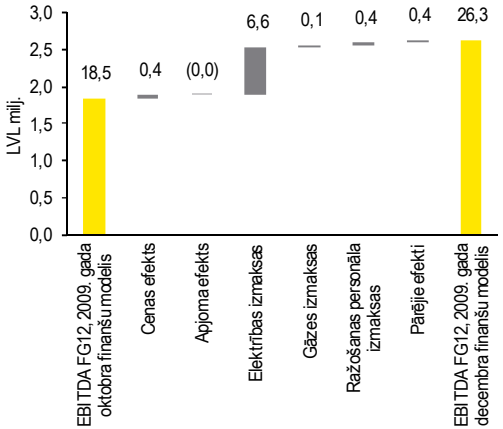

Dabas gāzes izmaksas

- Projekta 2009. gada septembra finanšu modelī dabas gāzes tarifs ir paredzēts par 16 LVL/tūkst.m3 jeb par 7% zemāks kā faktiski 2012. gadā, salīdzinājumā ar Atkins Ziņojumu.
- Projekta 2009. gada septembra finanšu modelī dabas gāzes tarifs ir paredzēts par 45 LVL/tūkst.m3 jeb 18% mazāks kā 2012. gada faktiskais tarifs.

Ražošanas personāla izmaksas

- Atjaunotajā projekta 2009. gada finanšu modelī ir paredzētas par 12 LVL/t mazākas ražošanas personāla izmaksas salīdzinājumā ar 2012. gada faktu.

EBITDA prognoze saskaņā ar projekta 2009. gada septembra un decembra finanšu modeļiem

- Projekta 2009. gada decembra finanšu modelī ir paredzētas zemākas elektroenerģijas izmaksas, kas, galvenokārt, izskaidro par LVL 7,8 milj. augstāk prognozēto 2012. gada EBITDA.
  - Starpība prognozētajās elektroenerģijas izmaksās ir izskaidrojama saskaņā ar projekta 2009. gada decembra finanšu modelī pieņemto par ~30% zemāku elektroenerģijas tarifu.

Secinājums

Projekta 2009. gada decembra finanšu modelī ir paredzētas par ~30% zemākas elektroenerģijas izmaksas.

Zemākas elektroenerģijas izmaksas izskaidro LVL 7,8 milj.apmērā augstāk prognozēto EBITDA saskaņā ar 2009. gada septembra finanšu modeli.

BDO Atzinumā uzsvērts, ka modernizācijas projekta 2. kārta ir īstenojama arī pie nelabvēlīgām ārējo faktoru izmaiņām un Uzņēmuma maksātspēja nav apdraudēta.

- BDO Atzinuma analīzē izmantota Uzņēmuma Vadības un Uzņēmuma īpašnieku sniegtā informācija. Analīzes ietvaros tika izskatīts Atkins Management Consultants izstrādātais projekta biznesa plāns (tehniski ekonomiskais pamatojums) "Liepājas Metalurgs Melt Shop Modernisation Project Review. Final Report, January 2009".
- BDO Atzinumā nav veikta jutīguma analīze Atkins Ziņojumā izmantotajiem pieņēmumiem attiecībā uz apgrozāmo kapitālu. Saskaņā ar BDO atzinumu, Atkins Ziņojumā aplūkoto prognožu periodā Uzņēmums spēj nodrošināt pietiekamu neto apgrozāmo kapitālu.
- BDO ir veicis jutīguma analīzi Atkins Ziņojumā pieņemtajai realizācijas cenas un materiālu cenas starpībai bāzes scenārijā. Saskaņā ar BDO Atzinuma jutīguma analīzes rezultātiem BDO atzinumā tiek secināts, ka pat ja marža starp realizētās produkcijas cenu un iepirktās metāla produkcijas cenu samazinās par 10%, modernizācijas projektā ir sagaidāma pozitīva naudas plūsma visā prognožu perioda garumā.
- BDO Atzinumā tāpat kā Atkins Ziņojumā tika norādīts, ka saskaņā ar Atkins veiktās Uzņēmuma sagādes sistēmas analīzes rezultātiem SIA „Tolmets" ir uzskatīts par būtisku Uzņēmuma sadarbības partneri. Tomēr BDO Atzinumā nav veikta potenciālo risku analīze situācijā, ja SIA „Tolmets" pārstātu būt par Uzņēmuma metāllūžņu sagādnieku (kas faktiski ir noticis pēdējo gadu laikā).
- BDO Atzinumā ir norādīts, ka Uzņēmumam no 2010. gada līdz 2012. gadam ilgtermiņa ieguldījumu segšanai papildus pašu kapitālam būs nepieciešams piesaistīt ilgtermiņa aizņemtos līdzekļus. Uzņēmums laika periodā no 2010. gada līdz 2012. gadam nav piesaistījis papildu ilgtermiņa aizņemtos līdzekļus.
- Atjaunotā BDO Atzinumā BDO atzīmē par Uzņēmuma finansiālā stāvokļa pasliktināšanos 2009.gadā un prognozētiem zaudējumiem 2010.gadā.

Secinājumi

BDO Atzinumā nav secinājuma par to, ka Atkins Ziņojumā nav ņemta vērā OIK.

BDO Atzinumā nav pietiekami izvērtēti ar modernizācijas projektu saistītie riski (piem., finansēšanas riski, valūtas riski, u.c.).

BDO Atzinumā nav secinājumu par apgrozāmā kapitāla pietiekamību nākotnē.

2012. gadā Uzņēmums strādāja ar LVL 8,8 milj. lieliem neto zaudējumiem, salīdzinot ar plānoto peļņu LVL 10,2 milj apmērā.

2012.gada peļņas zaudējuma aprēķins – fakts pret budžetu

Valūta: LVL 000	FG12F	FG12B	Novirze no budžeta
Ieņēmumi no pamatprodukcijas	303 633	339 089	(35 456)
Velmējumi - realizācijas apjoms	780 865	726 253	54 611
Velmējumi - realizācijas cena	365	399	(33)
Sagataves - realizācijas apjoms	57 285	135 305	(78 020)
Sagataves - realizācijas cena	319	367	(48)
Kopējie ieņēmumi	**303 633**	**339 089**	**(35 456)**
Metāllūžņu izmaksas	(198 134)	(216 719)	18 584
Metāllūžņu apjoms	919 934	985 537	(65 602)
Metāllūžņu cena	215	220	(5)
Citas ražošanas izejvielu un materiālu izmaksas	(20 367)	(24 506)	4 139
Materiāli tekošam remontam, pamatlīdzekļu uzturēšanai, maināmai iekārtai, u.c.	(8 987)	(9 310)	323
Kurināmā izmaksas	(13 109)	(12 172)	(938)
Patērētais gāzes apjoms	44 906	42 132	2 775
Gāzes tarifs	253	247	7
Elektroenerģijas izmaksas	(24 248)	(25 154)	906
Patērētais elektroenerģijas apjoms	453 659	472 729	(19 069)
Elektroenerģijas tarifs	0.0534	0.0532	0.0002
Samaksa par darbiem un pakalpojumiem no ārienes	(2 430)	(2 241)	(189)
Darba algas un sociālais nodoklis	(16 597)	(14 783)	(1 814)
Kopējās pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas	**(283 872)**	**(304 883)**	**21 011**
Bruto peļņa	**19 761**	**34 205**	**(14 444)**
Bruto peļņas marža, %	*7%*	*10%*	
Produkcijas pārdošanas izmaksas	(11 190)	(5 438)	(5 753)
Administrācijas izmaksas	(4 581)	(4 335)	(247)
EBITDA	**3 989**	**24 433**	**(20 444)**
EBITDA marža, %	*1%*	*7%*	
Nolietojums	(7 710)	(9 332)	1 622
EBIT	**(3 721)**	**15 101**	**(18 822)**
Procentu ieņēmumi	12	1	12
Procentu maksājumi	(5 551)	(4 142)	(1 410)
Nodokļi	1 015	(290)	1 304
Neto peļņa (no saimnieciskās darbības)	**(8 245)**	**10 671**	**(18 916)**
Neto izmaksas no neoperatīvās darbības	(509)	(513)	4
Neto peļņa	**(8 754)**	**10 158**	**(18 911)**

Avots: LM_fakts_12M2012.xls, LM budzets_2012.xls

Peļņas vai zaudējumu aprēķina par 2012. gadu faktisko rādītāju salīdzinājums ar 2012. gada apstiprināto budžetu

- 2012. gada budžets tiek salīdzināts ar 2012. gada faktiskajiem rezultātiem (tabulā pa kreisi), kas nav salīdzināmi ar grāmatvedības reģistriem par 2012. gadu:
  - 2012. gada budžeta ieņēmumu un izmaksu klasifikācija atšķiras no grāmatvedības reģistriem (virsgrāmata).
  - Uzņēmumā nav kontu salīdzināšanas tabulas, kas ļautu precīzi attiecināt virsgrāmatas kontus pret budžeta ieņēmumu un izmaksu pozīcijām.
  - Mūsu darba ietvaros Uzņēmums sagatavoja 2012. gada faktiskos rezultātus budžeta formātā. Neto peļņas līmenī nav būtisku starpību ar grāmatvedības reģistriem. Bet atsevišķas ieņēmumu un izmaksu pozīcijas nav salīdzināmas ar grāmatvedības reģistriem (EBITDA 2012. gadā pēc grāmatvedības reģistriem LVL 1,8 milj.; EBITDA pēc sagatavotajiem 2012. gada rezultātiem budžeta formātā LVL 4 milj.)
  - 2012. gada faktisko rezultātu un budžeta salīdzināšanā mēs galveno uzmanību pievērsām būtiskākajām novirzēm no 2012. gada budžeta.

Secinājumi

2012. gada budžeta salīdzināšana ar faktiskajiem rezultātiem bija apgrūtināta, jo nebija pieejami precīzi dati.

2013. gada budžeta un faktisko rezultātu salīdzināšanai ir indikatīvs raksturs.

2012. gadā Uzņēmums strādāja ar LVL 8,8 milj. lieliem neto zaudējumiem, salīdzinot ar plānoto peļņu LVL 10,2 milj apmērā.

Neto peļņa – FG12B pret FG12F

Avots: LM_fakts_12M2012.xls, LM budzets_2012.xls:

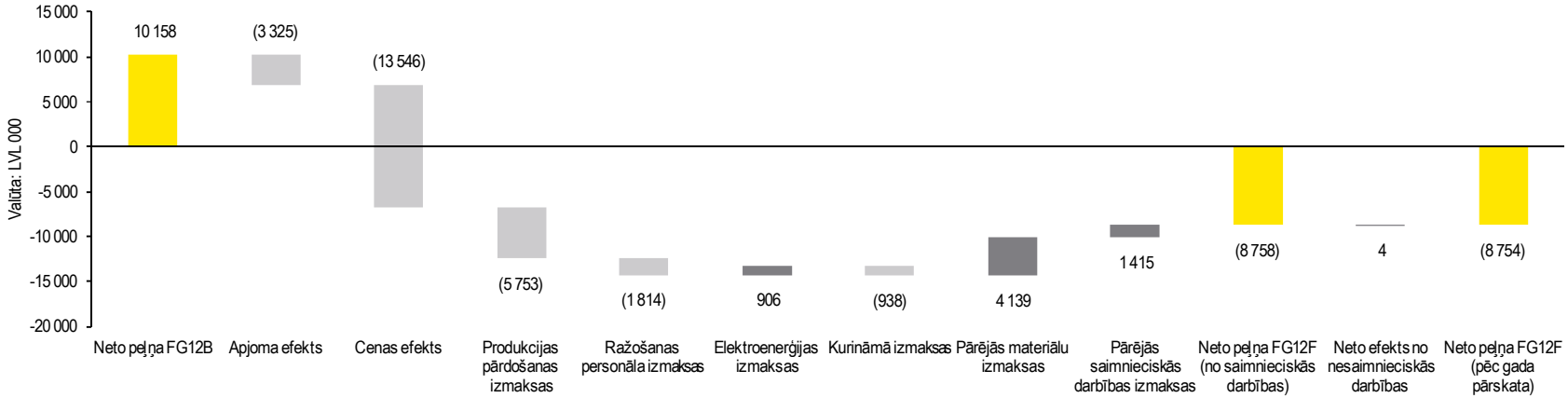

Galvenās novirzes faktiskajos 2012. gada finanšu rezultātos salīdzinājumā ar 2012. gada budžetu

- **Ieņēmumi no pamatprodukcijas**

Pārdošanas apjoma ietekme

- 2012. gada budžets paredzēja, ka Uzņēmums visu 2012. gadu strādās ar pilnu noslodzi (780 tūkst. tonnu velmējumu un 890 tūkst. tonnu sagatavju). Uzņēmuma jaunās iekārtas tika nodotas ekspluatācijā 2011. gada augustā. 2012. gada pirmajos mēnešos dažādu tehnisku problēmu dēļ iekārtas nestrādāja ar pilnu jaudu.
- Faktiskais pārdošanas apjoms 2012. gadā sasniedza 838 tūkst. tonnu (par 3% mazāk nekā plānots 2012. gada budžetā). Starpībai starp faktisko un plānoto pārdošanas apjomu bija LVL 3,3 milj. negatīva ietekme uz neto peļņu (23,4 tūkst. tonnu starpība, pieņemot ka 2012. gada plānotā cenas starpība starp pārdošanas cenu un lūžņu cenu ir 142 LVL/t).

Realizācijas cenas un metāllūžņu cenas starpības ietekme

- Velmējumu un sagatavju vidējās svērtās realizācijas cenas un metāllūžņu iepirkšanas cenas faktiskā starpība ir 147 LVL/t (par 15% mazāka nekā budžetā).

2012. gadā Uzņēmums strādāja ar LVL 8,8 milj. lieliem neto zaudējumiem, salīdzinot ar plānoto peļņu LVL 10,2 milj apmērā.

- Starpībai starp faktisko un plānoto realizācijas cenu un metāllūžņu cenu bija LVL 13,5 milj. negatīva ietekme uz neto peļņu (LVL 16 cenu starpība, pieņemot ka 2012. gada faktiskais pārdošanas apjoms ir 838 tūkst. tonnu).

- **Produkcijas pārdošanas izmaksas**
  - Uzņēmums nevarēja pārdot saražoto produkciju valstīs, kurās tā tika pārdota iepriekš (detalizētāka analīze par pārdotās produkcijas sadalījumu pa klientiem sniegta sadaļā *Uzņēmuma vēsturiskās darbības rādītāju analīze*). Līdz ar to Uzņēmums produkciju pārdeva valstīs, kas atrodas ģeogrāfiski tālāk, galvenokārt, Alžīrijā (37% no kopējā pārdotā velmējumu apjoma 2012. gadā).

- **Ražošanas personāla darba algas un sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas**
  - Sagatavojot budžetu, ražošanas darbinieku skaits pa mēnešiem netiek prognozēts, pamatojoties uz plānotajiem ražošanas apjomiem vai kādu citu parametru, bet tiek pieņemts, ka visu gadu tas būs līdzīgs darbinieku skaitam iepriekšējā finanšu gada pēdējā mēnesī. Neskatoties uz to, kopējās plānotās ražošanas personāla atalgojuma mēneša izmaksas svārstās visa 2012. gada ietvaros.

Secinājumi

Lielākā ietekme uz faktiskajiem rezultātiem 2012. gadā salīdzinot ar 2012. gada budžetu attiecināma uz:

- mazāks faktiskais pārdošanas apjoms

- mazāka starpība starp realizācijas cenu un metāllūžņu iepirkšanas cenu (zemāka marža)

- augstākas transporta izmaksas.

- **Elektroenerģijas izmaksas**
  - Faktisko elektroenerģijas izmaksu samazinājuma salīdzinājumā ar plānotajām izmaksām pozitīvā ietekme, ir skaidrojama ar to, ka faktiskais patērētais elektroenerģijas apjoms 2012. gadā bija par 4% mazāks, nekā plānotais, bet faktiskās cenas izmaiņas salīdzinājumā ar plānotajām bija nebūtiskas.

2012. gadā Uzņēmums strādāja ar LVL 8,8 milj. lieliem neto zaudējumiem, salīdzinot ar plānoto peļņu LVL 10,2 milj apmērā.

Kurināmā izmaksas

- Neskatoties uz to, ka plānotais saražotais velmējumu un sagatavju apjoms bija par 3% mazāks nekā plānotais, faktiskais gāzes patēriņš 2012. gadā bija par 7% lielāks, nekā paredzēts 2012. gada budžetā. Vadība nespēja sniegt atbildi par novirzi no budžeta.
- Papildus tam faktiskā gāzes cena bija par 3% lielāka nekā plānotā.

Pārējās ietekmes

- Vadība nespēja sniegt atbildi par novirzi no budžeta.

2012. gada budžets paredzēja LVL 26 milj. operatīvo naudas plūsmu pirms NAK izmaiņām, faktiskā operatīvā naudas plūsma pirms NAK izmaiņām bija LVL (1,4) milj.

Naudas plūsma – FG12B pret FG12F

Avots: Naudas plusma_LM_LV_2012.xls:, Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls)

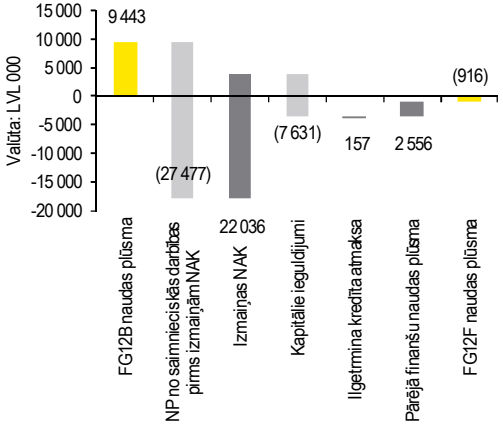

Naudas plūsma – FG12B pret FG12F

Valūta: LVL 000		FG12B	FG12F	Starpība
Naudas plūsma no saimnieciskās darbības pirms izmaiņām NAK	**1**	**26 081**	**(1 396)**	**(27 477)**
Izmaiņas NAK	2	(4 497)	17 539	22 036
Naudas plūsma no saimnieciskās darbības		**21 584**	**16 143**	**(5 441)**
Ieguldīšanas darbības neto naudas plūsma				-
Pamatlīdzekļu iegāde		-	(3 428)	(3 428)
Kapitalizētas izmaksas		-	(4 203)	(4 203)
Ieguldīšanas darbības neto naudas plūsma	**3**	**-**	**(7 631)**	**(7 631)**
Finansēšanas darbības neto naudas plūsma				-
Ilgtermiņa aizdevumu atmaksa		(8 593)	(8 436)	157
Kredītlīnijas izmantošana		-	1 287	1 287
Parāda izmaiņa par faktoringa pakalpojumiem	4	-	2 204	2 204
Pārējā finansēšanas darbības neto naudas plūsma			(574)	(574)
Samaksātie procenti		(3 548)	(3 909)	(361)
Finansēšanas darbības neto naudas plūsma		**(12 141)**	**(9 428)**	**2 713**
Naudas plūsma		**9 443**	**(916)**	**(10 359)**
Naudas atlikums perioda sākumā		1 302	1 302	(0)
Naudas atlikums perioda beigās		10 745	386	(10 359)

Avots: Naudas plusma_LM_LV_2012.xls:, Virsgrāmatas 2010. g.-2013.g. janvāris (BIL_201001.xls-BIL_201301.xls)

Uzņēmuma naudas plūsmas salīdzinājums: 2012. gada budžetā plānotā naudas plūsma salīdzinājumā ar faktisko naudas plūsmu

2012. gada budžetā paredzēta pozitīva naudas plūsma LVL 9,4 milj. apmērā Faktiskā negatīvā naudas plūsma 2012. gadā sasniedza LVL (1 milj.).

1 Prognozētā 2012. gada naudas plūsma tika aprēķināta, pamatojoties uz Vadības prognozēto LVL 26 milj. lielo operatīvo naudas plūsmu pirms NAK izmaiņām (faktiskā operatīvā naudas plūsma pirms NAK izmaiņām LVL (1,4 milj.))

2 2012. gadā budžetā bija paredzēts neto apgrozāmā kapitāla samazinājums par LVL 4,5 milj. (samazinoties saistībām pret Latvenergo). Faktiskā naudas plūsma no neto apgrozāmā kapitāla bija pozitīva un sastādīja LVL 17,5 milj. (galvenokārt pieaugot kavēto kreditoru atlikumiem).

3 2012. gada naudas plūsmas budžetā nebija paredzēti kapitāla ieguldījumi. Faktiski 2012. gadā tika veikti kapitālieguldījumi LVL 7,6 milj. apmērā.

4 2012. gadā Uzņēmums nebija prognozējis faktoringa saistību pieaugumu, kas faktiski sastādīja LVL 2,2 miljonus.

Secinājumi

Uzņēmuma faktiskā 2012. gada naudas plūsma bija par LVL 9,0 milj. mazāka nekā budžetēts. To galvenokārt noteica būtiskās atšķirības plānotajā un faktiskajā operatīvajā naudas plūsmā pirms izmaiņām NAK.

2012. gada budžetētajā naudas plūsmā netika plānoti nekādi kapitālieguldījumi, lai gan faktiskās izmaksas bija LVL 7,6 milj.

Faktiski Uzņēmums kompensēja negatīvu naudas plūsmu no saimnieciskas darbības un kapitāla ieguldījumus ar kreditoru parādu apmaksas atlikšanu un faktoringa saistību palielināšanu.

Finanšu prognozes

5. Finanšu prognožu metodoloģija
6. 2013. gada finanšu prognozes
7. Uzņēmumam īstermiņā nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana

Gada budžets tiek sagatavots, pieņemot, ka Uzņēmums strādā ar pilnu noslodzi, kas saskaņā ar 2013. gada faktiskajiem janvāra un februāra datiem jau neizpildās.

Budžeta pamatprincipi

- Pēc Vadības teiktā gada budžets ir formāls dokuments, kas tiek izstrādāts gada sākumā in tiek iesniegts akcionāru apstiprināšanai. Pēc Vadības teiktā gada budžets netiek izmantots, lai pieņemtu stratēģiskus lēmumus.
- Gada budžets tiek sagatavots pieņemot, ka Uzņēmums strādā ar pilnu noslodzi. Gada budžetā ir pieņemts, ka visa saražotā produkcija tiek realizēta.
- Ņemot vērā nenoteiktību, kas saistīta ar produkcijas realizācijas cenu un metāllūžņu iepirkuma cenu, gada budžets neietver scenārijus, kas pieļauj ražošanas un pārdošanas apjomus pie nepilnas ražošanas jaudas izmantošanas un nelabvēlīgām tirgus cenām.
- Gada budžetā nav ietvertas neto apgrozāmā kapitāla prognozes un to ietekme uz naudas plūsmu.
- Gada budžetā ir likts uzsvars uz grāmatvedības neto peļņu un mazākā mērā uz naudas plūsmas prognozi.

Budžeta sagatavošanas process

- Budžeta sagatavošanas process sākas oktobrī-novembrī, kad tiek izveidota darba grupa un izstrādāti nākamā gada budžeta pieņēmumi. Par budžeta modeļa gala versijas izstrādi ir atbildīga plānošanas nodaļa.
- Uzņēmuma Valde apstiprina gada budžetu gada sākumā. Pēc budžeta apstiprināšanas gada laikā Uzņēmuma darbības rādītāji netiek salīdzināti ar izstrādāto budžetu.
- Gada beigās nenotiek faktisko darbības rezultātu salīdzināšana ar budžetu. Uzņēmuma Vadība nevarēja sniegt komentārus par 2012. gada faktisko rezultātu novirzēm no budžeta. Šādi komentāri tika sniegti tikai par atsevišķām visbūtiskākajām pozīcijām.

Budžeta sagatavošanā izmantotais modelis

- Budžeta modelis neietver salīdzināšanu ar vēsturiskajiem rādītājiem, piemēram, ar vēsturisko rentabilitāti, neto apgrozāmā kapitāla izmaņām utt. Gada budžeta pieņēmumi tiek salīdzināti ar izstrādātiem ražošanas normatīviem (piemēram, energoresursu patēriņš uz saražoto produkcijas tonnu u.tml.).
- Budžeta modelis neietver saiknes uz ārējiem aprēķiniem (piemēram, pārdošanas izmaksas tiek aprēķinātas atsevišķā MS Excel dokumentā). Šī pieeja neļauj veikt budžeta modeļa pieņēmumu kopsakarību pārbaudi.

Gada budžets tiek sagatavots, pieņemot, ka Uzņēmums strādā ar pilnu noslodzi, kas saskaņā ar 2013. gada faktiskajiem janvāra un februāra datiem jau neizpildās.

- Budžeta modelis neietver bilances prognozi. Tas neļauj pārbaudīt neto peļņas un naudas plūsmas prognožu kopsakarību pareizību.
- Budžeta modeļa struktūra (ieņēmumu un izmaksu pozīciju klasifikācija) atšķiras no grāmatvedības reģistriem, virsgrāmatas un īstermiņa budžetiem. Tas neļauj salīdzināt ieņēmumu un izmaksu prognozes ar vēsturiskajiem rezultātiem un pārliecināties, ka visas vēsturiskas izmaksas nākamā gada budžetā tiek ņemtas vērā.

Secinājumi

Uzņēmuma Vadība paļaujas uz īstermiņa budžetiem, kas sagatavoti nākamajam mēnesim.

Likviditāte tiek plānota nākamajam mēnesim. Likviditāte ilgākam periodam netiek plānota.

Gada beigās nenotiek faktisko darbības rezultātu salīdzināšana ar budžetu.

Plānošanas principi Uzņēmumā

- Uzņēmuma lēmumi tiek pieņemti, pamatojoties uz īstermiņa (nākamā mēneša) budžetiem. Īstermiņa budžetu pamatā ir ražošanas efektivitātes radītāji un mazākā mērā finanšu rādītāji.
- Likviditāte tiek plānota nākamajam mēnesim. Likviditāte ilgākam periodam netiek plānota.

Uzņēmuma sākotnēji apstiprinātais 2013. gada budžets paredz naudas līdzekļu trūkumu naudas plūsmā LVL 25 milj. apmērā, kas neņem vērā apgrozāmā kapitāla izmaiņas.

Uzņēmuma 2013. gada budžeta pieņēmumu analīze

Ieņēmumi no pamatdarbības

Ieņēmumi no Uzņēmuma pamatdarbības

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
IEŅĒMUMI															
Velmējumu pārdošanas apjoms	t	780 865	69 143	62 160	69 053	66 820	69 140	66 820	61 772	69 143	66 820	49 167	66 820	69 142	786 000
Velmējumu realizācijas cena	LVL/t	365	367	377	384	388	388	384	377	377	382	377	370	363	378
Ieņēmumi no velmējumu pārdošanas	**LVL 000**	**285 354**	**25 371**	**23 462**	**26 547**	**25 923**	**26 824**	**25 689**	**23 315**	**26 098**	**25 515**	**18 560**	**24 753**	**25 129**	**297 192**
Sagataves pārdošanas apjoms	t	57 285	4 742	4 915	6 254	92	617	-	13 799	6 162	5 732	25 331	5 732	4 743	78 119
Sagataves realizācijas cena	LVL/t	319	296	306	313	317	317	313	306	306	311	306	299	292	305
Ieņēmumi no sagataves pārdošanas	**LVL 000**	**18 280**	**1 403**	**1 506**	**1 960**	**29**	**196**	**-**	**4 228**	**1 888**	**1 782**	**7 763**	**1 716**	**1 387**	**23 860**
PAMATDARBĪBAS IEŅĒMUMI	**LVL 000**	**303 633**	**26 775**	**24 968**	**28 507**	**25 952**	**27 019**	**25 689**	**27 543**	**27 986**	**27 297**	**26 323**	**26 469**	**26 516**	**321 045**

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013.xlls

Uzņēmuma pieņēmumi

- Pārdošanas apjoms
  - Budžets tiek sagatavots pieņemot, ka rūpnīca strādā ar 100% noslogojumu. Tiek pieņemts, ka Uzņēmums pārdod visu saražoto produkciju. Maksimālais ražošanas apjoms tiek noteikts, ņemot vērā noteikto produkcijas asortimentu un ražošanas jaudas.
  - 2013. gada budžets paredz, ka Uzņēmums pārdos 786 tūkst. tonnu velmējumu (1% pieaugums salīdzinājumā ar 2012. gadu); 78 tūkst. tonnu sagatavju (37% pieaugums salīdzinājumā ar 2012. gadu).

Secinājums

Uzņēmuma 2013. gada budžets paredz, ka Uzņēmums strādās ar 100% noslogojumu, savukārt vidējais noslogojums nozarē ir ~80% (skatīt sadaļu *Nozares apskats*).

- Realizācijas cena
  - 2013. gada budžets paredz, ka vidējā velmējumu realizācijas cena būs 378 LVL/t (5% pieaugums salīdzinājumā ar 2012. gadu). Velmējumu realizācijas cenas prognoze sagatavota, pamatojoties uz ārējā eksperta *MEPS International Ltd* prognozēm.
  - Sagatavju cena tiek prognozēta pieņemot, ka sagatavju cena ir vienāda ar 80% no velmējumu realizācijas cenas.
- Uzņēmums neslēdz ilgtermiņa līgumus ar klientiem. Līdz ar to pārdošanas un realizācijas cenu prognozes nav veidotas, izmantojot ar klientiem noslēgtos pasūtījumus.

Uzņēmuma sākotnēji apstiprinātais 2013. gada budžets paredz naudas līdzekļu trūkumu naudas plūsmā LVL 25 milj. apmērā, kas neņem vērā apgrozāmā kapitāla izmaiņas.

EY komentārs

- Pārdošanas apjoms
  - Saskaņā ar Uzņēmuma operatīvajiem datiem 2013. gada janvārī tika saražots 65 tūkst. tonnu velmējumu (~99% pilnas jaudas), februārī – 44 tūkst. tonnu velmējumu (~68% pilnas jaudas).
  - Saskaņā ar Uzņēmuma operatīvajiem datiem 2013. gada janvārī tika pārdots 67 tūkst. tonnu velmējumu (97%, salīdzinot ar 2013. gada budžetu); februārī – 58 tūkst. tonnu velmējumu (93%, salīdzinot ar 2013. gada budžetu). Ņemot vērā, ka pārdošanas apjoms pārsniedza ražošanas apjomu, Uzņēmums ir kompensējis deficītu ar gatavās produkcijas krājumu pārdošanu.
  - Pēc Vadības komentāriem Uzņēmumam trūkst apgrozāmo līdzekļu. Tas ietekmē Uzņēmuma spēju strādāt ar pilnu jaudu.
  - Ņemot vērā 2013. gada janvāra un februāra tendences (kad Uzņēmums nestrādāja ar pilnu noslodzi), 2013. gada budžetu negatīvi ietekmēs augstākas ražošanas izmaksas uz vienu saražoto tonnu (nestrādājot ar pilnu jaudu, fiksētās izmaksas uz vienu saražoto tonnu pieaug). Mēs neesam veikuši 2013. gada naudas plūsmas jutīguma analīzi attiecībā uz pārdošanas apjomu. Uzņēmuma sagatavotais 2013. gada budžets neatspoguļo kopsakarības starp saražotā apjoma un izmaksu pozīcijām. Tas neļauj novērtēt pārdošanas apjoma izmaiņu ietekmi uz prognozēto 2013. gada naudas plūsmu.

Secinājums

Uzņēmuma 2013. gada budžets paredz, ka Uzņēmums strādās ar 100% noslogojumu, savukārt vidējais noslogojums nozarē ir ~80% (skatīt sadaļu *Nozares apskats*).

- Realizācijas cena
  - Faktiskā velmējumu vidējā realizācijas cena 2013. gada janvārī un februārī bija attiecīgi 356 LVL/t un 359 LVL/t.
  - Ņemot vērā tirgus tendences (skatīt sadaļu *Nozares apskats*), Uzņēmuma Mārketinga daļas vadītājs sagaida turpmāku velmējumu realizācijas cenu kritumu. 2013. gada pirmajā pusē šī cena, iespējams, varētu sasniegt 310 LVL/t. Līdz ar to nav sagaidāms, ka velmējumu realizācijas cena būs lielāka par 2012. gada vidējo faktisko cenu un līdz ar to nebūs tāda kā plānots budžetā.

Uzņēmuma sākotnēji apstiprinātais 2013. gada budžets paredz naudas līdzekļu trūkumu naudas plūsmā LVL 25 milj. apmērā, kas neņem vērā apgrozāmā kapitāla izmaiņas.

- Lai pārbaudītu velmējumu realizācijas cenas izmaiņas ietekmi uz Uzņēmuma 2013. gadā prognozēto naudas plūsmu, mēs esam veikuši velmējumu realizācijas cenas jutīguma analīzi (skatīt sadaļu *Uzņēmuma īstermiņā nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana*).

Secinājumi:

Neskatoties uz nelabvēlīgo tirgus situāciju, Uzņēmuma 2013. gada budžetā tika paredzēta par ~5% lielāka velmējumu realizācijas cena salīdzinājumā ar 2012. gada faktisko vidējo realizācijas cenu.

Faktiskā realizācijas cena 2013. gada janvārī un februārī bija attiecīgi par 3% un 5% mazāka kā budžetā prognozētā.

Faktisko realizācijas cenu novirzēm no budžeta ir nozīmīga ietekme uz 2013. gada naudas plūsmas prognozi (skatīt sadaļas *2013. gada finanšu prognozes* apakšsadaļu).

2013. gada budžets paredz, ka metāllūžņu cena paliks 2012. gada līmenī, bet metāllūžņu kvalitāte pasliktināsies importēto metāllūžņu dēļ.

Tērauda lūžņu un pārējo materiālu izmaksas

Tērauda lūžņu un pārējo izejmateriālu izmaksas

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
Tērauda lūžņu patēriņš	t	919 934	83 756	75 913	85 329	75 938	79 836	75 529	85 569	85 416	82 209	84 136	82 382	83 890	979 903
Cena	LVL/t	215	207	216	223	228	228	218	217	217	224	218	211	204	217
Tērauda lūžņu izmaksas	**LVL 000**	**(198 134)**	**(17 374)**	**(16 401)**	**(19 056)**	**(17 284)**	**(18 177)**	**(16 441)**	**(18 586)**	**(18 548)**	**(18 379)**	**(18 321)**	**(17 354)**	**(17 089)**	**(213 012)**
par tonnu	*LVL*	*1,10*	*1,13*	*1,13*	*1,13*	*1,13*	*1,14*	*1,13*	*1,13*	*1,13*	*1,13*	*1,13*	*1,14*	*1,14*	*1,13*
Pārējo izejmateriālu izmaksas	**LVL 000**	**(20 367)**	**(1 863)**	**(1 687)**	**(1 894)**	**(1 705)**	**(1 790)**	**(1 700)**	**(1 906)**	**(1 912)**	**(1 840)**	**(1 862)**	**(1 845)**	**(1 881)**	**(21 884)**
par tonnu	*LVL*	*24,30*	*25,21*	*25,16*	*25,16*	*25,48*	*25,65*	*25,44*	*25,23*	*25,39*	*25,36*	*24,99*	*25,43*	*25,45*	*25,33*
Ražošanas izejvielas un materiāli	**LVL 000**	**(218 501)**	**(19 237)**	**(18 089)**	**(20 951)**	**(18 989)**	**(19 967)**	**(18 141)**	**(20 492)**	**(20 460)**	**(20 219)**	**(20 183)**	**(19 199)**	**(18 970)**	**(234 896)**
par tonnu	*LVL*	*24,30*	*25,21*	*25,16*	*25,16*	*25,48*	*25,65*	*25,44*	*25,23*	*25,39*	*25,36*	*24,99*	*25,43*	*25,45*	*25,33*
Materiāli tekošam remontam, pamatlīdzekļu uzturēšanai, maināmai iekārtai, u.c.	**LVL 000**	(8 987)	(738)	(676)	(735)	(694)	(709)	(690)	(740)	(762)	(736)	(693)	(730)	(742)	(8 646)
par tonnu	*LVL*	*10,72*	*9,99*	*10,08*	*9,76*	*10,38*	*10,17*	*10,32*	*9,79*	*10,12*	*10,15*	*9,30*	*10,06*	*10,05*	*10,01*

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013.xls

Uzņēmuma pieņēmumi

- Tērauda lūžņu cena
  - Metāllūžņu iepirkuma cena pieņemta 2012. gada līmenī (217 LVL/t).
  - Metāllūžņu kvalitāte (metāllūžņu tonnu, kas izmantotas, lai saražotu pārdoto produkciju, attiecībā pret pārdotās produkcijas apjomu) pieņemta 2012. gada otrā pusgada līmenī. Vadība ir novērojusi iepirkto metāllūžņu kvalitātes pasliktināšanos importēto metāllūžņu dēļ.
- Pārējo materiālu izmaksas
  - Pārējo materiālu izmaksas uz tonnu ir 25 LVL/t (pieaugums ~ 1 LVL/t salīdzinājumā ar 2012. gadu).

EY komentāri

- Tērauda lūžņu cenas un kvalitātes prognozes atbilst budžetam.
  - No 2008. gada līdz 2013. gada janvārim metāllūžņu tirgus cena samazinājusies un tuvojas minimālajam līmenim (skatīt sadaļu *Uzņēmuma vēsturiskās darbības rādītāju analīze*).

2013. gada budžets paredz, ka metāllūžņu cena paliks 2012. gada līmenī, bet metāllūžņu kvalitāte pasliktināsies importēto metāllūžņu dēļ.

- Uzņēmums iepērk lielāko daļu metāllūžņu ārpus Baltijas valstīm (skatīt sadaļu *Uzņēmuma vēsturiskās darbības rādītāju analīze*). Atbilstoši Vadības teiktajam, metāllūžņu cena būtu par ~7% zemāka, ja metāllūžņi lielākā apjomā tiktu iepirkti Latvijā un citās Baltijas valstīs. Skatīt sadaļu *Uzņēmuma īstermiņā nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana.*

Secinājumi

Uzņēmums lielāko daļu no metāllūžņiem (88% no kopēja apjoma) iepērk ārpus Latvijas. Metāllūžņu cena iekļauj transporta izmaksas, ko metāllūžņu piegādātājs iekļauj metāllūžņu cenā.

Uzņēmumam, iespējams, ir iespēja samazināt metāllūžņu izmaksas, ja lielāko daļu tas iepirktu Baltijas valstīs.

2013. gadā paredzēts elektroenerģijas izmaksu pieaugums par 18% salīdzinot ar 2012. gadu (OIK pieaugums par 33% un elektroenerģijas patēriņa pieaugums uz vienu tonnu par 2%).

Elektroenerģijas izmaksas

Elektroenerģijas izmaksas

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
Elektroenerģijas tarifs	LVL/kwh	0,053	0,056	0,057	0,056	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,062	0,060
OIK komponente*	LVL/kwh	0,012	0,012	0,012	0,012	0,018	0,018	0,018	0,018	0,018	0,018	0,018	0,018	0,018	0,016
Pārējās elektroenerģijas tarifa komponentes	LVL/kwh	0,041	0,044	0,044	0,044	0,044	0,044	0,044	0,044	0,044	0,044	0,044	0,044	0,044	0,044
Elektroenerģijas izmaksas	**LVL 000**	**(24 248)**	**(2 307)**	**(2 093)**	**(2 336)**	**(2 316)**	**(2 385)**	**(2 353)**	**(2 507)**	**(2 548)**	**(2 460)**	**(2 402)**	**(2 468)**	**(2 524)**	**(28 699)**
Elektroenerģijas patēriņš	*kWh*	*45 659*	*40 867*	*36 986*	*41 417*	*37 472*	*38 718*	*37 964*	*40 737*	*41 375*	*39 893*	*39 036*	*40 029*	*40 946*	*475 439*
par tonnu	*kWh*	*541,3*	*553,1*	*551,4*	*550,0*	*560,0*	*555,0*	*568,2*	*539,1*	*549,4*	*549,9*	*524,0*	*551,7*	*554,2*	*550,2*

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013.xls, elektroenerģija 2007-2012jan.xls,

*Piezīme: Budžetā izmantotais OIK tarifs atšķiras no SPRK apstiprinātā OIK tarifa sākot ar 2013.gada aprīli

Uzņēmuma pieņēmumi

- Elektroenerģijas izmaksas ietver OIK komponentes paaugstināšanos sākot ar 2013. gada aprīli (par 54%). Tas atbilst SPRK lēmumam par OIK tarifu, sākot ar 2013.gada aprīli.
- Elektroenerģijas patēriņš plānots par 5% lielāks nekā 2012. gadā. Saskaņā ar Vadības komentāriem elektroenerģijas patēriņš ir atkarīgs no saražotā produkcijas asortimenta 2013. gadā.

EY komentāri

- 2013. gada budžeta modelis neietver matemātisku saikni ar prognozēto pārdotās produkcijas asortimentu. Mēs nevarējām pārliecināties par prognozētā elektroenerģijas patēriņa loģisku pamatojumu.
- 2013. gada budžetā ir iekļauta zemāka OIK (0,0175 LVL/kwh), salīdzinot ar SPRK apstiprināto tarifu (0,0189 LVL/kwh), kas stāsies spēkā 2013. gada aprīlī. OIK izmaiņas 2012. gadā palielina izmaksas vēl par LVL 499 tūkst. pieņemot, ka faktiskais elektroenerģijas patēriņš ir saskaņā ar budžetu.

Secinājumi

2013. gadā, salīdzinot ar 2012. gadu tiek prognozēts elektroenerģijas izmaksu pieaugums par LVL 4,5 milj. jeb 18%.

2013. gada budžeta modelis neietver matemātisku saikni ar pārdotās produkcijas apjomu. Tas neļauj pārbaudīt plānotā elektroenerģijas patēriņa atbilstību prognozētajam pārdošanas asortimentam (elektroenerģijas patēriņš ir atkarīgs no saražotās produkcijas veida).

2013. gada budžetā iekļautā OIK komponente (0,0175 LVL/kwh) ir zemāka par SPRK apstiprināto (0,0189 LVL/kwh). SPRK apstiprinātās OIK piemērošana palielina prognozētas izmaksas par LVL 499 tūkst.

Kurināmā izmaksas 2013. gadā ir prognozētas par 4% lielākas kā 2012. gadā dabas gāzes tarifa pieauguma dēļ.

Kurināmā izmaksas

Kurināmā izmaksas

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
Kurināmā cena (Latvijas Gāzes tarifs)	LVL/m3	253	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260	260
Kurināmā izmaksas	LVL 000	(11 374)	(1 101)	(1 019)	(1 085)	(993)	(915)	(1 003)	(915)	(979)	(953)	(888)	(1 038)	(1 073)	(11 963)
Gāzes patēriņš	*m3 000*	44 906	4 236	3 923	4 176	3 823	3 522	3 860	3 521	3 767	3 666	3 419	3 996	4 130	46 037
Degvielas izmaksas	LVL 000	(1 736)	(144)	(136)	(145)	(137)	(135)	(144)	(144)	(145)	(142)	(140)	(142)	(144)	(1 698)
Kurināmā izmaksas	**LVL 000**	**(13 109)**	**(1 244)**	**(1 156)**	**(1 230)**	**(1 130)**	**(1 051)**	**(1 147)**	**(1 059)**	**(1 124)**	**(1 094)**	**(1 029)**	**(1 181)**	**(1 217)**	**(13 661)**
Gāzes patēriņš uz tonnu	*m3*	*53,58*													*53,28*
Degvielas izmaksas uz tonnu	*LVL*	*2,07*													*1,97*

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013.xls,

Uzņēmuma pieņēmumi

- 2013. gada budžets paredz gāzes izmaksu pieaugumu par 4%. Tas, galvenokārt, ir saistīts ar prognozēto gāzes cenas pieaugumu par 3% salīdzinot ar 2012. gadu. 2013. gada prognozētā dabas gāzes cena atspoguļo AS „Latvijas Gāze" faktisko tarifu 2013. gada februārī.
- 2013. gada budžets paredz degvielas izmaksas 2012. gada līmenī.

EY komentāri

- Latvijas Gāze paziņo faktisko dabas gāzes tarifu tajā mēnesī, kad tarifs tiek piemērots. Paziņotais tarifs ir atkarīgs no pasaules dabas gāzes cenu svārstībām. Latvijas Gāze tarifs būtiski svārstās mēneša ietvaros. Saskaņā ar Latvijas Gāze prognozēm dabas gāzes cena klientiem ar gāzes patēriņu no 20 līdz 100 tūkst. m3 tonnu gadā 2013. gada janvārī bija 272 LVL/1000 m3 (neiesk. PVN). Februārī un martā – 257 LVL/1000 m3 (neiesk. PVN).

Secinājumi

Jutīguma analīze parāda, ka dabas gāzes cenas pieaugums par 5% palielina izmaksas vidēji par LVL 598 tūkst.

2013. gada budžets paredz, ka ražošanas personāla vidējā bruto darba alga samazināsies par 4% salīdzinājumā ar 2012. gadu.

Ražošanas personāla izmaksas

Ražošanas personāla izmaksas

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
Darbinieku skaits	cilv.skaits	2 028	2 039	2 039	2 039	2 039	2 039	2 039	2 039	2 039	2 039	2 039	2 039	2 039	2 039
Vid.darbinieka alga (neiesk.soc.nod.)	LVL	572	537	497	544	523	518	562	526	541	524	484	527	538	527
Darba algas izmaksas	LVL 000	(13 411)	(1 095)	(1 014)	(1 109)	(1 067)	(1 056)	(1 147)	(1 072)	(1 103)	(1 068)	(986)	(1 075)	(1 097)	(12 889)
Sociālā nodokļa izmaksas	LVL 000	(3 186)	(259)	(240)	(260)	(252)	(250)	(269)	(252)	(261)	(253)	(231)	(254)	(259)	(3 039)
Kopējās ražošanas personāla izmaksas	**LVL 000**	**(16 597)**	**(1 354)**	**(1 254)**	**(1 369)**	**(1 319)**	**(1 306)**	**(1 415)**	**(1 324)**	**(1 363)**	**(1 321)**	**(1 217)**	**(1 329)**	**(1 357)**	**(15 928)**
Ražošanas personāla izmaksas uz saražoto tonnu	*LVL*	*(19,80)*	*(18,33)*	*(18,69)*	*(18,18)*	*(19,71)*	*(18,72)*	*(21,18)*	*(17,52)*	*(18,11)*	*(18,20)*	*(16,34)*	*(18,31)*	*(18,36)*	*(18,43)*

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013.xls,

Uzņēmuma pieņēmumi

- 2013. gada budžets paredz, ka Uzņēmuma ražošanas personāla vidējā bruto darba alga samazināsies par 4%, salīdzinot ar 2012. gadu.
- Saskaņā ar Uzņēmuma Vadības sniegto informāciju, ražošanas personāla algu līmeni ietekmē arī dažādas piemaksas, kā piemēram, par darbu maiņās, nakts darbu, darbu svētku dienās, u.c.
- 2013. gada budžets paredz, ka Uzņēmuma vidējais darbinieku skaits paliks 2012. gada līmenī.

2013. gada budžetā ir paredzēts saimniecisko pakalpojumu izdevumu samazinājums par LVL 0,5 milj. 2013. gadā plānotā noslodze ir prognozēta iepriekšējā gada līmenī, līdz ar to nav sagaidāms šo izmaksu samazinājums.

Izmaksas par darbiem un pakalpojumiem no ārienes

Izmaksas par darbiem un pakalpojumiem no ārienes

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
Remontu pakalpojumi	LVL 000	(461)	(36)	(36)	(36)	(36)	(33)	(39)	(36)	(36)	(36)	(36)	(36)	(36)	(430)
Saimnieciskie pakalpojumi	LVL 000	(1 169)	(50)	(50)	(50)	(50)	(47)	(76)	(49)	(50)	(50)	(49)	(50)	(71)	(643)
Darba aizsardzības izmaksas	LVL 000	(799)	(68)	(63)	(87)	(66)	(63)	(70)	(69)	(68)	(87)	(69)	(66)	(65)	(842)
Samaksa par darbiem un pakalpojumiem no ārienes	**LVL 000**	**(2 430)**	**(154)**	**(149)**	**(173)**	**(152)**	**(143)**	**(185)**	**(154)**	**(154)**	**(173)**	**(153)**	**(152)**	**(172)**	**(1 916)**
par tonnu	*LVL*	*0.0029*	*0.0021*	*0,0022*	*0,0023*	*0,0023*	*0,0021*	*0,0028*	*0,0020*	*0,0020*	*0,0024*	*0,0021*	*0,0021*	*0,0023*	*0,0022*

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013,xls,

Uzņēmuma pieņēmumi

- Saskaņā ar Vadības sniegto informāciju:
  - remontu pakalpojumi ietver - automašīnu remontu izmaksas un citus specializētus rūpnīcas remontus;
  - saimniecisko pakalpojumu izmaksas ietver - ūdens, kanalizācijas, apdrošināšanas un tehnikas nomas izmaksas;
  - darba aizsardzības izmaksas ietver - darbinieku ēdināšanas un veselības apdrošināšanas izmaksas.

EY komentārs

- 2013. gada budžetā ir paredzēts LVL 0,5 milj. izmaksu ietaupījums uz saimniecisko pakalpojumu rēķina. Ražošanas apjomam paliekot 2012. gada līmenī nav pamata sagaidīt saimniecisko pakalpojumu izmaksu samazināšanos.

Secinājumi

2013. gada budžetā ir paredzēts saimniecisko pakalpojumu izdevumu samazinājums par LVL 0,5 milj. Ņemot vērā, ka 2013. gadā plānotā noslodze ir prognozēta iepriekšējā gada līmenī, nav sagaidāms saimniecisko izmaksu samazinājums.

2013. gada budžets paredz, ka tekošiem remontiem, pamatlīdzekļu uzturēšanai, iekārtu maiņai nepieciešamo materiālu izmaksas samazināsies par 4%.

Izmaksas materiāliem tekošam remontam, pamatlīdzekļu uzturēšanai, maināmai iekārtai, u.c.

Izmaksas materiāliem tekošam remontam, pamatlīdzekļu uzturēšanai, maināmai iekārtai, u.c.

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
Materiāli tekošam remontam, pamatlīdzekļu uzturēšanai, maināmai iekārtai, u.c.	LVL 000	(8 987)	(738)	(676)	(735)	(694)	(709)	(690)	(740)	(762)	(736)	(693)	(730)	(742)	(8 646)
Izmaksas uz saražoto tonnu	*LVL*	*10,7*	*10,0*	*10,1*	*9,8*	*10,4*	*10,2*	*10,3*	*9,8*	*10,1*	*10,1*	*9,3*	*10,1*	*10,0*	*10,0*

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013.xls

Uzņēmuma pieņēmumi

- Saskaņā ar 2013. gada budžetu ir plānots, ka tekošiem remontiem, pamatlīdzekļu uzturēšanai, iekārtu maiņai nepieciešamo materiālu izmaksas samazināsies par 4%.

2013. gada budžets paredz aptuveni 10% lielu pārdošanas izmaksu uz tonnu samazinājumu, salīdzinot ar 2012. gadu.

Produkcijas pārdošanas izmaksas

Produkcijas pārdošanas izmaksas

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
Iesaiņojamais materiāls	LVL 000	n/a	(12)	(11)	(12)	(10)	(10)	(10)	(14)	(12)	(12)	(16)	(12)	(12)	(141)
Preču transporta izdevumi	LVL 000	n/a	(846)	(764)	(852)	(798)	(828)	(798)	(798)	(852)	(823)	(698)	(823)	(846)	(9 727)
Kravas apdrošināšana	LVL 000	n/a	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(30)
Citi pārdošanas izdevumi	LVL 000	n/a	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(40)	(483)
Produkcijas pārdošanas izmaksas	**LVL 000**	**(11 190)**	**(901)**	**(818)**	**(907)**	**(851)**	**(881)**	**(850)**	**(854)**	**(907)**	**(877)**	**(757)**	**(877)**	**(901)**	**(10 382)**
par tonnu	*LVL*	*13,35*	*12,19*	*12,19*	*12,04*	*12,72*	*12,63*	*12,73*	*11,31*	*12,05*	*12,09*	*10,16*	*12,09*	*12,19*	*12,01*

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013.xls

Uzņēmuma pieņēmumi

- 2013. gada budžets paredz aptuveni 10% lielu pārdošanas izmaksu uz tonnu samazinājumu, salīdzinot ar 2012. gadu.

EY komentāri

- 2012. gadā Uzņēmums bija spiests realizēt 37% no velmējumu produkcijas Alžīrijā (ar augstām transporta izmaksām). Ņemot vērā tirgus tendences, ir pamats sagaidīt, ka ieņēmumi no Alžīrijas turpinās veidot nozīmīgu daļu no kopējiem Uzņēmuma ieņēmumiem. Šajā gadījumā Uzņēmumam būs problemātiski samazināt transporta izmaksas uz tonnu.
- 2013. gada budžeta modelis neietver matemātisku saikni starp pārdošanas tirgiem un attiecīgām transporta izmaksām.

Secinājumi

Ja Uzņēmums turpinās eksportu uz Alžīriju tādā pašā apjomā kā 2012. gadā, pārdošanas izmaksu samazinājumu būs grūti īstenot.

2013. gada budžets paredz viena administrācijas darbinieka bruto mēneša algu LVL 1 tūkst. apmērā.

Administrācijas personāla izmaksas

Administrācijas personāla izmaksas

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
Darbinieku skaits	cilv.skaits	183	187	187	187	187	187	187	187	187	187	187	187	187	187
Vid.darbinieka alga (neiesk.soc.nod.)	LVL	1 060	1 038	1 033	1 047	1 037	1 040	1 046	1 037	1 037	1 044	1 037	1 037	1 038	1 039
Darba alga	LVL 000	(2 327)	(194)	(193)	(196)	(194)	(195)	(196)	(194)	(194)	(195)	(194)	(194)	(194)	(2 332)
Sociālais nodoklis	LVL 000	(561)	(47)	(47)	(47)	(47)	(47)	(47)	(47)	(47)	(47)	(47)	(47)	(47)	(562)
Pārējās administrācijas izmaksas	LVL 000	(1 694)	(117)	(115)	(114)	(110)	(106)	(103)	(103)	(103)	(103)	(107)	(109)	(115)	(1 303)
Kopējās administrācijas personāla izmaksas	**LVL 000**	**(4 581)**	**(358)**	**(355)**	**(357)**	**(351)**	**(347)**	**(345)**	**(343)**	**(343)**	**(345)**	**(347)**	**(350)**	**(355)**	**(4 197)**
Administrācijas izmaksas uz saražoto tonnu	LVL	*(5,47)*	*(4,84)*	*(5,30)*	*(4,74)*	*(5,24)*	*(4,98)*	*(5,17)*	*(4,54)*	*(4,56)*	*(4,76)*	*(4,66)*	*(4,82)*	*(4,81)*	*(4,86)*

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013.xls

Uzņēmuma pieņēmumi

- 2013. gada budžetā ir paredzēts administrācijas darbinieku skaita pieaugums par 2%.
- Pārējās administrācijas izmaksas ietver galvenokārt pārvaldes uzturēšanas izdevumus (LVL 800 tūkst. 2013. gadā), prezentācijas izdevumus (LVL 150 tūkst.) un profesionālo pakalpojumu izdevumus (LVL 100 tūkst.).
- Saskaņā ar 2013. gada plānu administrācijas personāla kopējās izmaksas uz vienu saražoto tonnu samazināsies par 11% jeb no 5,47 LVL/t uz 4,86 LVL/t un administrācijas darbinieku vidējā bruto mēneša alga 2013.gadā plānota LVL 1 039 apmērā.

Secinājumi

2013. gada budžets paredz ~LVL 1 tūkst. lielu bruto algu uz vienu administrācijas darbinieku.

Uzņēmuma sākotnēji apstiprinātais budžets paredz naudas līdzekļu trūkumu naudas plūsmā LVL 25,6 milj. apmērā kas neņem vērā apgrozāmā kapitāla izmaiņas.

Naudas plūsmas prognoze 2013. gadā

2013.gada prognozētā naudas plūsma

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG12F	Jan13B	Feb13B	Mar13B	Apr13B	Mai13B	Jun13B	Jūl13B	Aug13B	Sep13B	Okt13B	Nov13B	Dec13B	FG13B
Ieņēmumi		303 947	26 775	24 968	28 507	25 952	27 019	25 689	27 543	27 986	27 297	26 323	26 469	26 516	321 045
Pārdotās produkcijas ražošanas izmaksas		(286 056)	(25 035)	(23 416)	(26 793)	(24 601)	(25 561)	(23 931)	(26 276)	(26 412)	(26 002)	(25 676)	(25 059)	(24 983)	(303 746)
Pārējās produktu, pakalpojumu un saimnieciskās izmaksas		(16 126)	(1 839)	(1 773)	(1 835)	(1 824)	(1 818)	(1 832)	(1 784)	(1 837)	(1 818)	(1 700)	(1 832)	(1 859)	(21 751)
EBITDA	1	1 765	257	131	231	(102)	11	294	(148)	106	(155)	(682)	(49)	50	(57)
Neto peļņa/(zaudējumi)	**2**	**(8 753)**	(616)	(738)	(627)	(2 444)	(852)	(590)	(972)	(789)	(979)	(2 820)	(939)	(765)	(13 130)
Pieskaitīt: nolietojums		5 994	717	713	708	690	641	733	675	676	673	665	671	671	8 233
Pieskaitīt: procentu maksājumi		2 885	156	156	150	1 583	154	151	149	151	151	1 473	151	144	4 568
Pieskaitīt: pārējais		(1 270	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saimnieciskās darbības naudas plūsma pirms izmaiņām apgrozāmā kapitālā		(1 144)	257	131	231	(170)	(57)	294	(148)	38	(155)	(682)	(117)	50	(328)
Izmaiņas neto apgrozāmā kapitālā	3	17 539	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Saimnieciskās darbības naudas plūsma pēc izmaiņām apgrozāmā kapitālā		**16 395**	257	131	231	(170)	(57)	294	(148)	38	(155)	(682)	(117)	50	(328)
Kapitālie ieguldījumi	4	-	(11)	(9)	(27)	(48)	(44)	(845)	(209)	(9)	(8)	(555)	(20)	(9)	(1 793)
Investīciju darbības naudas plūsma		**(7 883)**	**(11)**	**(9)**	**(27)**	**(48)**	**(44)**	**(845)**	**(209)**	**(9)**	**(8)**	**(555)**	**(20)**	**(9)**	**(1 793)**
UniCredit pamatsummas maksājums	5	-	-	-	-	(4 297)	-	-	-	-	-	(4 297)	-	-	(8 593)
UniCredit procentu maksājums	5	-	(0)	(0)	0	(1 427)	0	-	0	-	-	(1 324)	-	(0)	(2 751)
Īstermiņa kredītu procentu maksājumi	6	-	(93)	(93)	(93)	(93)	(93)	(93)	(93)	(93)	(93)	(93)	(93)	(93)	(1 120)
Maksājums valsts kasei par garantiju	7	-	(63)	(63)	(57)	(63)	(61)	(58)	(56)	(58)	(58)	(56)	(58)	(51)	(697)
Maksājumi Latvenergo (parāda dzēšana)	8	-	(300)	(300)	(300)	(300)	(1 025)	(1 025)	(1 025)	(1 025)	(1 025)	(1 025)	(1 025)	(1 025)	(9 400)
Maksājumi Fuchs (parādu dzēšana)	9	-	(77)	(77)	(77)	(77)	(77)	(77)	(77)	(77)	(77)	(77)	(77)	(77)	(928)
Kredītlīnijas samazināšana	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansiālās darbības naudas plūsma		**(9 428)**	**(533)**	**(533)**	**(527)**	**(6 257)**	**(1 256)**	**(1 253)**	**(1 251)**	**(1 253)**	**(1 253)**	**(6 872)**	**(1 253)**	**(1 246)**	**(23 489)**
Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ārvalstu kursu svārstību rezultāts		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Naudas plūsma atskaites periodā		(916)	(287)	(411)	(323)	(6 475)	(1 357)	(1 804)	(1 608)	(1 223)	(1 416)	(8 109)	(1 390)	(1 206)	(25 611)
Nauda perioda sākumā		1 302	-	(287)	(698)	(1 022)	(7 497)	(8 855)	(10 659)	(12 267)	(13 490)	(14 907)	(23 015)	(24 405)	-
Nauda perioda beigās		386	(287)	(698)	(1 022)	(7 497)	(8 855)	(10 659)	(12 267)	(13 490)	(14 907)	(23 015)	(24 405)	(25 611)	-

Avots: LM budzets_201312M_I (pesimistiskais) with notes from discussion with Silvija 22 02 2013.xls

1 2012. gadā Uzņēmums strādāja ar pozitīvu EBITDA LVL 1,8 milj. apmērā. 2013. gadā plānots, ka Uzņēmuma EBITDA būs negatīva LVL 57 tūkst. apmērā.

2 2013. gada budžetā plānots, ka Uzņēmums strādās ar neto zaudējumiem LVL 13,3 milj. apmērā, pārsniedzot 2012. gada faktiskos neto zaudējumus par LVL 4,4 milj.

3 2013. gada budžetā nav ņemtas vērā izmaiņas neto apgrozāmajā kapitālā. Uzņēmuma neto apgrozāmais kapitāls 2012. gada decembrī bija LVL (17,5) milj., proti, mazāks par optimālo līmeni (skatīt sadaļu *Uzņēmumam īstermiņā nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana*). Mēs esam veikuši 2013.

Uzņēmuma sākotnēji apstiprinātais budžets paredz naudas līdzekļu trūkumu naudas plūsmā LVL 25,6 milj. apmērā kas neņem vērā apgrozāmā kapitāla izmaiņas.

gada prognozētās naudas plūsmas jutīguma analīzi, iekļaujot neto apgrozāmā kapitāla izmaiņas (skatīt sadaļu *Uzņēmumam īstermiņā nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana*).

4 2013. gada budžets paredz Uzņēmuma pamatlīdzekļu kapitālos remontus LVL 1,8 milj. apmērā. Uzņēmums plāno veikt kapitālremontus izmantojot savu darbaspēku. Kapitālā remonta izmaksās galvenokārt tiek iekļautas darba algas, kas tiek kapitalizētas.

5 UniCredit pamatsummas un procentu maksājumi ietver pamatsummas un procentu atmaksu par kredītu, kas tika izsniegts Uzņēmumam 2009. gada 29.decembrī Uzņēmuma ražotnes modernizācijai par kopējo summu LVL 60,2 milj. Kredīta atmaksa saskaņā ar apstiprināto kredīta atmaksas grafiku notiek divas reizes gadā – aprīlī un oktobrī.

6 Īstermiņa kredītu procentu maksājumi ir maksājumi par kredītlīniju izmantošanu, ko Uzņēmumam ir piešķīrušas SEB un Citadele bankas.

7 Uzņēmumam ir jāveic procentu maksājumi galviniekam par saņemto valsts galvojumu saistībā ar aizņēmumu no UniCredit.

8 2012. gada beigās Uzņēmumam bija parāds Latvenergo par saņemto elektroenerģiju LVL 11,6 milj. apmērā. 2013. gada budžets paredz LVL 9,4 milj. parāda atmaksu saskaņā ar vienošanos ar Latvenergo.

Secinājumi

Uzņēmuma budžets paredz, ka EBITDA 2013. gadā būs negatīva – LVL 57 tūkst.

9 2009. gada 29.jūlijā Uzņēmums noslēdza līgumu ar Fuchs Technology par esošās tērauda ražotnes modernizāciju, izmantojot jaunu elektrisko krāsni, kurā tika izmantota Fuchs Technology izstrādāta tehnoloģija. Fuchs Technology finansējums šī projekta ietvaros ir LVL 9,9 milj. Saskaņā ar līguma noteikumiem atmaksa Fuchs Technology netiek veikta pēc noteikta atmaksas grafika, bet tiek aprēķināta pēc šādas formulas: maksājums Fuchs Technology ir 50% no izmaksu ietaupījuma, kas rodas, izmantojot Fuchs Technology izstrādāto tehnoloģiju. Kopējais maksājums Fuchs Technology nedrīkst pārsniegt LVL 8,7 milj. gadā.

Saskaņā ar Vadības izstrādāto 2013. gada budžetu ir plānots, ka 2013. gadā Uzņēmums Fuchs Technology atmaksās LVL 928 tūkst.

10 2013. gada budžets paredz, ka SEB un Citadele kredītlīnijas tiks pagarinātas.

Iespējamais trūkums naudas plūsmā 2013. gada beigās varētu būt aptuveni LVL 96,1 milj. Vadības piedāvātie risinājumi paredz ierobežot metāllūžņu eksportu no Latvijas uz trešajām valstīm un OIK maksājumu atlikšanu.

Prognozētā naudas līdzekļu trūkuma jutīguma analīze 2013. gadā

Mēs esam veikuši jutīguma analīzi vairākiem pieņēmumiem, lai kvantificētu katra šī pieņēmuma izmaiņu ietekmi uz Uzņēmuma plānoto naudas līdzekļu trūkumu 2013. gadā.

Prognozētā naudas līdzekļu trūkuma jutiguma analīze 2013. gadā

Avots: EY analīze, Vadības informācija:

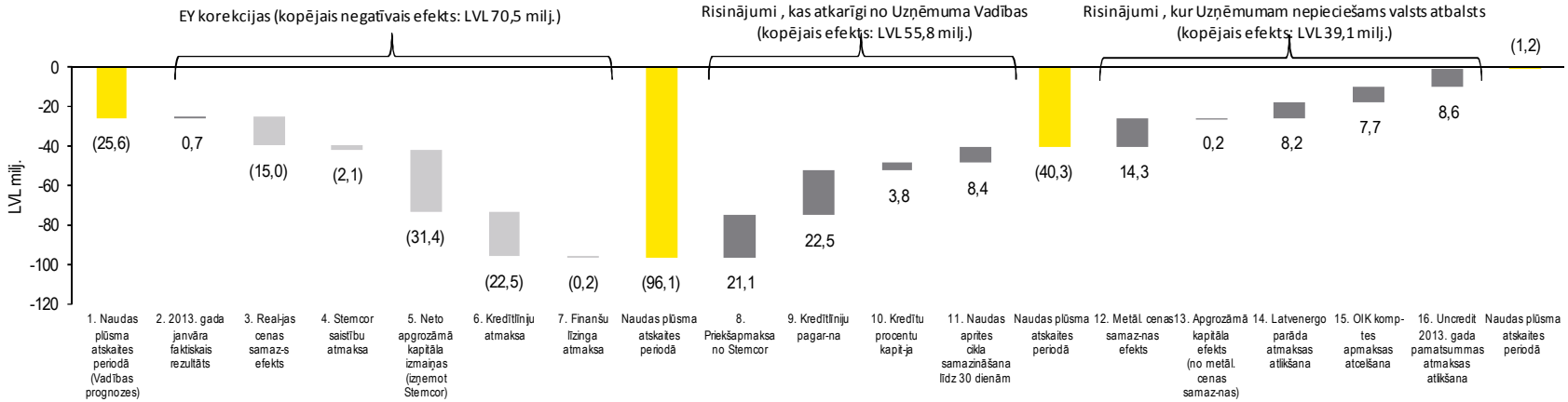

1 Naudas plūsma apskates periodā (Vadības prognozes)

- Uzņēmuma 2013. gada budžets paredz negatīvu naudas plūsmu LVL 25,6 milj. apmērā.
- UniCredit kredīta līguma nosacījumi nav ievēroti. UniCredit ir tiesības pieprasīt visu saistību atmaksu. Prognozē visas pamatsummas atmaksa UniCredit nav paredzēta.

Iespējamais trūkums naudas plūsmā 2013. gada beigās varētu būt aptuveni LVL 96,1 milj. Vadības piedāvātie risinājumi paredz ierobežot metāllūžņu eksportu no Latvijas uz trešajām valstīm un OIK maksājumu atlikšanu.

2 2013. gada janvāra faktiskais rezultāts

- Saskaņā ar Uzņēmuma operatīvo naudas plūsmu 2013. gada janvārī Uzņēmums strādājis ar pozitīvu naudas plūsmu LVL 0,4 milj. apmērā. Salīdzinot ar prognozēto negatīvu naudas plūsmu LVL 0,3 milj. apmērā, tas dod LVL 0,7 milj. pozitīvu ietekmi uz 2013. gada prognozēto naudas plūsmu.

EY identificētās iespējamās korekcijas

3 Realizācijas cenas samazināšanās ietekme.

- Uzņēmuma 2013. gada budžets paredz, ka velmējumu realizācijas cena ir 378 LVL/t (sagataves cena - 287 LVL/t).
- Faktiskās velmējumu realizācijas cenas 2013. gada janvārī un februārī bija attiecīgi 355 LVL/t un 359 LVL/t. Uzņēmuma Mārketinga daļas vadītājs uzskata, ka realizācijas cena 2013.gada pirmajā pusē var samazināties līdz pat 310 LVL/t.
- Jutīguma analīzes ietvaros tiek pieņemts, ka velmējumu realizācijas cena samazinās par 5% salīdzinājumā ar Vadības pieņemtajām cenas prognozēm. Jutīguma scenārijā velmējumu vidējā realizācijas cena ir 359 LVL/t (sagataves cena – 287 LVL/t).
- Realizācijas cenas samazinājums dod LVL 15,0 milj. negatīvu ietekmi uz 2013. gada prognozēto naudas plūsmu.
  - 786 tūkst. tonnu velmējumu un 78 tūkst. sagatavju pārdošanas apjoms pie cenas samazinājuma 5% jeb19 LVL/t. Prognozēs tiek ņemts 11 mēnešu efekts.

Secinājumi

Ja realizācijas cena paliks 2013. gada janvāra un februāra līmenī (tas ir, zemāka nekā cena, kas paredzēta 2013. gada budžetā), tam būs ~LVL 15 milj. negatīva ietekme uz 2013.gada naudas plūsmu.

Piedāvātie Vadības risinājumi (kā maksājumu atlikšana) nozīmē, ka Uzņēmumam pēc 2013. gada būs atkārtoti jārisina jautājums par naudas līdzekļu trūkumu.

Neto apgrozāma kapitāla izmaiņu ietekme

- Vadības prognozēs nav ņemta vērā neto apgrozāmā kapitāla izmaiņu ietekme.

4 Saistību pret Stemcor atmaksa

  - 2013. gada 4. martā Vadība ir parakstījusi vienošanos ar Stemcor par saistību restrukturizāciju. Saistību atmaksas grafika detaļas skatīt Pielikumā B. Restrukturizācijas plāns paredz, ka Uzņēmums 2013. gadā samaksā LVL 2,1 milj. (pamatsummas atmaksa un procenti).

Iespējamais trūkums naudas plūsmā 2013. gada beigās varētu būt aptuveni LVL 96,1 milj. Vadības piedāvātie risinājumi paredz ierobežot metāllūžņu eksportu no Latvijas uz trešajām valstīm un OIK maksājumu atlikšanu.

5 Neto apgrozāmā kapitāla izmaiņas (izņemot Stemcor)

- Uz 2013. gada janvāri faktiskais naudas aprites cikls – 2 dienas (skatīt sadaļu „Uzņēmuma finansiālā stāvokļa izvērtēšana”).
- Jutīguma analīzē pieņemts 45 dienu naudas aprites cikls (30 izejvielu krājumu aprites dienas, 30 dienas – gatavās produkcijas krājumi; pircēju parādi – 5 dienas, piegādātāji – 20 dienas). Tas dod LVL 31,4 milj. negatīvu efektu uz 2013.gada naudas plūsmu.
- Uzņēmuma neto apgrozāmā kapitāla apmērs, pieņemot 45 dienu naudas aprites ciklu, nav obligāts Uzņēmuma izdzīvošanai.

6 Kredītlīniju atmaksa

- SEB un Citadeles kredītlīniju līgumu finanšu nosacījumi ir pārkāpti. SEB un Citadele ir tiesības pieprasīt kredītlīniju atmaksu pilnā apjomā pirms termiņa. Kopējās saistības pret SEB un Citadele ir LVL 22,5 milj.

7 Finanšu līzinga atmaksa

- 2013. gada budžets neparedz finanšu līzinga maksājumus. 2012. gada 31. decembrī finanšu līzinga saistības bija LVL 217 tūkst. apmērā. Jutīguma analīzē pieņemts, ka pilna summa tiek atmaksāta 2013. gadā.

Risinājumi, kas ir atkarīgi no Uzņēmuma Vadības

8 Stemcor veiktā priekšapmaksa

- Saskaņā ar Vadības komentāriem pastāv mutiska vienošanās ar Stemcor par priekšapmaksas nodrošināšanu ~ LVL 21,1 milj. (EUR 30 milj.) apmērā pēc tam, kad Uzņēmums nodrošinās esošo parādu atmaksu (skatīt iepriekš).
  - EY komentārs. No Stemcor saņemtā priekšapmaksa ļaus novērst naudas līdzekļu trūkumu 2013. gadā, pieņemot, ka tiks īstenotas pārējās Vadības iniciatīvas. Mēs neesam redzējuši parakstītu vienošanos par šo jautājumu, jo tā panākta tikai mutiski.

Secinājumi

No Uzņēmuma Vadības atkarīgie risinājumi potenciāli var dot pozitīvu LVL 55,3 milj. ietekmi uz 2013.gada naudas plūsmu.

9 Kredītlīniju pagarināšanas iespējas

- EY komentārs: Ņemot vērā finanšu situāciju Uzņēmumā, SEB un Citadeles interesēs ir nepaātrināt Uzņēmuma maksātnespēju. Maksātnespējas scenārijā SEB un Citadeles iespējas atgūt aizdevumus ir mazāka nekā Uzņēmumam turpinot darboties. Līdz ar to bankām ir motivācija pagarināt kredītlīnijas.

Iespējamais trūkums naudas plūsmā 2013. gada beigās varētu būt aptuveni LVL 96,1 milj. Vadības piedāvātie risinājumi paredz ierobežot metāllūžņu eksportu no Latvijas uz trešajām valstīm un OIK maksājumu atlikšanu.

10 Vienošanās ar kredītiestādēm par procentu maksājumu kapitalizēšanu

– EY komentārs: Vienošanās ar kredītiestādēm par procentu maksājumu kapitalizēšanu var tikt panākta ātri.

11 Naudas aprites cikla samazināšana līdz 30 dienām (no 45 dienām), galvenokārt pagarinot piegādātāju atmaksas termiņus

– EY komentārs: Uzņēmumam ir jāapsver iespēja panākt vienošanos ar lielākajiem piegādātājiem, kuriem ir iespēja piesaistīt finansējumu no bankām, par apmaksas termiņu pagarināšanu.

Secinājumi

Uzņēmuma akcionāri (S. Zaharjins un I.Segals) ir gatavi ieķīlāt viņiem piederošās Uzņēmuma akcijas.

Lielākā daļa no Uzņēmuma Vadības piedāvātajiem risinājumiem ir vērsti uz to, lai uzlabotu esošo sarežģīto likviditātes situāciju īstermiņā, tas faktiski nozīmē saistību izpildes atlikšanu uz vēlāku laiku.

Risinājumi, kuru īstenošanai Uzņēmumam ir nepieciešams valsts atbalsts

12 Vadība piedāvā ieviest Latvijā aizliegumu eksportēt metāllūžņus ārpus ES.

- Pēc Vadības aplēses ierobežojot metāllūžņu eksportu no Latvijas uz trešajām valstīm, tiks samazināta Latvijā iepirkto metāllūžņu cena. Saskaņā ar Vadības teikto Latvijas metāllūžņiem ir augstāka kvalitāte, salīdzinot ar metāllūžņiem, kas ievesti no citām valstīm, izņemot Baltijas valstis. Šāds risinājums Uzņēmumam nodrošinātu mazākus zudumus un samazinātu Uzņēmuma pašizmaksu uz tonnu.
- Saskaņā ar Vadības aplēsēm eksporta ierobežojums samazinātu metāllūžņu cenu par 16 LVL/t vai par aptuveni 7% no prognozētās metāllūžņu cenas 2013. gadā (217 LVL/t). Prognozēs tiek ņemts 11 mēnešu efekts.

Secinājumi

Uzņēmuma Vadības piedāvātais plāns paredz metāllūžņu eksporta aizliegumu no Latvijas uz trešajām valstīm, kas īstermiņā ir grūti realizējams risinājums un kas ir jāpēta no starptautiskās likumdošanas aspekta.

Alternatīvi, Uzņēmuma Vadība var apsvērt iespēju piesaistīt investoru ar pieeju izejvielas tirgiem par konkurētspējīgu cenu.

EY komentārs: Metāllūžņu eksporta ierobežojuma uz trešajām valstīm ieviešanas iespēja ir jāpēta no starptautiskā tiesību aktu viedokļa. Līdz ar to tas nav risinājums, ko var panākt īstermiņā.

Uzņēmums tā vietā var apsvērt iespēju piesaistīt investoru, kas var ātri nodrošināt piekļuvi izejvielām par konkurētspējīgām cenām.

Iespējamais trūkums naudas plūsmā 2013. gada beigās varētu būt aptuveni LVL 96,1 milj. Vadības piedāvātie risinājumi paredz ierobežot metāllūžņu eksportu no Latvijas uz trešajām valstīm un OIK maksājumu atlikšanu.

13 Samazinoties metāllūžņu cenai, Uzņēmums varēs atbrīvot daļu naudas līdzekļu no neto apgrozāmā kapitāla.

- EY komentārs: Samazinoties metāllūžņu cenai, Uzņēmumam nav nepieciešams saglabāt apgrozāmos līdzekļus norēķiniem ar kreditoriem iepriekšējā līmenī.

14 Kā vienu no risinājumiem naudas līdzekļu iztrūkuma samazināšanai Vadība izskata iespēju noslēgt vienošanos ar Latvenergo par parāda atmaksas atlikšanu. Pēc Vadības aplēsēm Uzņēmums centīsies panākt vienošanos par LVL 8.2 milj. atmaksas atlikšanu.

- EY komentārs: 2012. gada 31. decembrī kopējais parāds Latvenergo bija LVL 11,5 milj. Uzņēmums 2013.gadā plāno atmaksāt LVL 1,2 milj. un atlikt LVL 8,2 milj. atmaksu.
- Summa LVL 11.5 milj apmērā ietver LVL 2,1 milj. lielu parādu, kas nav iekļauts Vadības prognozēs (tas nav atmaksāts vai atlikts). Uzņēmumam ir jāvienojas par šīs summas atmaksas atlikšanu.

15 OIK apmaksas atcelšana.

- EY komentārs: OIK apmaksas atlikšana radīs precedentu, kas mudinās pārējos OIK maksātājus izvairīties no OIK maksāšanas.

16 UniCredit pamatsummas atmaksas atlikšana 2013. gadā

- UniCredit pamatsummas atmaksa 2013. gadā plānota LVL 8,6 milj. apmērā.
- Uzņēmuma vadība atzīst, ka Uzņēmums nebūs spējīgs veikt UniCredit kredīta maksājumus, kuru termiņi ir 2013. gadā. Līdz ar to Uzņēmuma Vadība piedāvā 2013. gada pamatsummas atmaksu uzņemties Finanšu ministrijai, tai attiecīgi kļūstot par LM kreditoru.

Papildus iespējamie risinājumi

- Investora piesaiste
  - Saskaņā ar Vadības komentāriem Vadība ir uzsākusi sarunas ar vairākiem investoriem, ieskaitot Stemcor. Saskaņā ar Vadības komentāriem viens no investoru nosacījumiem ir kriminālllietas izbeigšana pret Uzņēmuma akcionāriem.

Padziļinātas finanšu izpētes gaitā mēs esam identificējuši vairākas jomās, kurās varētu uzlabot Uzņēmuma rentabilitāti un samazināt tā izmaksu slogu.

- Ar Uzņēmuma pamatdarbību nesaistīto aktīvu pārdošana, piem., ieguldījuma īpašumi LVL 4,9 milj. bilances vērtībā, kur lielākais aktīvs ir Iedus halle – LVL 2,0 milj., poliklīnikas pārdošana, saistīto uzņēmumu kapitāldaļu pārdošana.

Iespējamais trūkums naudas plūsmā 2013. gada beigās varētu būt aptuveni LVL 96,1 milj. Vadības piedāvātie risinājumi paredz ierobežot metāllūžņu eksportu no Latvijas uz trešajām valstīm un OIK maksājumu atlikšanu.

- Administrācijas izmaksu optimizācija (piem., personāla algu un darbinieku skaita izvērtēšana, administrācijas autoparka samazināšana, tādējādi samazinot ar autoparku saistītās uzturēšanas izmaksas (LVL 0,5 milj. 2012. gadā).
- Vienošanās ar pārējiem piegādātajiem/kreditoriem par LM izdevīgāku apmaksas noteikumu noteikšanu.
- Ar pamatdarbību nesaistīto izmaksu samazināšana vai pilnīga atcelšana (piem., sporta klubu sponsorēšana)
  - 2013. gadā Uzņēmums ir plānojis izmaksas, kas nav saistītas ar Uzņēmuma pamatdarbību LVL 1,4 milj. apmērā (Liepājas Metalurgs sporta klubu finansējums). Arī izmaksu samazinājumu Uzņēmuma Vadība izskata kā vienu no iespējamiem risinājumiem naudas līdzekļu trūkuma mazināšanai.
  - EY komentārs: finansējuma samazināšana var dot maksimāli LVL 1,4 milj. efektu uz prognozēto 2013.gada naudas plūsmu. Ņemot vērā sporta klubu finansējuma sociālo aspektu, šis risinājums ir jāapsver pēc tam, kad citi risinājumi vairs nav iespējami.

Secinājumi

Saskaņā ar Vadības komentāriem Vadība ir uzsākusi sarunas ar vairākiem investoriem, ieskaitot Stemcor.

Saskaņā ar Vadības komentāriem viens no potenciālo investoru nosacījumiem ir kriminālllietas izbeigšana pret Uzņēmuma akcionāriem.

  - Vēsturiski Uzņēmums realizēja produkciju ASV tirgū. Kopš 2000. gada Uzņēmumam ir piemērota ievedmuita uz realizēto produkciju ASV tirgū. Ievedmuita tika piemērota, jo tika konstatēts, ka Uzņēmums realizē produkciju par dempinga cenām. Uzņēmums pārstrīd piemēroto ievedmuitu. Ievedmuitas atcelšanas scenārijā Uzņēmums būs spējīgs realizēt produkciju ASV.

Secinājumi

Risinājumi, kuru īstenošanai Uzņēmumam ir nepieciešams valsts atbalsts, potenciāli var dod pozitīvu LVL 46,8 milj. efektu uz naudas plūsmu 2013. gadā.

- Visi minētie pasākumi palīdzēs atbrīvot naudas līdzekļus, ko varētu izmantot apgrozāmā kapitāla finansēšanai.

Uzņēmuma finansiālā stāvokļa izvērtēšana

8. Bilances posteņu analīze

Uzņēmums ir tuvu maksānespējai. Uzņēmumam ir būtiskas likviditātes problēmas. Likviditātes koeficients ir ievērojami zem optimālā līmeņa (2013. gada janvāra beigās tas bija 0,47).

Uzņēmuma bilance: aktīvi, Dec12F-Jan13F

Valūta: LVL 000	Piezīmes	Dec12A	Jan13A
1.Ilgtermiņa ieguldījumi		**169 971**	**169 235**
I.Nemateriālie ieguldījumi		**44**	**43**
1.Citi nemateriālie ieguldījumi		44	43
II.Pamatlīdzekļi		**154 041**	**153 306**
1.Zeme, ēkas, būves un ilggadīgie stādījumi	1	64 189	64 104
2.Ilgtermiņa ieguldījumi nomātajos pamatlīdzekļos		537	527
3.Iekārtas un mašīnas	2	88 043	87 400
4.Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs		981	950
5.Pamatlīdzekļu izveidošana		282	301
6.Avansa maksājumi par pamatlīdzekļiem		9	24
III.Ieguldījuma īpašumi	**3**	**5 024**	**5 024**
IV.Ilgtermiņa finansu ieguldījumi		**10 862**	**10 862**
1.Līdzdalība radniecīgo sabiedrību kapitālā		9 087	9 087
2.Aizdevumi radniecīgajiem uzņēmumiem		100	100
3.Līdzdalība asociēto uzņēmumu kapitālā		1 594	1 594
4.Aizdevumi asociētiem uzņēmumiem		82	82
2.Apgrozāmie līdzekļi		**61 113**	**41 849**
I.Krājumi	4	**48 832**	**33 297**
1.Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli		19 441	12 332
2.Nepabeigtie ražojumi		1 389	1 343
3.Gatavie ražojumi un preces pārdošanai		26 662	18 099
4.Nepabeigtie pasūtījumi		196	217
5.Avansa maksājumi par precēm		1 144	1 306
II.Debitori	**5**	**11 895**	**7 806**
1.Pircēju un pasūtītāju parādi		9 876	5 357
2.Radniecīgo uzņēmumu parādi		747	667
3.Asociēto uzņēmumu parādi		-	240
4.Citi debitori		1 201	1 315
5.Nākamo periodu izmaksas		71	227
IV.Naudas līdzekļi		**386**	**746**
AKTĪVI KOPĀ		**231 085**	**211 084**

Avots: Auditētie gada pārskati 2010.g. un 2011. g., Virsgrāmata 2010.g - 2013.g. (Finanšu pārskats 2010.pdf, Finanšu pārskats 2011.pdf, BIL_2012.xls, apgrozijums201301.xlsx)

Ieguldījuma īpašumi, Dec12F

Valūta: LVL 000	Dec12F
Saimniecības daļa	2 016
Ledus halle	1 953
Linoleju rūpnīca	363
Tosmare Ģenerāļa Baloža iela 50	286
Administrācijas ēka Hikes ielā	276
Administrācijas ēka Brīvības ielā 99a	7
Kopā ieguldījuma īpašumi	**4 901**

Avots: "Ieguld IP 2010-2042.xls"

Aktīvi

Pamatlīdzekļi

1 Uzņēmuma pamatlīdzekļi atspoguļo zemi un nekustamo īpašumu (ēkas un būves) Uzņēmuma metalurģijas rūpnīcas teritorijā Liepājā (2013. gada janvāra beigās ar atlikušo bilances vērtību LVL 64 milj. apmērā).

2 Uzņēmuma iekārtas un mašīnas atspoguļo pamatlīdzekļus (2013. gada janvāra beigās LVL 87 milj. apmērā), kas tiek izmantoti Uzņēmuma ražošanas procesā rūpnīcas teritorijā.

3 Ieguldījuma īpašumi ietver pamatlīdzekļus (2013. gada janvāra beigās LVL 4,9 milj. apmērā), kas nav saistīti ar Uzņēmuma saimniecisko darbību. Ieguldījuma īpašumu saraksts pa kategorijām ir sniegts tabulā lapas kreisajā pusē. 2012. gadā ieguldījuma īpašumi tika pārvērtēti, bet pārvērtēšanas rezultāts (LVL 123 tūkst.) vēl nebija iekļauts bilances aprēķinā.

Detalizēta pamatlīdzekļu analīze sniegta sadaļas *Bilances posteņu analīze* apakšsadaļā.

Secinājumi

Saskaņā ar Uzņēmuma vadības teikto, ja situācija tirgū neuzlabosies vai netiks panākta vienošanās ar lielākajiem Uzņēmuma kreditoriem, Uzņēmums nespēs pildīt savas saistības jau 2013. gada aprīlī.

Apgrozāmie līdzekļi

4 Izejvielas, pamatmateriāli un palīgmateriāli (2013. gada janvāra beigās LVL 12,3 milj. apmērā) pārsvarā ietver metāllūžņu krājumus. Gatavie ražojumi un preces pārdošanai (2013. gada janvārī LVL 18,1 milj. apmērā) pārsvarā atspoguļo velmējumu krājumus noliktavā. 2013. gada janvārī krājumi ir samazinājušies par 32% salīdzinājumā ar 2012. gada decembri divu iemeslu dēļ:

– Uzņēmumam ir likviditātes problēmas, tāpēc grūtības iepirkt izejvielas un materiālus;

– Stemcor sāka izņemt gatavos ražojumus, lai atgūtu Uzņēmuma parādus par piegādātajām izejvielām un avansa maksājumiem.

5 Uzņēmums izmanto SIA „Nordea Finance Latvia" faktoringa pakalpojumus. Noteiktais faktoringa limits ir EUR 10 milj., un līguma termiņš ir 2013. gada 31. decembris. Faktoringa avanss ir 90% no pavadzīmē norādītās summas, bet ne vairāk kā noteiktais pircēja limits. 2013. gada janvāra beigās pircēju un pasūtītāju parādi, kas bija pārdoti SIA „Nordea Finance Latvia" sastādīja LVL 2,2 milj. jeb 42% no kopējiem pircēju un pasūtītāju parādiem. Faktoringa līgumi ietver atpakaļpārdevuma nosacījumu, kas stājas spēkā, ja pircējs nav veicis rēķinu apmaksu 30 dienu laikā pēc noteiktā termiņa, ja prasība pret klientu nav apdrošināta.

Uzņēmums ir tuvu maksānespējai. Uzņēmumam ir būtiskas likviditātes problēmas. Likviditātes koeficients ir ievērojami zem optimālā līmeņa (2013. gada janvāra beigās tas bija 0,47).

Citi debitori atspoguļo galvenokārt PVN pārmaksu budžetā.

- Detalizēta informācija par apgrozāmajiem līdzekļiem ir sniegta sadaļas *Bilances posteņu analīze* apakšsadaļā.

Kavētie kreditori virs 30 dienām uz 2012. gada beigām sastādīja LVL 22,4 milj. (lielākie kavētie kreditori ir Latvenergo - LVL 8,0 milj. un Stemcor - LVL 10,5 milj.).

Uzņēmuma bilance: saistības, Dec12F-Jan13F

Valūta: LVL 000	Piezīmes	Dec12A	Jan13A
1.Pašu kapitāls		**74 649**	**72 121**
1.Akciju vai daļu kapitāls (pamatkapitāls)		16 981	16 981
2.Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve	6	38 554	38 553
3.Rezerves: a)likumā noteiktās rezerves		-	-
3.Rezerves: b)pārējās rezerves		44 525	44 525
4.Nesadalītā peļņa		(25 410)	(27 938)
4.Nesadalītā peļņa a)iepriekšējo gadu nesadalītā peļņa		(16 657)	(16 657)
4.Nesadalītā peļņa b)pārskata gada nesadalītā peļņa		(8 753)	(11 281)
Nesadalītā peļņa b)pārskata gada nesadalītā peļņa		(6 253)	(8 781)
Koriģējums no neauditētā gada pārskata		(2 500)	(2 500)
2.Uzkrājumi	**7**	**856**	**856**
1.Uzkrājumi paredzamajiem nodokļiem		-	-
2.Citi uzkrājumi		856	856
3.Kreditori		**155 579**	**138 107**
I.Ilgtermiņa kreditori		**46 270**	**46 228**
1.Aizņēmumi no kredītiestādēm	8	43 108	43 108
2.Citi aizņēmumi	9	3 163	3 120
II.Īstermiņa kreditori		**109 309**	**91 879**
1.Aizņēmumi no kredītiestādēm	8	31 081	31 118
2.Citi aizņēmumi	8	2 238	2 247
3.No pircējiem saņemtie avansi	10	23 563	16 293
4.Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	11	48 857	38 322
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem		46 357	35 822
Koriģējums no neauditētā gada pārskata		2 500	2 500
5. Citas saistības	12	3 570	3 900
Uzkrātās saistības		3	3
Parādi radniecīgajām sabiedrībām		1 495	1 550
Parādi asociētajiem uzņēmumiem		477	798
Nodokļi un sociālās nodrošināšanas maksājumi		761	755
Pārējie kreditori		834	794
PAŠU KAPITĀLS UN SAISTĪBAS KOPĀ		**231 085**	**211 084**

Avots:: Auditētie gada pārskati 2010.g. un 2011. g., Virsgrāmata 2010.g - 2013.g. (Finanšu pārskats 2010.pdf, Finanšu pārskats 2011.pdf, BIL_2012.xls, apgrozījums201301.xlsx)

Saistības

Ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezerve

6 2007. gadā decembrī tika veikta visu pamatlīdzekļu pārvērtēšana. Tā rezultātā tika palielināta pamatlīdzekļu bilances vērtība. Pamatlīdzekļu bilances vērtības palielinājums tiek atspoguļots ilgtermiņa ieguldījumu pārvērtēšanas rezervē (2013. gada janvāra beigās LVL 38,6 milj. apmērā). Pārvērtējot pamatlīdzekļus, BDO ir izmantojis izmaksu aizvietošanas metodi, par pamatu ņemot izmantošanas vērtību. Līdz ar to iegūtā vērtība nevar tikt uzskatīta par līdzvērtīgu tirgus vērtībai. Ņemot vērā to, ka ir nopietnas pazīmes, kas liecina, ka faktiskie uzņēmējdarbības finanšu rādītāji ir būtiski pasliktinājušies, mums ir pamatotas bažas, ka pamatlīdzekļu vērtība, kas aprēķināta saskaņā ar izmaksu aizvietošanas metodi, ir lielāka par reāli atgūstamo pamatlīdzekļu vērtību.

Uzkrājumi

7 Uzņēmums izveido uzkrājumus neizmantotajiem atvaļinājumiem. 2013. gada janvārī šie uzkrājumi bija LVL 856 tūkst. apmērā.

Kreditori

8 Kopējie ilgtermiņa un īstermiņa aizņēmumi no kredītiestādēm 2013. gada janvāra beigās bija LVL 76,4 milj. Tos var atspoguļot šādi:

– saistības pret UniCredit - LVL 51,7 milj. Kredīts nodrošināts ar Latvijas valsts galvojumu.

– saistības pret Citadele – LVL 12,2 milj. Kredītlīnijas limits 2013. gada janvāra beigās ir pilnībā izmantots. Kredītlīnija nodrošināta ar komercķīlu (debitori), hipotēku un finanšu ķīlu (termiņdepozīts Citadele bankā);

– Saistības pret SEB – LVL 10,2 milj. Kredītlīnijas limits 2013. gada janvāra beigās ir pilnībā izmantots. Kredītlīnija nodrošināta ar komercķīlu (krājumi).

– Faktoringa saistības pret SIA „Nordea Finance Latvia" – LVL 2,2 milj.

Detalizēta Uzņēmuma kredītsaistību analīze sniegta sadaļas *Bilances posteņu analīze* apakšsadaļā.

Secinājumi

Uzņēmums ir saņēmis maksātnespējas brīdinājuma vēstules no Latvenergo, kurās pieprasīts līdz 2013. gada 28. martam nomaksāt preču kredītu, pretējā gadījumā Uzņēmumam tiks atslēgta elektrības padeve.

9 Citi aizņēmumi (LVL 3,1 milj. apmērā 2013. gada janvāra beigās) ietver saistības pret Fuchs Technology. Fuchs Technology ir tehnoloģiskās iekārtas piegādātājs. Tehnoloģiskā iekārta paredz elektroenerģijas patēriņa ekonomiju Uzņēmuma ražošanas procesā. Līgums ar Fuchs Technology ietver

Kavētie kreditori virs 30 dienām uz 2012. gada beigām sastādīja LVL 22,4 milj. (lielākie kavētie kreditori ir Latvenergo - LVL 8,0 milj. un Stemcor - LVL 10,5 milj.).

Uzņēmuma finanšu rādītāji, Dec12A-Jan13A

Valūta: LVL 000	Dec12A	Jan13A
Kopējās likviditātes rādītājs	56%	46%
Tekošās likviditātes rādītājs	11%	9%
Saistību īpatsvars bilancē	34%	38%
Saistību attiecība pret pašu kapitālu	107%	110%
Pamatlīdzekļu attiecība pret pašu kapitālu un ilgtermiņa saistībām	127%	130%

Avots: EY analīze

atmaksas principu, kas paredz saistību atmaksu atbilstoši faktiskajai elektroenerģijas ekonomijai salīdzinot ar alternatīvām iekārtām, kuras Uzņēmums izmantojis pirms iekārtas saņemšanas no Fuchs Technology.

10 No pircējiem saņemtie avansi pārsvarā sastāv no Stemcor priekšapmaksām par precēm (87% no kopējās summas jeb LVL 14,1 milj. 2013. gada janvāra beigās).

11 Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem (LVL 46,4 milj. 2013. gada janvāra beigās) ietver saistības pret:

– Latvenergo (LVL 11,6 milj. 2012. gada beigās, no kuriem LVL 9,7 milj. ir maksājumi, kuru atmaksas termiņš kavēts līdz sešiem mēnešiem). Uzņēmums noslēdza vienošanos ar Latvenergo par parāda atmaksas grafiku.

– Stemcor (LVL 11,4. milj. 2012. gada beigās, no kuriem LVL 11,1 milj. ir kavēti maksājumi, LVL 10,5 milj. atmaksa ir kavēta ap diviem gadiem).

12 Citās saistībās ir ietverti parādi radniecīgajiem un asociētajiem uzņēmumiem (attiecīgi LVL 1,6 milj. un LVL 798 tūkst. apmērā 2013. gada janvāra beigās), kā arī nodokļi un sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (LVL 755 tūkst.) un pārējie kreditori (LVL 794 tūkst.).

▶ Detalizēta saistību pret piegādātājiem analīze ir sniegta sadaļas *Bilances posteņu analīze* apakšsadaļā

SEB un Citadele līgumu finanšu noteikumi ir pārkāpti, līdz ar to bankas var pieprasīt kredītlīniju atmaksu. Saistību neizpildes gadījumā pret citām bankām UniCredit banka var pieprasīt ilgtermiņa kredīta atmaksu.

Uzņēmuma finanšu rādītāju atbilstība aizņēmumu nosacījumiem

Aizņēmumu līgumu noteikumi kas ir piesaistīti finanšu rādītājiem	Statuss	Finanšu rādītāji uz Dec12A
Citadele banka		
1. Saistību apkalpošanas seguma koeficients DSCR (EBITDA/(procentu un pamatsummu maksājumi par visām kredītsaistībām) >=1 (Punkts 1.10.1.10)	Pārkāpts	DSCR= 0,05
2. Atlikumu summa bilances posteņos „no pircējiem saņemtie avansi" un „parādi piegādātajiem" pret Stemcor lielāka par LVL 35 000 000 (1.10.1.16)	Pārkāpts	LVL 33 532 695*
SEB Banka		
1. Saistību apkalpošanas seguma koeficients (DSCR=EBITDA/(procentu un pamatsummu maksājumi par visām kredītsaistībām)>=1.2 (Punkts 5.11.4)	Nav pārkāpts**	DSCR= 0,05
2. Pašu kapitāls lielāks par 35% no kopējo aktīvu summas (Punkts 5.11.2)	Pārkāpts	33%
3. Izsniegts SEB kredītlīnijas un izmantotais faktoringa limits nepārsniedz 50% no krājumu atlikumiem (Punkts 3.4.1.)	Nav pārkāpts	25%
4. Kredītsaistības pret personām kurām jāmaksā procenti par naudas atvēlējumu nepārsniedz 80% no krājumiem, depozītiem un naudas līdzekļiem SEB bankā atskaitot parādus piegādātājiem un avansus no pircējiem (Punkts 3.4.2.)	Nav pārkāpts**	-842%

Avots: Unicredit, SEB, Citadele kredītlīgumi ar Uzņēmumu

*Piezīme: Saskaņā ar mutisko komentāru no galvenās grāmatvedes, uz Feb13F Uzņēmums ir samazinājis savas saistības pret Stemcor par LVL 5 milj., pretī piegādājot gatavo produkciju.

**Piezīme: Saskaņā ar vienošanos ar SEB banku (21.11.2012), Uzņēmumam nav jāievēro šīs līguma nosacījums līdz 30.09.2013.

Uzņēmuma kredītsaistības

Uzņēmuma kredītsaistību kopsavilkums

Valūta: LVL 000	Atmaksas datums	Pamatsummas atlikums Dec12F	Uzkrāto procentu maksājumu atlikums Dec12F	Procentu maksājumi	Procentu maksājumu un pamatsummas atmaksas biežums	Nodrošinājums
UniCredit banka Itālija (īsterm.)	31.10.2014	4 685	52	6,1%+EURIBOR 6M	6 mēneši	Valsts galvojums
UniCredit banka Itālija (ilgterm. 1. daļa)	30.04.2020	40 584	318	4,61% fiksētā likme	6 mēneši	Valsts galvojums
UniCredit banka Itālija (ilgterm. 2. daļa)	30.04.2020	6 452	71	6,1%+EURIBOR 6M	6 mēneši	Valsts galvojums
Unicredit, kopā		**51 722**	**441**			
Citadele banka (kredītlīnija)	01.11.2013	12 220	49	4,1%+LIBOR 6M	1 mēnesis	Komercķīla (debitori),Hipotēka, finanšu ķīla (termiņ depozīts Citadele)
AS SEB banka (kredītlīnija)	30.09.2013	10 189	10	2,9%+EURIBOR 3M	1 mēnesis	Komercķīla (krājumi)
Kredītlīnijas, kopā		**22 408**	**59**			
Kredītsaistības kopā		**74 130**	**499**			
Faktorings no SIA Nordea Finance Latvia	31.12.2013	2 238	3	1,9%+EURIBOR	1 mēnesis	

Avotse: Kreditu kopsavilkums (Punkts_14_1_aiznemumi_CORRECT.xls)

Saistības pret UniCredit: 2009. gadā 29. decembrī Uzņēmums ir saņēmis divus aizņēmumus no Itālijas bankas UniCredit pamatlīdzekļu iegādei modernizācijas projekta ietvaros: martenkrāšņu nomaiņai ar elektroloka krāsni un kausa krāsni, kā arī nepārtrauktās liešanas iekārtas modernizēšanai.

- Kredītlīgumi neuzdod par pienākumu Uzņēmumam izpildīt noteiktus finanšu rādītājus (finanšu kovenantes).
- Kredītlīguma nosacījumi paredz, ka Uzņēmums nepilda savas saistības, ja: (i) Uzņēmums nepilda saistības pret Unicredit; (ii) Uzņēmums nepilda saistības pret citām kredītiestādēm. Abos gadījumos Unicredit bankai ir tiesības nekavējoties pieprasīt aizdevuma atmaksu (UniCredit bankas aizņēmuma līguma 20. punkts).
- SEB un Citadeles banku kredītlīnijas: Abu banku kredītlīniju līgumi sākotnēji bija noslēgti 2000. un 2002. gadā, lai finansētu Uzņēmuma apgrozāmo kapitālu. Kredītlīnijas tiek pagarinātas katru gadu.

Secinājumi

SEB un Citadele kredītlīniju līgumu nosacījumi ir pārkāpti. Bankas var pieprasīt kredītlīniju atmaksu pirms termiņa (2012. gada beigās LVL 22,4 milj.)

Saskaņā ar aizņēmuma līgumu ar Unicredit kredītlīniju nosacījumu neizpilde citās kredītiestādēs nozīmē, ka Unicredit var nekavējoties pieprasīt aizņēmuma pilnu atmaksu vai ierosināt Latvijas valsts garantijas izpildi.

SEB un Citadele līgumu finanšu noteikumi ir pārkāpti, līdz ar to bankas var pieprasīt kredītlīniju atmaksu. Saistību neizpildes gadījumā pret citām bankām UniCredit banka var pieprasīt ilgtermiņa kredīta atmaksu.

Uzņēmuma finanšu rādītāju atbilstība aizņēmumu nosacījumiem

Aizņēmumu līgumu noteikumi kas ir piesaistīti finanšu rādītājiem	Statuss	Finanšu rādītāji Dec12F
Citadele banka		
1. Saistību apkalpošanas seguma koeficients DSCR (EBITDA/(procentu un pamatsummu maksājumi par visām kredītsaistībām) >=1 (Punkts 1.10.1.10)	Pārkāpts	DSCR= 0,05
2. Atlikumu summa bilances posteņos „no pircējiem saņemtie avansi" un „parādi piegādātajiem" pret Stemcor lielāka par LVL 35 000 000 (1.10.1.16)	Pārkāpts	LVL 33 532 695*
SEB Banka		
1. Saistību apkalpošanas seguma koeficients (DSCR=EBITDA/(procentu un pamatsummu maksājumi par visām kredītsaistībām)>=1.2 (Punkts 5.11.4)	Nav pārkāpts**	DSCR= 0,05
2. Pašu kapitāls lielāks par 35% no kopējo aktīvu summas (Punkts 5.11.2)	Pārkāpts	33%
3. Izsniegts SEB kredītlīnijas un izmantotais faktoringa limits nepārsniedz 50% no krājumu atlikumiem (Punkts 3.4.1.)	Nav pārkāpts	25%
4. Kredītsaistības pret personām kurām jāmaksā procenti par naudas atvēlējumu nepārsniedz 80% no krājumiem, depozītiem un naudas līdzekļiem SEB bankā atskaitot parādus piegādātājiem un avansus no pircējiem (Punkts 3.4.2.)	Nav pārkāpts**	-842%

Avots: Unicredit, SEB, Citadele kredītīgumi ar Uzņēmumu

*Piezīme: Saskaņā ar mutisko komentāru no galvenās grāmatvedes, uz Feb13F Uzņēmums ir samazinājis savas saistības pret Stemcor par LVL 5 milj., pretī piegādājot gatavo produkciju.

**Piezīme: Saskaņā ar vienošanos ar SEB banku (21.11.2012), Uzņēmumam nav jāievēro šīs līguma nosacījums līdz 30.09.2013.

- Pēdējais Citadele kredītlīnijas pagarinājums bija 2012. gada 27. novembrī. Kredītlīnijas pagarināšana paredzēja jauna nosacījuma ietveršanu – Uzņēmuma saistības pret Stemcor (bilances posteņu „No pircējiem saņemtie avansi" un „Parādi piegādātajiem un darbuzņēmējiem" atlikumu summa) nedrīkst būt mazākas par LVL 35 milj. Vienošanās par Stemcor atlikuma ievērošanu ir divpusēja vienošanās starp Citadele un Uzņēmumu. Līdz ar to šīs līgums nav saistošs Stemcor. Kredītlīnijas līgums paredz, ka gadījumā, ja Uzņēmums nepilda 1.10.1.10. un 1.10.1.16. punktā paredzētos pienākumus (sk. tabulu pa kreisi), Citadele var pieprasīt kredītlīnijas atmaksu pirms termiņa (Kredītlīnijas līguma 6.1.6. punkts).
- Pēdējais SEB bankas kredītlīnijas pagarinājums bija 2012. gada 21. novembrī. Puses ir vienojušās, ka līdz 2013. gada septembrim SEB banka nepiemēros nekādas sankcijas par līguma 5.11.4. un 3.4.2. punktā paredzēto pienākumu neizpildi (sk. tabulu par kreisi).

- 2012. gada decembrī Uzņēmums bija pārkāpis vairākus kredītlīniju līgumu finanšu nosacījumus (sk. tabulu pa kreisi). Saskaņā ar kredītlīnijas līgumu nosacījumiem bankas var nekavējoties pieprasīt kredītlīniju atmaksu pirms termiņa (Citadele kredītlīnijas līguma 6.1.6. punkts un AS „SEB Banka" kredītlīnijas līguma 6.2. punkts).
- Uzņēmums noslēdzis faktoringa līgumu ar Nordea Finance Latvia. Saskaņa ar līgumu, finanšu institūcija maksā Uzņēmumam 90% no pavadzīmēs norādītās summas avansā. Katram Uzņēmuma klientam ir noteikts limits. Līgumā ir iekļauts atpakaļpārdevuma nosacījums, kas paredz avansa atmaksu gadījumā ja pircējs nav veicis pilnu vai daļēju rēķina apmaksu.

Uzņēmuma ieķīlātie un neieķīlātie aktīvi manta

Ieķīlātās mantas apraksts	Ķīlas ņēmējs	Nodrošinātā prasījuma maksimālā summa, LVL 000	Aizņēmējs
Prasījuma tiesības. Visa komercķīlas devēja manta kā lietu kopība uz ieķīlāšanas brīdi, kā arī lietu kopības nākamās sastāvdaļas	Citadele banka	24 739	Uzņēmums
Ķermeniskie pamatlīdzekļi. Visa komercķīlas devēja manta kā lietu kopība uz ieķīlāšanas brīdi	Finanšu ministrija	72 190	Uzņēmums
Vērstpapīri, obligācijas un cita līdzdalība kapitālsabiedrību kapitālā Sātiņi Energo LM. Kapitāldaļu skaits: 84 500	Latvijas Hipotēku un zemes banka	2 100	Sātiņi Energo LM*
Krājumi. Visa komercķīlas devēja manta kā lietu kopība uz ieķīlāšanas brīdi, kā arī lietu kopības nākamās sastāvdaļas.	SEB banka	21 084	Uzņēmums
Neieķīlātie aktīvi			
Ieguldījuma īpašumi		4 901	
Ilgtermiņa finanšu ieguldījumi (ieskaitot ieguldījumus un aizdevumus radniecīgajos un asociētajos uzņēmumos izņemot ieguldījumus Sātiņi Energo LM)		10 222	

Avots: Crewdiweb informācija, LIEPAJAS_METALURGS.pdf

*Piezīme: Uzņēmums ir ieķīlājis savus finanšu ieguldījumus Sātiņi Energo LM par labu Latvijas Hipotēku un zemes bankai par aizdevumu izsniegto Sātiņi Energo LM.

SEB un Citadele līgumu finanšu noteikumi ir pārkāpti, līdz ar to bankas var pieprasīt kredītlīniju atmaksu. Saistību neizpildes gadījumā pret citām bankām UniCredit banka var pieprasīt ilgtermiņa kredīta atmaksu.

2012. gada 13 februārī oficiāli ieķīlātā manta ietvēra prasījuma tiesības uz hipotēku, depozītiem un debitoru parādiem, pamatlīdzekļus, krājumus un daļu no ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem.

Uzņēmuma neieķīlātie aktīvi ir ieguldījuma īpašumi un lielākā daļa no ilgtermiņa finanšu ieguldījumiem.

- Saskaņā ar Uzņēmuma sniegto informāciju un mūsu aprēķiniem parādsaistību pamatsummu un procentu maksājumi 2013. gadā var sasniegt līdz pat LVL 34,4 milj. (sk. maksājumu grafiku nākamajā attēlā), pieņemot ka kredītlīnijas netiks pagarinātas (kredītlīniju atmaksas ietekme ir LVL 22,4 milj.) vai iespējams vēl vairāk, ja ir jāatmaksā UniCredit aizdevums.

Secinājumi

Uzņēmuma 2013. gada budžets neparedz pietiekami daudz naudas līdzekļu prognozēto saistību izpildei.

Pamatsummu un procentu maksājumu grafiks, FG13P

Avots: UniCredit bankas atmakas grafiki.pdf, EY analīze

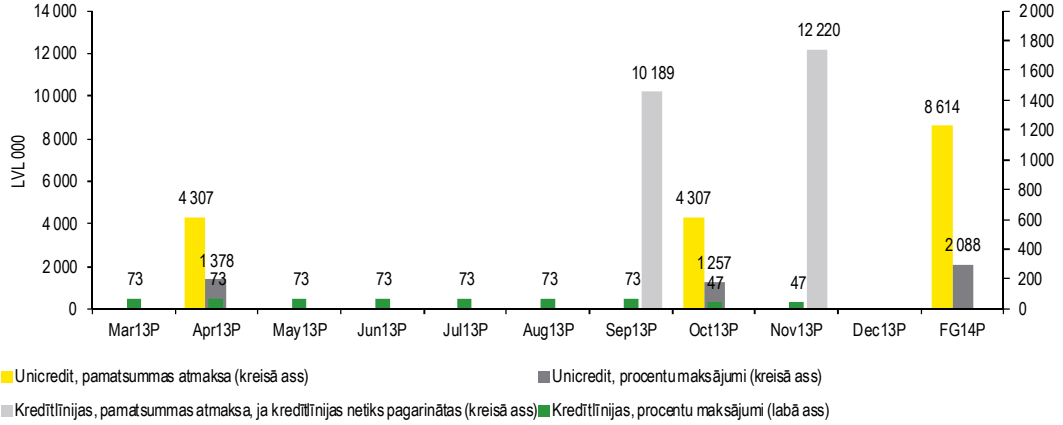

Neto parādsaistības 2012. gada beigās bija LVL 103,6 milj., ieskaitot LVL 74,5 milj. finanšu saistības, LVL 29,1 milj. citas saistības.

Uzņēmuma neto parādsaistības, Dec12F

Valūta: LVL 000	Piezīmes	Dec12F
Neto parādsaistības	1	
Kredīti		51 722
Kredītlīnijas		22 408
Finanšu līzings		238
Uzkrātie procentu maksājumi		499
Uzkrātie procentu maksājumi, Unicredit		441
Uzkrātie procentu maksājumi, citi		58
Nauda		(386)
Neto kredītsaistības, kopā		**74 482**
Citas parādsaistības		
Kavētie parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	2	22 448
Papildu parāds Stemcor	3	1 019
Soda nauda		2 500
Soda nauda, Stemcor	4	2 500
Soda nauda, citi	5	atvērta pozīcija
Saistības pret Fuchs Technology	6	3 163
Operatīvais līzings	7	atvērta pozīcija
Citas parādsaistības, kopā		**29 130**
Koriģētās neto parādsaistības, kopā		**103 612**
Pārējie aktīvi	8	
Zeme		atvērta pozīcija
Ieguldījuma īpašumi		4 901
Ilgtermiņa finansu ieguldījumi		10 862
Līdzdalība radniecīgo sabiedrību kapitālā		9 087
Aizdevumi radniecīgajiem uzņēmumiem		100
Līdzdalība asociēto uzņēmumu kapitālā		1 594
Aizdevumi asociētiem uzņēmumiem		82
Radniecīgo uzņēmumu parādi		627

Avots: Virsgrāmata, 2012. g. (BIL_2012.xls), EY analīze

Neto parādsaistības

Neto parādsaistības tiek definētas kā finanšu parādsaistību pret kredītiestādēm un parādiem pielīdzinātu saistību kopsumma, atņemot naudas atlikumu.

1 Neto kredītsaistības ir visu kredītsaistību kopsumma, ieskaitot aizņēmumus no kredītiestādēm, kredītlīnijas un finanšu līzingu atskaitot finanšu aktīvu bilances vērtību. Šīs analīzes ietvaros par finanšu aktīviem tika uzskatīti tikai naudas līdzekļi, jo pārējo saimnieciskajā darbībā neizmantoto un finanšu aktīvu atgūstamība nav viennozīmīga. 2012. gada decembra beigās Uzņēmuma neto parādsaistības bija LVL 74,5 milj. apmērā.

- Uzkrātie procentu maksājumi par UniCredit aizņēmumiem 2012. gada finanšu pārskatā nav atspoguļoti. Pēc Vadības aplēsēm UniCredit papildus uzkrātie procentu maksājumi par 2012. gadu bija LVL 441 tūkst.
- Uzkrātie procenti par citām kredītsaistībām (SEB un Citadele kredītlīnijas) 2012. gada beigās bija LVL 58 tūkst.

2 Parādi piegādātajiem, kuru atmaksas termiņš kavēts vairāk par 30 dienām, ir iekļauti neto parādsaistību aprēķinā. Lielākie no kreditoru parādiem, kuru atmaksas termiņš kavēts vairāk par 30 dienām, ir:

- Latvenergo: LVL 8,0 milj;
- Stemcor: LVL 10,5 milj. maksājums kavēts ap diviem gadiem.

Detalizēta analīze par parādu piegādātājiem vecumstruktūru ir sniegta sadaļas *Bilances posteņu analīze* apakšsadaļā.

3 2013. gada martā Uzņēmums ir parakstījis vienošanos ar Stemcor par parāda nokārtošanu par summu, kas ir par LVL 1,0 milj. lielāka nekā norādītais parāds virsgrāmatā.

Secinājumi

Kavētie parādi piegādātājiem būtiski ietekmēja Uzņēmuma neto parādsaistības 2012. gada beigās.

Saimnieciskajā darbībā neizmantoto un citu finanšu aktīvu vērtības var nebūt pilnībā atgūstāmas. Par to liecina tas, ka lielākās daļas no radniecīgo un asociēto uzņēmumu parādiem (LVL 258 tūkst.) atmaksa ir kavēta ilgāk par 180 dienām.

4 2012. gadā Uzņēmums ir uzkrājis LVL 2,5 milj. lielu soda naudu par kavēto maksājumu pret Stemcor (kavētais maksājums 2012. gada beigās ir LVL 10,5 milj.). Piegādes līgumā ar Stemcor nav atrunāti nosacījumi par soda naudas piemērošanu par nokavētām dienām.

5 2012. gadā Uzņēmums nav veidojis uzkrājumus soda naudai par kavētiem maksājumiem citiem piegādātājiem. Mēs izskatījām līgumus ar pieciem lielākajiem piegādātājiem. Līgumos parasti nav iekļauti nosacījumi par soda naudas piemērošanu par kavētiem maksājumiem. Tomēr, ņemot vērā, ka

Neto parādsaistības 2012. gada beigās bija LVL 103,6 milj., ieskaitot LVL 74,5 milj. finanšu saistības, LVL 29,1 milj. citas saistības.

Uzņēmuma ieguldījuma īpašumi, Dec12F

Valūta: LVL 000	Piezīmes	Dec12F
Saimniecības daļa	Dzīvokļi tiek izonomāti futbolistiem un viesiem	2 016
Ledus halle	Iznomāta Ledus Halle LM	1 953
Linoleju rūpnīca	Stāv tukša	363
Tosmare Ģenerāļa Baloža iela 50	Daļa no cehiem ir iznomāta vairākiem uzņēmumiem, daļai tiek meklēti pircēji	286
Administrācijas ēka Hikes ielā	Iznomāta Sporta Klubam LM	276
Administrācijas ēka Brīvības ielā 99a	Iznomāta arodbiedrībai	7
Kopā ieguldījuma īpašumi		**4 901**

Avots: "Ieguld IP 2010-2012.xls"

pēdējā laikā Uzņēmumam ir likviditātes problēmas un grūtības nokārtot savas tekošās saistības pret piegādātājiem, ir pamats uzskatīt, ka piegādātāji var piemērot soda sankcijas par kavētiem maksājumiem.

6 2012. gadā Uzņēmums modernizācijas projekta ietvaros iegādājās iekārtu no Fuchs Technology. Fuchs Technology pilnībā finansēja iekārtas iegādi, vienojoties ar Uzņēmumu par parāda atmaksas grafiku.

7 Uzņēmums operatīvā līzinga ietvaros iegādājies piecas iekārtas. Kopējā nomas maksa ir LVL 196,7 tūktst. Gadā.

8 Saimnieciskajā darbībā neizmantotos ieguldījuma īpašumus un finanšu aktīvus var pārvērst naudas līdzekļos un izmantot kredītsaistību atmaksai.

- Kā mēs saprotam, Uzņēmumam pieder vairāki zemes gabali, kas nav izmantoti saimnieciskajā darbībā un var tikt pārdoti.
- Ieguldījuma īpašumi iekļauj ēkas, būves, cehus un citus aktīvus. Pārsvarā šie īpašumi tiek iznomāti saistītiem un citiem uzņēmumiem, fiziskām personām. Daļai šo īpašumu tiek meklēti pircēji. Detalizētāka informācija ir sniegta tabulā lapas kreisajā pusē.
- Līdzdalība radniecīgo uzņēmumu kapitālā atspoguļo ieguldījumus meitas uzņēmumos. Lielākie ieguldījumi ir LSEZ AS "Liepājas osta LM" (LVL 7,7 milj.), kur Uzņēmumam pieder 91.6% kapitāla daļu un SIA "Rūķis LM" (LVL 1,3 milj.), kas pilnībā pieder Uzņēmumam.
- Aizdevumi radniecīgajiem uzņēmumiem ietver aizdevumus Liepājas Ostas LM (atlikums 2012. gada decembrī sasniedza LVL 8,4 tūkst.) un OOO"Torgovij dom LM" (atlikums 2012. gada beigās sasniedza LVL 91,4 tūkst.).
- Līdzdalība asociēto uzņēmumu kapitālā atspoguļo ieguldījumus asociētajos uzņēmumos. Lielākā daļa attiecas uz ieguldījumiem Elme Messer Metalurgs, LSEZ Ltd. (LVL 1 milj.).
- Asociēto uzņēmumu parādos iekļauti aizdevums AS"Sātiņi energo LM" LVL 81,5 tūkst. apmērā.
- Radniecīgo uzņēmumu debitoru parādi ietver Ledus Halles LM parādus (LVL 34,8 tūkst.), Sporta Kluba LM parādus (LVL 325 tūkst.) un Torgovij Dom LM parādus (LVL 267,6 tūkst.). Šie parādi tiek uzskatīti par neatgūstāmiem, jo lielākā daļa maksājumu ir kavēta ilgāk par sešiem mēnešiem.

Neto parādsaistības 2012. gada beigās bija LVL 103,6 milj., ieskaitot LVL 74,5 milj. finanšu saistības, LVL 29,1 milj. citas saistības.

Uzņēmuma obligātās saistības pret Latvenergo un Elme Messer

Valūta: LVL 000	Maksa mēnesī	Maksa gadā
Latvenergo (elektroenerģija):		
Maksa par pārvades jaudas uzturēšanu un attīstīšanu	58	701
Maksa par atļauto slodzi	21	257
Kopā maksa Latvenergo	**80**	**958**
Elme Messer:		
Maksa par skābekļa piegādi (obligātais apjoms)	293	3 513
Maksa par slāpekļa piegādi (obligātais apjoms)	35	416
Kopā maksa Elme Messer	**327**	**3 929**
Kopā obligātās saistības par elektroenerģiju, skābekli un slāpekli	**407**	**4 887**

Avots: EMM līgums ar jauno skab.st..pdf, Skabeklis aug 12-fef13.xls, Elektribas rekins_feb2013.pdf

Iespējamās ārpusbilances saistības

2013. gada janvārī Uzņēmums noslēdza līgumus par atvasināto finanšu instrumentu izmantošanu elektroenerģijas iepirkšanai no Latvenergo. Uzņēmums ir noslēdzis līgumu ar DnB banku par procentu likmju mijmaiņas darījumiem. Līdz ar to, Uzņēmums ir pakļauts potenciālo saistību riskam, kas izriet no atvasināto finanšu instrumentu izmantošanas.

Uzņēmuma obligātās saistības pret Latvenergo un Elme Messer

- Saskaņā ar Uzņēmuma noslēgtajiem līgumiem ar Latvenergo par elektroenerģijas piegādi un Elme Messer par skābekļa un slāpekļa piegādi Uzņēmumam ik mēnesi, neskatoties uz faktiski patērētajiem elektroenerģijas, skābekļa un slāpekļa apjomiem, ir jāmaksā kopumā LVL 407 tūkst.
- Obligātā ikmēneša maksa Latvenergo ir par pārvades jaudas uzturēšanu un attīstīšanu, kā arī maksa par atļauto slodzi.

Saskaņā ar Uzņēmuma Vadības sniegto informāciju līgums ar Elme Messer par skābekļa un slāpekļa piegādi Uzņēmumam tika slēgts vēl pirms tika pabeigta ražotnes modernizācija. Līdz ar to līgumā noteiktie obligātie ikmēneša skābekļa un slāpekļa iepirkuma apjomi tika aprēķināti, pamatojoties uz teorētiskiem datiem par ražotnē nepieciešamajiem apjomiem. Faktiski šobrīd, proti, laika periodā no 2012. gada septembra līdz 2013. gada februārim, Uzņēmums vidēji mēnesī iztērē 74% no obligātā skābekļa iepirkuma daudzuma un 60% no obligātā slāpekļa iepirkuma daudzuma.

Secinājumi

Ņemot vērā esošo Uzņēmuma finanšu situāciju, Uzņēmumam ir jāizvērtē iespējas mainīt līguma nosacījumus ar Elme Messer.

Uzņēmuma iespējamās saistības pret UniCredit

Saskaņā ar Vadības sniegto informāciju UniCredit kredīta pirmstermiņa atmaksas gadījumā, UniCredit var Uzņēmumam piemērot soda sankcijas. Aplēstais soda naudas apmērs ir ap EUR 4 milj.

2013. gada janvārī Uzņēmuma neto apgrozāmais kapitāls bija LVL (17,5) milj. Uzņēmuma optimālais NAK pieņemot 45 dienu aprites ciklu ir LVL 40 milj.

Neto apgrozāmā kapitāla aprēķins, Dec10A-Jan13F

Valūta: LVL 000	Piezīmes	Dec10F	Dec11F	Dec12F	Jan13F
Izejvielas	1	8 958	9 548	19 441	12 332
Gatavie ražojumi un preces pārdošanai	2	39 791	51 761	26 662	18 099
Parējie krājumi		8 499	3 189	2 729	2 866
Pircēju un pasūtītāju parādi	3	938	4 054	7 639	3 110
Pārējie debitori*		852	1 190	1 391	1 894
Īstermiņa aktīvi		**59 039**	**69 742**	**57 862**	**38 300**
Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem	4	(10 241)	(34 475)	(46 119)	(35 611)
No pircējiem saņemtie avansi	5	(41 460)	(30 946)	(23 563)	(16 293)
Pārējie kreditori**		(2 869)	(1 882)	(2 808)	(3 145)
Nodokļu saistības		(731)	(715)	(761)	(755)
Īstermiņa saistības		**(55 300)**	**(68 018)**	**(73 252)**	**(55 804)**
NAK		**3 739**	**1 725**	**(15 390)**	**(17 504)**
Apgrozījums		194 263	206 144	306 902	33 799
Apgrozāmais kapitāls % no apgrozījuma		2%	1%	-5%	-6%

Avots: Virsgrāmatas 2010.g-2013.g. janv. (BIL_201001.xls - BIL_201212.xls), EY analīze

*Pārējos debitoros ir iekļauti parādi no radniecīgajiem un asociētajiem uzņēmumiem (izņemot Ledus Halles LM, Sporta Kluba LM un Torgovij Dom LM parādus, jo tie uzskatīti par neatgūstāmiem un parādās neto parādsaistību aprēķinā) un citi debitori

**Pārējos debitoros ir iekļauti parādi radniecīgajiem un asociētajiem uzņēmumiem un citi kreditori.

Apgrozāmā kapitāla aprites ilgums

	Dec10A	Dec11A	Dec12A	Jan13A
Krājumu aprites ilgums	108	121	61	30
Debitoru parādu aprites ilgums	2	7	9	3
Kreditoru parādu aprites ilgums	19	65	57	32
Naudas aprites ilgums	**91**	**63**	**12**	**1**
Nozares vidējie rādītāji				
Krājumu aprites ilgums	81	62	74	
Debitoru parādu aprites ilgums	106	54	44	
Kreditoru parādu aprites ilgums	70	36	45	
Naudas aprites ilgums	**117**	**80**	**73**	

Avotse: EY analīze

Neto apgrozāmais kapitāls

1 Salīdzinājumā ar 2012. gada decembri 2013. gada janvārī izejvielu, pamatmateriālu un palīgmateriālu vērtība ir samazinājusies par 37%. Uzņēmumam ir likviditātes problēmas, līdz ar to grūtības iepirkt izejmateriālus.

2 2013. gada janvārī gatavo ražojumu un preču pārdošanai atlikumi ir samazinājušies par 32% (LVL 8,5 milj.), salīdzinot ar 2012. gada beigām. Izmaiņas ir saistītas ar to, ka viens no Uzņēmuma lielākajiem klientiem – Stemcor - ir sācis izņemt gatavo produkciju, lai samazinātu samaksātos avansus un parādus Stemcor, kuru atmaksa 2012. gada beigās bija kavēta apmēram divi gadi. Uzņēmums neizstrādā krājumu noilguma struktūru, līdz ar to nav iespējams veikt nekādus secinājumus par krājumu vecuma struktūru.

2012. gada beigās kopējie pircēju un pasūtītāju parādi bija LVL 7,6 milj. (debitori faktoringa darījumiem nav iekļauti neto apgrozāmā kapitāla aprēķinā, jo saistību pusē parādās aizdevums faktoringa darījumiem). Uzņēmumam ir faktoringa līgums ar Nordea Finance Latvia, līdz ar to debitoru parādu aprites ilgums 2012. gadā vidēji bija 12 dienas. 2012. gada beigās bija ap LVL 1,6 milj. lielu šaubīgo debitoru, kas kavē samaksu vairāk par 180 dienām. Lielākie no tiem ir Kapante Ltd (LVL 698,7 tūkst.), Dreda Handel S.R.O. (LVL 569 tūkst.) un Gesenice (LVL 237 tūkst.).

Secinājums

Vidējais nozares naudas aprites cikls ir daudz ilgāks kā Uzņēmuma faktiskais naudas aprites cikls.

Uzņēmuma faktisko naudas aprites ciklu ietekmē kavēto kreditoru atlikums.

Tas nozīmē, ka faktiskajam naudas aprites ciklam un neto apgrozāmā kapitāla apjomam ir jābūt lielākam, kas nozīmē papildus ieguldījumus neto apgrozāmajā kapitālā.

Šis fakts tika ņemts vērā, veicot korekcijas 2013.gada budžetā.

2013. gada janvārī Uzņēmuma neto apgrozāmais kapitāls bija LVL (17,5) milj. Uzņēmuma optimālais NAK pieņemot 45 dienu aprites ciklu ir LVL 40 milj.

Debitoru vecumstruktūra, Dec12F (ieskaitot parādus no radniecīgiem un asociētajiem debitoriem – LVL 7,8 milj.)*

Avots: Debitoru vecum struktūra (11_1_11_2_Debitori_2012.xlsx)

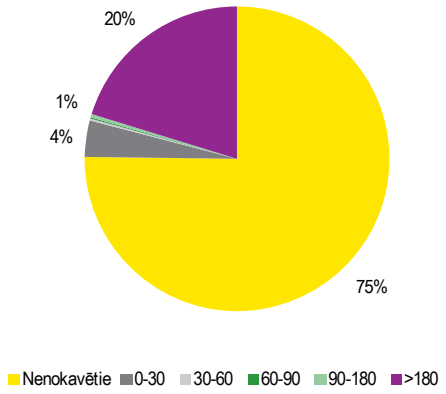

Kreditoru vecumstruktūra, Dec12F (ieskaitot parādus radniecīgajiem un asociētajiem kreditoriem – LVL 48,1 milj.)*

Avots: Debitoru vecum struktūra (11_1_11_2_Debitori_2012.xlsx)

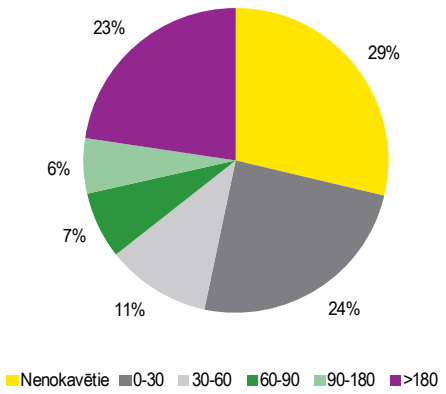

** Piezīme: kreditoru apmaksas termiņi un kavējumu dienas ir aplēsti, jo Uzņēmuma uzskaitē nav informācijas par rēķinu apmaksas termiņiem.*

3 Parādi piegādātājiem un darbuzņēmējiem 2012. gada decembrī bija LVL 46,1 milj. Ieskaitot radniecīgos un asociētos uzņēmumus šī summa sasniedza LVL 48,1 milj. Lielākie Uzņēmuma kreditori ir Latvenergo (24% no kopējās summas jeb LVL 11,6 milj.) un Stemcor (22% no kopējās summas jeb LVL 10,5 milj.). 2012. gada beigās Uzņēmumam bija LVL 10,9 milj. parādi, kuru atmaksas termiņš kavēts vairāk par 180 dienām, turklāt lielākā daļa attiecās uz veco parādu Stemcor (LVL 10,5 milj.),. kura atmaksa tiek kavēta jau aptuveni divus gadus. Kreditoru parādi 2013. gada janvārī ir samazinājušies par LVL 10,5 milj., jo Uzņēmums sāka saņemt pretenziju vēstules no kreditoriem un atmaksāt parādus.

4 No pircējiem saņemtie avansi pārsvarā sastāv no saņemtām priekšapmaksām par precēm no Stemcor (LVL 22,2 milj. jeb 94% no kopējiem saņemtajiem avansiem no pircējiem 2012. gadā). 2013. gada janvārī Stemcor saka pieprasīt un izņemt gatavo produkciju, par kuru tas bija samaksājis iepriekš. Līdz ar to šīs pozīcijas atlikums ir būtiski samazinājies no LVL 23,6 milj. 2012. gada beigās līdz LVL 16,3 milj. 2013. gada janvāra beigās.

2013. gada janvārī Uzņēmuma neto apgrozāmais kapitāls bija LVL (17,5) milj. Uzņēmuma optimālais NAK pieņemot 45 dienu aprites ciklu ir LVL 40 milj.

Lūžņu kreditoru un pārējo kreditoru vecumstruktūra

Valūta: LVL 000	Nenokavētie	0-30	<180	>180	Kopsumma
Lūžņu piegādātāji					
TORLINA UAB	32	1 960	323	-	2 315
METAL GROUP UK LTD	1 398	721	-	-	2 120
POLCOPPER SP. Z O.O.	1 846	-	-	-	1 846
RIMECO AS	493	819	-	-	1 313
FSR TRADE GMBH	-	4	956	-	960
STEMCOR UK LIMITED	257	-	633	-	890
STRUPKINE FOLTEN INTER	12	791	-	-	803
UNINOVA OY	-	734	-	-	734
EURO-SCRAP ALLIANCE B.V.	-	651	-	-	651
CRONIMET LATVIA SIA	174	465	-	-	639
TYOR OU	-	620	-	-	620
Pārējie kreditori	2 012	501	-	87	2 600
Kopsumma	**6 224**	**7 268**	**1 912**	**87**	**15 491**
Pārējie piegādātāji					
LATVENERGO AS	1 863	1 730	7 966	-	11 558
STEMCOR UK LIMITED	-	-	-	10 491	10 491
LATVIJAS GĀZE AS	1 188	1 236	-	-	2 424
GLOBAL COMMERCE SIA	377	678	959	-	2 014
LIEPĀJAS OSTA LM LSEZ AS	1 008	188	276	0	1 472
RHI AG,Austria	1 053	29	-	-	1 082
ELME MESSER METALURGS LSEZ SIA	178	-	146	130	454
Nordkalk AS	326	56	-	-	381
TOKAI ERFTCARBON GmbH	193	-	-	-	193
SGL CARBON GmbH	-	189	-	-	189
Pārējie kreditori	1 390	462	292	191	2 335
Kopsumma	**7 575**	**4 568**	**9 638**	**10 812**	**32 593**
Kreditoru kopsumma	**13 799**	**11 836**	**11 550**	**10 898**	**48 083**

Source: Kreditoru apgrozījums (z-06 5311 1.1.12-31.1.12 p15.3.xls, z-06 5521.1 1.1.12-31.1.12 p15.3.xls, z-o6 5511.1 1-1-12-31.1.12p.15.3.xls, Z-o 6 5521.1 01.12-31.12.12 p.15.3.xls)

2013. gada janvārī Uzņēmuma neto apgrozāmais kapitāls bija LVL (17,5) milj. Uzņēmuma optimālais NAK pieņemot 45 dienu aprites ciklu ir LVL 40 milj.

Neto apgrozāmais kapitāls pa mēnešiem, Jan12F-Jan13F

Avots: Virsgrāmatas 2010.g-2013.g. janv. (BIL_201001.xls - BIL_201212.xls):

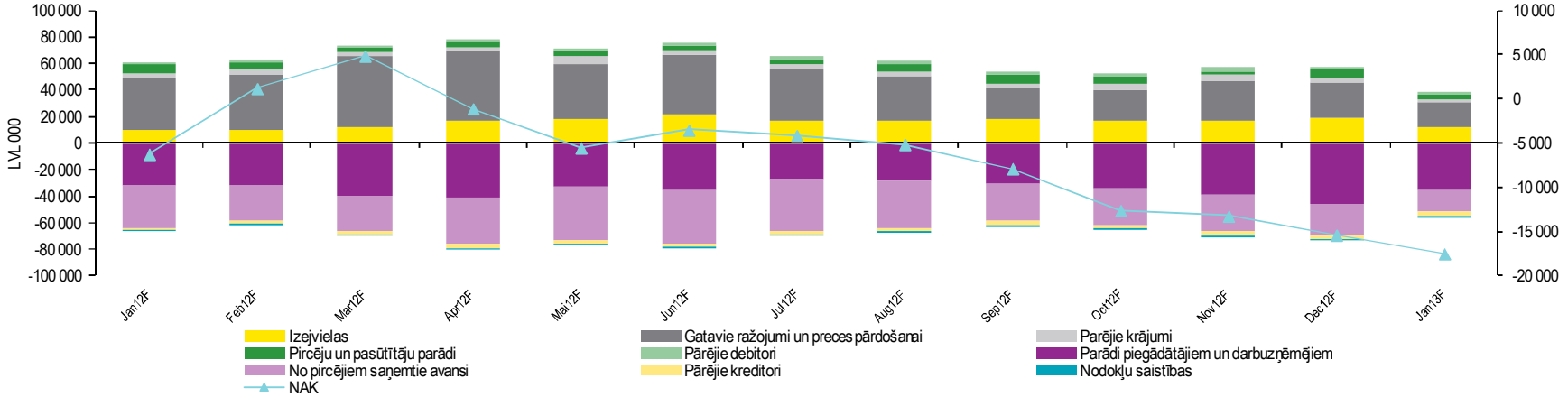

Apgrozāmais kapitāls ievērojami samazinājās sākot no 2012. gada marta. Tas norāda uz grūtībām īstermiņa saistību izpildē. 2013. gada janvārī apgrozāmais kapitāls bija negatīvs, proti, - LVL17,5 milj. jeb -52% no Uzņēmuma neto apgrozījuma.

Nepieciešamais NAK apjoms

Pēc Vadības komentāra optimālais naudas aprites cikls Uzņēmumam varētu sastādīt no 30 līdz 45 dienām. Balstoties uz naudas aprites cikla garumu un 2013. gada budžetētiem ieņēmumiem, kas sastāda LVL 321 milj. ir iespējams aprēķināt nepieciešamo apgrozāmā kapitāla līmeni. Nepieciešamais NAK sastāda LVL 27 milj. pie 30 dienu naudas aprites cikla un LVL 40 milj. pie 45 dienu naudas aprites cikla. 2013. gada 31. janvārī NAK saskaņā ar Uzņēmuma datiem sastāda LVL -17,5 milj., kas ņem vērā kavētos kreditoru parādus LVL 18 milj. apjomā (LVL 10,5 milj. Stemcor un LVL 8 milj. Latvenergo). Optimālais NAK sevī ietver kavēto saistību atmaksu un papildus ieguldījumu apgrozāmos līdzekļos LVL 32 milj. apmērā (skatīt sadaļu *Uzņēmumam īstermiņā nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana*).

Uzņēmumam pieder 30 automašīnas administrācijas vajadzībām, kuru uzturēšanas, degvielas un autovadītāju izmaksas 2012. gadā bija LVL 491 tūkst.

Pamatlīdzekļi

Valūta: LVL 000	Atlikusī vērtība, Dec12F
Iekārtas un mašīnas	88 365
Ēkas	52 539
Būves	11 650
Transporta līdzekļi	867
Pārējie fiksētie pamatlīdzekļi	325
Kopā - fiksētie pamatlīdzekļi	**153 746**

Avots:"Saraksts_pam_201212_12.xls"

Piezīme:tabulā apkopota informācija, kas saņemta no J.Miloslavskaja – pamatlīdzekļu saraksts 2012.gada 31.decembrī. Starpība ar virsgrāmatu ir LVL 4 908

Ar Uzņēmuma pamatdarbību nesaistīti pamatlīdzekļi

Valūta: LVL 000	Atlikusī vērtība, Dec12F
Medicīnas sanitārā daļa	2 993
Citi ar pamatdarbību nesaistīti fiksētie pamatlīdzekļi	112
Kopā - ar pamatdarbību nesaistīti fiksētie pamatlīdzekļi	**3 105**

Avots: "Saraksts_pam_201212_12.xls"

Pamatlīdzekļi

- 2012. gada 31. decembrī Uzņēmumam piederēja pamatlīdzekļi kopumā LVL 154 milj. apmērā. Lielākās pamatlīdzekļu grupas bija:
  - ēkas un būves (LVL 64,2 milj.);
  - ražošanas iekārtas (LVL 88,3 milj.);
  - transporta līdzekļi (LVL 0,9 milj.);
  - pārēji fiksētie pamatlīdzekļi (LVL 0,3 milj.).
- 2012. gada 31. decembrī ar uzņēmuma pamatdarbību nesaistīto pamatlīdzekļu vērtība bija LVL 3,1 milj. 96% jeb LVL 3 milj. no tiem ir saistīti ar Uzņēmuma nodrošinātajiem medicīnas pakalpojumiem, un pārējie pamatlīdzekļi ir attiecināmi uz ledus halli, stadioniem, muzeju u.c.
- 2012. gada 31. decembrī 4% no visiem Uzņēmuma pamatlīdzekļiem (LVL 6,6 milj.) atlikusī bilances vērtība bija LVL 0.
- Uzņēmuma pamatlīdzekļos ir 30 vieglo administrācijas automašīnu ar kopējo iegādes vērtību LVL 545 tūkst. un atlikušo vērtību LVL 54 tūkst. Saskaņā ar Uzņēmuma 2012. gada peļņas vai zaudējumu aprēķinu kopējās Uzņēmuma administrācijas transporta izmaksas, kas ietver automašīnu parka uzturēšanu, degvielu un autovadītāju izmaksas, bija LVL 491 tūkst. un citu organizāciju pakalpojumi, kas saistīti ar autotransportu (piem., servisa izmaksas, automašīnu mazgāšanas izmaksas) bija LVL 48 tūkst.
- Uzņēmuma īpašumā ir zeme ar kopējo platību 120 ha. Lielākā daļa no šīs platības netiek izmantota, līdz ar to šo zemi var uzskatīt par aktīvu, kas nav saistīts ar Uzņēmuma saimniecisko darbību. Detalizētāks apraksts sniegts sadaļas *Bilances posteņu analīze* apakšsadaļā.

Secinājumi

Uzņēmumā nekad nav veikta pamatlīdzekļu iespējamās vērtības samazināšanas pārbaude. Ņemot vērā esošo un plānoto finanšu situāciju Uzņēmumā un nozarē kopumā, pastāv bažas, ka daļa no pārvērtēšanas rezerves ir jānoraksta, kā arī jauno iekārtu atgūstamā vērtība varētu būt zem tirgus vērtības.

Uzņēmumam ir ieguldījumi vienpadsmit meitas uzņēmumos, kas nav tieši saistīti ar Uzņēmuma pamatdarbību (izņemot Liepājas Osta LM un Rūķis LM).

Ilgtermiņa ieguldījumi 2012. gada 31. decembrī

Valūta: LVL 000	Piezīmes	Uzņēmumam piederošo daļu skaits, %	Ieguldījumu bilances vērtība 31.12.2012
Radniecīgās sabiedrības			
Liepājas Osta LM LSEZ AS	1	91,6%	7 749
Rūķis LM SIA	2	100,0%	1 316
Liepājas Naglas SIA	3	100,0%	14
LM Resurss SIA	4	100,0%	2
Sporta Klubs Liepājas Metalurgs SIA	5	95,0%	2
Ledus halle Liepājas Metalurgs SIA	6	95,0%	2
LM Ressurss OU	7	100,0%	2
Torgoviy dom Liepajskij metalurg OOO	8	90,0%	0
Kopā ieguldījumi radniecīgās sabiedrībās			**9 087**
Asociētās sabiedrības			
Elme Messer Metalurgs LSEZ SIA	9	11,3%	1 024
Sātiņi Energo LM AS	10	50,0%	450
Metalurgs & Duna SIA		50,0%	120
Kopā ieguldījumi asociētās sabiedrībās			**1 594**

Avots: Neauditētais 2012.gada pārskats

Ilgtermiņa ieguldījumi: līdzdalība asociētajos un radniecīgajos uzņēmumos

- 2012. gada 31. decembrī Uzņēmumam kopumā bija LVL 10.7 milj. lieli ilgtermiņa ieguldījumi asociētajos un radniecīgajos uzņēmumos.
- Visi ieguldījumi radniecīgajos un asociētajos uzņēmumos Uzņēmuma bilancē atspoguļoti to iegādes vērtībā. Uzņēmumam ir šādi ieguldījumi asociētajos un radniecīgajos uzņēmumos:

1 Liepājas Osta LM nodarbojas ar kravu pieņemšanu, apstrādi, kā arī ar kuģu fraktēšanu un aģentēšanu. 2012. gadā Liepājas Osta LM strādāja ar LVL 1,2 milj. lielu neto peļņu.

2 Rūķis LM ir dzelzsbetonu izstrādājumu ražotājs un metalurģijas sārņu pārstrādātājs. 2011.gadā Rūķis LM nopelnīja LVL 277 tūkst.

3 Liepājas Naglas LM nodarbojas ar stiepļu un naglu ražošanu. 2012.gadā Liepājas Naglas LM neto zaudējumi sasniedza LVL 87 tūkst.

4 „LM Resurss" SIA pamatdarbība ir lūžņu iepirkšana un pārdošana. 2012.gadā LM Resurss strādāja ar LVL 32 tūkst. neto peļņu.

5 Sporta Kluba Liepājas Metalurgs pamatdarbība ir sporta un atpūtas pasākumu organizēšana. 2012. gadā uzņēmuma neto zaudējumi sasniedza LVL 243 tūkst.

6 Ledus halle Liepājas Metalurgs organizē sporta arēnu un stadionu darbību. 2012.gadā Ledus halle Liepājas Metalurgs strādāja ar LVL 19 tūkst. zaudējumiem.

7 LM Resurss OU nodarbojas ar lūžņu iepirkšanu un pārdošanu.

8 Torgovij dom Liepajskij metalurg pamatdarbība ir metālizstrādājumu tirdzniecība.

9 Elme Messer Metalurgs nodarbojas ar rūpniecisko gāzu ražošanu un tirdzniecību. 2012. gadā Elme Messer Metalurgs nopelnīja LVL 414 tūkst.

10 Sātiņi Energo LM pamatdarbība ir būvakmeņu un dekoratīvo akmeņu ieguve, karjeru izstrāde, kā arī elektroenerģijas ražošana. 2011.gadā Sātiņi Energo LM neto zaudējumi sasniedza LVL 43 tūkst.

Secinājumi

Uzņēmuma meitas uzņēmums LM Resurss, kas tika dibināts, lai nodrošinātu Uzņēmumu ar metāllūžņiem no Latvijas, tika finansēts no Uzņēmuma apgrozāmā kapitāla. Lai paplašinātu LM Resurss darbību Latvijā, ir nepieciešams papildu finansējums, kuru Uzņēmums nevar nodrošināt apgrozāmā kapitāla trūkuma dēļ.

Nozares apskats

Globālās tērauda nozares galvenās problēmas ir ražošanas jaudas pārpalikums un gala produktu cenu samazināšanās 2013. gadā.

Nozares apskats

Tērauda ražotņu produkcija galvenokārt tiek izmantota celtniecībā. Līdz ar to saistībā ar ekonomiskās krīzes radīto pieprasījuma samazinājumu celtniecības nozarē arī tērauda ražotāji, īpaši ražotāji, kas specializējas celtniecības materiālu izgatavošanā, visā pasaulē saskaras ar pieprasījuma trūkumu un pārdošanas maržu samazinājumu.

Viena no būtiskākajām nozares problēmām ir ražošanas jaudas pārpalikums. Tērauda ražotnes nespēj pietiekami ātri reaģēt uz pieprasījuma izmaiņām, tādēļ šajā nozarē radies jaudas pārpalikums. Šobrīd tērauda ražotņu noslodze pasaulē vidēji ir 80%, turklāt Eiropā tā ir vēl zemāka. Nozares eksperti uzskata, ka šāda situācija saglabāsies līdz 2015. gadam.

Saistībā ar neizmantoto jaudu lielākajā daļā uzņēmumu pēdējos gados bija vērojams gan bruto, gan neto maržu samazinājums. Piemēram, vadošā Krievijas tērauda nozares uzņēmuma OAO „Magnitogorskij Metallurgicheskij Kombinat" neto marža samazinājusies no 16% 2007. gadā līdz -1,2% 2011. gadā. Turklāt gaidāms, ka arī 2012. gads tiks noslēgts ar neto zaudējumiem. Arī vairāku citu konkurentu, piemēram, OAO „Ashinskij Metalurgiceskij Zavod" un OAO „Mechel", neto peļņas marža ir samazinājusies. Vairāki tirgus analītiķi strauju situācijas uzlabošanos 2013. gadā neprognozē.

Pieprasījuma trūkuma dēļ visā pasaulē samazinājušās armatūras cenas. Būtiskas izmaiņas vērojamas arī izejmateriālu tirgū. Viegli pieejamo tērauda metāllūžņu daudzums tirgū ir sarucis, tāpēc lūžņu ieguves cenas pēdējās desmitgades laikā ir augušas. Tas atspoguļojas arī galaproduktu (armatūras) un izejvielu (metāllūžņu) cenu starpībā, kas 2012. gadā ir samazinājusies. Tādējādi samazinājušās arī nozares uzņēmumu peļņas gūšanas iespējas.

Secinājumi

Šobrīd tērauda ražotņu vidēja noslodze ir 80%, turklāt Eiropā tā ir vēl zemāka. Tas ir saistīts ar ražošanas jaudas pārpalikumu, kas ir vērojams visā pasaulē. Ārējie nozares eksperti uzskata, ka šāda situācija var saglabāties līdz 2015. gadam.

Celtniecības nozarē pieprasījums pēc armatūras stieņiem joprojām ir mazāks nekā 2007. gadā. Pieprasījums visvairāk ir sarucis ES valstīs, turklāt arī 2013. gadā šajā tirgū nav gaidāma izaugsme. Līdz ar to 2013. gadā armatūras cenu pieaugums netiek prognozēts.

Saskaņā ar tirgus prognozēm metāllūžņu cenu samazinājums 2013. gadā nav gaidāms, jo viegli pieejamo tērauda metāllūžņu daudzums tirgū ir sarucis.

Globālās tērauda nozares galvenās problēmas ir ražošanas jaudas pārpalikums un gala produktu cenu samazināšanās 2013. gadā.

ES valstīs parādu krīzes ietekmē paredzama celtniecības nozares pieprasījuma samazināšanās arī 2013. gadā. Šobrīd pasaulē visstraujākā izaugsme vērojama Indijā, kur urbanizācijas ietekmē ir liels pieprasījums pēc celtniecības materiāliem. Attīstība vērojama arī Āfrikas valstīs, piemēram Alžīrijā, kas guvusi ievērojamu peļņu no naftas tirdzniecības. Prognozēts, ka Ķīnā, kas ir lielākā tērauda ražotājvalsts pasaulē, vietējie ražotāji arī turpmāk spēs apmierināt tirgus pieprasījumu, kas nedaudz palielināsies. Dienvidamerikā prognozējama tērauda importa samazināšanās tarifu paaugstināšanas dēļ. No Latvijai ģeogrāfiski tuvākiem tirgiem vislielākais potenciāls ir Krievijai, kur paredzētas intensīvas investīcijas, piemēram, saistībā ar Soču Olimpiskajām spēlēm. Taču Krievijas ražotāji uzskatāmi par spēcīgiem konkurentiem.

Reaģējot uz pieprasījuma samazinājumu, vairākas tērauda rūpnīcas 2012. gadā tika slēgtas (piemēram, Floranžas rūpnīca), bet citu uzņēmumu darbība vairākās valstīs, piemēram, Beļģijā, Spānijā un Luksemburgā, apturēta uz nenoteiktu laiku.

BDO vērtēšanas ziņojumu metodoloģijas analīze

Metodoloģijas analīze, ko sertificēts vērtētājs izmantojis, sagatavojot LR Finanšu ministrijas sniegtā galvojuma nodrošinājuma novērtējumu.

2009.gada 3.februāra vērtēšanas ziņojuma apkopojums

Valūta: LVL 000	Jan09F
Specializētais nekustamais īpašums	43 264
Atsevišķie nekustamā īpašuma tirgus objekti	5 565
Kustamās mantas tirgus objekti	3 050
Kustamās mantas specializētie objekti	25 330
Kopā	**77 209**

Avots: BDO Invest vērtējums

2009. gada 24. septembra vērtēšanas ziņojumu apkopojums

Valūta: LVL 000	Jan09F
Kustamās mantas tirgus objekti	3 050
Kustamās mantas specializētie objekti	25 330
Daļa no specializētā nekustamā īpašuma	9 889
Kopā	**38 269**

Avots: BDO Invest vērtējums

Uzņēmuma pamatlīdzekļu vērtējumi LR Finanšu ministrijas galvojuma vajadzībām

Saskaņā ar mums pieejamo informāciju Uzņēmums Valsts kasei ir iesniedzis trīs BDO sagatavotus vērtēšanas ziņojumus par Uzņēmumam piederošajiem pamatlīdzekļiem:

- visu Uzņēmumam piederošo pamatlīdzekļu vērtēšanas ziņojumus (vērtēšanas datums 2009. gada 6. janvāris un ziņojuma datumu 2009. gada 3. februāris);
- Uzņēmumam piederošās un LR Finanšu ministrijai par labu ieķīlātās kustamās mantas vērtēšanas ziņojums (vērtēšanas datums 2009. gada 6. janvāris un ziņojuma datums 2009. gada 24. septembris);
- Uzņēmumam piederošā un LR Finanšu ministrijai par labu ieķīlātā nekustamā īpašuma vērtēšanas ziņojums (vērtēšanas datums 2009. gada 6. janvāris un ziņojuma datums 2009. gada 24. septembris).

Visiem vērtējumiem ir viens un tas pats vērtēšanas datums. Visos vērtējumos izmantotas identiskas vērtēšanas metodes un norādītās vērtības atsevišķiem aktīviem sakrīt. Līdz ar to galvenā atšķirība starp vērtējumiem ir tikai vērtējamais objekts.

Kā mums zināms, vērtējumi tika iesniegti LR Finanšu ministrijai, kas tos izmantoja lai saprastu to Uzņēmuma pamatlīdzekļu tirgus vērtību, kas kalpo kā ķīla LR Finanšu ministrijas galvojuma līgumam Nr. G/F09/924. Kā mēs saprotam, galvojuma vajadzībām ir izmantoti tieši 2009. gada 24. septembra vērtēšanas ziņojumi, jo šo ziņojumu vērtēšanas objekts sakrīt ar ķīlas priekšmetu komercķīlas līgumā nr. K/G/F09/927 un hipotēkas līgumā Nr. K/G/F09/926, kas noslēgti starp LR Finanšu ministriju un Uzņēmumu 2009. gada 30. decembrī.

Vērtējumu metodoloģijas analīze

Saskaņā ar mūsu darba uzdevumu mēs esam analizējuši metodoloģiju, kas izmantota BDO sagatavotajos Uzņēmuma pamatlīdzekļu novērtējumos 2009. gada 6. janvārī. Tālāk sniegta vispārīga ar minētajiem vērtējumiem saistīta informācija:

- Vērtētājs: SIA „BDO Invest Rīga”
- Vērtēšanas līgums: Nr. 731V/2008, noslēgts 2008. gada 18 decembrī starp BDO un Uzņēmumu. Visi trīs vērtēšanas ziņojumi atsaucas uz šo līgumu.
- Vērtēšanas objekts: Uzņēmuma pamatlīdzekļi – nekustamais īpašums un kustamā manta:
  - 2009. gada 6. janvāra vērtēšanas ziņojumā vērtēšanas objekts ir visi vērtēšanas brīdī Uzņēmumam piederošie pamatlīdzekļi;
  - 2009. gada 24. septembra vērtēšanas ziņojumos vērtēšanas objekts ir LR Finanšu ministrijai par labu ieķīlātā kustamā manta un nekustamais īpašums.

Metodoloģijas analīze, ko sertificēts vērtētājs izmantojis, sagatavojot LR Finanšu ministrijas sniegtā galvojuma nodrošinājuma novērtējumu.

- Vērtēšanas mērķis: vērtēšanas līgumā nav minēts vērtēšanas mērķis, savukārt vērtēšanas ziņojumos kā mērķis ir minēts „pamatlīdzekļu tirgus vērtību noteikšana".
- Vērtēšanas objekta atrašanās vieta: Liepāja, Brīvības iela (Uzņēmumam piederošā teritorijā)
- Vērtēšanas datums: 2009. gada 6. janvāris.
- Izmantotie standarti:
  - 2009. gada 3. februāra vērtēšanas ziņojumā ir atsauce uz Latvijas īpašumu vērtēšanas standartiem LVS 401, 2002.
  - Savukārt 2009. gada 24. septembra vērtēšanas ziņojumos ir atsauce gan uz Starptautiskajiem Vērtēšanas standartiem, gan LVS 401.
- Izmantotās vērtības definīcijas: tirgus vērtība un izmantošanas vērtība
- Izmantotā metode: izmaksu aizvietošanas metode (90%) un ienākumu metode (10%):
  - Aptuveni 90% no pamatlīdzekļiem ir vērtēti, izmantojot tikai izmaksu aizvietošanas metodei
  - Aptuveni 10% no pamatlīdzekļiem ir vērtēti, izmantojot gan izmaksu aizvietošanas metodi, gan ienākumu metodi un gala rezultāts ir izrēķināts kā vidējais svērtais rezultāts (70% ienākumu metode un 30% izmaksu metode).
- Vērtēšanas rezultāts:
  - 2009. gada 3. februāra ziņojumā minētais rezultāts: LVL 77 209 tūkst;
  - Ieķīlātās kustamās mantas vērtība 2009. gada 24. septembrī: LVL 28 380 tūkst.
  - Ieķīlātās nekustamā īpašuma vērtība 2009. gada 24. septembrī: LVL 9 889 tūkst.

Metodoloģijas analīze, ko sertificēts vērtētājs izmantojis, sagatavojot LR Finanšu ministrijas sniegtā galvojuma nodrošinājuma novērtējumu.

Saistībā ar novērtējumu identificētie riski

BDO vērtēšanas pakalpojuma līgums

Vērtēšanas pakalpojuma līgumā Nr. 731 V/2008, kas 2008. gada 18. decembrī noslēgts starp BDO un Uzņēmumu, nav noteikts vērtēšanas mērķis, pielietojamais vērtības pamats un izmantojamās vērtēšanas metodes. Vērtēšanas līgumā ir minēts, ka vērtēšanas objekts ir Uzņēmuma pamatlīdzekļi (nekustamais īpašums un kustamā manta), bet nav pievienots konkrēts novērtējamo pamatlīdzekļu saraksts. Šie apstākļi rada risku, ka vērtējuma ziņojumi nav veikti atbilstoši tiem paredzētajam izmantošanas mērķim, proti, noteikt galvojuma nodrošinājuma vērtību.

Vērtības definīcija

BDO 2009. gada 3. februāra vērtējuma pavadvēstulē, kas adresēta Uzņēmumam, ir minēts, ka:

„vērtējums veikts, ievērojot nekustamā īpašuma tirgus definīciju, un īpašuma *tirgus vērtība* aprēķināta, izmantojot tirgus datu salīdzināšanas un ieņēmumu metodi".

Savukārt pašā vērtēšanas ziņojumā (6. lpp) ir minēts, ka:

„vērtēšanā tiek lietota no tirgus vērtības atšķirīga bāze. Īpašumam tiek noteikta *izmantošanas vērtība,* kuras aprēķinā netiek ievērots ne labākās un efektīvākās izmantošanas princips, ne naudas lielums, ko varētu iegūt no tā pārdošanas, jo šādam īpašumam tā specifikas dēļ piemīt lietderība, ko ierobežo tā izmantošanas veids".

Turklāt ir zināms, ka faktiski 90% no pamatlīdzekļiem tika vērtēti, pielietojot izmaksu aizvietošanas metodi, kas nav minēta 2009. gada 3. februāra vērtējuma pavadvēstulē.

- Līdz ar to mēs secinām, ka 2009. gada 3. februāra ziņojuma pavadvēstule maldina iespējamo lasītāju par vērtēšanā izmantotajām metodēm un pielietotās vērtības definīciju.
- 2009. gada 24. septembra pavadvēstulēs šī neprecizitāte par izmantotajām vērtēšanas metodēm vairs nav, taču joprojām paliek spēkā pretruna par izmantoto vērtības definīciju.

Vērtēšanas metodes izvēle

Vērtēšanas objekts sastāv no aptuveni 120 hektāriem zemes un dažāda veida noliktavām, ražošanas un administratīvajām ēkām, kas galvenokārt būvētas 1960.-1970. gados. Aptuveni 90% no šī īpašuma vērtētājs klasificējis kā specializētu īpašumu, kam ir ierobežotas izmantošanas iespējas.

Ņemot vērā ierobežotās īpašuma lietošanas iespējas, vērtētājs 90% no vērtējamajiem pamatlīdzekļiem ir novērtējis izmantojot izmaksu aizvietošanas metodi, bet aptuveni 10% no pamatlīdzekļiem ir pielietota, gan izmaksu metode gan tirgus metode vai ieņēmumu metode.

Metodoloģijas analīze, ko sertificēts vērtētājs izmantojis, sagatavojot LR Finanšu ministrijas sniegtā galvojuma nodrošinājuma novērtējumu.

Mūsuprāt, vērtēšanas ziņojumos nav pietiekami pamatota vērtēšanas metodes izvēle, jo starptautiskie vērtēšanas standarti nosaka, ka, neskatoties uz īpašuma specializācijas pakāpi, ir nepieciešams izvērtēt iespējas pielietot ienākumu vai tirgus salīdzināmo darījumu metodi, lai iegūtu aktīvu tirgus vērtību.

Arī pats vērtētājs ziņojumā norāda, ka „jo vecāka apbūve, jo izmaksu metodes aprēķiniem saistība ar tirgus vērtību ir mazāka".

Izmaksu aizvietošanas metode

Saskaņā ar Starptautiskajiem vērtēšanas standartiem izmaksu aizvietošanas metode pieprasa rūpīgi izvērtēt fizisko, funkcionālo un ekonomisko nolietojumu, un tikai tad iegūtais rezultāts var tikt pielīdzināts tirgus vērtībai.

- Aptuveni 90% no nekustamā īpašuma ir vērtēti tikai ar izmaksu aizvietošanas metodi, tomēr vērtēšanas ziņojumos nav iekļauts nekustamā īpašuma ekonomiskā nolietojuma aprēķins un analīze.
- Aptuveni 90% no kustamās mantas ir vērtēti, izmantojot tikai izmaksu aizvietošanas metodi, tomēr vērtēšanas ziņojumā nav iekļauta kustamās mantas funkcionālā un ekonomiskā nolietojuma analīze un pieņēmumi, kā to pieprasa vērtēšanas standarti. Lai gan 2013. gada 5. martā vērtētājs ir sniedzis mutisku komentāru, ka ekonomiskais nolietojums ir iekļauts fiziskā nolietojuma aprēķinā, ziņojumā tas nav minēts.

Ekonomiskā nolietojuma neizvērtēšana ir ļoti būtisks vērtēšanas metodoloģijas trūkums. Tas liek secināt, ka iegūtais rezultāts neatspoguļo novērtēto pamatlīdzekļu patieso tirgus vērtību.

Ienākumu metode

Aptuveni 10% no nekustamā īpašuma (kas netika klasificēti kā specializēts īpašums) tika novērtēti gan izmantojot izmaksu aizvietošanas metodi, gan ienākumu metodi, bet šī aktīvu vērtība tika aprēķināta kā vidējais svērtais rezultāts (70% no ienākumu metodes rezultāta un 30% no izmaksu aizvietošanas metodes).

Gribam vērst Jūsu uzmanību uz to, ka vērtība, kas iegūta izmantojot ienākumu metodi, ir aptuveni par 50% mazāka nekā izmaksu aizvietošanas metodes izmantošanas rezultātā iegūtā vērtība. Tas daļēji apstiprina to, ka pastāv risks, ka izmaksu aizvietošanas metodes izmantošanas rezultātā iegūtā vērtība nav atgūstama ar ienākumiem, un ka izmaksu aizvietošanas vērtība ir būtiski jāsamazina ekonomiskā nolietojuma dēļ.

Vērtējuma neatbilstība mērķim

Kā mēs saprotam, 2009. gada 6. janvāra pamatlīdzekļu vērtējumi tika izmantoti, lai noteiktu LR Finanšu ministrijas sniegtā galvojuma nodrošinājuma tirgus vērtību. Mūsuprāt, šis vērtējums nav pietiekami pilnīgs,

lai būtu pieļaujama tā izmantošana šādam mērķim. Vērtēšanas gaitā nav veiktas visas nepieciešamās procedūras, lai izmaksu aizvietošanas metodes rezultātu varētu pielīdzināt tirgus vērtības definīcijai.

Arī pašā 2009. gada 3. februāra vērtēšanas ziņojumā ir rakstīts, ka „vērtēšanā tiek lietota no tirgus vērtības atšķirīga bāze". Mūsuprāt, šī informācija bija jāuzsver un jāizceļ vērtējuma pavadvēstulē.

Ziņojumā iekļauto pieņēmumu un aprēķinu caurskatāmība

Vērtēšanas ziņojumos nav iekļauta būtiska pieņēmumus pamatojoša informācija, analīze un avoti (celtniecības izmaksas, fiziskais, funkcionālais un ekonomiskais nolietojums u.c.), kas veido svarīgu vērtēšanas ziņojumu sastāvdaļu. Līdz ar to lasītājs nevar spriest par izmantoto pieņēmumu objektivitāti.

Vērtēšanas ziņojumā nav sniegti vērtēšanas ierobežojumi.

Vērtēšanas rezultāts

Ņemot vērā, ka:

- vērtētājs nekonsekventi lieto vērtības definīciju; kā mēs to sapratām, nekustamam īpašumam ir piemērota *izmantošanas vērtība,* kas nevar tikt uzskatīta par identisku tirgus vērtībai;
- vērtētājs vērtēšanas ziņojumos nav iekļāvis informāciju par visām nepieciešamajām procedūrām, ko pieprasa starptautiskie vērtēšanas standarti;
- ir nopietnas pazīmes, kas liecina ka faktiskie uzņēmējdarbības rezultāti ir būtiski pasliktinājušies.

Mums ir pamatotas bažas, ka ķīlas vērtība, kas aprēķināta saskaņā ar izmaksu aizvietošanas metodi, ir lielāka par reāli atgūstamo ķīlas vērtību.

Iespējamo krāpniecisko pasākumu analīze

Darba uzdevumam piemērotā programma

- Ņemot vērā darba uzdevumu, darījumus ar Uzņēmuma sadarbības partneriem (debitoriem un kreditoriem) mēs identificējām kā nozīmīgākās iespējamās krāpniecības risku jomas. Saistībā ar Uzņēmuma sadarbības partneriem (debitoriem un kreditoriem) mēs veicām padziļinātu pārbaudi un tālāk minētos pasākumus:
  - Mēs guvām vispārēju izpratni par pārdošanas, metāllūžņu un citiem iegādes procesiem Uzņēmumā.
  - Pārrunājām pārdošanas un piegādes procesu ar Uzņēmuma vadošajiem darbiniekiem, lai izprastu Uzņēmuma iekšējās kontroles, kas tiek izmantotas, apstiprinot jaunus sadarbības partnerus.
  - Pārskatījām mediju publiskoto informāciju, lai noteiktu iespējami riskantos sadarbības partnerus un, ja iespējams, noorganizējām intervijas ar mediju izpētē atlasīto iespējami riskanto piegādātāju pārstāvjiem.
  - Par katru izvēlētā laika perioda (2008.-2012.) gadu veicām divdesmit lielāko pircēju, kā arī divdesmit metāllūžņu un desmit lielāko pārējo pakalpojumu un preču piegādātāju izpēti tīmeklī. Ja tika identificēti piegādātāji, par kuriem nav publiski pieejamas informācijas, mēs veicām intervijas ar Uzņēmuma darbiniekiem, lai izprastu, kā ir izveidojusies šāda sadarbība.
  - Mēs ieguvām detalizētu informāciju no Amadeus datu bāzes par izvēlēto uzņēmumu reģistrāciju, finansiālo stāvokli un vadošajiem darbiniekiem.
  - Par augstāk izvēlētajiem uzņēmumiem mēs ievācām ziņas Valsts ieņēmumu dienestā, lai identificētu iespējamu saistību ar izvairīšanos no nodokļu maksāšanas. Mēs pārbaudījām, vai Uzņēmums ir veicis nepieciešamo piegādātāju reģistrācijas pārbaudi, attiecībā uz izvēlētajiem piegādātājiem.
  - Mēs veicām analītisku iegādes un pārdošanas cenu pārbaudi, lai identificētu piegādātājus ar neparasti augstām vai zemām metāllūžņu cenām. Mēs identificējām klientus, kuri iepirkuši gatavo produkciju par ļoti zemām cenām. Pārrunājām būtiskākās problēmas ar uzņēmuma pārstāvjiem.
  - Ņemot vērā iepriekšējos punktos minēto informācijas pārbaudi, mēs atlasījām augsta riska piegādātājus un pārbaudījām finanšu pārskatus (ja tādi bija pieejami), kā arī veicām detalizētas vispārīgās informācijas pārbaudes.
  - Mēs konsultējāmies ar reģiona nodokļu speciālistiem, kas specializējas tērauda ražošanas uzņēmumu konsultāciju jomā, lai izvērtētu iespējamus nodokļu krāpšanās riskus Baltijas reģionā.

Sadarbības partneru pārbaude

Realizācijas klientu apskats

Uzņēmuma pārdošanas process

- Uzņēmums galvenokārt pārdod armatūru un mazākos apjomos metāllējumu produktus. Uzņēmums savu produkciju pārdod visā pasaulē, izņemot Austrumāziju. Pārdošana tiek organizēta uz vietas, t.i., katrs pārdošanas darījums tiek noslēgts atsevišķi un ļoti ātri. Uzņēmums ar iespējamo realizācijas klientu paraksta vispārēju galveno līgumu un tad par katru piegādi vienojas atsevišķi. Uzņēmuma Mārketinga daļa regulāri pārbauda cenu un pieprasījuma izmaiņas, ko parasti ietekmē liela vēriena būvniecības projekti dažādos tirgos. Tiklīdz šie projekti ir identificēti, Uzņēmuma pārdošanas speciālisti meklē attiecīgos kontaktus un cenšas noorganizēt Uzņēmuma produkcijas pārdošanu. Uzņēmuma tirdzniecības partneri ir gan tieši celtniecības uzņēmumi, gan starpnieki. Pašlaik Uzņēmums cenšas saglabāt 50 pret 50 attiecību starp celtniecības uzņēmumiem un starpniekiem. Gatavā produkcija tiek transportēta, izmantojot jūras vai sauszemes transportu. Arī šeit sadalījums ir 50 pret 50. Apkalpotie ģeogrāfiskie tirgi mainās atkarībā no tirgus situācijas. Pašlaik viens no visstabilākajiem reģioniem, kurā tiek realizēta gatavā produkcija, ir Alžīrija. Saskaņā ar uzņēmuma sniegto informāciju, Alžīrijā ir augsts pieprasījums, pateicoties celtniecības uzplaukumam, kas vērojams kopš 2010. gada.

Realizācijas klienta apstiprināšana

- Kad Uzņēmums atrod potenciālo klientu, Mārketinga nodaļa iegūst un pārbauda visus nepieciešamos reģistrācijas datus par iespējamo tirdzniecības partneri. Mārketinga nodaļa arī pārbauda iespējamā klienta paraksttiesīgās personas. Uzņēmums strādā saskaņā ar priekšapmaksas principu vai izmantojot faktoringu. Ja tiek izmantots faktorings, Uzņēmums informē faktoringa uzņēmumu par iespējamo jauno tirdzniecības partneri un turpina rīkoties pēc apstiprinājuma saņemšanas. Priekšapmaksas gadījumā pārdošanas darījums tiek noslēgts pēc maksājuma saņemšanas. Uzņēmums veic PVN reģistrācijas numura derīguma pārbaudi. Bez reģistrācijas informācijas apstiprinājuma pārdošanas rēķinu nevar izrakstīt. Šāda veida pārbaude ir ļoti virspusēja, un Uzņēmums joprojām ir neaizsargāts pret iespējamiem negodīgiem jaunajiem biznesa partneriem.

Negatīvais atspoguļojums medijos

- Mēs izskatījām medijos publicēto informāciju, kuros ir minēts Uzņēmums un lielākie tirdzniecības partneri. Atklājām vairākus rakstus par atšķirībām transportēto preču ziņojumos starp Poliju un Latviju. *Puls Biznesu* 2010. gada 26. martā rakstīja: „Kā liecina Eurostat dati, uz robežām pazūd simtiem tūkstošu tonnu materiālu. Tas liecina par krāpšanos ar PVN. Saskaņā ar Eurostat datiem, kas sagatavoti, pamatojoties uz Latvijas statistiku, Polijā no Latvijas ievestas 299 tūkst. tonnas. Taču faktiski Polijā no Latvijas ievestas tikai 4.9 tūkst. tonnu.” Tā kā Uzņēmums ir dominējošs metāla produkcijas ražotājs Latvijā, pastāv risks, ka Uzņēmuma partneri ir iesaistīti PVN shēmās.

Publiski pieejamās informācijas izpēte

- Mēs ieguvām tirdzniecības partneru sarakstu un publiski pieejamās informācijas izpētei izvēlējāmies pēc apgrozījuma 20 lielākos uzņēmumus katrā aplūkojamā perioda gadā (no 2008. līdz 2012. gadam). Tā rezultātā mēs veicām pieejamās tīmekļa informācijas izpēti, pārbaudot 74 izvēlētos realizācijas klientus. Par 48 no tiem tīmeklī nebija atrodama nekāda vai ļoti ierobežota informācija. No 48 izvēlētajiem realizācijas klientiem mēs izveidojām mazāku izlases kopu, kurā ietilpstošie realizācijas klienti pārstāv trīs galvenos tirgus reģionus: Kipru, Alžīriju un Poliju. Trim realizācijas partneriem no šiem reģioniem mēs veicām attiecīgo jurisdikciju reģistru izpēti.
- Ar Uzņēmuma pārstāvjiem mēs pārrunājām, kā tika veidoti kontakti ar tirdzniecības partneriem. Saskaņā ar Mārketinga nodaļas direktora A. Vorobjova teikto starpniecības uzņēmumu gadījumos kontaktus parasti ierosina dibināt starpnieks. Alžīrijā un Kiprā pirmo kontaktu veidoja starpnieks, kas darbojās katrā no šiem tirgiem. Tā kā Uzņēmums šajā tirgū saskatīja lielāku potenciālu un arī citi šī reģiona uzņēmumi uzzināja par Uzņēmuma produkciju, nākamie sakari jau tika viegli nodibināti attiecīgās valsts apmeklējuma laikā.

Amadeus informācijas izpēte

- Amadeus datu bāzē mēs pārbaudījām informāciju par izvēlētajiem realizācijas klientiem; no 74 izvēlētajiem realizācijas klientiem informācija bija pieejama tikai 40 realizācijas klientiem, jo pārējie bija vai nu pārāk mazi vai nebija datu bāzē iekļauti to atrašanās vietas dēļ. Vienam no izvēlētajiem realizācijas klientiem (Wroclaw Construction and Development SP. Z O.O.) saskaņā ar Amadeus ziņojumu ir atšķirīgs reģistrētās komercdarbības veids: „Apģērba pārdošanas, vairumtirdzniecības, tirdzniecības uzņēmums". Nekādas citas problēmas netika konstatētas. Amadeus trūkums ir tas, ka tajā informācija ir pieejama tikai par lielajiem uzņēmumiem, un šajā datu bāzē nav atrodami nelieli, sabiedriski mazāk nozīmīgi uzņēmumi.

Konsultēšanās ar Valsts ieņēmumu dienestu un sadarbības partneru pārbaude PVN kontekstā

- Mēs veicām izvēlētu realizācijas klientu pārbaudi pret VID informāciju. Saskaņā ar VID 2013. gada 8. martā sniegto atbildi atsevišķi realizācijas klienti tika identificēti kā personas, kas, iespējams, iesaistītas dažādās shēmās, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas:
  - BH SP. Z.O.O.– no Eiropas nodokļu konsultāciju platformas EUROFISC tīkla saņemta informācija, ka šis Polijas uzņēmums ir iesaistīts „karuseļveida" krāpšanā kā palīguzņēmums, kas veic piegādes „pazudušiem tirgotājiem" citās ES valstīs;
  - Jadena Enterprise SP Z.O.O. – no Polijas nodokļu administrācijas saņemta informācija, ka viņiem nav izdevies sazināties ar uzņēmumu; radot aizdomas par uzņēmuma reālu saimnieciskās darbības veikšanu un „pazudušā tirgotāja" esamību;

- Westville SP.Z.O.O. – no Polijas nodokļu administrācijas saņemta informācija, ka uzņēmums tiek turēts aizdomās par līdzdalību „karuseļveida" krāpšanas shēmā;
- LTW Krakow SP Z.O.O. – no Polijas nodokļu administrācijas saņemta informācija, ka viņiem nav izdevies sazināties ar uzņēmumu; radot aizdomas par uzņēmuma reālu saimnieciskās darbības veikšanu un „pazudušā tirgotāja" esamību.Pašlaik Ernst & Young Polijā sadarbojas ar Polijas Tērauda asociāciju (Hutnicza Izba Przemysłowo-Handlowa, HIPH) un veic vairāku PVN krāpšanas gadījumu analīzi masveida tērauda produktu tirgū.

- Pamatojoties uz starptautisko tērauda produkcijas tirdzniecības datu analīzi, HIPH ir atklājis arvien pieaugošu atšķirību datos par Kopienas iekšējiem darījumiem armatūras tirgū. Cita starpā, saskaņā ar HIPH kombinētajiem datiem par 2010. gadu Kopienas iekšējās tērauda armatūras piegādes no ES teritorijas uz Poliju (ārvalstīs deklarētās) sasniedz 373 tūkst. tonnu, kamēr saskaņā ar oficiālajiem Polijas datiem Polijas tērauda armatūras iegādes apjoms Kopienas iekšējā tirgū sasniedza 148 tūkst. tonnu. 2010. gadā šī starpība bija 226 tūkst. tonnu, bet 2011. gadā jau dramatiski pieauga līdz 537 tūkst. tonnām (ārvalstīs deklarētas piegādes Kopienas teritorijā uz Poliju 670 tūkst. tonnu apmērā, kamēr Polijā oficiāli deklarētas tikai 134 tūkst. tonnu). Turklāt HIPH norādīja, ka 2012. gada pirmajā pusē bija vērojams nelegālo darbību pieaugums. Dati ļauj secināt, ka 2012. gada pirmajā pusē piegādes Kopienas teritorijā no ES valstīm sasniedza 385 tūkst. tonnu, bet Polijā deklarētās iegādes - tikai 38 tūkst. tonnu. Tas nozīmē, ka Polijā bija deklarēts mazāk nekā 10% no ES piegādēm. Paredzams, ka dati par visu 2012. gadu uzrādīs vēl dramatiskāku neatbilstību. HIPH ir izanalizējis arī datus par darījumiem starp atsevišķām ES valstīm (t.sk., Latviju, Lietuvu) un Poliju. Šie dati liecina, ka Latvijā deklarētas 128 tūkst. tonnu, kamēr Polijā deklarētas iegādes 0 tonnu apmērā.
- Turklāt, salīdzinot Polijas Armatūras izplatītāju (PUDS) sniegto vidējo tērauda armatūru cenu laika periodā no 2010. gada janvāra līdz 2012. gada jūnijam un tērauda armatūru cenu saskaņā ar Eurostat datiem par ES valstu deklarēto eksportu uz Poliju (Incoterms FOB), var redzēt, ka Polijā importēto armatūru cenas daudzos gadījumos ir augstākas nekā cenas, ko Polijas tirgū noteikuši vietējie izplatītāji. Šādos apstākļos Polijas uzņēmumu ārzemēs veiktās armatūras iegādes nevarētu būt ekonomiski pamatotas. Iekšzemes cenas varētu būt spēcīgi ietekmējuši arī PVN krāpšanas gadījumi.
- Latvijā norādīto armatūru cenu analīze rāda, ka pēc 2011. gada vidus tās ir lielākas nekā PUDS cenas Polijā. Jāpiemin, ka ārvalstīs norādītās cenas neietver turpmāko mazumtirgotāju peļņu un izmaksas par armatūras transportēšanu līdz klientam (jo Intrastat dati atspoguļo patieso vērtību uz robežas).
- Iepriekš minētā informācija norāda uz PVN krāpšanas shēmu risku (t.i., „pazudušā tirgotāja" shēma, tranzīta shēma, „karuseļveida shēma"; attiecīgo shēmu apraksts ir sniegts sadaļā *PVN krāpšanas shēmas*), kas tiek izmantotas Polijā, iesaistot vairākas valstis (t.sk. Latviju). Iespējamā krāpnieciskā darbība saistībā ar Latviju, Lietuvu un citām ES valstīm Polijas tērauda armatūras tirgū tika atspoguļota arī Polijas presē (skat. sadaļu *Negatīvais atspoguļojums medijos*).

- Lai gan mūsu padziļinātās izpētes laikā mēs neesam konstatējuši Uzņēmuma tiešu iesaisti PVN krāpšanas shēmās, tomēr pastāv risks, ka Uzņēmums ir netieši iesaistīts iepriekš minētajos darījumos. Mēs vēlētos vērst uzmanību, ka Polijas atbildīgās institūcijas veic pasākumus, lai novērstu iepriekš minēto shēmu iespējamību, kas savukārt var apdraudēt Uzņēmuma preču realizācijas apjomus Polijā. Pašreiz Polija ir nozīmīgs Uzņēmuma noieta tirgus. Lai tālāk izprastu Latvijas ražotāju iespējamo saistību iepriekš minētajās shēmās, mēs varam piedāvāt sadarbībā ar mūsu Polijas biroju veikt padziļinātu izpēti šajā jautājumā.

Pārdošanas cenu novirzes

- Mēs ieguvām datus par pārdošanas darījumiem laika periodā no 2008. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 31. decembrim un aprēķinājām vidējo mēneša pārdošanas cenu visiem pārdošanas darījumiem attiecīgajā mēnesī. Mēs salīdzinājām tirdzniecības partnerus atbilstoši vidējai cenai, lai noteiktu, kuru partneru cenas sistemātiski svārstījušās zem noteiktās vidējās cenas. Mēs pārbaudījām 60 mēnešu perioda ikmēneša cenu novirzes, proti, cenas, kas bija par 25% mazākas nekā vidējā cena. 25% diapazons tika izvēlēts, ņemot vērā cenu nepastāvību tērauda produkcijas tirgū. Uzņēmumiem, kuros bija pieci šādu noviržu gadījumi (KONIG GmbH, SAVI AS, SIA „Liepājas naglas", „VISTAL" S.A., OOO STROITELNAJA HOLDINGOVAJA KOMPANIJA „STARY GOROD-KARST", OOO „FUNDEKS-BMGS") vai vairāk, mēs pārbaudījām, vai sniegtais paskaidrojums atbilst pavaddokumentos norādītajai informācijai. Visos gadījumos atklātās cenu novirzes ir izskaidrojamas ar zemas kvalitātes un nestandarta precēm. Mēs nepārbaudījām preču kvalitāti, bet izmantojām uzņēmuma sniegtos pārdošanas datus.

Padziļinātas vispārīgās informācijas izpētes apskats

- Ņemot vērā iepriekš aprakstīto analīzi, mēs atlasījām trīs uzņēmumus, kas pārstāv galvenos Uzņēmuma noieta tirgus, lai veiktu padziļinātu vispārīgās informācijas izpēti:
  - Wroclaw Construction and Development SP. Z O.O. (Polija) – iepazīstoties ar vispārīgo informāciju, konstatējām, ka uzņēmumam, kuram 2012. gadā bija LVL 12 milj. lieli tirdzniecības darījumi ar Uzņēmumu), ir neparasti mazs pamatkapitāls (PLN 5 000 jeb aptuveni EUR 1 200). Valdes priekšsēdētājam Bartošam Zigmundam Milaševskim (*Bartosz Zygmund Milaszevski*) pieder akcijas un/vai kapitāla daļas 96 dažādos uzņēmumos.
  - DMX HOLDINGS LIMITED (Kipra) – papildus informāciju neizdevās iegūt.
  - SARLSOIRCO SARL (Alžīra) – nekādi papildus riski netika identificēti.

Piegādātāju apskats

Uzņēmuma metāllūžņu un citu iepirkumu pārskats

- Līdz 2010. gadam vairāk nekā 50% metāllūžņu tika iepirkti no vietējā uzņēmuma Tolmets, un pārējie 50% tika iepirkti no biznesa partneriem Kazahstānā, Krievijā un Ukrainā. No 2010. gada galvenais piegādātājs Tolmets sāka prasīt arvien augstākas cenas, un Uzņēmums nolēma dažādot piegādātāju portfeli. Kā norādīja Uzņēmums, metāllūžņu materiālu iegāde no Āzijas un Austrumeiropas tirgiem (īpaši no Kazahstānas) radījusi uzņēmumam vairākus biznesa riskus:
  - pieaudzis risks, ka varētu netikt saņemts pielīgtais materiālu daudzums (daļa pirkumu tika veikta saskaņā ar *FOB Incoterm*).
  - risks nesaņemt pielīgto metāllūžņu piegādes apjomu gadā.
- 2011. gadā sadarbība ar Tolmets tika gandrīz apturēta, jo rekonstrukcijas dēļ Uzņēmums tika iegādāts mazāk materiālu. 2011. gadā Uzņēmums aktīvāk sāka izmantot starpniekus, kuri var finansēt metāllūžņu piegādes un piedāvāt maksājumu termiņus, kas pārsniedz 30 dienas; lielākais sadarbības partneris, kas piedāvā metāllūžņus no Kazahstānas, ir Metal Group. Starpnieku pakalpojumu izmantošana palielina risku, ka varētu nebūt iespējams kontrolēt viņu darbību, proti, novērst dažāda veida krāpšanu. Pārējās iegādes ir pirkumi, kas nav saistīti ar metāllūžņu iegādi. Tie ir pirkumi, kas nepieciešami, lai nodrošinātu ikdienas darbību, piemēram, biroja uzturēšanu, piegādes, citus nozīmīgus pakalpojumus un preces, kas nodrošina uzņēmuma darbu.

Piegādātāju apstiprināšana

- Uzņēmums apmeklē starptautiskas konferences (BIR konferenci un Rusmet konferenci), lai regulāri tiktos ar potenciālajiem metāllūžņu piegādātājiem un pārrunātu iespējamās iegādes.
- Ik dienu tiek saņemti metāllūžņu piegādes piedāvājumi no potenciālajiem partneriem. Metalurģijas nozares ekonomiskās lejupslīdes ietekmē lielākā daļa piegādātāju par metāllūžņu materiālu piegādi pieprasa avansa maksājumus.
- Iepirkumu nodaļas vadītāja vietnieks Aleksandrs Petrušins mums paskaidroja, ka Uzņēmums nestrādā ar priekšapmaksu, jo tas saistīts ar augstu biznesa risku, un metāllūžņu iegādes tiek apstiprinātas tikai no tiem piegādātājiem, kas var kreditēt Uzņēmumu.
- Mums tika paskaidrots, ka Uzņēmumā ir izveidota metāllūžņu piegādātāju apstiprināšanas procedūra un izstrādāti vispārīgi kritēriji piegādātāja apstiprināšanai:
  - cena (salīdzinājumā ar faktisko tirgus cenu, kas publicēta metāla tirgus tīmekļa vietnēs, piemēram, steelorbis.com, metaltorg.ru un www.lme.com);

- kvalitāte;
- piegādes noteikumi;
- maksāšanas nosacījumi (priekšapmaksas pieprasījums netiek pieņemts).

- Ja ir ievēroti visi iepriekš minētie kritēriji, metāllūžņu piegādātājs tiek apstiprināts. Atkāpes no procedūras attiecībā uz cenu un kvalitāti var tikt pieļautas, ja Uzņēmumā nav pietiekamu metāllūžņu krājumu. Pirms līguma parakstīšanas Iepirkumu nodaļa apkopo un pārbauda visus nepieciešamos reģistrācijas datus, PVN numura spēkā esamību, kā arī piegādātāja paraksttiesīgās personas. Nav izveidota procedūra piegādātāja leģitimitātes un iepriekšējās darbības pārbaudei. Metāllūžņu iepirkumiem netiek organizēta publiskā iepirkuma procedūra; pirms metāllūžņu iepirkuma apstiprināšanas uzņēmums pārbauda faktisko tirgus cenu, kas publicēta metāla tirgus tīmekļa vietnēs, piemēram, steelorbis.com, metaltorg.ru un www.lme.com.

Negatīvais atspoguļojums medijos

- Mēs izskatījām rakstus medijos, kuros ir minēts Uzņēmums un lielākie piegādātāji. 2012. gada 27. maija rakstā KasJauns.lv tika identificēta informācija par aizdomām attiecībā uz PVN izkrāpšanu uzņēmumam SIA „Dīlers": „Pirms mēneša Finanšu policija atklājusi 12 cilvēku grupu, kas tiek turēta aizdomās par PVN izkrāpšanu LVL 6 milj. apjomā. Kā vēsta TV3 raidījums "Nekā personīga", krāpniecības shēmas centrā ir viens no lielākajiem Latvijas metālpārstrādes uzņēmumiem „Dīlers" un bijušais Finanšu policijas iekšējās drošības daļas inspektors, vēlāk aizsardzības ministra Einara Repšes padomnieks Edgars Puķītis. Finanšu policija uzskata, ka liela daļa apgrozījuma ir fiktīva un veidota, lai īstenotu naudas atmazgāšanu. SIA „Dīlers" esot noformējis nenotikušus darījumus un shēmā bijuši iesaistīti 25 uzņēmumi, 16 no kuriem bijuši fiktīvi. Izskatot Uzņēmuma rīcībā esošos sadarbības pamatdokumentus, mēs nevaram izdarīt slēdzienu, par Uzņēmuma iesaisti iespējamajā shēmā.
- Mēs atradām mediju rakstu tīmekļa vietnē pietiek.com informāciju par iespējamām krāpnieciskām darbībām saistībā ar metāllūžņu iepirkumiem no Kazahstānas, kuros iesaistīts Metal Group.
- Revīzijas laikā tikāmies ar Metal Group pārstāvjiem Aleksandru Šafranu (*Alexander Schafran*) un Vjačeslavu Masjuku (*Viacheslav Masyuk*) un pārrunājām Metal Group sadarbību ar Uzņēmumu.
- Metal Group ir starpnieks metāllūžņu tirgotājiem Kazahstānā un metāllūžņu pircējiem Eiropas Savienības valstīs. Metal Group izmanto Liepājas ostu kā nozīmīgu loģistikas centru, kurā metāllūžņi tiek pārkrauti no dzelzceļa transporta uz jūras transportu. Ērtās loģistikas dēļ aptuveni 30% no kopējās Metal Group realizācijas tiek pārdoti Uzņēmumam.
- Metal Group sadarbojas ar Uzņēmumu jau vairāk nekā 10 gadus. Līdz 2007. gadam metāllūžņu tirdzniecība notika ar London Trading Ltd. vārdu.

- Mēs veicām arī detalizētu Metal Group vispārīgās informācijas izpēti, pārbaudot Metal Group finanšu datus un iespējamos interešu konfliktus, izmantojot tīmekļa vietnē companiesintheuk.co.uk sniegto informāciju. Mēs izpētījām detalizētu informāciju par Aleksandru Šafranu.
- Publiski pieejamās informācijas analīzes rezultātā mēs secinājām, ka, lai gan publiski pieejamā informācija par Metal Group ir niecīga un nerada pārliecinošu priekšstatu par šo piegādātāju, tomēr mūsu tikšanās reizē iegūtais priekšstats norādīja uz pretējo. Veiktajās procedūrās neietilpa piegāžu cenu, kvalitātes un daudzumu salīdzināšana, kuru veicot varētu tikt identificētas presē minētās iespējamās PVN krāpšanas shēmas.
- Netika konstatēts nekāds tiešs interešu konflikts starp Metal Group, Aleksandru Šafranu un Uzņēmuma pārstāvjiem.

Publiski pieejamās informācijas apskats

- No 177 metāllūžņu piegādātājiem par katru gadu laika posmā no 2008. līdz 2012. gadam publiskās informācijas izpētei tika atlasīti apgrozījuma ziņā 20 lielākie piegādātāji (kopā 67) un no 3 585 citiem kreditoriem – 10 lielākie piegādātāji (kopā 27). Darba gaitā mēs identificējām iespējamos problemātiskos piegādātājus pēc šādiem kritērijiem:
  - Ierobežota publiski pieejamā informācija;
  - Komercdarbības līnija atšķiras no Uzņēmuma;
  - Dibināšanas gads ir tāds pats vai tuvu gadam, kad piegādātājs ir iekļauts Uzņēmuma 20 lielāko piegādātāju sarakstā;
  - Akcionārs/dalībnieks – nosaukums saistīts ar Uzņēmumu.
- Metāllūžņu un citu iepirkumu pārbaudes laikā tika veiktas tālāk minētās darbības:
  - Sākotnējā analīzē, kas aptvēra 5 gadu periodu, tika iekļauti 177 metāllūžņu piegādātāji un 3 585 citi piegādātāji.
  - 20 lielākajiem metāllūžņu piegādātājiem un 10 lielākajiem citiem piegādātājiem no katra gada piegādātāju saraksta tika veikta identifikācijas pārbaude; vairāk nekā 67 metāllūžņu piegādātāji un 27 citi iepirkumu piegādātāji tika pārbaudīti tālāk, izmantojot tiešsaistes informācijas meklētājus.
  - 35 metāllūžņu piegādātāji un 11 citi piegādātāji, par kuriem tīmeklī informācija bija ļoti ierobežota, tika tālāk pārbaudīti, veicot darbinieku intervijas.
  - 5 metāllūžņu piegādātāji, kas tika identificēti kā augsta riska sadarbības partneri, ir detalizēti aplūkoti šajā ziņojumā.

- Veicot pārējās finanšu pārskatu revīzijas procedūras, mēs pārbaudījām dokumentus, kas pamato 50 nejauši atlasītus metāllūžņu iegādes darījumus.
- Pēc tam, kad tika detalizēti pārbaudīti 20 lielākie metāllūžņu piegādātāji un 10 citi lielākie piegādātāji laika posmā no 2008. gada līdz 2012. gadam, tika atklāts, ka publiski pieejamā informācija par 52% metāllūžņu piegādātāju ir ierobežota – atrodams tikai uzņēmuma nosaukums un adrese, un publiski nav pieejama cita būtiska informācija, kas būtu noderīga jauna piegādātāja meklēšanas procesā. Publiski pieejamās informācijas trūkums ierobežo mūsu tālāko pārbaudi, un tas uzskatāms par brīdinājumu, kas liecina par iespējamiem papildu riskiem saistībā ar attiecīgajiem Uzņēmuma piegādātājiem.
- Publiski pieejamās informācijas vispārīga analīze norāda uz vispārēju tendenci, ka informācija par metāllūžņu piegādātājiem tādās valstīs kā Kipra un Kazahstāna pārsvarā nav pieejama.

Amadeus informācijas izpēte

- Amadeus datu bāzē mēs pārbaudījām informāciju par izvēlētajiem piegādātājiem; no 67 izvēlētajiem metāllūžņu piegādātājiem Amadeus datu bāzē informācija bija pieejama tikai par 13 piegādātājiem, jo pārējie bija vai nu pārāk mazi vai nebija datu bāzē iekļauti to atrašanās vietas dēļ. No citu pakalpojumu piegādātājiem attiecīgi tika iegūta informācija 12 no 27 piegādātājiem. Neskatoties uz to, ka Amadeus datu bāzē informācija ir pieejama pārvarā par lielākiem uzņēmumiem, tas, ka mēs tajā varējām identificēt nelielu daļu uzņēmumu, norāda uz nozarei raksturīgo risku, proti, uz biznesa partneru necaurskatāmību.

Konsultācijas ar Valsts ieņēmumu dienestu

- Mēs paziņojām izvēlēto piegādātāju nosaukumus Valsts ieņēmumu dienestam. Saskaņā ar VID 2013. gada 8. martā sniegto atbildi neviens no minētajiem piegādātājiem VID datu bāzēs neparādās kā persona, kas, iespējams, iesaistīta nodokļu shēmās, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas.

Pārskats par iepirkumu cenu novirzēm

- Mēs ieguvām datus par iegādes darījumiem laika posmā no 2008. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 31. decembrim un aprēķinājām vidējo mēneša iepirkumu cenu. Mēs salīdzinājām katra piegādātāja darījumu vidējās cenas attiecīgajā mēnesī ar visu piegādātāju vidējo cenu, lai noteiktu tos partnerus, kuri sistemātiski piedāvā cenas, kas ir zemākas par vidējo, kā arī tos, kuri prasa nesamērīgi augstas cenas. 60 periodu garumā mēs pārbaudījām ikmēneša cenu novirzes, proti, cenas, kura bija par 15% mazākas nekā vidējā cena. 15% diapazons tika izvēlēts, ņemot vērā cenu nepastāvību metāllūžņu tirgū. Uzņēmumos, kuros bija novērojamas vairāk kā septiņas novirzes, mēs pārbaudījām, vai tām ir pieejams pamatots skaidrojums.

- Uzņēmumi ar ievērojamām cenu novirzēm:
  - ALPICOM S.A. (Šveice) – vienīgais uzņēmums ar ievērojami augstākām cenām. Uzņēmums iepirka čuguna lietņus, kas bija daudz dārgāki par metāllūžņiem, kas tika izmantoti vecās tehnoloģijas ražošanas procesā. Kopš 2011. gada šādas materiālu iegādes nav veiktas.
  - ILIRGONES COMMERCIAL LTD (Kipra) – piegādātāja piedāvātās cenas ir pastāvīgi zemākas nekā vidējā cena. Detalizētāku skaidrojumu Uzņēmums nesniedza.
  - SIA „LIEPĀJAS NAGLAS" (Latvija) – cenas ir pastāvīgi zemākas nekā vidējā cena, jo SIA „Liepājas Naglas" ir Uzņēmums saistītais uzņēmums un tas atrodas tajā pašā teritorijā, kur Uzņēmums;
  - SIA „Anna J" (Latvija) – cenas ir pastāvīgi zemākas nekā vidējā cena, jo uzņēmums atrodas Liepājā, kur ir zemākas transporta izmaksas.
  - Ferrara Limited (Jaunzēlande) – piegādātāja piedāvātās cenas ir pastāvīgi zemākas nekā vidējā cena. Detalizētāku skaidrojumu Uzņēmums nesniedza.

Padziļināts vispārīgās informācijas izpētes apskats

- Ņemot vērā iepriekš minētās pārbaudes rezultātus, mēs atlasījām piecus uzņēmumus padziļinātai vispārīgās informācijas pārbaudei. Izpētes pamatā bija publisko reģistru ieraksti. Metal Group (Apvienotā Karaliste) situācijas apraksts minēts iepriekš sadaļā *Negatīvais atspoguļojums medijos*.
- SCANALLOYS LIMITED (Kipra) – vispārīgās informācijas izpētē tika atklāts, ka uzņēmuma pārstāvis Radiks Nosirevs (*Radik Nosyrev*) (Latvijas pilsonis) ir norādīts arī kā cita Uzņēmuma ķīmisko materiālu piegādātāja SIA „Global Commerce" pārstāvis un patiesais labuma guvējs. Lai gan padziļinātās vispārīgās informācijas izpētes laikā netika atklāts tiešs interešu konflikts vai kāda cita neparasta informācija, fakts, ka tiek izmantots starpniecības uzņēmums ar Latvijas pārstāvi, norāda uz risku saistībā ar darījumu veikšanu ar nevajadzīgu starpniecību.
- ANJUSOMA TRADING LTD (Kipra) – papildus informāciju neizdevās iegūt.
- KAZMETKOM TOO (Kazahstāna) – padziļinātās vispārīgās informācijas izpētes laikā netika atklāts tiešs interešu konflikts vai cita neparasta informācija.
- TORLINA UAB (Lietuva) – padziļinātās vispārīgās informācijas izpētes laikā tika konstatēts, ka uzņēmums ir viens no Uzņēmuma saistītā uzņēmumā TORMETAL Sp. Z O.O. (Polija) dalībniekiem. Saskaņā ar presē norādīto informācijuTORLINA UAB dalībnieki pašlaik ir arestēti par metāla un tabakas kontrabandu uz Poliju. Laika posmā no 2010. gada līdz 2012. gadam Uzņēmums iegādājās metāllūžņus no TORLINA UAB kopumā par LVL 34 375 tūkst. Šis uzņēmums ir saistīta arī ar DORVINA UAB (skatīt tālāk tekstā).

- DORVINA UAB (Lietuva) - padziļinātās vispārīgās informācijas izpētes laikā mēs konstatējām, ka DORVINA UAB reģistrētais komercdarbības veids ir smago automašīnu noma un līzings. 2012. gadā Uzņēmums iegādājās metāllūžņus no DORVINA UAB kopumā par LVL 10 397 tūkst.

Secinājumi un novērojumi:

- Pieejamās informācijas trūkums, kas tika konstatēts, veicot informācijas meklēšanu tīmeklī, kā arī Amadeus datu bāzē, norāda uz tērauda produkcijas tirgus necaurskatāmību. Tas rada potenciālus riskus, kas saistīti ar pelēko tirgu un krāpnieciskiem darījumiem ar nelikumīgiem piegādātājiem.
- Liels skaits darījumu, kuros iesaistīti tirgotāji un starpnieki, kas reģistrēti ārzonas valstīs, rada risku, ka tiek izmantoti starpnieki bez faktiskas nepieciešamības. Šādu darījumu mērķis ir izvairīties no izsekojamības un/vai nodokļu maksāšanas.
- Pamatojoties uz Polijas presē minēto informāciju, Valsts ieņēmumu dienesta sniegtajiem datiem par Polijas sadarbības partneriem un Ernst & Young Polija veikto tirgus izpēti, varam secināt, ka pastāv risks, ka Uzņēmums varētu būt netieši vai tieši iesaistīts PVN krāpšanas shēmās. Tomēr mūsu padziļinātās izpētes laikā mēs neesam guvuši pierādījumus Uzņēmuma iesaistei šādās shēmās.
- Uzņēmumā nav izveidota procedūra padziļinātai piegādātāju izpētei un krāpšanas risku novēršanai. Ņemot vērā tērauda tirgus caurskatāmības trūkumu un jo īpaši informācijas trūkumu par lielu daļu Uzņēmuma piegādātāju un partneru, pieaug risks, ka Uzņēmums ir iesaistīts darījumos ar augsta riska partneriem.
- Saskaņā ar VID 2013. gada 8. martā sniegto atbildi atsevišķi realizācijas klienti tika identificēti kā personas, kas, iespējams, iesaistītas dažādās shēmās, lai izvairītos no nodokļu maksāšanas:
  - BH SP. Z.O.O.– no Eiropas nodokļu konsultāciju platformas EUROFISC tīkla saņemta informācija, ka šis Polijas uzņēmums ir iesaistīts „karuseļveida" krāpšanā kā palīguzņēmums, kas veic piegādes „pazudušiem tirgotājiem" citās ES valstīs;
  - Jadena Enterprise SP Z.O.O. – no Polijas nodokļu administrācijas saņemta informācija, ka viņiem nav izdevies sazināties ar uzņēmumu; tas rada aizdomas, vai uzņēmums pastāv un vai tas faktiski nav „pazudušais tirgotājs";
  - Westville SP.Z.O.O. – no Polijas nodokļu administrācijas saņemta informācija, ka viņi tur uzņēmumu aizdomās par līdzdalību „karuseļveida" krāpšanas shēmā;
  - LTW Krakow SP Z.O.O. – no Polijas nodokļu administrācijas saņemta informācija, ka viņiem nav izdevies sazināties ar uzņēmumu; tas rada aizdomas, vai uzņēmums pastāv un vai tas faktiski nav „pazudušais tirgotājs".

- Saskaņā ar Amadeus ziņojumu vienam no izvēlētajiem realizācijas klientiem (Wroclaw Construction and Development SP. Z O.O.) ir atšķirīgs reģistrētās komercdarbības veids, proti, „Apģērba pārdošanas, vairumtirdzniecības, tirdzniecības uzņēmums".
- Wroclaw Construction and Development SP. Z O.O. – padziļinātās vispārīgās informācijas izpētes laikā tika atklāts, ka valdes priekšsēdētājam Bartošam Zigmundam Milaševskim Wroclaw Construction and Development SP. Z O.O. vārdā pieder daļas 96 dažādos uzņēmumos. Tērauda tirgus augstā riska dēļ un tādēļ, ka vairākus uzņēmumus vada viena persona, pastāv augsts tirgus manipulāciju risks un Uzņēmuma iesaiste tajās.
- Pēc medijos pieejamās informācijas izpētes identificējām, ka viens no Latvijas sadarbības partneriem (SIA „Dīlers") tiek turēts aizdomās par PVN izkrāpšanu. Lai gan mūsu rīcībā nav datu, ka Uzņēmums varētu būt iesaistīts, šī mediju informācija ir papildus akcentējums nozares riskam saistībā ar nelikumīgiem PVN darījumiem.

Ieteikumi uzlabojumiem:

- Attiecībā uz Uzņēmuma saimnieciskās darbības revīziju un, ņemot vērā mūsu veiktās pārbaudes ierobežojumus (jo īpaši saistībā ar mūsu pielietotajām procedūrām, ierobežotajiem datiem u.c.), mēs vēlētos ieteikt procedūras, kas būtu piemērojamas turpmākā Uzņēmuma darbības analīzē:
  - cieša sadarbība ar Polijas iestādēm, analizējot Polijas un Latvijas tērauda tirgu;
  - visu ārzonas jurisdikcijās (piem., Kiprā) nodibinātu (vai aizdomīgo) uzņēmumu oficiāla izmeklēšana un turpmāka analīze;
  - tālāka Uzņēmuma datu un informācijas analīze. Piemēram, mūsu Krāpšanas izmeklēšanas un strīdu risināšanas pakalpojumu ietvaros ir iespējams izņemt no Uzņēmuma un noteiktām amatpersonām elektroniskos datus (piemēram e-pastu saraksti, u.c.) un veikt to detalizētu analīzi, gūstot pierādījumus, kas saistīti ar iespējamām Uzņēmuma veiktajām nelikumīgām darbībām. Iesaistīto darbinieku datoru un/vai servera informācijas analīze varētu norādīt uz konkrētiem un tiešiem pierādījumiem Uzņēmuma iesaistei iepriekš minētajās iespējamajās nelikumīgajās darbībās, ja tādas pastāv.

PVN krāpšanas shēma

Pazudušā tirgotāja shēma

Shēmas apraksts:

- Pirmais posms krāpšanas shēmā: Izplatītājs 1 veic tērauda produktu (armatūras) iegādi ES teritorijā no ārvalstu ražotāja (1. posms). ES teritorijā veiktie darījumi starp ES valstu nodokļu maksātājiem principā ir PVN neitrāli. Tātad pircējam (Izplatītājam 1), no vienas puses, ir pienākums aprēķināt un deklarēt budžetā maksājamo PVN, bet, no otras puses, tas ir tiesīgs attiecīgo PVN atskaitīt kā priekšnodokli. Tālāk tērauda produkti (armatūras) tiek pārdoti Izplatītājam 2. Šajā gadījumā Izplatītājs 1 izraksta rēķinu ar standarta PVN likmi, bet Izplatītājs 2 atskaita rēķinā uzrādīto PVN kā priekšnodokli (2. posms). Pēc pārdošanas darījuma Izplatītājs 1 „pazūd" no tirgus, nesamaksājot nodokļu administrācijai aprēķināto PVN par realizēto produkciju.

Rezultāti:

- Izplatītājs 1 nesamaksā aprēķināto PVN
- Izplatītājs 2 atskaita PVN priekšnodokli par no Izplatītāja 1 veikto iegādi
- Izplatītājs 1 var piedāvāt tērauda produktus par zemāku cenu, gūstot labumu no nesamaksātā PVN.

PVN krāpšanas shēma – pazudušā tirgotāja shēma

Avots EY Polija sagatavots tirgus ziņojums

VAT fraud schemes (1)

Missing trader scheme

Description of the scheme:

The first stage of the abuse is Distributor 1 making an intra-community acquisition of steel products (rebars) from foreign manufacturer (Stage 1). Intra-community transactions between taxpayers from EU countries are, in principle, VAT neutral. So the buyer (Distributor 1) is, on the one hand, obliged to report the output VAT due and, on the other hand, entitled to deduct the input VAT on the transaction at the same amount. Subsequently, the steel products (rebars) are sold to Distributor 2. In such a case Distributor 1 issues invoice at the standard VAT rate and Distributor 2 deducts the input VAT indicated on the invoice (Stage 2). After the sale, Distributor 1 „disappears" from the market without paying the output VAT to the tax office.

Results:

- Distributor 1 does not pay output VAT,
- Distributor 2 deducts the input VAT resulting from the purchase made by Distributor 1,
- Distributor 1 is able to offer steel products at lower prices having the benefit of unpaid VAT.

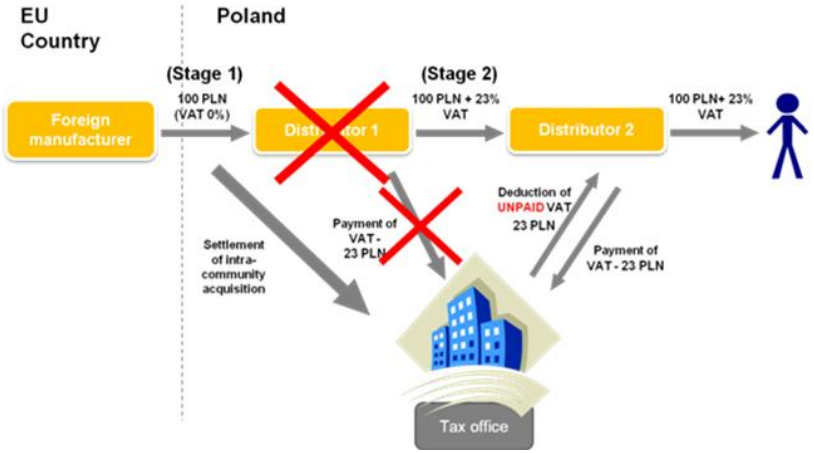

Tranzīta shēma

Shēmas apraksts:

- Izplatītājs 1 veic tērauda armatūras iegādi ES teritorijā; tādējādi pircējam (Izplatītājam 1), no vienas puses, ir pienākums aprēķināt un deklarēt budžetā maksājamo PVN, bet, no otras puses, tas ir tiesīgs attiecīgo PVN atskaitīt kā priekšnodokli (1. posms). Tālāk šīs preces tiek pārdotas Izplatītājam 2 (2. posms), kurš samaksā Izplatītājam 1 darījuma bruto cenu. Izplatītājs 1 bieži rīkojas kā pazudušais tirgotājs, kamēr Izplatītājs 2 atskaita PVN priekšnodokli no bruto cenas. Tālāk Izplatītājs 2 veic fiktīvu preču piegādi uz ārzemēm (3. posms), ziņojot par piegādi ES teritorijā un piemērojot 0% PVN likmi. Faktiski tērauda produkti ārpus oficiāli reģistrētas tirdzniecības nonāk pie patērētājiem Polijas tirgū (4. posms), kas ir pretēji deklarētajam darījumam, kas paredzēja preču piegādi ES teritorijā (par zemāku cenu, proti, par cenu, no kuras atskaitīta PVN summa).

Rezultāti:

- Izplatītājs 1 nesamaksā aprēķināto PVN par realizēto produkciju
- Izplatītājs 2 atskaita PVN priekšnodokli par Izplatītāja 1 veikto iegādi
- Izplatītājs 2 neveic PVN samaksu, jo veikta fiktīva preču piegāde ES teritorijā
- Izplatītājs 2 var piedāvāt tērauda produktus pelēkajā tirgū par zemāku cenu

VAT fraud schemes (2)

Transit scheme

Description of the scheme:

Distributor 1 makes an intra-community acquisition of steel rebars; therefore, the buyer (Distributor 1) is, on the one hand, obliged to report the output VAT due and, on the other hand, entitled to deduct the input VAT on the transaction at the same amount (Stage 1). These goods are then sold to Distributor 2 (Stage 2), who pays Distributor 1 the gross price of the transaction. Distributor 1 often acts as a missing trader, while Distributor 2 deducts the input VAT paid on the gross price. Distributor 2 makes further fictitious supply of goods abroad (Stage 3) while reporting an intra-community supply and applying 0% VAT rate. In fact, steel products are expected to reach consumers on the Polish market (Stage 4) outside registered trade (at a lower price decreased by the VAT amount).

Results:

- Distributor 1 does not pay output VAT,
- Distributor 2 deducts the input VAT resulting from the purchase made by Distributor 1,
- Distributor 2 does not pay output VAT as a result of fictitious intra-community supply,
- Distributor 2 is able to offer steel products on the grey market at lower prices.

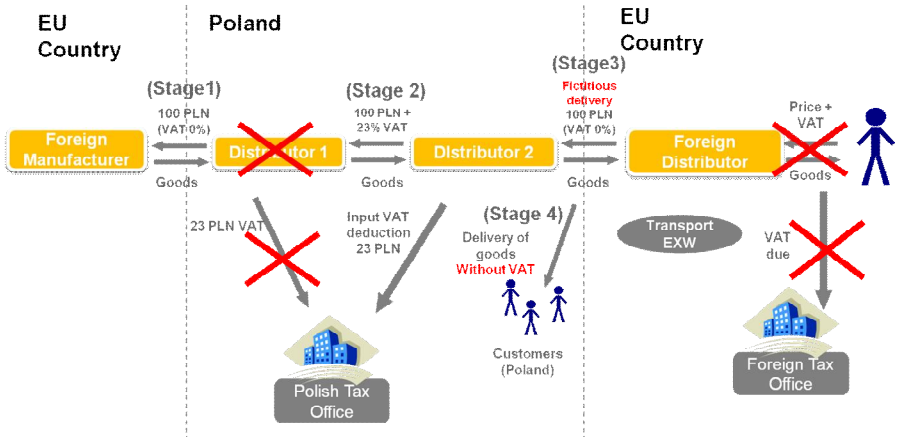

Karuseļveida shēma

Shēmas apraksts:

- Citā ES valstī esošs Izplatītājs 1 pārdod preces Izplatītājam 2 Polijā. Šī pārdošana tiek veikta, piemērojot 0% PVN likmi citā ES valstī un tiek uzskatīta par Polijā veiktu preču iegādi ES teritorijā; tādējādi pircējam (Izplatītājam 2), no vienas puses, ir pienākums aprēķināt un deklarēt budžetā maksājamo PVN par iegādāto produkciju, bet, no otras puses, tas ir tiesīgs attiecīgo PVN atskaitīt kā priekšnodokli (1. posms). Izplatītājs 2 pārdod tērauda produktus Izplatītājam 3 Polijā, piemērojot PVN, bet nodokļu institūcijām to nesamaksājot (2. posms). Būtībā Izplatītājs 2, kurš rīkojas kā pazudušais tirgotājs, izvairās no PVN nomaksas, pazūdot no uzņēmējdarbības vides vai izmanto cita uzņēmuma PVN maksātāja identifikācijas numuru. Izplatītājs 3 pārdod preces atpakaļ citā ES valstī esošajam Izplatītājam 1, nesamaksājot PVN (Kopienas teritorijā veiktas preču piegādes rezultātā) un pieprasa PVN priekšnodokļa atmaksu Polijā par preču iegādi no Izplatītāja 2. Praksē kriminālie grupējumi bieži mēģina izveidot šo shēmu, kur Izplatītājs 3 nav informēts par krāpšanu. Šādā gadījumā ķēdei tiek pievienots vēl viens uzņēmums (saistīts ar Izplatītāju 1 un Izplatītāju 2), kas nopērk preces no Izplatītāja 3 un pārdod tās atpakaļ Izplatītājam 1.

Rezultāti:

- Izplatītājs 2 nesamaksā aprēķināto PVN par realizēto produkciju
- Izplatītājs 3 atskaita PVN priekšnodokli par no Izplatītāja 2 veikto iegādi
- Tērauda produktus var izmantot citam PVN krāpšanas darījumam vai pārdot par ievērojami zemāku cenu.

PVN krāpšanas shēma – karuseļveida shēma

Avots EY Polija sagatavots tirgus ziņojums

VAT fraud schemes (3)

Carousel scheme

Description of the scheme:

Distributor 1 in another EU Country sells the goods to Distributor 2 in Poland. This sale is made with 0% VAT rate in another EU Country and is treated as an intra-community acquisition in Poland; therefore, the buyer (Distributor 2) is, on the one hand, obliged to declare the output VAT due and, on the other hand, entitled to deduct the input VAT on the transaction at the same amount (Stage 1). Distributor 2 sells the steel products to Distributor 3 in Poland charging the VAT but never paying it to the tax authorities (Stage 2). In effect, Distributor 2, acting as missing trader, avoids VAT taxation by disappearing from the business or by using the VAT identification number of another entity. Distributor 3 sells the goods back to Distributor 1 located in another EU country without paying VAT (as a result of an intra-community supply), and requests a refund of input VAT in Poland for the purchase from Distributor 2. In practice, criminal groups often try to set this scheme with Distributor 3 being unaware of the fraud. In such a case, another entity is added to the chain (related to Distributors 1 and 2) which buys the goods from Distributor 3 and sells them back to Distributor 1.

Results:

- Distributor 2 does not pay output VAT,
- Distributor 3 deducts input VAT resulting from the purchase made from Distributor 2,
- The steel products might be used for another VAT fraud or sale at a significantly lower price.

Nodokļu risku analīze

9. Pamatinformācija
10. PVN risks saistībā ar preču piegādi uz citām ES dalībvalstīm
11. PVN risks saistībā ar nepamatoti atskaitīto priekšnodokli.
12. Sadarbības partneru pārbaude
13. IIN un VSAOI risks nekorektas nodokļu piemērošanas rezultātā
14. Neatbilstības DRN likuma prasībām
15. Transfercenu dokumentācija
16. Nodokļu risku pārvaldības novērtējums

Pamatinformācija.

Periodi par kuriem var tikt veikti nodokļu auditi

- VID ir tiesības Uzņēmumā veikt komplekso nodokļu auditu par trīs gadu periodu, skaitot no nodokļu samaksas brīža, ja par attiecīgo periodu nav veikts kompleksais nodokļu audits. Atbilstoši mums pieejamajai informācijai VID Uzņēmumā ir veicis komplekso nodokļu auditu:
  - par PVN par periodu no 2010. gada maijam līdz 2012. gada aprīlim;
  - par UIN par 2010. un 2011. gadu.
- Atbilstoši minētajam VID nodokļu auditu var veikt Uzņēmumā par šādiem periodiem:
  - PVN pārbaude par periodu no 2012. gada maijam līdz 2013. gada janvārim;
  - UIN pārbaude par 2012. gadu;
  - IIN pārbaude par periodu no 2010. gada februārim līdz 2013. gada janvārim;
  - VSAOI pārbaude par periodu no 2010. gada februārim līdz 2013. gada janvārim;
  - DRN pārbaude par periodu no 2010. gada februārim līdz 2013. gada janvārim.
- Vēršam uzmanību uz to, ka VID atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 23. pantam un šī likuma Pārejas noteikumu 89. punktam ir tiesības atkārtoti veikt auditus minētajos periodos kriminālprocesa laikā.

Nodokļu saistības

- Uzņēmuma nodokļu saistības 2012. gada 31. decembrī apkopotas tabulā lapas kreisajā pusē.

Nodokļu saistības/(pārmaksa) uz 31.12.2012

LVL 000	
NĪN (ēkām)	-
NĪN (zemei)	-
IIN	268,89
VSAOI	479,20
URN	0,59
UIN	-
DRN	10,08
PVN	(913,13)
Kopā	(154,37)

Avots: Uzņēmuma virsgrāmata un VID izdrukas par nodokļu atlikumiem

PVN risks saistībā ar preču piegādi uz citām ES dalībvalstīm.

Veicot preču piegādi uz citām ES dalībvalstīm, ir situācijas, kad Uzņēmums preču transportēšanas laikā vēl nezina transportētās preces pircējus citās ES dalībvalstīs, proti, preču transportēšanas laikā par daļu no precēm pārdošanas līgumi vēl nav noslēgti. Lielākajā daļā gadījumu Uzņēmumam izdodas atrast visus klientus preču transportēšanas laikā, taču ir gadījumi, kad, precei nonākot galamērķa ostā, tās pircējs joprojām nav zināms. Šajā gadījumā preces tiek izkrautas no kuģa un glabātas ostas teritorijā, līdz tām tiek atrasts pircējs. Parasti preces ostā atrodas divas līdz trīs dienas, tomēr ir situācijas, kad tās ostā atrodas nedēļu. Uzņēmums par preču glabāšanu atsevišķus maksājumus neveic, tas maksā tikai par to pārkraušanu.

Saskaņā ar PVN likuma 5. panta nosacījumiem, kas ir ieviesti Latvijā, ņemot vērā PVN Direktīvas nosacījumus, par ar PVN apliekamu darījumu uzskata par atlīdzību veiktu preču iegādi ES teritorijā (PVN Direktīvas 20. pants). Atbilstoši PVN likuma 1. panta 18. punktam preču iegāde ES teritorijā ir tiesību iegūšana rīkoties ar lietu kā īpašniekam, ja šīs lietas nosūtīšanu vai transportēšanu no vienas dalībvalsts uz citu dalībvalsti veic preču piegādātājs vai preču saņēmējs, vai trešā persona preču piegādātāja vai preču saņēmēja vārdā (PVN Direktīvas 20. pants). Visbeidzot, saskaņā ar PVN likuma 9. panta nosacījumiem par preču iegādi Eiropas Savienības teritorijā par atlīdzību uzskata arī nodokļu maksātāja saimnieciskajā darbībā izmantojamo aktīvu daļas nosūtīšanu vai transportēšanu no citas dalībvalsts uz iekšzemi savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai galamērķa dalībvalstī (PVN Direktīvas 21. pants).

Ņemot vērā PVN likuma normas, kuras ir iestrādātas Latvijas Republikas tiesību aktos saskaņā ar PVN Direktīvas nosacījumiem, ir secināms, ka preču nosūtīšana no vienas dalībvalsts uz otru savas saimnieciskās darbības ietvaros ir uzskatāma par ar PVN apliekamu darījumu.

PVN likuma 16. panta pirmā daļa paredz, ka preču iegādes ES teritorijā vieta ir tā dalībvalsts, kur beidzas preču nosūtīšana vai transportēšana preču saņēmējam (PVN Direktīvas 40. pants).

Tādējādi, ņemot vērā minētās likuma normas un faktu, ka Uzņēmums veic savu preču nosūtīšanu uz citām ES dalībvalstīm savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai attiecīgajās valstīs, jo precēm līdz transportēšanas beigām nav zināms to pircējs, ir uzskatāms, ka Uzņēmums ir veicis preču iegādi ES teritorijā tajā valstī, kur tiek pabeigta preču transportēšana (t.i., preces tiek izkrautas no kuģa). Attiecīgi, ņemot vērā ES PVN sistēmas pamatprincipus attiecībā uz PVN reģistrācijas prasībām, Uzņēmumam ir pienākums reģistrēties valstīs, kurās tas veic preču iegādi ES teritorijā, un attiecīgi aprēķināt PVN atbilstoši attiecīgās ES dalībvalsts nosacījumiem. Turklāt šajā gadījumā jāpiemin, ka tālāka šo preču piegāde to gala saņēmējiem tiks uzskatīta par preču piegādi attiecīgās ES dalībvalsts teritorijā, kam ir jāpiemēro attiecīgās valsts PVN likme.

Ņemot vērā to, ka Uzņēmums pārbaudes laikā nevarēja sniegt detalizētu informāciju par preču piegāžu apjomiem, kuriem līdz transportēšanas pabeigšanai nav zināms to gala pircējs, un attiecīgi ir uzskatāms, ka

PVN risks saistībā ar preču piegādi uz citām ES dalībvalstīm.

Uzņēmums preces ir vedis savas saimnieciskās darbības nodrošināšanai attiecīgajā ES dalībvalstī, mums nebija iespējas izvērtēt iespējamos riska apmērus un soda sankcijas. Līdz ar to, ir ieteicams Uzņēmumam apzināt šāda veida darījumus un veikt normatīvo aktu analīzi katrā no galamērķa dalībvalstīm, lai apzinātu iespējamos nodokļu riskus attiecīgajā valstī.

Secinājumi

Uzņēmumam ieteicams apzināt minētos piegāžu darījums un veikt normatīvo aktu analīzi katrā no galamērķa dalībvalstīm, lai apzinātu iespējamos nodokļu riskus attiecīgajā valstī.

Tā kā pārbaudes laikā netika sniegta detalizēta informācija par preču piegāžu apjomiem, nav iespējams noteikt iespējamos riska apmērus un soda sankcijas.

PVN risks saistībā ar preču piegādi uz citām ES dalībvalstīm.

2012. gadā Uzņēmums ir saņēmis tukšo vagonu pārvadāšanas, pavaddokumentu noformēšanas un citus ar dzelzceļa transportu saistītus pakalpojumus no Liepājas speciālās ekonmiskās zonas akciju sabiedrības „Liepājas Osta LM". Saņemtie pakalpojumi ir nepieciešami Liepājas ostā reģistrētā Igaunijas uzņēmuma AS „Nordkalk" saimnieciskās darbības nodrošināšanai ostas teritorijā. Šajā darījumā Uzņēmums darbojas tikai kā norēķinu starpnieks starp Liepājas Ostu LM un AS „Nordkalk" un nav ne īstenais pakalpojumu sniedzējs, ne īstenais minēto pakalpojumu saņēmējs.

Izrakstot rēķinu par sniegtajiem pakalpojumiem, Liepājas Osta LM darījumos piemēro standarta PVN likmi 21% apmērā (22% apmērā līdz 2012. gada 1. jūlijam). Savukārt, Uzņēmums, saņemot minēto rēķinu par pakalpojumiem, to iekļauj savā PVN deklarācijā, atskaitot samaksāto PVN par saņemtajiem pakalpojumiem kā priekšnodokli.

Ņemot vērā to, ka no Liepājas Ostas LM saņemtie pakalpojumi nav attiecināmi uz Uzņēmuma saimniecisko darbību, Uzņēmums pieprasa no AS „Nordkalk" izmaksu kompensāciju radušos izmaksu apmērā.

Saskaņā ar PVN likuma 92. panta pirmo daļu (spēkā no 2013. gada 1. janvāra), ja iegādātās preces un saņemtie pakalpojumi ir izmantoti ar PVN apliekamo darījumu nodrošināšanai, kā arī tādu citās valstīs veiktu darījumu nodrošināšanai, kuri būtu apliekami ar PVN, ja tie tiktu veikti iekšzemē, ar PVN apliekamajai personai ir tiesības atskaitīt samaksāto PVN par iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem kā priekšnodokli (līdzvērtīga norma bija iekļauta arī likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" 10. panta pirmās daļas 1. punktā, kas bija spēkā līdz 2012. gada 31. decembrim). Izmaksu kompensācija nav uzskatāma par ar PVN apliekamu darījumu PVN likuma 5. panta izpratnē (līdz 2012. gada 31. decembrim likuma „Par pievienotās vērtības nodokli" 2. panta otrās daļas izpratnē). Tādējādi, saņemot izmaksu kompensāciju, nav uzskatāms, ka Uzņēmums no Liepājas Ostas LM saņemtos pakalpojumus ir izmantojis savu ar PVN apliekamo darījumu nodrošināšanai. Līdz ar to Uzņēmumam nerodas tiesības atskaitīt kā priekšnodokli samaksāto PVN par no Liepājas Ostas LM saņemtajiem ar dzelzceļa transportu saistītajiem pakalpojumiem, par kuriem tiek saņemta izmaksu kompensācija.

VID audita gadījumā VID būtu tiesības liegt Uzņēmumam samaksāto PVN par saņemtajiem pakalpojumiem, par kuriem ir pieprasīta izmaksu kompensācija, atskaitīt kā priekšnodokli. Tādējādi Uzņēmumam rastos papildu nodokļa saistības nepamatoti atskaitītā PVN apmērā, kā arī soda nauda 10-30% apmērā no PVN summas, kas nepamatoti atskaitīta kā priekšnodoklis, un nokavējuma nauda 0,05% apmērā par katru kavējuma dienu. Saskaņā ar mūsu rīcībā esošo informāciju VID ir tiesības Uzņēmumā veikt PVN auditu par laika periodu no 2012. gada maija līdz šodienai. Laika posmā no 2012. gada maija līdz 2012. gada decembrim Uzņēmums ir nepamatoti atskaitījis samaksāto PVN kā priekšnodokli LVL 0.04 milj. apmērā. Tādējādi, ņemot vērā to, ka iespējamā soda nauda būtu 30% apmērā no nepamatoti atskaitītās

priekšnodokļa summas, VID būtu tiesības no Uzņēmuma piedzīt papildu nodokļu maksājumus aptuveni LVL 0,05 milj. apmērā.

Lai izvairītos no minētā riska attiecībā uz papildu nodokļu saistībām, iesakām izvērtēt veikto darījumu ekonomisko būtību. Ja darījums ir uzskatāms kā izmaksu kompensācija, Uzņēmumam būtu jāveic atskaitītā priekšnodokļa korekcijas, atmaksājot valsts budžetā nepamatoti atskaitīto PVN. Savukārt nākotnē Uzņēmumam būtu rūpīgi jāizvērtē veikto darījumu ekonomiskā būtība un korekta PVN piemērošanas kārtība.

Secinājumi

Uzņēmumam būtu jāizvērtē veikto darījumu ekonomiskā būtība, lai noteiktu korektu PVN piemērošanas kārtību konkrētajā darījumā.

Gadījumā, ja Uzņēmums priekšnodokli ir atskaitījis nepamatoti, būtu jāveic PVN deklarāciju labojumi, samazinot atskaitītā priekšnodokļa summas par nepamatoti atskaitīto priekšnodokli par iegādātajām precēm/pakalpojumiem, par kurām Uzņēmums ir saņēmis kompensāciju.

Sadarbības partneru pārbaude.

Uzņēmums savas saimnieciskās darbības ietvaros ir noslēdzis vairākus līgumus ar juridiskām personām par preču piegādi, kā arī par preču un pakalpojumu iegādi ar PVN apliekamās Uzņēmuma saimnieciskās darbības nodrošināšanai. Par precēm, kuras Uzņēmums pārdod citām juridiskām personām ES, Uzņēmums PVN neaprēķina, norādot attiecīgos darījumus kā preču piegādi ES teritorijā. Par saņemtajām precēm un pakalpojumiem, kas tiek tālāk izmantoti saimnieciskās darbības nodrošināšanai, Uzņēmums veic priekšnodokļa atskaitīšanu, kā arī uzskata radušos izdevumus par tādiem, kas ir saistīti ar Uzņēmuma saimniecisko darbību.

Saskaņā ar Uzņēmuma sniegto informāciju pirms sadarbības uzsākšanas ar potenciālo sadarbības partneri Uzņēmums veic potenciālā sadarbības partnera (gan pircēju, gan piegādātāju) pārbaudi publiskajā telpā, piemēram, no attiecīgās valsts komercreģistriem saņemot apliecinājums tam, ka potenciālais sadarbības partneris ir reģistrēts komersants, apliecinājumu, ka potenciālais sadarbības partneris savā valstī ir reģistrēts kā ar PVN apliekama persona, pilnvaras, kuras izsniegtas līgumus parakstošajām personām, kā arī personas apliecinoša dokumenta kopijas personām, kuras paraksta līgumus, vai jebkāda cita veida dokumentus ar juridisku spēku. Pārbaudītā informācija tiek ievadīta Uzņēmuma izveidotā iekšējā datu bāzē, kā arī saglabāta papīra formā. Tomēr ir gadījumi, kad par potenciālo sadarbības partneri nav iespējams publiskajā telpā iegūt jebkādu informāciju. Šādos gadījumos pārbaude netiek veikta. Kopumā potenciālo sadarbības partneru pārbaude netiek pietiekami dokumentēta, turklāt iegūtā informācija ne vienmēr ir pilnvērtīga.

Kā liecina mūsu pieredze par pēdējā laikā VID veiktajiem auditiem, nereti tiek apšaubīta veikto darījumu ekonomiskā pamatotība un esamība, ņemot vērā uzņēmumu rīcībā esošos veikto darījumu attaisnojuma dokumentus. Latvijas un Eiropas Savienības Tiesas prakse nosaka, ka darījumā iesaistītajām pusēm ir pienākums pārliecināties par sadarbības partnera godprātīgu rīcību. Gadījumos, kad Uzņēmuma rīcībā nav pietiekami pierādījumi, kas liecinātu par sadarbības partneru godprātīgu rīcību, un VID ir aizdomas par sadarbības partnera iesaisti krāpnieciska rakstura darbībās, VID var uzskatīt darījumus par fiktīviem. Tālāk tekstā minētas iespējamās sekas.

1 PVN likuma 43. panta ceturtā daļa nosaka, ka PVN 0 % likme ir piemērojama preču piegādei ES teritorijā pie nosacījuma, ka preces ir nosūtītas uz galamērķi citā ES dalībvalstī un preču saņēmējs ir citas ES dalībvalsts ar PVN apliekama persona (ar derīgu PVN numuru). Situācijā, ja VID būtu pamats apstrīdēt preču saņēmēja godprātīgu rīcību (proti, būtu pamats uzskatīt, ka tas ir fiktīvs uzņēmums) vai faktisku preču nosūtīšanu ārpus Latvijas, tam būtu pamats argumentēt, ka viens no iepriekš minētajiem kritērijiem 0% PVN likmes piemērošanas pamatotībai nav izpildīts un līdz ar to darījumam ir jāpiemēro PVN standartlikme.

2 Atbilstoši PVN likuma 92. pantam, ja iegādātās preces vai pakalpojumi tiek izmantoti ar PVN apliekamu darījumu nodrošināšanai, nodokļu maksātājam rodas tiesības atskaitīt samaksāto PVN par iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem kā priekšnodokli. Gadījumā, ja VID apšauba darījumu ekonomisko būtību (piemēram, preču/pakalpojumu piegādātājs ir uzskatāms par fiktīvu uzņēmumu vai dokumentāri nevar tikt pierādīts preču/pakalpojumu saņemšanas fakts), Uzņēmumam var tikt liegtas tiesības atskaitīt samaksāto PVN kā priekšnodokli.

3 Turklāt gadījumos, kad VID apšauba darījuma ekonomisko būtību, izmaksas, kuras Uzņēmumam radušās, veicot konkrētos darījumus, netiks uzskatītas par tādām, kuras saistītas ar Uzņēmuma saimniecisko darbību, un atbilstoši UIN likuma 5. pantam Uzņēmumam par šo darījumu kopējo summu būs pienākums palielināt tā ar UIN apliekamo ienākumu, papildus piemērojot palielinošo koeficientu 1,5, kā noteikts UIN likuma 4. pantā.

VID arī būtu tiesības piemērot soda naudu no 10% līdz 30% apmērā no papildus aprēķinātā nodokļa, kā arī nokavējuma naudu 0,05% apmērā par katru kavējuma dienu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, nodokļu maksātājam ir būtiski izstrādāt un ikdienas darbībā piemērot noteiktas procedūras savu sadarbības partneru pārbaudei. Šādas procedūras nepieciešamas, lai VID audita gadījumā nodokļu maksātāja rīcībā būtu visa dokumentācija, kas pierādītu tā veiktās darbības attiecībā uz sadarbības partneru godprātības pārbaudi un attiecīgi nodokļu maksātāja pārliecību, ka tas nav ticis iesaistīts fiktīvu darījumu ķēdē.

Vēršam uzmanību uz faktu, ka saskaņā ar VID sniegto informāciju kā piemērus Uzņēmuma sadarbības partneriem, kuri VID redzeslokā jau ir nonākuši kā fiktīvi/potenciāli fiktīvi uzņēmumi, varam norādīt:

- BH SP. Z O.O. (PVN reģistrācijas numurs PL7010167857);
- JADENA ENTERPRISE SP. Z O.O. (PVN reģistrācijas numurs PL1182082463);
- WESTVILLE SP. Z O.O. (PVN reģistrācijas numurs PL5252509272);
- LTW KRAKOW SP. Z O.O. (PVN reģistrācijas numurs PL6762425439).

Sadarbības partneru pārbaude.

Līdz ar to šādu sadarbības partneru esamība norāda uz Uzņēmuma veikto sadarbības partneru pārbaudes neefektivitāti, kas, kā minēts iepriekš, VID audita laikā var radīt Uzņēmumam risku saistībā ar būtisku nodokļu uzrēķinu veikšanu.

Lai šo risku novērstu, Uzņēmumam būtu jāizstrādā stingras un detalizētas procedūras/vadlīnijas savu sadarbības partneru pārbaudei, kā arī rūpīgi tās jāievēro.

Secinājumi

Lai izvairītos no situācijas, kad VID Uzņēmuma veiktos darījumus uzskatītu par fiktīviem, Uzņēmumā ir jāizstrādā stingra un detalizēta procedūra savu sadarbības partneru pārbaudei, kura tam rūpīgi jāievēro.

IIN un VSAOI risks nekorektas nodokļu piemērošanas rezultātā.

2011. un 2012. gadā Uzņēmums ir saņēmis pakalpojumus no privātpersonas Ivana Aprelkova, kurš ir Krievijas pavalstnieks, bet kura mītnes zeme ir Vācija. Atbilstoši noslēgtajam uzņēmuma līgumam Ivans Aprelkovs sniedzis pušu starpā saskaņotus pakalpojumus, kas saistīti ar konsultāciju sniegšanu par augstsprieguma metalurģisko iekārtu montāžu, remontu, testēšanu, nepieciešamās dokumentācijas sagatavošanu, personāla apmācību un citiem jautājumiem. Pakalpojumu apjoms noteikts, pusēm vienojoties, ņemot vērā nepieciešamību katrā konkrētajā brīdī. Par sniegtajiem pakalpojumiem tika sagatavots darbu pieņemšanas un nodošanas akts. Uzņēmuma un Ivana Aprelkova sadarbības ietvaros Ivans Aprelkovs Uzņēmumam ir sniedzis pakalpojumus atrodoties gan Vācijā, gan Itālijā, gan Francijā, bet pamatā Latvijā, proti, Uzņēmuma teritorijā. Izmaksājot atlīdzību par sniegtajiem pakalpojumiem, Uzņēmums nav ieturējis IIN, ņemot vērā Ivana Aprelkova iesniegto rezidences sertifikātu, kas apliecina, ka viņš ir Vācijas rezidents un veic atbilstošos nodokļu maksājumus Vācijā.

Saskaņā ar IIN likuma 8. panta $2.^2$ daļas nosacījumiem tiek uzskatīts, ka fiziskā persona (maksātājs) gūst ienākumu, par kuru jāmaksā algas nodoklis, ja tiek konstatēta vismaz viena no šādām pazīmēm:

1. maksātāja ekonomiskā atkarība no personas, kurai tas sniedz pakalpojumus;
2. finansiālā riska neuzņemšanās peļņu nenesoša darba izpildes vai zaudētu debitoru parādu gadījumā;
3. maksātāja integrācija uzņēmumā, kuram viņš sniedz savus pakalpojumus. Integrācija uzņēmumā šā panta izpratnē ir darba vai atpūtas vietas esamība, pienākums ievērot uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumus un citas līdzīgas pazīmes;
4. maksātāja faktisko brīvdienu un atvaļinājumu esamība un to ņemšanas kārtības saistība ar uzņēmuma iekšējo darba kārtību vai citu uzņēmumā nodarbināto fizisko personu darba grafiku;
5. maksātāja darbība notiek citas personas vadībā vai kontrolē, maksātājam nav iespējas piesaistīt darbu izpildē savu personālu vai izmantot apakšuzņēmējus;
6. maksātājs nav pamatlīdzekļu, materiālu un citu saimnieciskajā darbībā izmantoto aktīvu īpašnieks (šis kritērijs neattiecas uz personīgo autotransportu vai atsevišķiem personīgajiem instrumentiem, kas izmantoti darba uzdevumu izpildei).

Ņemot vērā to, ka Ivans Aprelkovs, sniedzot pakalpojumus, lielāko daļu laika pavada Uzņēmuma teritorijā, pastāv risks, ka VID audita laikā varētu argumentēt, ka ir izpildīta IIN likuma 8. panta $2.^2$ daļas 3. punktā noteiktā pazīme attiecībā uz darba vietas esamību Uzņēmumā. Tāpat arī VID varētu detalizēti izvērtēt iespējamo risku par 8. panta $2.^2$ daļas 5. un 6. punkta esamību faktiskajās Uzņēmuma un Ivana Aprelkova attiecībās. Gadījumā, ja VID uzskatītu, ka pastāv pietiekami lietiskie apstākļi, kas pierāda minēto punktu esamību faktiskajā situācijā, Uzņēmumam rastos papildu nodokļu saistības nenomaksātā IIN (25%) un

IIN un VSAOI risks nekorektas nodokļu piemērošanas rezultātā.

VSAOI (24,09%) apmērā, soda naudas, kā arī nokavējuma naudas apmērā. Saskaņā ar attiecīgajiem normatīvajiem aktiem šajā situācijā soda nauda par ar IIN saistītajiem maksājumiem būtu 10%-30% no nenodeklarētās un nesamaksātās nodokļa summas, savukārt soda nauda par ar VSAOI saistītajiem maksājumiem būtu 300% apmērā no nenodeklarētās un nesamaksātās nodokļa summas. Attiecīgi VID audita gadījumā Uzņēmumam varētu rasties papildu nodokļu saistības aptuveni LVL 0,09 milj. apmērā.

Lai novērstu minēto risku, Uzņēmumam būtu jāizvērtē IIN likuma 8. panta 2.^{2} daļā noteiktās pazīmes. Ja kaut viena no tām izpildītos, Uzņēmumam būtu jāveic IIN un VSAOI maksājumi atbilstošā apmērā. Savukārt, ja minētās pazīmes izpildītas netiek, Uzņēmumam būtu ieteicams sagatavot attaisnojuma dokumentāciju, kas pamatotu faktisko situāciju un to, ka neviena no IIN likuma 8. panta 2.^{2} daļā noteiktajām pazīmēm netiek izpildīta.

Secinājumi

Uzņēmumam būtu jāizvērtē IIN likuma 8. panta 2.^{2} daļā noteikto kritēriju esamība tā attiecībās ar Ivanu Aprelkovu.

Gadījumā, ja tiek konstatētas darba attiecību, par kurām jāmaksā algas nodoklis, pazīmes, Uzņēmumam jāveic korekts IIN un VSAOI aprēķins attiecībā uz Ivanam Aprelkovam izmaksāto atlīdzību un papildus aprēķinātais nodoklis un nokavējuma nauda jāiemaksā valsts budžetā.

Neatbilstības DRN likuma prasībām.

Uzņēmumam šobrīd ir izsniegta A kategorijas piesārņojošās darbības atļauja Nr.LI-09-IA-0005. Uzņēmums 2011. un 2012. gada laikā ir mainījis ražošanas procesa tehnoloģiju, vecās martena metālkausēšanas krāsni nomainot pret jaunu un modernu elektrotēraudkausēšanas krāsni.

Sakarā ar ražošanas procesa izmaiņām 2011. gada decembrī Uzņēmums iesniedza Valsts vides dienestam iesniegumu par A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas Nr.LI-09-IA-0005 precizēšanu, kas attiecīgi tika veikts. Tomēr saskaņā ar mums sniegto informāciju Uzņēmums šobrīd ir konstatējis, ka ražošanas procesā ir identificēta ogļūdeņražu noplūde, kas nav paredzēta A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā. Uzņēmums šo faktu ir konstatējis 2012. gada 3. ceturksnī un skaidro to ar tehnoloģijas papildināšanu un izejvielu (metāllūžņu) kvalitāti. Attiecīgi ir uzskatāms, ka Uzņēmumams nav saņēmis atļauju par piesārņojošajām darbībām (attiecībā uz ogļūdeņražu noplūdi), ko tas faktiski veic jaunā ražošanas procesa ietvaros.

Saskaņā ar A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujas nosacījumiem mēneša laikā pēc izmaiņu konstatācijas Uzņēmumam ir pienākums Valsts vides dienestam iesniegt iesniegumu par izmaiņām A kategorijas piesārņojošajās darbībās. Atbilstoši mums sniegtajai informācijai Uzņēmums ogļūdeņražu noplūdi konstatēja 2012. gada 3. ceturksnī. Taču faktiski līdz šim brīdim iesniegums Valsts vides dienestam par izmaiņām A kategorijas piesārņojošajās darbībās vēl nav iesniegts. Uzņēmums to plāno veikt tuvākajā laikā.

Saskaņā ar DRN likuma 21. pantu par dabas resursu ieguvi vai izmantošanu vai vidē emitēto piesārņojumu virs limitos noteiktā apjoma (t.sk. piesārņojums, par kuru nav saņemta atļauja) nodokli aprēķina, piemērojot nodokļa likmi desmitkāršā apmērā. Saskaņā ar mums sniegto informāciju Uzņēmums, sastādot 2012. gada 3. un 4. ceturkšņa dabas resursu nodokļa deklarācijas, piesārņojuma apjomam, kas radīts virs A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā noteiktā veida un apjoma (ogļūdeņražu noplūde), ir piemērojis nodokļa likmi desmitkāršā apmērā.

Taču, ņemot vērā normatīvo aktu nosacījumus, tā kā Uzņēmums vēl līdz šim brīdim nav veicis izmaiņas A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā, Valsts vides dienests Uzņēmumam var piemērot brīdinājumu vai administratīvo sodu simt līdz piecsimt latu apmērā. Ja pēc brīdinājuma saņemšanas Uzņēmums neveiks nepieciešamās izmaiņas A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā, pastāv risks, ka Uzņēmuma darbība var tikt pārtraukta.

Neatbilstības DRN likuma prasībām.

Ņemot vērā minēto, iesakām Uzņēmumam pēc iespējas tuvākajā laikā izstrādāt un iesniegt Valsts vides dienestam izmaiņas A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā, lai novērstu iespējamos sodus (t.sk. līdz pat darbības patraukšanai).

Secinājumi

Lai novērstu brīdinājuma vai administratīvā soda piemērošanas risku, kā arī Uzņēmuma darbības pārtraukšanas iespējamību, Uzņēmumam ir pienākums nekavējoties iesniegt Valsts vides dienestam iesniegumu par izmaiņām A kategorijas piesārņojošās darbības atļaujā.

Transfercenu dokumentācija.

Saskaņā ar mūsu rīcībā esošo informāciju Uzņēmums no 2008. gada līdz 2012. gadam (ieskaitot) ir veicis darījumus (preču un pakalpojumu iegāde/pārdošana) ar šādiem saistītiem ārvalstu uzņēmumiem un uzņēmumiem, kas atbilst UIN likuma 14.[1] pantam (starp uzņēmumu un attiecīgo uzņēmumu pastāv tieša vai netieša līdzdalība, kas pārsniedz 90%) (turpmāk - saistītie uzņēmumi):

- LSEZ AS „Liepājas osta LM";
- SIA „Sporta klubs „Liepājas metalurgs";
- SIA „Ledus halle „Liepājas metalurgs";
- SIA „Rūķis LM";
- SIA „Resurss LM";
- SIA „Liepājas naglas LM";
- OOO „Torgovij dom LM".

Saskaņā ar UIN likuma 12. panta otro daļu, ja preces (produkcija, pakalpojumi, pamatlīdzekļi) par cenām, kas ir zemākas par tirgus cenām, tiek pārdotas vai par cenām, kas ir augstākas par tirgus cenām, tiek pirktas no saistītiem ārvalstu uzņēmumiem, no saistīta uzņēmuma, kas ar nodokļa maksātāju veido vienu UIN likuma 14.[1] pantā noteikto uzņēmumu grupu, un no komercsabiedrībām vai kooperatīvajām sabiedrībām, kuras ir atbrīvotas no uzņēmumu ienākuma nodokļa vai kuras izmanto citos Latvijas Republikas likumos noteiktās uzņēmumu ienākuma nodokļa atlaides, vai no ar uzņēmumu saistītām personām, nosakot apliekamo ienākumu, peļņu palielina par starpību starp darījumā piemēroto cenu un tirgus cenu.

Saskaņā ar likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.[2] panta pirmo un otro daļu nodokļu maksātājam, kura apgrozījums pārskata gadā pārsniedz vienu miljonu latu un kurš veic darījumus, kuru summa pārsniedz LVL 10 tūkst., ar saistītiem ārvalstu uzņēmumiem vai uzņēmumiem, kas atbilst UIN likuma 14.[1] pantam, ir jāpamato darījuma (cenas) atbilstība tirgus cenai (vērtībai), sagatavojot dokumentāciju, kas ietver likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.[2] panta otrajā daļā noteikto informāciju (turpmāk – transfertcenu dokumentācija). Minēto transfertcenu dokumentāciju nodokļu maksātājs glabā piecus gadus un iesniedz VID mēneša laikā pēc pieprasījuma saņemšanas.

Ja nodokļu maksātājs likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.[2] panta otrajā daļā minēto informāciju neiesniedz noteiktajā termiņā, VID nosaka darījumu tirgus cenu (vērtību) pēc tā rīcībā esošās informācijas.

Transfercenu dokumentācija.

No iepriekš minētajiem faktiem izriet, ka Uzņēmumam ir pienākums pamatot, ka cena (vērtība) darījumos ar saistītiem uzņēmumiem ir noteikta atbilstoši tirgus cenai. Turklāt attiecībā uz tiem darījumiem ar saistītajiem uzņēmumiem, kuru summa pārsniedz LVL 10 tūkst., Uzņēmumam ir pienākums sagatavot likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.[2] panta otrās daļas prasībām atbilstošu dokumentāciju.

Saskaņā ar mums sniegto informāciju Uzņēmumam nav sagatavota transfertcenu dokumentācija, kas pamatotu darījumos ar iepriekš uzskaitītajiem saistītajiem uzņēmumiem piemēroto cenu atbilstību tirgus cenām. Līdz ar to pastāv risks, ka VID audita gadījumā varētu pieprasīt iesniegt likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15.[2] panta otrajā daļā minēto informāciju (transfertcenu dokumentāciju). Ja Uzņēmums nespētu šādu informāciju sniegt, VID varētu neņemt vērā faktiskās cenas, kuras Uzņēmums ir piemērojis darījumos ar saistītajiem uzņēmumiem, un darījumos piemēroto cenu atbilstību tirgus cenu principam noteikt, izmantojot tā rīcībā esošo informāciju. Šāda situācija radītu risku, ka Uzņēmuma vai saistīto uzņēmumu apliekamais ienākums varētu tikt palielināts, radot papildu maksājamo UIN, soda naudu 10% līdz 30% apmērā no papildus maksājamā UIN, kā arī nokavējama naudu 0,05% apmērā par katru kavējuma dienu.

Ņemot vērā, ka Uzņēmums 2012. gadu ir noslēdzis ar zaudējumiem, 2012. gadā veikto darījumu cenu korekciju rezultātā Uzņēmumam tiešas nodokļa sekas nerastos, tomēr būtiski tiktu samazināts Uzņēmuma uzkrāto zaudējumu apjoms.

Apliekamā ienākuma korekcijas apmērs, kā arī maksājamā UIN, nokavējuma naudas un soda naudas apmērs būtu atkarīgs no tirgus cenu līmeņa, kas tiktu noteiks, pamatojoties uz Latvijas tiesību aktos un starptautiskajā regulējumā ietvertajiem transfertcenu nosacījumiem.

Transfercenu dokumentācija.

Lai novērstu vai mazinātu iepriekš aprakstīto risku, Uzņēmumam jāsagatavo Latvijas tiesību aktiem un starptautiskajam regulējumam atbilstošu transfertcenu dokumentācija par darījumiem, kas veikti ar šādiem saistītajiem uzņēmumiem:

- LSEZ AS „Liepājas osta LM";
- SIA „Sporta klubs „Liepājas metalurgs";
- SIA „Ledus halle „Liepājas metalurgs";
- SIA „Rūķis LM";
- SIA „Resurss LM";
- SIA „Liepājas naglas LM";
- OOO „Torgovij dom LM".

Turklāt, gadījumā, ja Uzņēmums uzsāks veikt darījumus arī ar citiem saistītajiem uzņēmumiem, tad arī attiecībā uz šādiem darījumiem, iestājoties augstāk minētajiem kritērijiem, Uzņēmumam ir pienākums sagatavot atbilstošu transfertcenu dokumentāciju.

Secinājumi

Lai spētu pamatot darījumos ar saistītajām personām piemērotās cenas un izvairītos no iespējamām ar UIN apliekamā ienākuma korekcijām, Uzņēmumā jāsagatavo Latvijas tiesību aktiem un starptautiskajam regulējumam atbilstoša transfertcenu dokumentācija par darījumiem ar saistītajiem uzņēmumiem.

Nodokļu risku pārvaldības novērtējums.

Kā iepriekš norādīts, veiktās pārbaudes laikā Uzņēmuma nodokļu aprēķināšanas kārtībā ir identificēti vairāki pārkāpumi. Līdz ar to ir veikta arī pārbaude attiecībā uz Uzņēmuma nodokļu uzskaitīšanas un deklarēšanas procedūru esamību un to efektivitāti.

Veicot pārbaudi un intervijas ar Uzņēmuma grāmatvedības personālu, ir konstatēts, ka Uzņēmumā nav vienotas grāmatvedības uzskaites sistēmas ar kopēju datu bāzi. Tā vietā katra grāmatvedības nodaļa darbojas ar vienu konkrētu sistēmu, kas apkopo viena veida darījumus. Tālāk katrā konkrētajā sistēmā ietvertie dati tiek apkopoti tabulā, kas tiek nodota tālākai datu apstrādei. Procesa rezultātā tiek gatavotas vairākas uzskaites tabulas elektroniskā formā, katra par noteiktiem darījumiem, kas tiek nodotas par katru noteikto nodokli atbildīgajai personai deklarāciju sagatavošanai un iesniegšanai VID.

Pēc tam, kad par nodokli atbildīgā persona ir saņēmusi visas tabulas, tajās norādītie dati tiek manuāli apkopoti un ievadīti nodokļu deklarācijas veidlapās, kas tiek iesniegtas VID, izmantojot VID elektroniskās deklarēšanas sistēmu. Norādām, ka interviju laikā novērojām, ka nodokļu uzskaitīšanas un deklarēšanas procesā nav ieviesta vienota kontroles sistēma, lai pārliecinātos par kopējo datu pareizību. Tā vietā katrai nodaļai ir sava ierasta sistēma, lai pārbaudītu datu pareizumu, bet kas ne vienmēr ir vērtējama kā efektīva un kā tāda, kas novērš visus iespējamos riskus.

Uzņēmumā nav ieviesta arī nodokļu uzskaitīšanas un deklarēšanas procesa dokumentācija, kurā būtu norādītas konkrētas atbildīgās nodaļas un personas, kuras atbild par noteiktām funkcijām nodokļu uzskaitīšanas un deklarēšanas procesā, kā arī, kas norādītu uz nodokļu aprēķinu ietekmējošajiem biznesa procesiem, riskiem un to novēršanas kontrolēm. Par to, kura nodaļa un kura konkrētā perona ir atbildīga par noteiktu procesu izpildi, pārbaudes laikā tika sniegta mutiska informācija.

Atbilstoši likuma „Par nodokļiem un nodevām" 15. panta prasībām nodokļu maksātājam ir pienākums aprēķināt maksājamo (iemaksājamo) nodokļa summu, veikt nodokļu maksājumus pilnā apmērā un iesniegt VID atbilstošās nodokļu deklarācijas.

Likums „Par nodokļiem un nodevām" uzliek pienākumu nodokļu maksātājam pašam godprātīgi aprēķināt un valsts budžetā iemaksāt aprēķināto summu pilnā apmērā. Tātad Uzņēmumam ir pienākums godprātīgi aprēķināt maksājamos nodokļus un sniegt VID regulāras nodokļu informatīvās deklarācijas atbilstoši Uzņēmuma veiktajiem aprēķiniem.

Ņemot vērā faktu, ka Uzņēmumā nav ieviesta vienota grāmatvedības uzskaites sistēma ar vienotu datu bāzi, nav izstrādātas un ieviestas detalizēti izstrādātas nodokļu risku vadības procedūras, kā arī liela daļa informācijas, kas nepieciešama nodokļu aprēķināšanai, tiek apstrādāta un nodota Uzņēmuma iekšienē manuāli, pastāv būtisks risks, ka darba procesā tīši vai netīši var rasties būtiskas kļūdas. Papildus jāpiemin, ka nodokļu aprēķināšanas gaitā veikto procesu, risku un atbilstošo kontroles sistēmu dokumentācijas

trūkuma dēļ Uzņēmumā savlaicīgi nav iespējams konstatēt un novērst iespējamās kļūdas, kas radušās nodokļu aprēķinu ietekmējošo procesu veikšanas laikā. Līdz ar to VID audita gadījumā pastāv būtisks risks, ka varētu tikt konstatēts nekorekts nodokļu aprēķins un tādējādi valsts budžetā maksājamo nodokļu aprēķins.

Lai novērstu iepriekš minēto risku, iesakām Uzņēmumā izstrādāt un ieviest nodokļu risku pārvaldības procedūras, dokumentējot veicamās darbības, identificētos riskus nodokļu aprēķinu procesā un īstenojamās kontroles to novēršanai.

Secinājumi

Lai izvairītos no iespējamām kļūdām un uzlabotu nodokļu uzskaitīšanas un deklarēšanas procedūru, Uzņēmumā ir jāizstrādā un jāievieš nodokļu risku pārvaldības procedūras, dokumentējot veicamās darbības, identificētos riskus nodokļu aprēķinu procesā un īstenojamās kontroles to novēršanai.

17. Kopsavilkums par IT kontroļu vidi un informācijas sistēmu pārvadību Uzņēmumā

Kopsavilkums par IT kontroļu vidi un informācijas sistēmas pārvaldību Uzņēmumā.

Informācijas sistēmas un informācijas aizsardzība Uzņēmumā pārsvarā tiek pārvaldīta saskaņā ar nedokumentētām iekšējām procedūrām. Novērojama augsta uzņēmuma informācijas sistēmu darbības atkarība no uzņēmuma TDD personāla pieejamības. Tas rada augstu risku, ka informācijas sistēmas var nebūt pieejamas, ja nav pieejams pašreiz TDD strādājošais personāls vai tajā tiek veiktas nozīmīgas izmaiņas. Lai arī Uzņēmums ir izveidojis virkni dokumentētu informācijas drošības un pārvaldības procedūru, tomēr pārbaudes laikā tika konstatēts, ka tās reāli netiek pielietotas un pastāvošā kārtība atšķiras no aprakstītās.

Finanšu uzskaitei Uzņēmums izmanto pašu izstrādātas sistēmas. To izstrādes cikls neparedz virkni pamata kontroļu attiecībā uz kontrolētu izmaiņu pārvaldīšanu. Netiek nodrošināta versiju pārvaldība, izmaiņu testēšana un atsekošana. Tā kā uzskaites sistēmas ir vairākas, tad veicot izmaiņas vienā no tam var rasties situācija, ka tiek ietekmēti dati un pārskatu rezultāti arī citās.

Loģiskās piekļuves kontrole informācijai un finanšu uzskaites datiem ir nepilnīga. Nepastāv vienots mehānisms lietotāju paroļu izmantošanas kontrolei. Lai arī Uzņēmumā ir izveidota vienota lietotāju datubāze Active Directory, tā tiek lietota tikai ļoti ierobežotā apjomā, un lietotāji sistēmām pieslēdzas, izmantojot lokālo darba staciju autentifikāciju. Tika konstatēts, ka atsevišķām finanšu uzskaites datu bāzēm ir atļauta piekļuve bez jebkādas autentifikācijas no Uzņēmuma datortīklam pieslēgtajām darba stacijām. Šis trūkums tika operatīvi novērsts pārbaudes laikā.

Finanšu uzskaites sistēmās netiek izsekotas lietotāju veiktās darbības un veidoti uzticami auditācijas pieraksti, kas ļautu kontrolēt, kurš no lietotājiem veicis vai mainījis konkrēto ierakstu.

Pamatojoties uz pārbaudes rezultātiem, IS auditori nonāca pie secinājuma, ka finanšu uzskaites sistēmu (MSM, MX, FastFin) izmaiņu pārvaldības un loģiskās piekļuves kontroles uzskatāmas par neefektīvām un nav ieteicams paļauties, ka tās nodrošina, ka informācijai šajās sistēmās var piekļūt vai to mainīt tikai atbilstoši autorizēti lietotāji savu pilnvaru robežās. Izmantojot datus no šīm sistēmām, tie obligāti salīdzināmi ar pirmdokumentiem, lai pārliecinātos par datu pareizību. Ierakstu reģistra veidošana un glabāšana finanšu uzskaites sistēmās MSM, MX, FastFin neatbilst 2003. gada 21. oktobra MK noteikumu Nr. 585 „*Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju”* II daļas prasībām, jo netiek saglabāta informācija par konkrēto sistēmas lietotāju, kurš veicis darbības ar datiem.

Kopējās informācijas sistēmu izstrādes un uzturēšanas izmaksas, ņemot vērā TDD departamentā strādājošo skaitu, mūsu vērtējumā uzskatāmas par pārmērīgām.

Informācijas aizsardzības organizācija un Uzņēmuma IS drošības politika.

Veicot pārbaudes, Uzņēmumam tika lūgts uzrādīt dokumentāciju un sniegt informāciju par procedūrām attiecībā uz informācijas aizsardzību un datu drošību. Tika uzrādīti šādi dokumenti:

- 2008. gada 16. jūlija rīkojums Nr. 97 „Par informācijas sistēmu drošības noteikumu apstiprināšanu un informācijas resursu turētāju norīkošanu" un šī rīkojuma pielikums "AS „Liepājas metalurgs" informācijas sistēmu drošības noteikumi";
- Darba drošības instrukcija darbam ar datoru DDI 0.56-06;
- Darba drošības instrukcija, strādājot ar kopēšanas aparātu DDI 0.69-07.

Veiktais darbs

Pārbaužu ietvaros 2013. gada 22. un 23. februārī tika intervēts TDD vadītājs, kā arī tika veikta Uzņēmuma IS apskate un apskatīto IS lietotāju intervijas. Apskate tika veikta šādām IS:

- MSM Algas;
- MSM Meitas un radniecīgie uzņēmumi;
- MSM Materiālu grāmatvedība;
- MSM Finansu daļa (Iūžņi);
- MX Realizācija;
- MX Finanšu grāmatvedība;
- MX Pamatlīdzekļu grāmatvedība;
- FastFin;
- Atom;
- Intouch;
- Personāls.

Secinājumi

Uzņēmumā ir izstrādāta virkne procedūru saistībā ar informācijas aizsardzību, tomēr atsevišķas tajos minētās prasības netiek izpildītas.

Pārbaudes ietvaros tika konstatēts, ka netiek nodrošināta drošības politikas dokumentos definēto prasību ievērošana attiecībā uz auditācijas pierakstu veidošanu un saglabāšanu un risku pārvaldību. Ņemot vērā, ka netiek veikta IS drošības noteikumos definētā informācijas resursu riska analīze un plāna izstrāde risku mazināšanai, Uzņēmumam trūkst stratēģiskas pieejas IS drošības risku pārvaldībā.

Papildus tam tika veikta to datu bāzu serveru apskate, kuros centralizēti tiek uzglabāti apskatīto sistēmu dati (serveri EP-A, SERVERMX, MAGMA un domēna kontrolieris SERVER), lai pārliecinātos par faktisko informācijas aizsardzības organizāciju, loģiskās piekļuves kontroļu efektivitāti, auditācijas ierakstu esamību un rezerves kopēšanas politiku.

Interviju gaitā papildus tika sniegti šādi dokumenti:

- AS „Liepājas metalurgs" lietotās programmas;
- Nolikums par telekomunikāciju un datorsistēmu dienestu;
- Cache datu bāzes licence „User Licence and Services Agreement (Cache 2012.1 Entree - Concurrent Users for x86-64: 70";
- Nolikums par personāla vadības sistēmas „Kadri LM" lietošanas kārtību Nr-1 (03.01.2009);
- Dienesta vēstule „Par programmēšanas algoritma izstrādāšanu programmā ATOM/FASTFin Pavadzīmes, Rēķina, Priekšapmaksas rēķina programmēšanā (Nr.7. 12.08.2012)";
- Instrukcija par priekšapmaksas ievadi FastFin „Порядок распределения поступающей предоплаты (01.07.2011)";
- Amata instrukcija TDD skaitļošanas sistēmu daļas programmētājam;
- Apgaitas lapas paraugs „Izziņa par darba tiesisko attiecību izbeigšanu 230";
- Piekļuves tiesību pieprasījuma paraugs „Dienesta raksts 25.07.2012".

Auditācijas pierakstu veidošana un saglabāšana

Uzņēmuma IS drošības noteikumu 26. punkts nosaka, ka serveru notikumu auditācijas pierakstu glabāšanas ilgums ir viens mēnesis. IS apskates laikā konstatēts, ka *MS Windows 'Event log'* iestatījumi attiecībā uz atļauju sistēmai pārrakstīt vecākos auditācijas pierakstus nenodrošina IS noteikumos prasīto saglabāšanas laika periodu, jo tajos uzstādīts, ka auditācijas pieraksti var tikt pārrakstīti ar jaunākiem ierakstiem tad, kad faila izmērs pārsniedz noteiktu vērtību, nevis tad, kad ieraksts vecāks par IS drošības noteikumos noteikto laika periodu. Tā rezultātā auditācijas ieraksti, kuri tiek veidoti salīdzinoši reti (piemēram, *Windows back-up log*), pieejami ilgākā laika periodā. Savukārt ieraksti, kas tiek veidoti bieži (piemēram, *Windows security log*), pieejami par ļoti īsu laika periodu. Auditācijas pierakstu nepieejamība var apgrūtināt iespēju pārliecināties, ka visi gadījumi, kad piekļūts finanšu datu apstrādes informācijas sistēmām, ir bijuši pamatoti un autorizēti.

Informācijas aizsardzības organizācija un Uzņēmuma IS drošības politika.

IS resursu riska analīze

Uzņēmuma IS drošības noteikumu 30.–33. punkts nosaka kārtību, kādā Uzņēmumā tiek veikta IS risku analīze, tās biežumu un rezultātā izstrādājamos dokumentus – Riska analīzes protokolu un Riska pretpasākumu īstenošanas plānu. Pārbaužu gaitā saņemts skaidrojums, ka risku izvērtēšana un analīze tiek veikta ikdienā, pieņemot operatīvus lēmumus saistībā ar IS darbības nodrošināšanu. Dokumenti „Riska analīzes protokols" un „Riska pretpasākumu īstenošanas plāns", kā tas norādīts noteikumos, netiek izstrādāti.

IT inventāra un informācijas sistēmu pārvaldība.

Uzņēmuma IT inventārs tiek uzskaitīts kā mazvērtīgie pamatlīdzekļi un netiek marķēts. Šāda pieeja apgrūtina Uzņēmuma IT resursu identifikāciju un rada virkni informācijas drošības risku, jo bez padziļinātas izpētes nav iespējams noteikt, vai attiecīgā datu apstrādes iekārta ir Uzņēmuma īpašums.

Lai arī Uzņēmumā ir formāli ieceltas par informācijas sistēmām atbildīgās amatpersonas (informācijas resursu turētāji), tomēr pārbaudes laikā tika konstatēts, ka tās neveic virkni funkciju, kas noteiktas 2008. gada 16. jūlija rīkojumā Nr. 97 „Par informācijas sistēmu drošības noteikumu apstiprināšanu un informācijas resursu turētāju norīkošanu" un šī rīkojuma pielikumā „AS „Liepājas metalurgs" informācijas sistēmu drošības noteikumi":

- resursa piekļuves tiesību saraksta kontrole (IS drošības noteikumu 16.6. punkts);
- risku analīze un riska pretpasākumu īstenošanas plāna izstrāde (IS drošības noteikumu 33. punkts).

IS pārvaldības uzlabošanai Uzņēmumā būtu Ieteicams izstrādāt un ieviest izmaiņu pārvaldības procedūru, atteikties no novecojušu operētājsistēmu izmantošanas un uzlabot vīrusu aizsardzības kontroli, kā arī nodrošināt IS ekspluatācijas un incidentu vadību atbilstoši tādām atzītām IT pārvaldības vadlīnijām un standartiem kā ISO 27000, ISO 20000, COBIT un ITIL.

IS apskates ietvaros attiecībā uz finanšu sistēmām tika pārbaudīts:

- IT inventāra uzskaites procedūras;
- dokumentētu IS ekspluatācijas procedūru esamība;
- dokumentētu izmaiņu pārvaldības procedūru esamība;
- pienākumu nodalīšana;
- izstrādes un ekspluatācijas vides nodalīšana;
- aizsardzība pret nevēlamu programmatūru (antivīrusu politika un kontroles);
- rezerves kopēšana.

IT inventāra uzskaite

Uzņēmuma IT inventārs tiek uzskaitīts kā mazvērtīgie pamatlīdzekļi. Katrai IT inventāra vienībai ir piešķirts pamatlīdzekļa identifikators. Interviju laikā sniegts skaidrojums, ka, izvērtējot riskus, Uzņēmumā ir pieņemts lēmums fiziski marķēt tikai printeru toneru kasetes. Pārējais IT inventārs netiek marķēts. Dokumentācija, kur būtu aprakstīta šī kārtība, netika konstatēta.

IT inventāra un informācijas sistēmu pārvaldība.

Informācijas sistēmu pārvaldība

2008. gada 16. jūlija rīkojums Nr. 97 „Par informācijas sistēmu drošības noteikumu apstiprināšanu un informācijas resursu turētāju norīkošanu" pilnvaro TDD vadītāju veikt informācijas resursu un tehnisko resursu turētāja funkcijas un nosaka konkrētas Uzņēmuma amatpersonas, kuras ir atbildīgas par informācijas resursu turētāja funkciju ievērošanu un nodrošināšanu.

Resursu turētāju atbildība

Informācijas resursu turētāji un to uzdevumi un atbildība attiecībā uz IS drošības kontrolēm definēti 2008. gada 16. jūlija rīkojumā Nr. 97. IS tehnisko resursu turētāja funkciju veikšana uzdota TDD vadītājam.

Informācijas resursu turētājiem uzdots organizēt un nodrošināt attiecīgo IS darbu saskaņā ar MK 2001. gada 30. janvāra noteikumu Nr. 40 „Personas datu apstrādes sistēmas aizsardzības obligātās tehniskās un organizatoriskās prasības" prasībām, tajā skaitā:

- nodrošināt datu reģistrēšanu un kvalitātes kontroli;
- nodrošināt datu ieguves avotu norādi, ja dati nav iegūti tieši no datu subjekta;
- nodrošināt IS datu lietošanu un to apmaiņu starp IS elektroniskā veidā;
- nodrošināt piekļūšanu apritē esošajai informācijai, ja vien ar likumu nav noteikts citādi;
- nodrošināt informācijas sistēmas arhīva formēšanu elektroniskā veidā, tā saglabāšanu, datu rezerves kopiju sagatavošanu, datu drošību un aizsardzību;
- kopīgi ar tehnisko resursu turētāju veikt ar informācijas resursiem saistītā riska analīzi un nodrošināt loģiskās aizsardzības pasākumus.

Izmaiņu procesa kontrole

Konstatēts, ka pastāvošā IS izmaiņu pārvaldība nenodrošina veikto izmaiņu izsekojamību un neatbilst IT pārvaldības labajai praksei. Izmaiņu pārvaldībā konstatētas šādas nepilnības:

- Uzņēmuma IS izmaiņu pārvaldības procedūra nav dokumentēta;
- nepastāv centralizēta testu vide izstrādāto izmaiņu pārbaudei;
- nepastāv vienots izmaiņu reģistrs un netiek pielietota IS versiju pārvaldība;
- izstrādes un ieviešanas ekspluatācijā uzdevumi nav nodalīti.

Programmatūras atjaunošana

Pārbaužu laikā saņemta informācija, ka Uzņēmuma lietotāju datoriem tiek izmantotas novecojušas operētājsistēmas *Windows 98 Second Edition* (36 datori, operētājsistēmas atbalstu Microsoft pārtrauca 2006. gada 7. novembrī), *Windows 2000* (50 datori, šīs operētājsistēmas atbalstu Microsoft pārtrauca 2010. gada 13. novembrī). Tas nozīmē, ka 86 Uzņēmumā izmantoto datoru operētājsistēmām ražotājs vairs nepiegādā kļūdu labojumus un drošības ielāpus. Pārējiem 284 datoriem tiek izmantotas operētājsistēmas, kurām ražotājs piegādā drošības ielāpus. Vairāki novecojušie datori fiziski vai loģiski nodalīti no Uzņēmuma datortīkla un tiem liegta piekļuve Internet tīklam.

Vīrusu kontrole

IS apskates laikā konstatētas šādas vīrusu kontroles nepilnības:

- datoriem, kas tiek izmantoti darbam ar finanšu uzskaites programmatūru MX, atspējota VB makrovīrusu kontrole, ņemot vērā ka Excel VBA makrosi tiek izmantoti šīs programmatūras biznesa loģikas nodrošināšanai (šāds izņēmums uzskatāms par pārāk plašu, jo rada iespēju nejauši aktivizēt makrovīrusus);
- konstatēts viens dators, kuram vairāk par mēnesi izbeigusies antivīrusa programmatūras licence (problēma novērsta apskates dienā), un konstatēts viens dators, kur antivīrusu datu bāzes atjaunojumi nav saņemti 714 dienas.

Incidentu vadība

IT incidenti tiek pieteikti TDD vadītājam vai darbiniekiem e-pasta formā vai mutiski. Informācija par saņemtajiem un apstrādātajiem incidentiem un to risinājumiem netiek speciāli apstrādāta vai uzkrāta, kas būtiski apgrūtina iespēju sekot TDD darbinieku noslodzei un padara faktiski neiespējamu objektīvu ārēju novērtējumu par šī procesa efektivitāti un TDD veiktajām darbībām drošības incidentu novēršanā. Netika identificēta arī formāla kārtība, kā TDD atskaitās par drošības incidentiem Uzņēmuma vadībai, un nav pieejama statistika par līdzšinējiem informācijas sistēmu drošības incidentiem.

Rezerves kopēšana

Rezerves kopēšanas veikšanu reglamentē Uzņēmuma IS drošības noteikumu VI daļa „Informācijas resursu rezerves kopiju veidošana un glabāšana, sistēmas darbības atjaunošanas plāns". Finanšu uzskaites sistēmām, kas tiek uzglabātas centralizēti, rezerves kopēšana tiek veikta katru dienu uz lentām. Lokāli instalētajām IS tiek nodrošināta kopijas pārnešana uz citu datoru (MSM algas) vai serveri (MX pamatlīdzekļi), izmantojot pielāgots skriptus. TDD vadītājs sniedza informāciju, ka apmēram reizi mēnesī lentas ar aktuālajām rezerves kopijām no serveru telpas tiek pārnestas uz seifu viņa kabinetā. Informācija par to, cik bieži un kad lentas tiek pārnestas uz seifu, netiek uzskaitīta.

Cilvēkresursu pārvaldība IT drošības jomā.

IS apskates ietvaros tika pārbaudīts, vai Uzņēmumā ir noteikta atbildība par drošības uzdevumu veikšanu, kā arī tika pārbaudīts, vai darbinieki tiek iepazīstināti ar drošības politiku, un apzinātas procedūras un reālā prakse promejošo darbinieku piekļuves pārtraukšanai IS.

Drošības uzdevumu un atbildības definēšana

Uzņēmumā definēti šādi informācijas resursu turētāji:

- Grāmatvedības uzskaites sistēmai – Finanšu dienesta vadītājs;
- Personāla vadības sistēmai – Personāla daļas vadītājs;
- Darba samaksas aprēķinu sistēmai – Darba un darba organizācijas daļas vadītājs;
- Noliktavu saimniecības sistēmai – Sagādes daļas vadītājs;
- Cehu noliktavu sistēmai – Martena ceha vadītājs,Šķirņu tērauda velmēšanas ceha vadītājs, Lūžņu sagatavošanas ceha vadītājs;
- Lūžņu piegādes sistēmai – Lūžņu sagatavošanas ceha vadītājs;
- Kravu saņemšanas pa dzelzceļu sistēmai – Dzelzceļa transporta ceha vadītājs;
- Šķirņu tērauda velmēšanas ceha ražošanas uzskaites sistēmai – Šķirņu tērauda velmēšanas ceha vadītājs;
- Preču pavadzīmes, CMR un citu materiālu realizēšanas dokumentu noformēšanas sistēmai – Loģistikas daļas vadītājs, Sagādes daļas vadītājs;
- Lietvedības dokumentu sistēmai – Lietvedības daļas vadītājs.

Secinājumi

Saskaņā ar sniegto informāciju, darbinieki tiek iepazīstināti ar IS drošības noteikumiem un darba drošības instrukcijām, tehnisko resursu turētāja funkciju veikšana uzdota TDD vadītājam un galvenajām Uzņēmuma IS noteikti informācijas resursu turētāji.

Neskatoties uz to, ka informācijas resursu turētāji ir noteikti, faktiski tie noteiktās funkcijas veic daļēji, jo netika konstatēti pierādījumi, ka informācijas resursu turētāji veiktu tiem uzdotās informācijas resursu risku analīzes funkcijas un kontroli pār loģisko piekļuvi informācijas resursiem.

Piekrišana drošības politikai un drošības apmācība

Piekrišanu drošības politikai un iepazīšanos ar darba drošības instrukcijām darbinieki apliecina, uzsākot darba attiecības ar Uzņēmumu.

Promejošo darbinieku aiziešanas process

Darba attiecību pārtraukšanas gadījumā persona Uzņēmuma dienestu atbildīgajām amatpersonām iesniedz „Izziņu par darba tiesisko attiecību izbeigšanu". Procedūra darbinieku piekļuves bloķēšanai IS aprakstīta uzņēmuma IS drošības noteikumu 35. un 36. punktā. Atbilstoši šai kārtībai darbinieka tiešais vadītājs informē TDD vadītāju par darba attiecību pārtraukšanu, un atbildīgais datortīkla administrators bloķē atlaistā darbinieka piekļuvi Uzņēmuma IS. Ņemot vērā faktisko piekļuves organizāciju lietojumprogrammām MSM, MX, FastFin, piekļuves pārtraukšanu administratoram realizēt ir problemātiski, jo šajās sistēmās nepastāv centralizēta lietotāju pārvaldība – teorētiski pastāv iespēja, ka darbinieks joprojām var piekļūt šīm sistēmām, ja tas iekļūst Uzņēmuma telpās vai piekļūst Uzņēmuma iekšējam datortīklam.

IT sistēmu fiziskā drošība.

IS apskates ietvaros tika pārbaudīts, vai Uzņēmuma finanšu uzskaites IS tiek nodrošināta fiziskās piekļuves kontrole.

Fiziskās piekļuves kontrole informācijas sistēmām

Finanšu uzskaites sistēmu serveri izvietoti speciāli aprīkotā telpā Uzņēmuma administrācijas ēkā, kurā var iekļūt tikai autorizēti darbinieki un personas, kuras saņēmušas caurlaidi.

Apskates laikā konstatēts, ka serveru telpa aprīkota ar slēdzamām durvīm, videonovērošanu un signalizāciju. Netika identificētas dokumentētas procedūras, kas reglamentētu piekļuvi serveru telpai, un dokumentēta kārtība, kādā tiek pieprasīta, piešķirta, reģistrēta un kontrolēta fiziskā piekļuve serveru telpai.

Saskaņā ar intervijās sniegto informāciju atslēga piekļuvei serveru telpai ir:

- TDD vadītājam;
- apsardzes personālam.

Videoierakstu sistēmu infrastruktūras uzturēšanu veic TDD.

Secinājumi

Uzņēmumā ir realizēta virkne kontroļu IT sistēmu fiziskās drošības nodrošināšanai. Pārbaudes laikā tika konstatēts, ka finanšu uzskaites sistēmu serveri izvietoti speciāli iekārtotā telpā, kas aprīkota ar slēdzamām durvīm, videonovērošanu un signalizāciju. Netika identificētas dokumentētas procedūras, kas reglamentētu piekļuvi serveru telpai un dokumentāta kārtība, kādā tiek pieprasīta, piešķirta, reģistrēta un kontrolēta fiziskā piekļuve serveru telpai.

IS loģiskās piekļuves kontrole.

Pārbaužu laikā tika apzinātas esošās procedūras IS piekļuves pieprasīšanai, piešķiršanai un uzskaitei, kā arī tika veiktas pārbaudes par loģiskās piekļuves kontroli (sistēmām MSM, MX, FastFin, Atom, Magma)

- lietojumu līmenī;
- operētājsistēmu līmenī (5 lietotāju datoriem un serveriem EP-A, SERVERMX, MAGMA);
- datu bāzu līmenī (3 centralizēti izmantotām Cache datu bāzēm un 2 lokālām datu bāzēm).

Veicot pārbaudes saskārāmies ar situāciju, ka TDD vadītājs, aizbildinoties ar informācijas konfidencialitāti, attiecās izsniegt analīzei pilnu informāciju par informācijas sistēmā reģistrētajiem lietotājiem, kas bija nepieciešama, lai veiktu pārbaudes par tiem piešķirto pieejas tiesību pamatotību. Vēlamies norādīt, ka mūsu pieprasītā, bet mums nesniegtā informācija ir pieejama jebkuram uzņēmuma datortīklā reģistrētam sistēmas Active Directory lietotājam.

Loģiskās piekļuves kontroles procedūras

Uzņēmuma IS drošības noteikumu 16.6. punktā minētais „pieejas tiesību saraksts dokumenta veidā", kas jāuztur informācijas resursu turētājiem, konstatēts tikai personāla vadības sistēmai (Nolikums par personāla vadības sistēmas „Kadri LM" lietošanas kārtību). Citām uzņēmuma IS dokumentēti piekļuves saraksti atbilstoši IS drošības noteikumu prasībām netika identificēti. Saņemta informācija, ka piekļuve informācijas sistēmām var tikt pieprasīta rakstiski vai mutiski un Uzņēmumā netiek uzturēts reģistrs, kas dotu iespēju pārliecināties par piekļuves pieprasījumu autorizāciju un par faktiski informācijas sistēmās piešķirto tiesību atbilstību pieprasītajām.

Piekļuves kontrole finanšu uzskaites sistēmām

Finanšu dati atkarībā no pielietotā risinājuma tiek glabāti šādos veidos:

- fails lokāli uz lietotāja datora (7 MSM lietojumi);
- *Cache* datu bāze uz lietotāja datora (2 MX lietojumi);
- *Cache* datu bāze uz viena no 3 datu bāzu serveriem (8 MX lietojumi, FastFin, ATOM, Magma, Intouch, Personāls).

Gadījumos, kad finanšu uzskaites lietojuma faili vai datu bāze tiek glabāta uz lietotāja datora, personai, kura uzsākusi darbu ar datoru ir pilna kontrole pār lietojumu un tā datiem.

Secinājumi

IS loģiskās piekļuves kontrole finanšu uzskaites sistēmām ir nepilnīga.

Pastāv augsts risks, ka lietojumos izmaiņas var veikt neautorizētas personas, ja tām ir fiziska piekļuve Uzņēmuma datoriem vai piekļuve Uzņēmuma datortīklam.

IS loģiskās piekļuves kontrole.

Klienta-servera arhitektūras lietojumiem MX, Atom, FastFin tiek izmantota divu līmeņu arhitektūra. Lai pieslēgtos datu bāzei tiek izmantots *Cache* lietotājs *UnknownUser*, kuram iestatītas tiesības pilnai kontrolei pār datu bāzi. Konstatēts, ka MX lietojumu datu bāzei lietotājam *UnknownUser* nav iestatīta parole (lietotāja paroles pēdējās maiņas datums vienāds ar datu bāzes instalēšanas laiku un pēc noklusējuma *Cache* lietotājs *UnknownUser* tiek instalēts bez paroles).

Konstatēts, ka Cache serverim MAGMA un lokāli uz lietotāja datora instalētajai *Cache* datu bāzei MX pamatlīdzekļu uzskaites lietojumam administratora konsolei iespējams pieslēgties, ievadot atbilstošu vietni (piemēram: *http://<ip adrese>:57772/csp/sys/UtilHome.csp*), nenorādot lietotājvārdu un paroli lietotājs tika autorizēts kā *UnknownUser* ar datu bāzes administratora līmeņa tiesībām.

Auditācijas pierakstu kontrole

Ņemot vērā lietojumu MSM, MX un FastFin arhitektūru un to, ka lietojumos nepastāv aplikācijas līmeņa autentifikācija, auditācijas ierakstos netiek uzrādīts, kurš lietotājs veicis konkrētās izmaiņas finanšu datos. Tas neatbilst 2003. gada 21. oktobra MK noteikumu Nr. 585 „*Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju"* II daļas prasībām.

Piekļuves kontrole informācijai par valūtu kursu

Konstatēts, ka failus uz servera vietnē \\server\Valuta var labot visi domēna lietotāji. Faili no šīs vietnes, piemēram, tiek izmantoti importam MSM lietojumā *Finansu daļa (lūžņi)* aktuālā valūtas kursa informācijas ieguvei. Pēc TDD sniegtās informācijas valūtu kursa labošanas iespējas vietnē \\server\Valuta ierobežotas uzreiz pēc konstatējuma atklāšanas.

Piekļuves kontrole informācijai par ražošanas atskaitēm

Vietnei \\magma\m$ lasīšanas režīmā pieļauta iespēja piekļūt visiem datortīkla lietotājiem (Lietotājam *Everyone* piešķirtas tiesības *Read*). Šajā vietnē izvietoti faili datu apmaiņai starp Uzņēmuma ražošanas atskaišu informācijas sistēmu MAGMA un finanšu uzskaites sistēmām.

IT attīstības izmaksas un uz darbības nodrošināšanu attiecināto izmaksu pamatotība.

Pārbaužu gaitā tika apzinātas būtiskākās Uzņēmuma IT izmaksas un veikts salīdzinājums ar izmaksām citos ražošanas uzņēmumos Latvijā.

Informācijas sistēmu izstrāde un uzturēšana

Uzņēmuma IS izstrādi un uzturēšanu veic TDD. Licences tiek iepirktas tikai operētājsistēmām, standarta un specializētām lietojumprogrammām un datu bāzu vadības sistēmu programmatūrai. Finanšu vadības IS izstrādā TDD. TDD tiek nodarbināti 30 speciālisti, kuri

- veic Uzņēmuma IS izstrādi;
- nodrošina 370 lietotāju datoru, kā arī serveru infrastruktūras uzturēšanu;
- uztur Uzņēmuma telekomunikāciju un ugunsdzēšanas signalizācijas infrastruktūru;
- uztur videonovērošanas infrastruktūru;
- uztur tehnoloģisko procesu automātiskās datorvadības sistēmas.

Informācijas sistēmu izstrādē tieši iesaistīti astoņi speciālisti. Salīdzinot finanšu uzskaitei izmantojamos lietojumus MSM, MX, FastFin ar standarta ERP lietojumiem, kas tiek izmantoti vairākos Latvijas ražošanas uzņēmumos (piemēram, Microsoft Dynamics AX, Scala), konstatēts, ka šie lietojumi nodrošina augstāku biznesa procesu integrācijas un automatizācijas pakāpi, kā arī tas, ka šo lietojumu licenču uzturēšanas izmaksas ir 2-4 reizes zemākas, nekā Uzņēmuma aktuālais programmēšanas speciālistu atalgojuma budžets.

Secinājumi

Uzņēmuma IS darbības nodrošināšanas izmaksas salīdzinot pret tā izmantoto IS efektivitātes līmeni ir augstas. Līdzīga profila uzņēmumam visus finanšu uzskaites procesus aptveroša standarta ERP risinājuma licenču uzturēšanas izmaksas gadā veido summu, kas būtu vairākas reizes mazāka par summu, ko Uzņēmums tērē programmētāju atalgojumam.

Jāņem vērā, ka standarta ERP piedāvā augstāku loģiskās piekļuves kontroles un biznesa procesu automatizācijas pakāpi, nekā novērota MSM, MX un FastFin lietojumiem.

Uzņēmumam būtu jāizskata iespēja vienkāršot IS vidi, ieviešot standarta finanšu uzskaites risinājumu.

IT attīstības izmaksas un uz darbības nodrošināšanu attiecināto izmaksu pamatotība.

IT budžeta plānošana

Aktuālo IT izdevumu budžets, kas ietver tādas izdevumu pozīcijas kā IT inventāra iegāde, lietojumprogrammu licences un biroja tehnikas materiāli, katru mēnesi tiek saskaņots par nākamo mēnesi. 2013. gadā plānotais TDD darba algu fonds (ieskaitot sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas) ir LVL 334 tūkst.

Pārējā darba uzdevumā noteiktā analīze

18. Valsts vārdā sniegtā galvojuma UniCredit par Uzņēmuma saistībām un līdzekļu izlietojuma analīze
19. Būtiskākās grāmatvedības uzskaites politikas
20. Intervijas ar Uzņēmuma revidentiem par veiktajām revīzijas procedūrām
21. Starp Finanšu ministriju un Uzņēmumu noslēgtā galvojumu apkalpošanas un uzraudzības līguma nosacījumu izpildes analīze
22. Uzņēmuma esošo tiesvedību analīze
23. Uzņēmuma darījumu ar saistītajām personām analīze
24. Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību.
25. Uzņēmuma valdes un padomes locekļu un citu vadošo darbinieku atalgojuma struktūras analīze

- Mēs esam izskatījuši starp Uzņēmumu un LR Finanšu ministriju noslēgto galvojuma apkalpošanas līgumu. Saskaņā ar šo līgumu Latvijas Republikas Finanšu ministrija sniedz galvojumu par diviem starp Uzņēmumu un UniCredit Bank noslēgtajiem aizņēmuma līgumiem, kas paredzēti Uzņēmuma rūpnīcas modernizācijai. Šo abu līgumu kopsumma ir EUR 85 milj. Saskaņā ar līgumu un Uzņēmuma sniegtajiem skaidrojumiem visi līdzekļi no UniCredit Bank saņemtā aizdevuma ir pārskaitīti tieši uz piegādātāja STG GROUP S.p.A., kas veica Uzņēmuma rūpnīcas modernizāciju, kontu, kā arī izmantota SACEk komisijas segšanai. Līdz ar to ar abiem aizņēmumiem saistītie naudas līdzekļi nav atradušies Uzņēmuma kontos.

Faktiski radušās izmaksas

- Mēs esam ieguvuši starp Uzņēmumu un STG noslēgto līgumu par rūpnīcas modernizāciju. Saskaņā ar šo līgumu kopējā projekta summa ir EUR 81 milj.
- Mēs esam izskatījuši visus no STG saņemtos rēķinus un esam pārliecinājušies, ka to kopsumma sakrīt ar līgumā norādīto kopsummu. Saskaņā ar noslēgto aizņēmuma līgumu piegādātāja rēķinos minētā summa tiek segta no UniCredit konta, palielinot Uzņēmuma saistības pret UniCredit. Mēs esam pārliecinājušies, ka par visiem rēķiniem ir saņemts paziņojums no UniCredit par rēķinu summas segšanu no UniCredit konta.
- Mēs esam saņēmuši aktu par Uzņēmuma pamatlīdzekļu nodošanu ekspluatācijā, kur izlietotie līdzekļi ir uzskaitīti pa atsevišķām pozīcijām. Mēs esam dabā pārliecinājušies par būtiskāko minēto pamatlīdzekļu eksistenci.

Īstenošanas periods

- Mēs esam izskatījuši no STG saņemtos rēķinus un pārliecinājušies, ka šie rēķini ir izrakstīti laika periodā no 2010. gada 29. jūnija līdz 2012. gada 28. maijam. Saņemtajos rēķinos nav norādīts darbu izpildes termiņš, bet ir atsauce uz atskaites punktiem (*milestones*), atbilstoši Uzņēmuma un STG noslēgtajam līgumam.

Budžets

- Saskaņā ar Uzņēmuma sniegto informāciju, līdzekļu izmantošanai nav bijis atsevišķs budžets, jo saskaņā ar Uzņēmumu un STG līgumu tika noteikta kopējā pakalpojuma cena EUR 81 milj. apmērā. Mēs esam pārliecinājušies, ka kopējās projekta izmaksas, pamatojoties uz STG izrakstītajiem rēķiniem ir EUR 81 milj.

Valsts vārdā sniegtā galvojuma UniCredit par Uzņēmuma saistībām un līdzekļu izlietojumu analīze.

Nepieciešamība un pamatotība

- Saskaņā ar Uzņēmuma sniegto informāciju un, pamatojoties uz Uzņēmuma un STG līgumu, STG veicis ar rūpnīcas modernizāciju saistītus darbus. Par STG izmantotajiem apakšuzņēmējiem, veiktajiem darbiem un to pamatotību mēs nevarējām iegūt nekādus pierādījumus, bet tikai secināt, ka projekta kopējās izmaksas atbilst līguma kopsummai.

Uzskaite

- Mēs esam ieguvuši Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites datus un konstatējuši, ka Uzņēmums nav veicis saņemtā finansējuma un tā izlietojumu uzskaiti saskaņā ar SFPS, jo SACE apdrošināšanas prēmija ir uzskatīta kā veiktās modernizācijas sastāvdaļa un iekļauta pamatlīdzekļu sastāvā. Pēc būtības SACE prēmija ir daļa no aizņēmuma iegādes izmaksām, un tā būtu jāiekļauj efektīvās procentu likmes aprēķinā, nosakot saņemtā aizdevuma amortizēto vērtību. Līdz ar to pašreiz gan ieguldījumi modernizācijā, gan saņemtā aizdevuma summa ir uzrādīta lielākā vērtībā, nekā tas būtu saskaņā ar SFPS prasībām, savukārt procentu izdevumi nākamajos periodos tiks uzrādīti mazākā vērtībā nekā tas būtu saskaņā ar SFPS prasībām.

Vērtējums

- Mēs esam pārbaudījuši, ka izlietoto līdzekļu monetārā vērtība atbilst attaisnojuma dokumentiem un ka, veicot uzskaiti, grāmatvedībā ir izmantots Latvijas Bankas noteiktais valūtas maiņas kurss.

Atbilstība

- Analizējot Uzņēmuma un LR Finanšu ministrijas noslēgto garantijas līgumu, mēs esam konstatējuši, ka tajā nav iekļauti nekādi speciāli noteikumi attiecībā uz modernizācijai saņemtajiem līdzekļiem un iepirkumu rīkošanu, piegādātāja valsts piederību vai izcelsmi.

Valsts vārdā sniegtā galvojuma UniCredit par Uzņēmuma saistībām un līdzekļu izlietojumu analīze.

- Mēs arī esam veikuši pārrunas ar Uzņēmuma vadību, lai noskaidrotu, kādā veidā Uzņēmums uzsāka sadarbību ar STG. Saskaņā ar mums sniegto informāciju sākotnēji Uzņēmumam 2006. gadā bija noslēgta vienošanās ar Siemens par rūpnīcas modernizāciju EUR 160 milj. apmērā. Tā kā Uzņēmumam neizdevās atrast finanšu partneri, kas varētu finansēt šo projektu šādā apmērā, Uzņēmuma vadība veica pārrunas ar citiem iespējamiem piegādātājiem. Šiem iespējamajiem piegādātājiem sākotnēji tika prasīta iespēja nodrošināt arī finansējumu. Turklāt šī prasība bija primāra. Uzņēmuma vadība apgalvo, ka tā kā neviens no uzrunātājiem iespējamajiem piegādātājiem nevarēja nodrošināt finansējuma piesaisti, netika pieprasīts arī formāls piedāvājums modernizācijas izmaksām. STG bija pirmais uzņēmums, kas kopā ar modernizācijas projektu 2008. – 2009. gadā piedāvāja arī finansējuma nodrošinājumu no UniCredit un SACE garantiju. Kopējā modernizācijas summa bija EUR 81 milj., šī summa bija zemāka nekā iepriekš Siemens, izteiktajā piedāvājumā norādītā summa . Saskaņā ar publiski pieejamo informāciju STG ir 30 gadu pieredze metalurģijas rūpnīcu industrijā.

Secinājumi

No UniCredit saņemtais aizņēmums ir pilnā apmērā izmantots, lai norēķinātos ar STG par ražotnes modernizāciju saskaņā ar noslēgto līgumu un lai apmaksātu SACE garantijas komisiju.

Visi naudas līdzekļi ir pārskaitīti pa tiešo no UniCredit uz piegādātāju kontiem.

Būtiskākās grāmatvedības uzskaites politikas.

- Mēs esam iepazinušies ar Uzņēmuma izstrādātajām grāmatvedības uzskaites politikām, kurās ietilpst grāmatvedības uzskaites organizācijas apraksts (pēdējo reizi atjaunināts 2009. gada oktobrī), pamatlīdzekļu uzskaites politikas (pēdējo reizi atjaunināta 2009. gada novembrī), ieguldījuma īpašumu uzskaites politika (pēdējo reizi atjaunināta 2010. gada augustā), kā arī instrukcija par iepērkamo izejvielu un materiālu pieņemšanas un izsniegšanas kārtību (apstiprināta 2012. gada martā). Kā norādīts tālāk tekstā, esošās grāmatvedības politikas neietver vairākas būtiskas SFPS prasības, kas piemērojama sagatavojot Uzņēmuma gada pārskatu. Mēs esam arī veikuši pārrunas ar Uzņēmuma Grāmatvedības departamenta darbiniekiem un detalizētas pārbaudes procedūras, lai izvērtētu, kā šīs grāmatvedības uzskaties politikas ir piemērotas un vai tās atbilst Starptautisko finanšu pārskatu standartu prasībām. Tālāk tekstā ir minētas būtiskākās grāmatvedības politikas, kas būtu piemērojamas Uzņēmumam un to izvērtējums.

Pamatlīdzekļu uzskaite

- Pamatojoties uz mūsu veiktā darba rezultātiem, mēs esam izdarījuši tālāk minētos secinājumus:
  - Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politika nenosaka, ka Uzņēmumam ir jāveic pamatlīdzekļu atgūstamās vērtības izvērtējums, ja pastāv vērtības samazināšanās pazīmes. Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma uzrādītās pamatlīdzekļu vērtības nav pilnībā atgūstamas. Saskaņā ar Uzņēmuma sniegtajiem komentāriem šāda politika nav piemērota, jo rūpnīcas modernizācijas dēļ ir grūti prognozēt Uzņēmuma darbību ilgtermiņā.
  - Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politikā netiek ievērota SGS Nr. 16. prasība par būtisku pamatlīdzekļu sadalīšanu atsevišķās komponentēs, kur katra komponente tiek nolietota atsevišķi (43. punkts). Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma aprēķinātais nolietojums nav aprēķināts saskaņā ar SFPS prasībām.
  - Lai arī Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politika nosaka, ka katram pamatlīdzeklim ir jānosaka lūžņa vērtība, kā to nosaka SGS Nr. 16 (6. punkts), faktiski šī politika netiek konsekventi piemērota visiem pamatlīdzekļiem. Turklāt lūžņa vērtība netiek pārskatīta saskaņā ar SGS Nr. 16 prasībām (51. punkts). Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma aprēķinātais nolietojums nav aprēķināts saskaņā ar SFPS prasībām.
  - Lai arī Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politika nosaka, ka periodiski tiek pārskatīts pamatlīdzekļu lietderīgais kalpošanas laiks, faktiski šī politika netiek konsekventi piemērota katru gadu un Uzņēmumā nav pieejams izvērtējums lietderīgās kalpošanas laika izmaiņu pamatotībai. Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma aprēķinātais nolietojums nav aprēķināts saskaņā ar SFPS prasībām.

- Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politikā ir noteikts, ka pamatlīdzeklis, kam tiek piemērota pārvērtēšanas metode, ir jāpārvērtē reizi piecos gados. Tas nav saskaņā ar SGS Nr. 16 (31. punkts), kas pieprasa pārvērtēšanu ar pietiekamu regularitāti, lai pamatlīdzekļu vērtība gada beigās atbilstu to patiesajai vērtībai. Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma pamatlīdzekļu vērtība un pārvērtēšanas rezerve nav noteikta pareizi.
- Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politikā ir noteikts, ka, veicot kādas pamatlīdzekļa detaļas nomaiņu, jaunā detaļa tiek atzīta iegādes izmaksās un nolietota, savukārt vecā detaļa netiek izslēgta. Tas ir pretrunā ar SGS Nr. 16 (70.punkts). Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma pamatlīdzekļu vērtība ir lielāka nekā tā patiesā uzskaites vērtība.
- Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politikā nav noteikts, ka, izslēdzot pamatlīdzekli, tā pārvērtēšanas rezerve tiek pārskaitīta no pārvērtēšanas rezerves uz nesadalīto peļņu. Praksē Uzņēmums, izslēdzot pamatlīdzekli, šī pamatlīdzekļa pārvērtēšanas rezervi atzīst peļņas vai zaudējuma aprēķinā. Tas ir pretrunā SGS Nr. 1. Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma ienākumi un neto rezultāts par pārskata periodu ir uzrādīts lielākā vērtībā, nekā tas tiešām būtu bijis, ja tiktu ievērotas SFPS prasības.
- Visiem augstāk minētajiem novērojumiem nav tiešas ietekmes uz maksājamo uzņēmuma ienākuma nodokli.
- Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politikā nav noteikts, ka pamatlīdzekļu pārvērtēšanas rezervei būtu jāaprēķina atliktais ienākuma nodoklis saskaņā ar SGS Nr. 12 (20.punktu). Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma pašu kapitāls ir uzrādīts lielākā vērtībā, nekā tas būtu saskaņā ar SFPS prasībām, savukārt Uzņēmuma saistības ir uzrādītas mazākā vērtībā, nekā saskaņā ar SFPS prasībām.

Konsolidācija

- Sagatavojot Uzņēmuma konsolidēto gada pārskatu, netiek piemērotas vienotas grāmatvedības politikas attiecībā uz pamatlīdzekļu pārvērtēšanu, t.i., tikai Uzņēmuma pamatlīdzekļi tiek novērtēti pārvērtētajā vērtībā, bet Uzņēmuma meitas uzņēmumu pamatlīdzekļi tiek uzskaitīti sākotnējā vērtībā, atskaitot uzkrāto nolietojumu. Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma konsolidētajos pārskatos uzrādītās pamatlīdzekļu vērtības neatbilst šo pamatlīdzekļu pārvērtētajām vērtībām.
- Sagatavojot Uzņēmuma konsolidētos gada pārskatus, netiek izvērtēts, vai ilgtermiņa ieguldījumi, kas klasificēti Uzņēmuma atsevišķajā pārskatā kā ieguldījuma īpašumi, būtu klasificējami kā pamatlīdzekļi Uzņēmuma konsolidētajos gada pārskatos. Attiecīgi pastāv risks, ka Uzņēmuma konsolidētajos

pārskatos ilgtermiņa ieguldījumi ir klasificēti nepareizi un aprēķinātais nolietojums nav aprēķināts saskaņā ar SFPS prasībām.

Aizņēmumu uzskaite

- Pamatojoties uz mūsu veiktā darba rezultātiem, mēs esam secinājuši, ka Uzņēmums saņemtā aizņēmuma uzskaitē nepiemēro efektīvās procentu likmes metodi kā to nosaka SGS Nr. 39. Ņemot vērā, ka saņemtais aizņēmums ir izmantots arī ilgtermiņa pamatlīdzekļu izveidošanai, attiecīgi pastāv risks, ka gan aizņēmums, gan pie ilgtermiņa ieguldījumiem kapitalizētie procentu izdevumi saskaņā ar SGS Nr. 23, nav uzskaitīti atbilstoši SFPS prasībām.

Ienākumu atzīšana

- Mēs neesam novērojuši neatbilstības Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politikās attiecībā uz ienākumu atzīšanu.
- Attiecībā uz konsolidēto gada pārskatu sagatavošanu mēs esam novērojoši, ka Uzņēmuma meitas uzņēmums SIA „LM Osta" atzīst savos ienākumos to ienākumu daļu, kas tiek piestādīta no citiem pakalpojuma sniedzējiem. Mēs neesam konstatējuši, vai Uzņēmuma meitas uzņēmums ir izvērtējis, vai šādu ienākumu atzīšana ir saskaņā ar SGS Nr. 18 prasībām.

Debitoru parādi

- Mēs neesam novērojuši neatbilstības Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politikās attiecībā uz debitoru parādu uzskaiti.

Krājumu uzskaite

- Mēs neesam novērojuši neatbilstības Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politikās attiecībā uz krājumu uzskaiti.

Ieguldījuma īpašumi

- Mēs neesam novērojuši neatbilstības Uzņēmuma grāmatvedības uzskaites politikās attiecībā uz ieguldījuma īpašumu uzskaiti. Skatīt komentāru apakšsadaļā *Pamatlīdzekļu uzskaite* attiecībā uz ieguldījumu īpašumu klasifikāciju Uzņēmuma konsolidētajos gada pārskatos.

Atvasināto instrumentu uzskaite

- Balstoties uz mūsu veikto darbu, mēs esam secinājuši, ka Uzņēmums neuzskaita atvasinātos finanšu instrumentus bilancē pēc to patiesās vērtības, kā to nosaka SGS Nr. 39 (47.punkts). Attiecīgi pastāv

risks, ka Uzņēmuma aktīvi, pasīvi, pašu kapitāls, kā arī peļņas vai zaudējumu aprēķins ir uzrādīts neatbilstoši SFPS prasībām.

Darbības turpināšanas izvērtējums

- Mēs esam novērojuši, ka Uzņēmumā nav izstrādāta darbības turpināšanas principa izvērtēšanas politika.

Saistītās personas

- Mēs esam novērojuši, ka Uzņēmumā nav izstrādāta politika saistīto personu noteikšanai saskaņā ar SGS Nr. 24 un visu ar tām veikto darījumu identificēšanai un to uzrādīšanai Uzņēmuma finanšu pārskatos.

Informācijas atklāšana finanšu pārskatos

- Balstoties uz mūsu veikto darbu un izskatot Uzņēmuma atsevišķo un konsolidēto gada pārskatu, kas ir sagatavots saskaņā ar SFPS, mēs esam secinājuši, ka sagatavotais gada pārskats neatbilst virknei SFPS prasību attiecībā uz informācijas atklāšanu, tajā skaitā SFPS Nr. 7 prasībām.

Secinājumi

Uzņēmuma grāmatvedības politikās ir būtiskas neatbilstības Starptautisko finanšu pārskatu sagatavošanas standartu prasībām, īpaši pamatlīdzekļu uzskaites jomā, kā arī Uzņēmuma sagatavotais gada pārskats neatbilst Starptautisko finanšu pārskatu sagatavošanas standartu prasībām.

Intervijas ar Uzņēmuma revidentiem par veiktajām revīzijas procedūrām.

- Mēs esam tikušies ar Uzņēmuma revidentiem BDO saistībā ar viņu veikto revīziju Uzņēmumā. Kā viens no priekšnosacījumiem, šāda veida tikšanās, ir revidenta sagatavotas vēstules parakstīšana, kas ierobežo iespēju izpaust saņemto informāciju trešajām personām. Saskaņā ar parakstīto vēstuli mēs nedrīkstam:
  - izmantot iegūto informāciju nekādiem citiem mērķiem, izņemot, iegūt informāciju par BDO veikto revīziju lai palīdzētu mums 2008. un 2011. gada revīzijā;
  - sniegt komentārus trešajai personai par to, vai revīzija ir veikta saskaņā ar Starptautiskajiem revīzijas standartiem;
  - sniegt eksperta slēdzienus par veikto revīzijas kvalitāti;
- Tikšanās laikā pārrunājām ar BDO pārstāvjiem viņu veikto revīziju Uzņēmumā gan saistībā ar vispārējām revīzijas procedūrām, gan detalizētajām revīzijas procedūrām, kas bija piemērotas būtiskākajām Uzņēmuma bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina pozīcijām.
- Pamatojoties uz mūsu tikšanās reizē iegūto informāciju un veiktajām pārrunām, mēs savā revidentu ziņojumā esam iekļāvuši iebildi attiecībā uz sākuma atlikumu pareizību.
- Tāpat mēs vēlamies vērst Jūsu uzmanību uz faktu, ka BDO ir veikusi gan Uzņēmuma finanšu revīziju, gan nekustamo īpašumu vērtēšanu 2007. gadā finanšu grāmatvedības vajadzībām. Saskaņā ar šajā laikā spēkā esošo Ētikas kodeksu BDO bija jāveic noteikti drošības pasākumi, lai izvairītos no riskiem, kas saistīti ar pašizvērtēšanu saistītu apdraudējumu. Turklāt saskaņā ar Ētikas kodeksa versiju, kas stājās spēkā 2011. gada 1. janvārī, revīzijas uzņēmums nevar sniegt vērtēšanas pakalpojumu revīzijas klientam, kas ir sabiedriskas intereses uzņēmums, ja šādi pakalpojumi atsevišķi vai kopā tieši ietekmē finanšu pārskatus, par kuriem attiecīgais revīzijas uzņēmums sniedz revidentu atzinumu.

Secinājumi

BDO ir veicis gan Uzņēmuma finanšu revīziju, gan nekustamo īpašumu novērtēšanu 2007. gada finanšu grāmatvedības vajadzībām.

Starp Finanšu ministriju un Uzņēmumu noslēgtā galvojumu apkalpošanas un uzraudzības līguma nosacījumu izpildes analīze, tai skaitā attiecībā uz noteiktu darījumu saskaņošanu ar Finanšu ministriju.

- Mēs esam izskatījuši starp Finanšu ministriju un Uzņēmumu noslēgto galvojuma apkalpošanas un uzraudzības līgumu un identificējuši visus līgumā noteiktos nosacījumus, kas minēti līguma punktos no 3.1.1 līdz 3.1.11 un no 5.1 līdz 5.2. Mēs esam konstatējuši šādas neatbilstības attiecībā uz minēto nosacījumu izpildi:

1. Saskaņā ar punkta 3.1.1 prasībām Uzņēmums nav veicis laicīgu līgumā noeikto LR Finanšu ministrijas informēšanu par aizdevuma summas saņemšanu;
2. Saskaņā ar punka 3.1.3 prasībām Uzņēmums nav veicis laicīgu līgumā noteikto UniCredit noteiktā Uzņēmuma reitingu paziņošanu LR Finanšu ministrijai;
3. Saskaņā ar punkta 3.1.5 prasībām Uzņēmums nav veicis laicīgu līgumā noteikto revidēto 2010. gada finanšu pārskatu iesniegšanu LR Finanšu ministrijai;
4. Saskaņā ar punkta 3.1.7 prasībām Uzņēmums nav sniedzis LR Finanšu ministrijai zvērināta revidenta slēdzienu par Uzņēmuma iepriekšējā gada finansiālo darbību un aizņēmuma līdzekļu izmantošanu un atmaksu.

- Mēs nevarējām izvērtēt vai Uzņēmums ir ievērojis līguma punkta 5.1 prasības attiecībā uz ķīlas vērtības nodrošinājumu līgumā noteiktajā apjomā, jo mēs nevarējām pārliecināties, ka izvēlētā vērtējuma metode ir atbilstoša.

Secinājumi:

Uzņēmums nav ievērojis vairākas prasības, kas izriet no noslēgtā galvojuma līguma attiecībā uz savlaicīgu informācijas iesniegšanu.

Uzņēmuma esošo tiesvedību analīze.

- Mēs esam ieguvuši Uzņēmuma sagatavotu sarakstu ar esošajām tiesvedībām, kā arī izvērtējumu par minēto tiesvedību iespējamo ietekmi uz Uzņēmumu. Mēs esam tikušies ar Uzņēmuma juristiem un apsprieduši esošās un iespējamās tiesvedības. Mēs esam secinājuši, ka Uzņēmuma Vadība uzskata, ka neviena no esošajām tiesvedībām neradīs papildus zaudējumus Uzņēmumam.
- Tālāk minētas nozīmīgākās tiesvedības, kurās ir iesaistīts Uzņēmums un tā meitas uzņēmumi.

1. Kirova Lipmana prasība par darba līguma uzteikuma atzīšanu par spēkā neesošu un darba algas piedziņu par periodu no 2012. gada 27. decembra (LVL 6 936 mēnesī). Lieta vēl nav skatīta pirmajā instancē, un skatīšana ir paredzēta 2013. gada 7. maijā.
2. VID prasība pret Liepājas Osta LM par pienākumu nomaksāt PVN LVL 11.1 milj. apmērā, nokavējuma naudu LVL 3.3 milj. apmērā un soda naudu LVL 5.5 milj. apmērā, 2011. gada 20. septembrī Administratīvā rajona tiesa ir atcēlusi VID lēmumu. VID apelācijas sūdzība tiks izskatīta 2013. gada 12. Martā, bet lēmums ir sagaidāms 2013. gada aprīlī.
3. UAB „Sodrugesto Baltija" prasība pret Liepājas Osta par zaudējumu piedziņu LVL 150 tūkst. apmērā. Lieta vēl nav skatīta pirmajā instancē un tās skatīšana ir paredzēta 2013. gada 14. martā.
4. OU Eisenberg Scrap Trading & Recycling pretprasība pret Liepājas Osta par zaudējumu piedziņu LVL 414 tūkst. apmērā. Tiesas sēde ir paredzēta 2013. gada 1. martā.

Secinājumi:

Būtiskākā prasība ir VID prasība pret LSEZ AS Liepājas Osta LM par pienākumu nomaksāt PVN LVL 11,1 milj. apmērā, nokavējuma naudu LVL 3,3 milj. apmērā un soda naudu LVL 5,5 milj. apmērā.

2011. gada 20. septembrī administratīvā rajona tiesa ir pieņēmusi spriedumu atcelt VID lēmumu. VID apelācijas sūdzība tiks izskatīta 2013. gada 12. martā, bet lēmums ir sagaidāms 2013. gada aprīlī.

Uzņēmuma darījumu ar saistītajām personām analīze.

- Mēs esam ieguvuši no Uzņēmuma saistīto personu sarakstu, kurā norādīts arī ar šīm personām veikto darījumu apjoms. Mēs esam konstatējuši, ka sākotnēji iesniegtajā sarakstā ir iekļauti tikai Uzņēmuma meitas uzņēmumi, bet nav minētas citas saistītās personās, kā to nosaka SGS Nr. 24. Attiecīgi mēs esam konstatējuši, ka Uzņēmumam nav izstrādāts vienots saistīto personu saraksts. Līdz ar to pastāv iespēja, ka darījumi ar saistītām personām tiek veikti, bet netiek attiecīgi uzrādīti mums iesniegtajā informācijā.
- Mēs esam izskatījuši faktiski veiktos darījumus un izlases kārtā pārbaudījuši šo darījumu apliecinošos dokumentus kā arī pārrunājuši šo darījumu ekonomisko būtību.

Secinājumi

Uzņēmumam nav izstrādāts vienots saistīto personu saraksts saskaņā ar SGS Nr. 24 prasībām un faktiski darījumi tiek veikti ar saistītiem uzņēmumiem, kas netika mums uzrādīti.

Uzņēmuma darījumu ar saistītajām personām analīze.

Uzņēmuma darījumu uzskaite ar meitas un asociētajiem uzņēmumiem

Valūta: LVL 000	No saistītām personām iegādātā produkcija un pakalpojumi	Saistītām personām pārdotā produkcija un pakalpojumi	Citi darījumi (ieguldījumi, aizdevumi, sponsorēšana)	Kopā
LSEZ AS "Elme Messer Metalurgs"	**17 095**	**51**	**(33)**	**17 113**
Jan13F	1 458	3	-	1 460
FG12F	9 413	24	(1)	9 436
FG11F	2 194	18	(32)	2 180
FG10F	4 030	7	-	4 037
LSEZ AS "Liepājas Osta LM"	**12 470**	**4 107**	**-**	**16 577**
Jan13F	**405**	**216**	**-**	**621**
FG12F	5 848	1 737	-	7 586
FG11F	2 099	1 390	-	3 489
FG10F	4 117	764	-	4 881
SIA "Resurss LM"	**7 723**	**11**	**-**	**7 734**
Jan13F	**595**	**0**	**-**	**595**
FG12F	6 845	10	-	6 856
FG11F	284	0	-	284
FG10F	-	-	-	-
SIA "Rūķis LM"	**1 667**	**256**	**-**	**1 923**
Jan13F	**1**	**1**	**-**	**2**
FG12F	230	157	-	386
FG11F	775	61	-	836
FG10F	661	37	-	698
SIA "Liepājas naglas LM"	**41**	**1 284**	**-**	**1 325**
Jan13F	**5**	**80**	**-**	**85**
FG12F	22	972	-	994
FG11F	14	232	-	246
FG10F	-	-	-	-
SIA "Metalurgs&Duna"	**1 168**	**-**	**-**	**1 168**
Jan13F	**57**	**-**	**-**	**57**
FG12F	836	-	-	836
FG11F	275	-	-	275
FG10F	-	-	-	-
OOO "Torgovij dom LM"	**-**	**438**	**92**	**530**
Jan13F	**-**	**-**	**-**	**-**
FG12F	-	438	92	530
SIA "Sporta klubs Liepājas metalurgs"	**-**	**430**	**-**	**430**
Jan13F	**-**	**12**	**-**	**12**
FG12F	-	130	-	130

Uzņēmuma darījumu ar saistītajām personām analīze.

Valūta: LVL 000	No saistītām personām iegādātā produkcija un pakalpojumi	Saistītām personām pārdotā produkcija un pakalpojumi	Citi darījumi (ieguldījumi, aizdevumi, sponsorēšana)	Kopā
FG11F	-	138	-	138
FG10F	-	149	-	149
AS "Sātiņi energo LM"	**394**	**-**	**2**	**396**
Jan13F	**394**	**-**	**-**	**394**
FG12F	-	-	2	2
FG11F	69	4	152	225
FG10F	-	-	-	-
SIA "Ledus halle Liepājas metalurgs"	**-**	**4**	**71**	**74**
Jan13F	**-**	**-**	**82**	**82**
FG12F	69	0	-	69
FG11F	10	108	-	118
FG10F	-	5	-	5
OU "Ressurss" Igaunija	**4**	**34**	**-**	**39**
Jan13F	4	33	-	36
FG12F	2	36	-	38
SIA "SMA LM Mineral"	**15**	**1**	**-**	**16**
FG10F	15	1	-	16

Avots: Uzņēmuma iesniegtā informācija – Darījumi ar saistītām personām 2010 – 2013.gada janvāris

- Mēs esam ieguvuši arī publiski pieejamo informāciju no Latvijā pieejamiem reģistriem par Uzņēmuma valdes un padomes locekļiem un to ieņemtajiem amatiem vai turētajām kapitāla daļām citos uzņēmumos, kā arī par Uzņēmuma līdzdalību citos uzņēmumos un salīdzinājuši šo informāciju ar mums iesniegto saistīto personu sarakstu. Mēs esam konstatējuši šādus uzņēmumus un personas, kas nav uzrādītas kā saistītās personas un ar kurām laika periodā no 2010. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. janvārim ir notikuši darījumi :

Uzņēmuma darījumu ar saistītajām personām analīze.

No saistītām personām iegādāta prece un pakalpojumi, ko uzņēmums neuzskaita kā savus saistītos uzņēmumus

Valūta: LVL 000	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F	Kopā
SIA "PĒRLE LM"	**1 098**	**1 069**	**1 158**	**130**	**3 455**
Vitaminizētais uzturs	633	686	906	48	2 273
Viesu uzņemšana	412	309	173	13	907
Piens	31	25	28	2	86
Norēķini ar darbuzņēmēju par veiktajiem pakalpojumiem	-	-	-	65	65
Metalurgu svētku izdevumi	-	27	30	-	57
Pasākuma organizēšana	19	18	10	-	47
Citi	3	4	11	2	20
SIA "BDO Invest Rīga"	**27**	**39**	**63**	**-**	**129**
Revidenta ziņojums	19	31	42	-	92
Tehn.iekārtu novērtēšana	-	-	15	-	15
Īpašuma novērtēšana	8	8	6	-	22
SIA "TIARA L"	**66**	**61**	**59**	**4**	**190**
Veļas mazgāšana	66	44	48	4	162
Specapģērbu mazgāšana	-	11	6	-	17
Citi	-	6	5	-	11
SIA "Liepājas ostas celtnieks"	**-**	**5 026**	**2 548**	**-**	**7 574**
Pārdotā produkcija un pakalpojumi	-	2 544	1	-	2 545
Iegādātā produkcija un pakalpojumi	-	2 482	2 547	-	5 029
SIA "Sātiņi LM"	**124**	**124**	**10**	**-**	**258**
Pārdotā produkcija un pakalpojumi	-	-	1	-	1
Iegādātā produkcija un pakalpojumi	124	124	9	-	257
Sp. Z.O.O Tormetal	-	-	2 156	187	2 343
Iegādātā produkcija un pakalpojumi (lūžņi)	-	-	2 156	187	2 343
SIA "Ressurss Ventspils"	**-**	**-**	**11**	**23**	**34**
Iegādātā produkcija un pakalpojumi (lūžņi)	-	-	11	23	34
SIA ""Resurss Saldus"	**-**	**-**	**170**	**72**	**242**
Pārdotā produkcija un pakalpojumi	-	-	22	-	22
Iegādātā produkcija un pakalpojumi (lūžņi)	-	-	148	72	220
SIA ""Resurss Rezekne"	**-**	**-**	**26**	**45**	**71**
Pārdotā produkcija un pakalpojumi	-	-	-	3	3
Iegādātā produkcija un pakalpojumi (lūžņi)	-	-	26	42	68

Avots: Uzņēmuma iesniegtā informācija – mazmeitas aud.xls, debitoru un kreditoru saraksts 2010 – 2013.gada janvāris

- Veicot citas procedūras, mēs esam konstatējuši vairākus uzņēmumus vai neparastus darījumus, kas varētu liecināt par citām saistītām personām. Tomēr, veicot tālāku padziļinātu izpēti, mēs neesam konstatējuši šo uzņēmumu vai personu saistību ar Uzņēmumu.

Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību.

- Par periodu no 2010.gada 1. janvārim līdz 2013.gada 31.janvārim tika izskatīti peļņas vai zaudējumu aprēķina posteņi, kas iespējami ietver nesaimnieciskās Uzņēmuma izmaksas. Zemāk ir aprakstītas procedūras, kas tika piemērotas uzdevuma izpildei:
  - Mēs saņēmām detalizētu peļņas vai zaudējumu uzskaites kontu sarakstu un identificējām kontus, kuriem bija augstāks risks, ka tie satur ar saimniecisko darbību nesaistītus darījumus (skat. tabulu zemāk):

Analīzei izvēlētās izmaksas

Valūta: LVL 000	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F
Ar akcionāriem saistīti izdevumi	22	21	18	-
Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi	291	241	828	13
Darījumu partneru un viesu uzņemšana	322	294	170	13
Citi izdevumi	280	941	262	53
Pārvaldes uzturēšanas izdevumi	205	206	330	33
Pārējie administrācijas izdevumi	56	58	99	2
Ārpuskārtas izdevumi	1 913	875	-	-

Avots: Uzņēmumam sniegtie grāmatvedības dati par peļņas vai zaudējumu kontiem

  - Augstāk redzamajiem kontiem mēs ieguvām atskaiti ar darījumu apgrozījumiem ar korespondējošiem kontiem, kā arī grāmatvedības datu izvērsumu pa darījumu partneriem.
  - Ar Uzņēmuma pārstāvjiem mēs pārrunājām identificēto lielāko sadarbības partneru darījumu būtību, izskatījām grāmatvedības datus pamatojošās dokumentācijas esamību šiem darījumiem, pārbaudījām, ka pieejamā dokumentācija atbilst Uzņēmuma sniegtajiem komentāriem.

Detalizēts izdevumu pārskats

Ar akcionāriem saistīti izdevumi

- Kontā „Ar akcionāriem saistītie izdevumi" tiek iegrāmatoti izdevumi, kas saistīti ar Uzņēmuma akciju reģistrācijas informāciju. Akcionāru izmaksas (skat. tabulu *Ar akcionāriem saistīti izdevumi*) ietver Uzņēmuma akciju reģistrācijas izmaksas Nasdaq QMX Rīga biržā, kā arī AS „Latvijas Centrālais Depozitārijs". Attiecīgi mēs neesam konstatējuši papildus risku, ka šie darījumi būtu nesaimnieciski izdevumi vai nesaistīti ar Uzņēmuma darbību.

Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību.

Ar akcionāriem saistīti izdevumi

Valūta: LVL 000	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F	Kopā
AS "NASDAQ OMX Riga"	12	13	11	-	36
AS "Latvijas Centrālais Depozitārijs"	5	6	6	-	17
Zvēr.advok.bir-js "M.Pomeranča birojs"	-	-	1	-	1
Kopā	**17**	**19**	**18**	**-**	**54**

Avots: Uzņēmumam sniegtie grāmatvedības dati par peļņas vai zaudējumu kontiem

Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi

- „Ar saimniecisko darbību nesaistīto izdevumu" konts (skat. tabulu *Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi*) ietver dažādus ar saimniecisko darbību nesaistītus izdevumus, no kuriem lielāki ir:
  - **Citi izdevumi –** kompensācija ELME MESSER par slāpekli un skābekli, kas netiek izmantots ražošanā dīkstāves periodā. Pēc konsultēšanās ar VID 2012. gadā ELME MESSER kompensācija tika pārgrāmatota no citiem izdevumiem uz „Ar saimniecisko darbību nesaistītiem izdevumiem". Šādi izdevumi rodas no starp Uzņēmuma un ELME MESSER noslēgtā līguma.
  - **SIA „Trīs Saules" –** nomas maksa par zemi un māju Liepājā, Brīvības ielā 5, ko izmanto sporta klubs „Liepājas Metalurgs"
  - **SIA „Pērle LM" –** izdevumi par svinību pasākumiem, kurus organizēja SIA „Pērle LM". Izmaksu palielināšanos 2012. gadā var izskaidrot ar Uzņēmuma 130. gadadienas svinībām.
  - **Norēķinu konts latos –** kompensācijas, kas izmaksājamas par nelaimes gadījumiem vai kā atbalsts, lai segtu izmaksas par bērēm. Maksājumos ir iekļautas arī VIP servisa centra izmaksas lidostā „Rīga", kad Rīgā tiek uzņemti darījumu partneri.
  - **Arēna Rīga –** VIP telpas noma Arēnā Rīga, kuru izmanto Uzņēmuma viesu un nozīmīgāko klientu sarīkojumiem.

Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību.

Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi

Valūta: LVL 000	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F	Kopā
Citi izdevumi	-	-	522	-	522
SIA "Trīs saules"	211	121	121	9	462
SIA "Pērle LM"	22	48	52	-	122
Norēķinu konts latos	23	24	42	-	89
Apdrošināšanas izmaksas	19	13	14	1	47
Latu kase	6	10	9	-	25
VAS "Starptautiskā lidosta "RĪGA""	1	0	9	-	10
SIA "BANG!"	-	2	6	-	8
Norēķinu personām latos izsniegtie avansi saimnieciskiem izdevumiem	2	2	4	-	8
Norēķini par parādiem radniecīgiem uzņēmumiem par piegādēm un pakalpojumiem	-	3	4	-	7
Norēķini par darba algu	3	2	2	-	7
VSIA "Liepājas Simfoniskais Orķestris"	-	-	6	-	6
Fizisko personu ienākuma nodokļis par dažādiem pakalpojumiem	0	0	6	-	6
Nepabeigto celtniecības objektu izveidošana	-	-	5	-	5
Norēķini par uzkrātām saistībām piegādātājiem	-	5	-	-	5
SIA "Reklāmas apgāds"	1	0	3	-	4
SIA "Liepājas Latviešu biedrības nams"	1	1	2	-	4
Bizness karte (Citadele bankā)	0	1	1	-	2
Citas izmaksas (43 mazākas vienības)	2	13	17	3	35
Kopā	**291**	**253**	**825**	**13**	**1 374**

Avots: Uzņēmumam sniegtie grāmatvedības dati par peļņas vai zaudējumu kontiem

Darījumu partneru un viesu uzņemšana

- „Darījumu partneru un viesu uzņemšanas" izdevumu konts (skat. tabulu *Darījumu partneru un viesu uzņemšana*) ietver galvenokārt viesu ēdienreižu izmaksas, kas radušās saistītajā uzņēmumā SIA „Pērle LM". Kontā arīdzan ietilpst viesnīcas izdevumi un biznesa pusdienu avansi ar klientiem ārpus Uzņēmuma teritorijas.

Darījumu partneru un viesu uzņemšana

Valūta: LVL 000	Piezīmes	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F	Kopā
SIA "PĒRLE LM"		314	284	160	13	771
Norēķinu personām latos izsniegtie avansi saimnieciskiem izdevumiem		3	2	2	-	7
SIA "PROMENADE HOTEL"		1	2	2	-	5
SIA "CENTRDOMNAREMONT"		2	2	0	-	4
Norēķinu personām valūtā izsniegtie avansi saimnieciskiem izdevumiem		1	1	1	-	3
SIA "HOTEL AMRITA"		0	1	1	-	2
Norēķinu konti ārvalstu valūtā		-	-	1	-	1
Citas izmaksas (22 mazākas vienības)		1	3	3	-	7
Kopā		**322**	**295**	**170**	**13**	**800**
Vidējās vienas darba dienas izmaksas SIA "Pērle LM", LVL		**1 190**	**1 075**	**607**		

Avots: Uzņēmumam sniegtie grāmatvedības dati par peļņas vai zaudējumu kontiem

- Saskaņā ar Uzņēmuma skaidrojumiem 2010. un 2011. gadā izmaksas bija augstākas sakarā ar to, ka daļai (līdz 15 cilvēkiem) Uzņēmuma tehniķu, kas palīdzēja modernizācijas procesā, tika nodrošināta ēdināšana. Mums neizdevās iegūt informāciju par to, cik lielam cilvēku skaitam minētie izdevumi bija attiecināmi. Pēc būtības šādas izmaksas atbilst reprezentācija izmaksām.

Citi izdevumi

- Citos izdevumos (skat. tabulu *Citi izdevumi*) ietilpst sekojošas pozīcijas:
  - **Pārējie saimnieciskās darbības izdevumi** – ir izdevumi, kas attiecas uz ražošanas izdevumu aprēķinu. Daļa citu izdevumu tiek pievienota gatavo izstrādājumu ražošanas izdevumiem. Modernizācijas gaitā, kad daļa Martena ceha bija dīkstāvē un radās citi izdevumi, Uzņēmums nepievienoja tos ražošanas izdevumiem, jo šie izdevumi nebija attiecināmi uz gatavo izstrādājumu ražošanu. Netika identificēts apstiprināts rīkojums šādai izmaksu attiecināšanas izmaiņai. Oficiāla rīkojuma dokumentācijas trūkums var radīt risku, ka izmaksu izmaiņa nav pienācīgi izvērtēta un apstiprināta. Šādu vienreizēju izmaiņu veikšanai ir nepieciešams pastiprināts kontroles process.
  - **Enerģijas ražošanas kompensācija par dīkstāvi un norēķini par parādiem asociētiem uzņēmumiem par piegādēm un pakalpojumiem –** uzņēmumam ELME MESSER tika izmaksāta kompensācija par dīkstāvi, jo Uzņēmums nevarēja izlietot pēc līguma saskaņotos skābekļa un slāpekļa apjomu. Saskaņā ar grāmatvedības nodaļas komentāriem pēc konsultēšanās ar VID izdevumi tika attiecināti uz ar saimniecisko darbību nesaistītiem izdevumiem, skatīt posteni „Ar saimniecisku darbību nesaistīti uzdevumi" (skatīt tabulu *Citi izdevumi*)

Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību.

- **STX Services B.V -** izmaksas CO_2 emisijas kvotas iegādei no STX Services B.V 2010. gadā. Uzņēmums pērk un pārdod CO_2 emisijas kvotas atkarībā no ražošanas apmēriem un kvotu emisiju tirgus cenām.
- **AS „Nordkalk"** – zemes noma, kur ir izvietots kaļķu termināls. Termināls tiek izmantots, lai glabātu kaļķus, ko izmanto gatavās produkcijas ražošanā.
- **Norakstīts piesārņojums no lūžņu sagatavošanas ceha –** norakstītā daļa no materiāliem, kas saskaņā ar ražošanas aktu tika identificēti ražošanas procesā kā atkritumu materiāli. Atkritumu daudzums bija augstāks materiālu zemās kvalitātes dēļ. Neskatoties uz Uzņēmuma sniegtajiem apgalvojumiem, mums neizdevās apstiprināt, ka preču kvalitāte bija zemāka, kā rezultātā bija radušies papildu atkritumi. Specifisku nestandarta norakstīšanas gadījumi, kuru rašanās pamatojums un vērtība nav viegli pārbaudāma, rada iespējamību, ka šie šo izdevumi nav pamatoti vai saistīti ar Uzņēmuma saimniecisko darbību.
- **Sagataves norakstīšana par periodu sakarā ar neatbilstību sertifikācijai –** Laikā, kad uzņēmumā nedarbojās martena cehs, tika iegādātas nestandarta sagataves. Sagatavju apstrādes rezultātā veidojās būtiski atkritumi. Skatīt skaidrojumu „Norakstīts piesārņojums no lūžņu sagatavošanas ceha".
- **Liepājas Speciālās Ekonomiskās Zonas Pārvalde** – zemes noma ostā. Uzņēmumam ir kuģu griešanas iekārtas Liepājas Specialās Ekonomiskās zonas pārvaldes teritorijā un Uzņēmumam ir jānomā zeme, uz kuras šīs iekārtas ir izvietotas.
- **Palīgmateriāli** – inventarizācijas laikā tika konstatēts, ka rūpnīcas noliktavā ir neizmantojami ķieģeļi. Ķieģeļi tika saskaldīti un materiālu samazinājums tika iegrāmatots citu izdevumu kontā.
- Balstoties uz citu izdevumu analīzi saskatām risku darījumu caurspīdīguma trūkumam attiecībā uz vienreizējiem izmaksu gadījumiem. Izdevumu specifika un tas, ka, iespējams, izmaksas nav pienācīgi apstiprinātas rada risku, ka tās nav saistītas ar Uzņēmuma saimniecisko darbību.

Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību.

Citi izdevumi

Valūta: LVL 000	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F	Kopā
Pārējie saimnieciskās darbības izdevumi	-	615	-	-	615
Enerģētiskais cehs: kompensācija par dīkstāvi	-	150	244	-	394
Norēķini par parādiem asociētiem uzņēmumiem par piegādēm un pakalpojumiem	-	-	278	-	278
STX Services B.V Postbus	182	-	-	-	182
AS "Nordkalk"	-	-	136	11	147
Norakstīts piesārņojums no lūžņu sagatavošanas ceha	77	-	-	-	77
Sagataves norakstīšana par periodu saistībā ar neatbilstību sertifikācijai	-	74	-	-	74
Liepājas speciālās ekonomiskās zonas pārvalde	-	32	31	8	71
Palīgmateriāli	-	51	0	5	56
SIA Liepājas RAS	-	-	29	-	29
Elme Messer	-	-	-	24	24
STX SERVICES B.V.	-	-	20	-	20
UIN avansa maksājumi	13	-	-	-	13
Citas izmaksas (36 mazākas vienības)	8	17	42	5	72
Ar saimniecisko darbību nesaistīti izdevumi	-	-	(522)	-	(522)
Kopā	**280**	**939**	**258**	**53**	**1 530**

Avots: Uzņēmumam sniegtie grāmatvedības dati par peļņas vai zaudējumu kontiem

Pārvaldes uzturēšanas izdevumi

- Pārvaldes uzturēšanas izdevumi (skat. tabulu *Pārvaldes uzturēšanas izdevumi*) ir galvenokārt izmaksas par administratīvās ēkas elektrības un komunālajiem pakalpojumiem, kā arī mazākiem tehniskās apkopes darbiem. Galvenie pārvaldes izdevumi:
  - **Latvenergo –** izmaksas par elektrību pārvaldes ēkā, kuras aprēķina kā kopējo elektrības izmaksu proporciju no kopējā Latvenergo rēķina. Apjomu aprēķina Uzņēmuma elektriķi atkarībā no elektrības apjoma, kuru patērēja katra atsevišķa ēka.
  - **Ražošanas uzturēšanas izmaksas –** palīgcehu izmaksas par remontiem pārvaldes ēkā. 2012. gadā izmaksas bija lielākas, jo palielinājās apkurei izmantojamā tvaika izmaksas. Tvaiku ražo tvaika cehs, izmantojot gāzi. Pēc Enerģētiskā ceha speciālistu skaidrojuma gāzes patēriņš 2012. gadā ir palielinājies aukstāku temperatūru dēļ. Izmaksu palielinājumu ir ietekmējis arīdzan gāzes cenas pieaugums 2012.gadā. Daļu pieauguma veido nelieli papildus remonti administrācijas ēkā.

- **SIA „Impel Serviks" –** pārvaldes ēkas uzkopšanas izmaksas saskaņā ar līgumu ar SIA „Impel Serviks".
- **Latoškins Anatolijs –** nomas izmaksas par biroja platību Rīgā valdes loceklim Iļjam Segalam. Telpas tiek nomātas no fiziskās personas Latoškina Anatolija, jo zināmu laiku valdes loceklis Ilja Segals strādā Rīgā. Mēs neesam identificējuši saistību starp Latoškinu Anatoliju un Uzņēmumu.

▶ Balstoties uz izdevumu pārskatu, mēs neredzam papildu risku, ka šie darījumi būtu nesaimnieciski izdevumi.

Pārvaldes uzturēšanas izdevumi

Valūta: LVL 000	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F	Kopā
AS "Latvenergo"	63	71	93	9	236
Palīgcehu izmaksas attiecībā uz remontiem pārvaldes ēkā	32	27	137	17	213
SIA "Impel Serviks"	50	50	50	4	154
SIA "Liepājas ūdens"	12	8	10	-	30
Latoškins Anatolijs	10	10	9	-	29
SIA "Vega 1 serviss"	8	6	5	-	19
Palīgmateriāli	7	6	-	1	14
Mazvērtīgais inventārs (līdz 50 Ls)	5	8	-	1	14
Mehāniskās rezerves daļas	4	2	6	-	12
Mazvērtīgais inventārs un maināmā iekārta	-	-	10	-	10
SIA "Pilsētas nami"	4	3	-	-	7
SIA "Tiara L"	2	2	2	-	6
SIA "Royal system"	-	6	-	-	6
SIA "Lindstorm"	1	1	2	-	4
Citas izmaksas (25 mazākas vienības)	7	5	7	1	20
Kopā	**205**	**205**	**331**	**33**	**774**

Avots: Uzņēmumam sniegtie grāmatvedības dati par peļņas vai zaudējumu kontiem

Pārējie administrācijas izdevumi

▶ Pārējie administrācijas izdevumi (skat. tabulu *Pārējie administrācijas izdevumi*) satur: BDO īpašuma novērtēšanas izmaksas, BTA apdrošināšanas izmaksas un preses pasūtīšanas izmaksas. Sarakstā ir arī fiziskā persona Sergejs Dikterjovs ar kopējām izmaksām LVL 11 tūkst. apmērā. Pēc noslēgtā līguma S. Dikterjovs sniedz IT datu apstrādes pakalpojumus. Mēs neesam identificējuši saistību starp Uzņēmumu un S. Dikterjovu Balstoties uz pārējo administratīvo izdevumu izskatīšanu, mēs neesam konstatējuši būtisku risku, ka tās varētu nebūt saistītas ar saimniecisko darbību.

Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību.

Pārējie administrācijas izdevumi

Valūta: LVL 000	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F	Kopā
SIA "BDO Invest Riga"	6	7	17	-	30
BTA Insurance Company COMPANY SE	-	14	14	-	28
Eurofer ASBL	-	12	13	-	25
SIA "Kurzemes vārds"	1	10	5	-	16
AAS "BTA"	13	-	-	-	13
SIA "Baltijas Komunikāciju Centrs"	-	-	13	-	13
Būvmateriālu Ražotāju asociācija	4	4	4	-	12
Sergejs Dikterjovs	11	-	-	-	11
SIA "AC Kurzemes vārds"	-	-	8	-	8
Latvijas Darba Devēju Asociācija	3	3	2	-	8
Preses pasūtīšana	8	-	-	-	8
Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera	2	2	2	-	6
SIA "CON FIDE"	4	-	-	-	4
Citas izmaksas (36 mazākas vienības)	5	6	5	2	18
Kopā	**57**	**58**	**83**	**2**	**200**

Avots: Uzņēmumam sniegtie grāmatvedības dati par peļņas vai zaudējumu kontiem

Ārpuskārtas izdevumi

- Ārpuskārtas izdevumu konts (skat tabulu *Ārpuskārtas izdevumi*) ietver izdevumus, kas saistīti ar iepriekš izmantotās Martena ražošanas tehnoloģijas apturēšanu, kas netika izmantota modernizācijas procesā. Šajos izdevumos ietilpst iepriekš izmantoto iekārtu norakstīšana un citas saistītas izmaksas. Detalizēts izmaksu aprēķins nebija pieejams. Pēc galvenā inženiera E. Kupša norādītā, modernizācijas procesā iepriekš lietotās iekārtas tika norakstītas pakāpeniski, kā rezultātā nebija veikta formālā izvērtēšanas procedūra. Detalizētu izmaksu atšifrējuma trūkuma dēļ, pastāv risks ka norakstīšanas process netika pienācīgi kontrolēts.

Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību.

Ārpuskārtas izdevumi

Valūta: LVL 000	FG10F	FG11F	FG12F	Jan13F	Kopā
Tehnoloģiskās iekārtas un mašīnas	1 394	1	-	-	1 395
Mehāniskās rezerves daļas	443	46	-	-	489
Ražošanas cehu izmaksas	34	381	-	-	415
Likvidējamo pamatlīdzekļu krājumi	-	212	-	-	212
Palīgcehu izmaksas	42	48	-	-	90
Norēķinu personām valūtā izsniegtie avansi saimnieciskiem izdevumiem	-	60	-	-	60
Palīgmateriāli	-	42	-	-	42
Norēķini ar nerezidentiem	-	41	-	-	41
Pārējie pamatlīdzekļi un inventārs	1	28	-	-	29
Mazvērtīgais inventārs (līdz 50 Ls)	-	5	-	-	5
Norēķinu konts latos	-	4	-	-	4
Kurināmais, degviela	-	3	-	-	3
Uzņēmuma pārējo saimniecisko struktūru izdevumi	-	2	-	-	2
Elektriskās rezerves daļas	-	1	-	-	1
Norēķini par veiktiem pakalpojumiem	-	1	-	-	1
Datoru tehnikas un automātikas rezerves daļas	-	0	-	-	0
Tara	-	0	-	-	0
Kopā	**1 914**	**875**	**-**	**-**	**2 789**

Avots: Uzņēmumam sniegtie grāmatvedības dati par peļņas vai zaudējumu kontiem

Konstatējumi un novērojumi

- Iespējamo nesaimniecisko darījumu analīze bija būtiski ierobežota, jo grāmatvedības sistēma neļauj eksportēt Microsoft Excel vai līdzīgas datorprogrammas failā detalizētus peļņas un zaudējuma kontu atšifrējumu ar darījumiem par konkrētu periodu. Tas rada risku, ka praktiskas grāmatvedības sistēmas funkcijas dēļ Uzņēmumam ir grūtāk analizēt izmaksu svārstības, kā arī identificēt neparastus vienreizējus darījumus.
- Mēs konstatējām, ka trūkst formālas apstiprināšanas procedūras vienreizējiem (piemēram, vienu reizi gadā), vai nestandarta ražošanas izmaksu labojumiem, kas rodas ražošanas procesa izmaiņu dēļ. Tas izraisa paaugstinātu risku, ka veikto labojumu summas ir noteiktas nekorekti un nav apstiprinātas saskaņā ar Uzņēmuma noteikto politiku.
- Mēs konstatējām, ka saistībā ar izdevumiem, kas maksāti SIA „Pērle LM" trūkst caurskatāmības, jo mēs nevarējām pārliecināties, kam un cik lielam skaitam uzņēmuma viesu tika nodrošināti SIA „Pēle LM" pakalpojumi kā rezultāta šie izdevumi var būt ekonomiski nepamatoti.

Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību.

Priekšlikumi situācijas uzlabošanai

Piedāvājam izveidot formālu apstiprināšanas procedūra ražošanas izmaksu koriģēšanai un materiālu vienreizējai, ārkārtas norakstīšanai. Apsveriet reizi noteiktā periodā (piemēram, mēnesī) izskatīt ārkārtas darījumus, kas pārsniedz noteiktu vērtību valdes sēdē.

Uzņēmuma valdes un padomes un citu vadošo darbinieku atalgojuma struktūras analīze.

- Mēs esam ieguvuši Uzņēmuma sagatavotu sarakstu ar tā valdes un padomes locekļu, kā arī citu vadošo darbinieku algām. Atalgojums sastāv no divām galvenajām daļām – amata atalgojuma un dažādām piemaksām.
- Mēs esam konstatējuši, ka kopējo padomes amata atalgojuma apmēru nosaka Uzņēmuma akcionāru sapulce, savukārt atalgojuma sadalījumu starp padomes locekļiem nosaka padome. Amata atalgojumu valdes locekļiem un citiem vadošajiem darbiniekiem nosaka padomes priekšsēdētājs. Mēs esam pārliecinājušies, ka amata atalgojums sakrīt ar apstiprināto amata atalgojumu laika periodā no 2010. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 1. janvārim.
- Uzņēmuma padomes un valdes locekļi un vadošie darbinieki saņem arī noteiktas piemaksas, no kurām būtiskākās ir piemaksas par ražošanas plāna izpildi un darba izpildi. Piemaksa par ražošanas plāna izpildi ir noteikta kā fiksēts procents no darbinieka amata algas. Mēs pārliecinājāmies, ka piemaksa atbilst noteiktajam procentam no amata algas. Attiecībā uz piemaksu par darba izpildi mēs konstatējām, ka šīs piemaksas ir apstiprinājis padomes priekšsēdētājs, kurš cita starpā apstiprina arī piemaksu sev pašam. Tomēr Uzņēmumā nav vienotas metodikas šīs piemaksas noteikšanā.
- Tāpat mēs esam novērojuši, ka kopējais padomes atalgojums, ieskaitot padomes locekļu amata algu un piemaksas, pārsniedz akcionāru apstiprināto padomes locekļu atlīdzību. Tāpat mēs esam konstatējuši, ka 2012. gadā ar padomes locekli K. Lipmanu ir noslēgts līgums par papildus pienākumu pildīšanu.

Secinājumi

Uzņēmuma padomes, valdes un vadošo darbinieku atalgojums sakrīt ar apstiprināto atalgojumu, bet Uzņēmumā nav izstrādātas vienotas piemaksu noteikšanas sistēmas par darba izpildi un būtisku daļu noatalgojuma un piemaksām nosaka padomes priekšsēdētājs.

Uzņēmuma valdes un padomes un citu vadošo darbinieku atalgojuma struktūras analīze.

Uzņēmuma valdes un padomes locekļu un citu vadošo darbinieku atalgojums

Amats	Persona	FG10F				FG11F				FG12F				FG13F
		Amatalga, LVL	Pārējās piemaksas, LVL	Kopā, LVL	Vidēji mēnesī, LVL	Amatalga, LVL	Pārējās piemaksas, LVL	Kopā, LVL	Vidēji mēnesī, LVL	Amatalga, LVL	Pārējās piemaksas, LVL	Kopā, LVL	Vidēji mēnesī, LVL	Janvāris, LVL
Padomes priekšsēdētājs	S.Zaharjins	116 100	56 087	172 187	14 349	74 304	40 794	115 098	9 591	74 304	788	75 092	6 258	6 259
Padomes priekšsēdētāja vietnieks	A.Zaharjins	87 960	71 789	159 749	13 312	46 164	63 480	109 644	9 137	46 164	28 668	74 832	6 236	6 229
Padomes loceklis	K.Lipmanis	5 400	-	5 400	450	5 400	68 904	74 304	6 192	5 400	84 737	90 137	7 511	450
Padomes loceklis	A.Deniņš	5 400	-	5 400	450	5 400	-	5 400	450	5 400	-	5 400	450	450
Padomes loceklis	G.Vilnītis	6 600	-	6 600	550	6 600	-	6 600	550	6 600	-	6 600	550	550
Padomes loceklis	M.Pomerancis	6 600	-	6 600	550	6 600	-	6 600	550	6 600	-	6 600	550	550
Kopā - padome		**228 060**	**127 876**	**355 936**	**-**	**144 468**	**173 177**	**317 645**	**-**	**144 468**	**114 192**	**258 660**	**-**	**14 489**
Valdes priekšsēdētājs	V.Terentjevs	28 224	43 415	71 639	5 970	28 224	10 577	38 801	3 233	28 196	7 908	36 103	3 009	3 009
Valdes loceklis	I.Segals	116 100	55 727	171 827	14 319	74 304	29 188	103 492	8 624	74 304	428	74 732	6 228	6 229
Valdes loceklis - izpilddirektors	L.Ptičkins	54 859	19 855	74 714	6 226	37 644	20 835	58 479	4 873	37 577	17 849	55 426	4 619	4 609
Kopā - valde		**199 183**	**118 996**	**318 179**	**-**	**140 172**	**60 600**	**200 772**	**-**	**140 077**	**26 184**	**166 261**	**-**	**13 848**
Ražošanas daļas vadītājs	J.Jansons	-	-	-	-	-	-	-	-	12 887	11 000	23 887	2 986	5 327
Ražošanas daļas vadītājs	L.Panfilovs	25 053	53 124	78 177	6 515	26 850	23 328	50 178	4 182	9 136	5 531	14 666	2 933	-
Valdes priekšsēdētāja padomnieks	A.Koļesins	8 124	42 584	50 708	4 226	8 244	56 396	64 639	5 387	7 793	57 133	64 926	5 410	5 414
Galvena ekonomiste	B.Imbovica	28 800	90 855	119 655	9 971	9 828	56 004	65 832	5 486	9 828	54 143	63 971	5 331	4 718
Galvenais inženieris	E.Kupšs	29 398	50 050	79 448	6 621	28 903	39 565	68 468	5 706	28 415	34 384	62 799	5 233	5 205
Finansu dienesta vadītāja	I.Zaharjina	6 194	23 722	29 916	2 493	6 122	22 939	29 062	2 422	6 046	23 103	29 149	2 429	2 438
Kopā - vadošie darbinieki		**97 569**	**260 336**	**357 905**	**-**	**79 947**	**198 233**	**278 180**	**-**	**74 104**	**185 293**	**259 397**	**-**	**23 103**
KOPĀ		**524 812**	**507 209**	**1 032 021**		**364 587**	**432 010**	**796 597**		**358 649**	**325 669**	**684 318**		**51 440**

Avots: Uzņēmuma personāldaļas iesniegtā informācija

Sākotnējā juridiskā analīze atsevišķiem Uzņēmuma līgumiem

26. Sākotnējā juridiskā analīze atsevišķiem Uzņēmuma līgumiem

Juridiskā analīze

Sākotnējo juridisko analīzi atsevišķiem Uzņēmuma līgumiem ir veicis advokātu birojs “Kronbergs & Čukste”.

Korporatīvā pārvaldība

Sabiedrībā nepastāv strikts kompetenču sadalījums pārvaldes institūciju starpā

- Izskatot LM korporatīvās pārvaldes dokumentus, ir izdarāms secinājums, ka praksē Sabiedrības pārvaldes institūciju kompetence nav strikti nodalīta atbilstoši Komerclikumā paredzētajam kompetenču sadalījumam un sabiedrības aktīvu pārvaldi visos līmeņos realizē tās lielākais akcionārs. Tas var radīt bažas par mazākuma akcionāru interešu ievērošanu, kā arī par attiecīga regulējuma ieviešanu būtu jādomā situācijā, ja tiktu apsvērta investoru piesaiste sabiedrības turpmākās darbības nodrošināšanai.
- Piemēram, no LM valdes sēžu protokoliem redzams, ka visās valdes sēdēs, t.sk., lēmumu pieņemšanā, piedalās padomes priekšsēdētājs un priekšsēdētāja vietnieks. Padomes priekšsēdētājs arī ir tā institūcija LM, kas apstiprina prēmiju un piemaksu izmaksu darbiniekiem, kas atbilstoši Komerclikuma regulējuma, neietilpst padomes priekšsēdētāja pilnvaru apjomā. Iepriekš minētais liecina par padomes locekļu iesaistīšanos LM ikdienas pārvaldē, kas atbilstoši Komerclikuma 301. pantam ietilpst sabiedrības valdes kompetencē. Ja pieņem, ka tas ir veids, kādā padomes locekļi ir izvēlējušies realizēt Komerclikuma 291. un 292. pantā noteiktos padomes uzdevumus, t.sk., pārraudzības nodrošināšana, lai sabiedrības lietas tiktu vestas saskaņā ar likumiem, statūtiem un akcionāru sapulču lēmumiem, tad būtu izvērtējama šādas pārraudzības realizēšanas atbilstība korporatīvās pārvaldības labajai praksei. Proti, kapitālsabiedrības padome ir koleģiāla institūcija, un padomes locekļu pienākumi ir izpildāmi personiski, līdz ar to, būtu ieteicams pārdomāt, vai atsevišķu padomes locekļu, kuru starpā ir arī lielākais akcionārs, regulāra dalība valdes sēdēs, ir labākais veids, kā uzraudzīt valdes darbības atbilstību akcionāru kopuma interesēm.

Dokumentālā līmenī ne vienmēr tiek nodrošināta visu korporatīvo lēmumu pieņemšana sabiedrības saimnieciskās darbības jautājumu izlemšanā

- Izskatot valdes sēžu protokolus, tika konstatēts, ka 2010. gada 30. decembrī valde ir lēmusi par zemesgabala Liepājā, Sliežu ielā 4, 14/1000 domājamo daļu iegādi. Saskaņā ar LM statūtu 4.3. punkta 3. apakšpunktu, sabiedrības valdei nepieciešama padomes piekrišana, lai izlemtu jautājumu par nekustamā īpašuma iegādi, atsavināšanu vai apgrūtināšanu ar lietu tiesībām. Atbilstošs padomes sēdes protokols pārbaudei iesniegtajos dokumentos netika atrasts. Taču, no dokumentiem redzams, ka padome 2011. gada 17. janvārī ir lēmusi par piekrišanas sniegšanu tā paša nekustamā īpašuma pārdošanai. Vērtējot šo situāciju kontekstā ar faktu, ka valdes sēdēs piedalās padomes priekšsēdētājs, ir secināms, ka vismaz atsevišķi padomes locekļi ir informēti par valdes pieņemtajiem lēmumiem,

iespējams tādēļ ne vienmēr atbilstoši statūtiem padomes kompetencē ietilpstošie jautājumi tiek izlemti padomes sēdēs un attiecīgi dokumentēti. Tomēr šāda situācija neliecina par labu korporatīvo pārvaldību, kā arī ir vērtējama kritiski mazākuma akcionāru tiesību nodrošināšanas kontekstā.

Sabiedrības dokumenti ne vienmēr atspoguļo faktiski pieņemtos lēmumus un panāktās vienošanās

- 2010. gada 29. decembrī noslēgts darba līgums par komercdarbības konsultanta pienākumu veikšanu ar Kirovu Lipmana kungu – sabiedrības padomes locekli. Paredzēts, ka Lipmana kungs uzsāk darba pienākumu veikšanu no 2011. gada 3. janvāra un līgums noslēgts uz nenoteiktu laiku. Papildus noteikumi nosaka, ka darba samaksa tiek noteikta pēc vienošanās.
- 2012. gada 14. decembrī Lipmana kungs Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesā ir cēlis prasību pret LM par darba tiesisko attiecību uzteikuma atzīšanu par prettiesisku un darba samaksas piedziņu. Savukārt, 2013. gada 6. februārī LM tiesā iesniegusi pretprasību par 2010. gada 29. decembra darba līguma atzīšanu par spēkā neesošu un nepamatoti piedzītās naudas summas piedziņu.
- Kā norādīts Rīgas pilsētas Zemgales priekšpilsētas tiesas 2013. gada 13. februāra lēmumā, LM saistībā ar savu prasījumu ar lūgumu atzīt 2010. gada 29. decembrī nodibinātās līgumtiesiskās attiecības par atceltām, cēlis prasību par nepamatoti saņemtās naudas summas LVL 104 438,66 piedziņu no Kirova Lipmana. Tāpat arī 2013. gada 21. janvāra paskaidrojumā tiesai Sabiedrība norādījusi, ka 2010. gada 29. decembra darba līgums ticis parakstīts formāli, bet darba tiesiskās attiecības tas nav nodibinājis.
- Šī situācija uzskatāmi demonstrē, ka Sabiedrības dokumenti ne vienmēr atspoguļo faktisko situāciju sabiedrībā. Tāpat arī radusies situācija liecina par to, ka nepastāv pietiekama kontrole pār Sabiedrības naudas līdzekļu apsaimniekošanu, jo, kā Sabiedrība pati norādījusi pretprasībā tiesai, tā faktiski veikusi pietiekami nozīmīgu naudas līdzekļu nepamatotu izmaksu.

Sabiedrības amatpersonas vienlaikus ir arī Sabiedrībā uz nenoteiktu laiku nodarbināti darbinieki

- 2005. gada 28.decembra darba līgums ar valdes locekli Iļju Segala kungu noslēgts par valdes locekļa pienākumu veikšanu. Līguma 3.1.2. punkts nosaka arī papilddarbu – kontrolēt sabiedrības darbību materiāltehniskās sagādes jautājumos, attiecīgos izdevumus un to racionālu izmantošanu. Darba līgums noslēgts uz nenoteiktu laiku un paredz darba tiesisko attiecību izbeigšanu Darba likumā noteiktajā kārtībā.
- Ar padomes priekšsēdētāju Sergeju Zaharjinu 2004. gada 29. decembrī noslēgtais darba līgums par padomes priekšsēdētāja darba veikšanu paredz arī papilddarbu: tērauda ražotnes modernizācijas projekta realizācijas laikā vadīt projekta realizācijas grupu. Darba līgums noslēgts uz nenoteiktu laiku.

- Ar padomes priekšsēdētāja vietnieku Alekseju Zaharjinu 2006. gada 6. aprīlī noslēgtais darba līgums par padomes priekšsēdētāja vietnieka amata pienākumu veikšanu paredz arī papilddarbu – sabiedrības kontroliera funkciju veikšana.
- Valdes loceklis Leons Ptičkins, pamatojoties uz 1996. gada 21. februāra darba līgumu tiek nodarbināts kā komercdirektors, bet kopš 2003. gada 8. augusta – kā izpilddirektors. Darba līgumos neparādās amata nosaukums – valdes loceklis. Darba līgums noslēgts uz nenoteiktu laiku.
- Attiecīgi, jāņem vērā, ka gadījumā, ja minētās amatpersonas tiktu atsauktas no amata attiecīgajā pārvaldes institūcijā, tām turpinātos darba tiesiskās attiecības ar sabiedrību.

Tiesiskās attiecības ar atsevišķiem pārvaldes institūciju locekļiem un vadošajiem darbiniekiem nav dokumentāli sakārotas

- Uzrādītajos dokumentos nav atrodams līgums, kurā būtu regulētas tiesiskās attiecības ar valdes priekšsēdētāju Valēriju Terentjevu. Norādīts, ka tiesiskās attiecības regulē 2003. gada 29. oktobra Rīkojums nr. 679, kas pēc savas būtības ir rīkojums par amatpersonu nosaukumiem, kurā visas struktūrvienības tiek informētas par tām sabiedrības amatpersonām, kurām ir atsevišķās pārstāvības tiesības.
- 2005. gada 30. novembrī noslēgts darba līgums ar Andreju Koļesinu par padomes priekšsēdētāja vietnieka finanšu jautājumos pienākumu veikšanu. Darba līgums noslēgts uz noteiktu laiku – līdz 2008. gada 9. janvārim. 2012. gada 11. jūnijā parakstīta vienošanās par izmaiņām minētajā darba līgumā, kurš tai laikā jau bija zaudējis spēku, par to pašu pienākumu veikšanu. Nekādi citi noteikumi nav grozīti. Līdz ar to, nav skaidri saprotams, vai līgums ir noslēgts uz noteiktu, vai nenoteiktu laiku, kā arī no noslēgtajiem līgumiem nav saprotams, vai ar minēto personu darba tiesiskās attiecības pastāvējušas arī laikā no 2008. gada 9. janvāra līdz 2012. gada 11. jūnijam.

Pamatkapitāls un akcijas

- Sabiedrības dokumentos redzama sarakste ar FKTK, no kuras izriet, ka pastāv strīds par 2002. gadā LM slēgtā emisijā emitēto akciju apmaksu. LM savā 2013. gada 21. janvāra vēstulē nr. 299/31-1 FKTK norādījis, ka 2002. gada 5. decembrī LM ārkārtas akcionāru sapulcē pieņēma lēmumu par pamatkapitāla palielināšanu. 2002. gada 18. decembrī kontrolpaketes turētājs sabiedrība „GESIL LIMITED" veicis faktisko pamatkapitāla (akciju) palielinājuma apmaksu ieskaita veidā par summu LVL 2 805 000. Savu pienākumu apmaksāt minētās akcijas ir izpildījis, samaksājot LVL 2 841 465 LM kreditoram un attiecīgi veicot pēc tam savstarpējo prasījumu ieskaitu ar LM, pamatojoties uz Civillikuma 1846. un 1849. pantu.

- Mūsu darba uzdevumā neietilpst minētā jautājuma izvērtēšana pēc būtības, tādēļ nesniedzam vērtējumu par akciju emisijas apmaksas atbilstību likumam. Tomēr, vēršam uzmanību, ka minētā jautājuma atrisināšana varētu atstāt ietekmi uz LM apmaksātā pamatkapitāla lielumu, kā arī akcionāru sastāvu.
- Tāpat arī jānorāda, ka kārtējo akcionāru sapulču protokoli satur atsauci uz vārda akcijām. Saskaņā ar 2004. gada 10. jūlija akcionāru sapulcē apstiprināto statūtu redakcijas 2.1. punktu, visas LM akcijas ir uzrādītāja akcijas dematerializētā formā.

Lēmumi par valdes un padomes locekļu atbrīvošanu no atbildības

- Akcionāru sapulce, apstiprinot gada pārskatu, regulāri pieņem lēmumu par valdes un padomes locekļu atbrīvošanu no atbildības par iepriekšējo pārskata gadu. Šādam lēmumam atbilstoši Komerclikuma regulējumam nav nekādu tiesisko seku, jo Komerclikuma 173. panta pirmā daļa nosaka, ka dalībnieku/ akcionāru sapulce var atbrīvot valdes un padomes locekļus no atbildības vai pieņemt lēmumu par izlīguma slēgšanu tikai par viņu faktiski veiktu konkrētu dalībnieku sapulcē atklātu rīcību, kuras rezultātā sabiedrībai nodarīts zaudējums. Savukārt, Komerclikuma 173. panta trešā daļa nosaka, ka dalībnieku/ akcionāru sapulces lēmums par gada pārskata apstiprināšanu pats par sevi neatbrīvo valdes un padomes locekļus no atbildības par viņu rīcību attiecīgajā pārskata periodā.

Nepārskatāma atalgojuma sistēma

- Nevienā no aplūkotajiem darba līgumiem ar LM amatpersonām un vadošajiem darbiniekiem, izņemot līgumā ar padomes locekli Deniņa kungu, nav norādīts darba atlīdzības apmērs. Visi darba līgumi nosaka, ka darbinieka/ amatpersonas atalgojums tiek noteikts, pamatojoties uz Civillikumu, Darba likumu un LM apstiprinātajiem nolikumiem par darba samaksu.
- Algas padomes locekļiem atbilstoši Komerclikuma 300. panta prasībām tiek noteiktas, pamatojoties uz akcionāru sapulces lēmumu. 2012. gada 8. maija akcionāru sapulcē nolemts „noteikt padomes locekļu atalgojumu LVL 147 000 gadā". Šāds lēmuma formulējums ir ļoti vispārīgs un nesniedz pilnīgu priekšstatu par padomes locekļiem pienākošos atalgojumu.
- Saskaņā ar Komerclikuma 308. panta otro daļu, atlīdzības apmēru valdes locekļiem nosaka padome. Aplūkotajos padomes sēžu protokolos par periodu no 2010. gada līdz 2013. gadam šādi lēmumi neparādās.
- LM ir spēkā esošs darba koplīgums, kura noteikumi atbilst šādiem līgumiem raksturīgākajiem noteikumiem. Jānorāda, ka arī darba koplīgumā ir vairākas atsauces, ka atsevišķus jautājumus regulē vēl papildus LM vadības apstiprinātie nolikumi (par darba algas un vidējās izpeļņas aprēķiniem, par

darba samaksas organizāciju, par prēmēšanu), kas nesniedz skaidru un pārskatāmu priekšstatu par LM pienākumiem un LM darbinieku tiesībām darba samaksas jautājumos.

- Papildus tam jānorāda, ka ja LM tiek plānotas tik būtiskas izmaiņas, kas skars arī LM darbiniekus, piemēram, izbeidzot darba tiesiskās attiecības ar būtisku darbinieku skaitu, tad jārēķinās ar termiņiem, kas izriet no LR Darba likuma noteikumiem par kolektīvo atlaišanu. Atbilstoši Darba likuma 106.panta noteikumiem darba devējam ir laikus jāinformē darbinieku pārstāvji (darbinieku arodbiedrība) par kolektīvo atlaišanu un rakstveidā jāpaziņo par kolektīvās atlaišanas iemesliem, atlaižamo darbinieku skaitu, minot šo darbinieku profesiju un kvalifikāciju, uzņēmumā parasti nodarbināto darbinieku skaitu, laikposmu, kādā kolektīvo atlaišanu paredzēts veikt. Tāpat būs nepieciešams ievērot Darba likumā noteikto 45 dienu termiņu, lai paziņotu Nodarbinātības valsts aģentūrai un tikai, kuram paejot pēc attiecīgā paziņojuma iesniegšanas NVA, darba devējs drīkst uzsākt kolektīvo atlaišanu. Tāpat jānorāda, ka kolektīvo atlaišanu var aizkavēt arī fakts, ka gadījumā, ja uzsākot kolektīvo atlaišanu neizdodas vienoties ar darbinieku pārstāvjiem (arodbiedrību), tad pastāv iespējas, ka LM kā darba devējam būs jāapstrīd tiesā arodbiedrības atteikums piekrišanas sniegšanai par noteiktus darbiniekus.

Līgumi

2009.gada 19.jūnija līgums ar STG Group SPA

- Līgums ar STG Group SPA noslēgts par ražotnes modernizēšanu. Lai arī līgums sastādīts un interpretējams saskaņā ar Zviedrijas materiālajām tiesību normām, un mēs nevaram sniegt pilnīgu izvērtējumu par tā atbilstību normatīvo aktu prasībām, tomēr, mūsuprāt, līgums satur visus šādiem līgumiem raksturīgos un nepieciešamos noteikumus.
- Saskaņā ar Līguma 14.2.1. punktu darbu izpildītājs sniedz garantijas periods, kurā izpildītājam ir pienākums bez papildus atlīdzības novērst defektus, ir 24 mēneši no darbu galīgās pieņemšanas. Garantijas periods tērauda struktūrām ir 36 mēneši.
- Līguma 5.2.1. punkts paredz izpildītāja pienākumu iesniegt LM garantijas apliecinājumu, kuras vērtība ir 5% no kopējās līguma cenas – EUR 81 000 000. Garantijas izsniegšanas priekšnoteikums ir galīgā maksājuma saņemšana saskaņā ar līguma noteikumiem. Garantijas obligācija atbilstoši Līguma 5.2.2. punktam ir spēkā 36 mēnešus no darbu galīgās pieņemšanas akta noformēšanas dienas.
- Norādām, ka 2008. gada 18. maijā LM bija noslēgts līgums par šādu pat priekšmetu ar Siemens VAI Metals Technologies GmbH & Co, kura kopējā vērtība bija EUR 158 231 000. Atbilstoši Līguma 25.1.1. punktam LM bija tiesības vienpusēji izbeigt līgumu jebkurā laikā, par to rakstveidā paziņojot izpildītājam.

2010.gada 14.decembra līgums ar LSEZ SIA „Elme Messe Metalurgs”

- Līgums (*on-site supply contract*) regulē kārtību un apjomus, kādā LSEZ SIA „Elme Messe Metalurgs” (EMM) piegādā un LM pieņem tā ražošanas vajadzībām nepieciešamās vielas (slāpeklis un skābeklis, gan šķidrā gan gāzveida formā), kā arī nosaka kvalitātes prasības piegādājamajām vielām. Atbilstoši Līguma 20.2.punktam šis līgums atceļ visas iepriekšējās pušu vienošanās par līguma priekšmetu, un jebkura cita vienošanās tiek atzīta par spēkā neesošu.
- Vēršam uzmanību uz līguma 7.sadaļā paredzēto LM saistību (*take-or-pay obligation*). Saskaņā ar šīs sadaļas noteikumiem LM ir pienākums pieņemt līgumā noteiktās minimālās piegādes no EMM, par kurām LM ir pienākums veikt samaksu EMM neatkarīgi no piegādāto vielu faktiskā patēriņa. Jānorāda, ka līguma noteikumi neparedz iespēju, ka LM varētu jebkādu iemeslu dēļ atteikties no EMM veiktajām piegādēm. Šīs sadaļas noteikumu rezultātā tiek nodrošināts pastāvīgs LM pienākums veikt maksājumus EMM pat gadījumā, ja nekādas piegādes no EMM nav nepieciešamas.
- Noslēgtais līgums ar EMM ir spēkā 15 gadus, taču vēršam uzmanību uz noteikumiem attiecībā uz līguma darbības izbeigšanu vai pagarināšanu pēc 15 gadu termiņa notecēšanas. Atbilstoši Līguma 15.3. līguma darbības termiņu var abas puses pagarināt ar abpusēju vienošanos, ja tāda ir panākta attiecībā uz cenu un citiem noteikumiem. Tomēr tālāk līguma 15.4.punkta noteikumi nosaka, ka līgums automātiski pagarinās uz nākamajiem 5 gadiem, ja 24 mēnešus pirms līguma termiņa beigām, viena no pusēm ar rakstveida paziņojumu neinformē otru pusi, par tā darbības izbeigšanos noteiktajā termiņā. Tādējādi, lai izvairītos no līguma automātiskas pagarināšanās uz vēl 5 gadiem pēc noteiktā 15 gadu termiņa, LM vismaz 13.līgumā darbības gadā ir jānosūta EMM paziņojums par līguma darbības izbeigšanu sākotnēji noteiktajā 15.līguma darbības gadā.

Tipveida līgumi par izejvielu iegādi un produkcijas pārdošanu

- Izskatot LM iesniegtos līgumus par metāllūžņu iepirkšanu un produkcijas pārdošanu, izvērtējot tos no juridiskās tehnikas viedokļa, iespējams sniegt šādus komentārus.
- Gan izejvielu iepirkuma, gan produkcijas pārdošanas līgumi, ko LM izmanto savā darbībā, pēc savas struktūras un satura atbilst līdzīgos darījumos izmantoto līgumu noteikumiem. Jāatzīmē, ka lielākā daļa līgumu ir noslēgti uz salīdzinoši īsu termiņu (kura laikā tiek izpildīti vairāki pasūtījumi, t.i. notiek vairāki darījumi) vai par atsevišķu darījumu, un noslēgtie līgumi ir izbeidzami vienkāršā kārtībā, parasti ar rakstveida paziņojumu otrai līguma pusei nokārtojot atlikušās no līguma izrietošās saistības, taču nepiemērojot nekādus līgumsodus. Tādējādi var secināt, ka ja arī LM ir izveidojusies sadarbība ar kādu no līgumpartneriem vairāku gadu garumā, šī sadarbība nav īpaši nostiprināta no juridiskā aspekta.

- Jāatzīmē, ka vairākos iepirkuma līgumos ir noteikums, ka LM kā pircējs var norēķināties ar piegādātāju „ne tikai izmantojot līgumā norādītos bankas rekvizītus". Kaut arī pats par sevi šis līguma noteikums nav pretlikumīgs, tā plaši tulkojamais formulējums norāda uz iespēju, ka gadījumos, ka LM izmanto šo līguma punktu un kā pircējs veic samaksu no citiem kontiem vai citā veidā, nekā tas paredzēts līgumā, tas var radīt problēmas ar veikto maksājumu uzskaiti, t.i. līguma izpildes pārskatāmību, īpaši gadījumos, ja samaksa ir veikta citā veidā nevis ar pārskaitījumu.

2009.gada 29.decembra SACE Facility agreement un 2009.gada 29.decembra Commercial Facility agreement

- Vēršam uzmanību uz abu minēto līguma noteikumu 20.6. punktu par saistību neizpildes gadījumu. Šis jautājums ir skatāms kontekstā ar turpmāk aprakstīto LM noslēgto vienošanos ar VAS „Latvenergo" (LVE) par parāda samaksas kārtību, kas atsevišķi ir aprakstīta turpmāk.
- Minētais abu līgumu punkts nosaka, ka par saistību neizpildes gadījumu ir uzskatāms, ka aizņēmējs nespēj pildīt vai atzīst savu nespēju pildīt parāda saistības un ir uzsācis pārrunas vai panācis vienošanos ar tā kreditoriem par parāda atmaksas kārtības noteikšanu/atlikšanu. [angliski: *The Borrower is unable or admits inability to pay its debts as they fall due, suspends making payments on any of its debts or, by reason of actual or anticipated financial difficulties, commences negotiations with one or more of its creditors with a view to rescheduling any of its indebtedness.*] Tādējādi, vienošanās noslēgšana ar LVE, ar kuru LM ir gan atzinis savu parādu, gan arī saskaņojis tā atmaksas grafiku, ir uzskatāms par abu minēto līgumu noteikumu pārkāpumu.
- Jānorāda, ka papildus informācijai par LM finansu stāvokli (gada pārskati, auditoru ziņojumi un tml.) līguma 18.3.punkts nosaka, ka LM vienlaikus ar akcionāru un kreditoru informēšanu ir jānosūta aizdevējam (Aģentam) visi dokumenti, ko LM nosūta saviem akcionāriem vai saviem kreditoriem, kā arī jāinformē aizdevējs (Aģents) par jebkurām tiesvedībām, administratīvajiem procesiem, kas ir notiekošas vai iespējamas [angliski: *proceedings that are current, threatened or pending*], un kurām var būt negatīva finansu ietekme. Paplašināti tulkojot šos vispārīgos līguma noteikumus, tos var uztvert, kā papildus LM pienākumu informēt aizdevējus par pārrunām ar kreditoriem.
- Attiecībā uz šāda pārkāpuma sekām atbilstoši Līguma 20.26.punkta noteikumiem Aģents (rīkojoties patstāvīgi vai pēc citu aizdevēju pieprasījuma) ir tiesīgs: paziņot, ka iestājies visa aizdevuma un aprēķināto procentu samaksas termiņš, un/vai realizēt pilnībā vai daļēji nodrošināšajumus, t.i. pieprasīt, lai galvinieks izpilda no sniegtā galvojuma izrietošās saistības.
- Papildus iepriekš minētajam, gadījumā, ja tiek izvērtēta iespējamā tālākā LM rīcība, tad jāņem vērā, ka Aizdevuma līguma 19.6.punkts ietver aizliegumu LM uzsākt reorganizāciju, saplūšanu, sadalīšanu vai

korporatīvu restrukturizāciju [angliski: *The Borrower shall not enter into any amalgamation, demerger, merger or corporate reconstruction*]. Jānorāda, ka korporatīvā restrukturizācija ir plašāks jēdziens nekā šajā punktā pieminētie un LR komerclikumā regulētie reorganizācijas veidi, un tādējādi šis noteikums var attiekties uz jebkurām būtiskām izmaiņām LM darbā.

Galvojumu apkalpošanas un uzraudzības līgums G/A/F09/925 ar LR Finanšu ministriju

- Atbilstoši MK noteikumiem noslēgtais līgums paredz pienākumu LM iesniegt vispārīgu informāciju par LM finansu stāvokli (gada pārskati, auditoru ziņojumi), kā arī informāciju par Aizdevumu atmaksu, taču nesatur papildus pienākumu LM informēt FM par citiem iespējamajiem līguma noteikumu pārkāpumiem, kas nav tieši saistīti ar Aizdevuma atmaksas maksājumiem. Šāda informācija ir iesniedzama tikai pēc pieprasījuma (3.1.9.) kā papildus informācija par LM finansu stāvokli un komercdarbību.

2000.gada 22.novembra Kredītlīnijas līgums ar AS „SEB banku"

- Noslēdzot **2012.gada 21.novembra vienošanās** par grozījumiem Kredītlīnijas līgumā Banka un LM ir vienojušies, ka kredītlīnijas lietošanas termiņa pēdējā diena ir 2013.gada 30.septembris, t.i., šajā dienā ir jāveic pilnīga saistību izpildes pret Banku.
- Puses ir vienojušās, ka līdz 2013.gada 30.septembrim Banka nepiemēros LM nekādas sankcijas, kādas kredītlīnijas līgumā paredzētas par finanšu rādītāju (EBIDTA) un LM pieļaujamo kredītsaistību apjoma prasību neievērošanu. Šāds noteikumu formulējums ļauj izdarīt secinājumu, ka no LM iesniegtajiem datiem līguma izpildes gaitā Banka ir secinājusi, ka LM neizpilda šīs līguma prasības, un bez šādas vienošanās (par sankciju nepiemērošanu) Bankai būtu tiesības piemērot LM līgumsodus vai pat pieprasīt visu saistību izpildi. Jāatzīmē, ka šāda pati vienošanās par sankciju nepiemērošanu ir fiksēta abu pušu 2011.gada 26.septembra vienošanās, nosakot, ka Banka nepiemēros LM līgumā paredzētās sankcijas līdz 2012.gada 30.septembrim.
- Tāpat minētā vienošanās par grozījumiem paredz, ka LM jāiesniedz Bankai apliecinājums, ka LM saistību pret AS „Citadele banka" izpildes termiņš ir pagarināts līdz 2013.gada 30.oktobrim. Kontekstā ar mūsu rīcībā esošo vienošanos ar AS „Citadele banka" (kurā ir panākts saistību izpildes termiņa pagarinājums līdz 2013.gada 1.novembrim), ir iespējams izdarīt pieņēmumu, ka SEB vēlējās nodrošināties, ka AS „Citadele banka" neuzsāk piedziņas darbības pret LM / vai arī LM nerodas pienākums atmaksāt būtiskas summas AS „Citadele banka" pirms galīgā norēķina ar AS „SEB banka", kas varētu pasliktināt AS „SEB banka" iespējas atgūt LM piešķirto aizdevumu.
- Savukārt, **noslēdzot 2008.gada 25.novembra vienošanās** par grozījumiem Kredītlīnijas līgumā, Banka un LM vienojās papildināt Kredītlīnijas līgumu ar 5.14.punktu, kas paredz, ka Klientam ir pienākums

nodrošināt Klienta dalībnieku/akcionāru maiņas saskaņošanu ar Banku, ja palielinot pamatkapitālu/uzņemot jaunus dalībniekus/akcionārus, vai atsavinot Klienta daļas/akcijas Kirova Lipmana, Iļja Segala un Sergeja Zaharjina līdzdalība Klienta pamatkapitālā kopsummā kļūst zemāka par 51%. Tāpat Puses ir attiecīgi papildinājušas Kredītlīnijas līguma 6.2.punktu ar 15.apakšpunktu, nosakot ka augstāk minētās līdzdalības prasību izmaiņu prasību neievērošana ir uzskatāma par Kredītlīnijas līgumā noteikto saistību neizpildes gadījumu, kā rezultātā Banka var atprasīt no LM visa kredītlīnijas atlikuma atmaksu.

- Kaut arī pēc šobrīd mūsu rīcībā esošās informācijas šī Kredītlīnijas līguma noteikums nav pārkāpts un šāds noteikums tiek bieži ietverts dažādos kreditēšanas līgumos, jānorāda, ka šāda noteikuma sekas ir, ka LM ir atbildīgs par savu akcionāru rīcību ar akcijām. Līdzīgas situācijas praksē tiek risinātas ar akcionāru sniegtām personiskām garantijām komersantam, ka, iestājoties iepriekš aprakstītajam saistību neizpildes gadījumam, akcionāri (bijušie akcionāri) atlīdzinās komersanta zaudējumus, kas tam rastos no izmaiņām akcionāru sastāvā.

2002.gada 27.novembra Kredītlīnijas līgums ar AS „Citadele banka”

- Jaunākā kredītlīnijas līguma aktuālā redakcija ir starp pusēm saskaņota ar 2012.gada 27. novembra Vienošanos nr.23 pie sākotnējā 2002.gada 27. novembra ar AS „Parex banku” noslēgtā kredītlīnijas līguma. Saskaņā ar līgumu LM pieejamais kredītlīnijas apjoms ir EUR 17 565 000, un galīgā norēķina diena ir noteikta 2013.gada 1.novembris.
- Papildus banku kreditēšanas līgumu tipveida noteikumiem par Klienta saistībām līguma darbības laikā līguma noteikumos ir ietverti šādi noteikumi:
- **Speciālo noteikumu 1.10.1.16.p.** - Līdz no Kredītlīnijas līguma izrietošo saistību izpildei, Klientam jānodrošina, ka *Stemcor UK Limited* atlikumu summa Klienta bilances posteņos „no pircējiem saņemtie aizdevumi” un „parādu piegādātājiem” katra kalendārā mēneša pēdējā datumā nav mazāk par LVL 35 000 000. Šāda prasība no bankas puses, liecina par to, ka pēc bankas ieskata *Stemcor UK Limited* ir pastāvīgs Klienta sadarbības partneris, un šādi banka vēlas pārliecināties par šīs sadarbības turpināšanos. Citos gadījumos praksē šādi tiek nodrošināta noteikta apjoma finanšu līdzekļu pieejamība bankas klientam noteiktā līguma darbības brīdī.
- Atbilstoši **6.1.6.p.** noteikumiem šīs saistības neizpilde tiek uzskatīta par saistību neizpildes gadījumu, kā rezultātā Banka ir tiesīga pieprasīt visu izmaksāto summu un piemērojamo procentu pirmstermiņa atmaksu – līdz ar to vienpusēja šī noteikuma neievērošana no LM puses radītu būtiskas negatīvas finansu sekas LM (pienākumu atmaksāt visu kredītlīnijas atlikumu).

- Jānorāda, ka atbilstoši Kredītlīnijas līguma **6.1.9. noteikumiem** par saistību neizpildi ar augstāk minētajām sekām ir uzskatāms arī apstāklis, ja jebkādu iemeslu dēļ spēku zaudē LGA izsniegtā garantija.

Faktoringa līgums Nr.42/2012 ar SIA „Nordea Finance Latvia"

- Starp LM un SIA „Nordea Finance Latvia" noslēgtais faktoringa līgums spēkā līdz 2013.gada 31.decembrim. Saskaņā ar noslēgto līgumu pieejamais faktoringa limits ir EUR 10 000 000 (desmit miljoni eiro). Līguma speciālie noteikumi nosaka LM pieejamais faktoringa limits tiek samazināts par to summu, ko izmanto SIA „Rūķis LM", ja SIA „Rūķis LM" pilnībā vai daļēji izmato saskaņā ar noslēgto līgumu piešķirto faktoringa limitu (bet ne vairāk kā EUR 100 000). Šis LM pieejamā faktoringa limits ir spēkā tik ilgi, kamēr SIA „Rūķis LM" izmanto SIA „Nordea Finance Latvia" piešķirto faktoringa limitu saskaņā ar atsevišķi noslēgto līgumu starp SIA „Rūķis LM" un SIA „Nordea Finance Latvia".
- Kaut arī šādi līguma noteikumi ir bieži sastopami praksē, kad līguma noteikumus ar vienu grupas uzņēmumu ietekmē cita grupas uzņēmuma darbība vai noslēgto līgumu noteikumi, šāda noteikuma praktiskās sekas ir, ka LM pieejamos faktoringa pakalpojumi ir atkarīgi no trešās personas rīcības.
- Papildus tam norādām, ka saskaņā ar spēkā esošo faktoringa līgumu LM ir (papildus obligātajam informācijas atklāšanas pienākumam, kas izriet LM akciju tirdzniecības regulētajā tirgū) ir jāinformē Faktors par jebkurām būtiskām izmaiņām savā komercdarbībām, t.sk. iespējamo reorganizāciju.
- Tāpat saskaņā ar faktoringa līguma vispārīgajiem noteikumiem SIA „Nordea Finance Latvia" ir tiesības vienpusēji samazināt vai anulēt LM pieejamo faktoringa limitu, ja LM finansiālie rādītāji ir būtiski pasliktinājušies, salīdzinot ar rādītājiem, kādi bija faktoringa limita noteikšanas brīdī (pēdējais faktoringa limits tika noteikts 2012.gadā). Līdz ar faktoringa limita anulēšanu LM nav tiesības slēgt jaunus līgumus ar pircējiem pa jauniem darījumiem ar atzīmi par prasījuma faktorizēšanu līdz tālākām norādēm no faktora/Nordea Finance puses.

2012.gada 9.janvāra Līgums par atvasināto finanšu instrumentu darījumiem ar AS „DNB Banka"

- Līguma 6.sadaļa satur tipveida noteikumus par saistību neizpildes gadījumiem, no kuriem viens ir, ka notiek būtiskas negatīvas izmaiņas Klienta finansiālajā stāvoklī, kas var ietekmēt Klienta spēju pildīt savas saistības saskaņā ar līgumu. Iestājoties šim gadījumam Bankai ir tiesības pirms termiņa izbeigt pieteiktos darījumus un norakstīt nepieciešamo naudu no LM kontiem.
- Papildus tam, ka šis ir salīdzinoši tipisks noteikums šāda veida līgums, jāņem vērā, ka LM negatīvas finansu sekas iestāsies tikai gadījumā, ja neizpildes brīdī ar šo banku būs kādi aktīvi darījumi.

Līgumi ar AS „Augstsprieguma tīkls" un AS „Latvenergo"

- Pienākums nesamazināt elektroenerģijas gada patēriņa apjomu vai uzstādītās jaudas lielumu
- Pamatojoties uz 2007. gada 28. septembra Pieslēguma līgumu un AS „Augstprieguma tīkls" (turpmāk AST) ir ierīkojis speciālo pieslēgumu, lai nodrošinātu iekārtu elektroapgādi LM objektos Liepājā, Brīvības ielā 94 un Brīvības ielā 100.
- Ņemot vērā ierīkoto speciālo pieslēgumu, LM izriet šādi pienākumi:

5 saskaņā ar 2006. gada 24. oktobra Ministru kabineta noteikumu nr. 877 „Noteikumi par speciālā pieslēguma elektroenerģijas pārvades sistēmai nosacījumiem akciju sabiedrībai „Liepājas metalurgs""4. punktu ne vēlāk kā 2 gadu laikā pēc pieslēguma ierīkošanas, t.i., līdz 2011. gada novembrim, nodrošināt elektroenerģijas patēriņu vismaz 320 000 megavatstundu gadā; un

6 saskaņā ar . 2011. gada 16. augusta Sistēmas pakalpojuma līgumu, kas noslēgts ar AST, 2.2.13. punktu ne mazāk kā 8 gadus, t.i., vismaz līdz 2019. gada 17. augustam, nesamazināt elektroenerģijas gada patēriņa apjomu 320 000 megavatstundu gadā vai uzstādītās jaudas lielumu.

- Atbilstoši 2006. gada 13. jūnija Ministru kabineta noteikumu Nr. 476 „Noteikumi par speciālo pieslēgumu elektroenerģijas pārvades sistēmai" 24. punktu, gadījumā, ja lietotājs neizpilda šos pienākumus, tam ir pienākums segt visus ar pieslēguma izveidošanu saistītos sistēmas operatora izdevumus.

Parāda atmaksas grafiks AS „Latvenergo"

- Noslēdzot 27. decembra 2011. gada Vienošanos par grozījumiem 27.01.2011.līgumā Nr. 1011049606 par elektroenerģijas tirdzniecību ar AS „Latvenergo" (turpmāk – LVE), līdzēji ir vienojušies par LM uzkrātā parāda atmaksas grafiku par atliktajiem maksājumiem par LVE izrakstītajiem ikmēneša rēķiniem par laika periodu no 2010. gada 1. decembra līdz 2011. gada 30. septembrim par LM saņemto elektroenerģiju, kā arī par Sistēmas pakalpojumiem, Palīgpakalpojumiem un Obligātā iepirkuma komponentēm, par ko LVE norēķinās ar sistēmas operatoru LM vārdā.
- Parāda atmaksas grafiks sastādīts no 28.11.2011. līdz 28.08.2012.
- Noslēdzot 2012. gada 21. septembra Vienošanos nr.1 pie 27.01.2011. līguma nr. 1011049606 par elektroenerģijas tirdzniecību, vienojušies par nosacījumiem, kurus izpildot, LM ir tiesības atlikt maksājumus par LVE izrakstītajiem rēķiniem par 2012. gada augustā, septembrī, oktobrī un novembrī un veikt atliktos maksājumus par kopējo summu, kas nepārsniedz LVL 9.7 milj. (parāda limits).

- Saskaņā ar minēto 21.09.2012. papildus vienošanos nr.1 pie 27.01.2011. līguma nr. 1011049606, LVE ir tiesības pieprasīt visa atlikušā parāda tūlītēju atmaksu, ja LM neievēro apliecinājumus, kas sniegti 20.09.2012. LM vēstulē nr. 8992/31-1 (vienošanās pielikums nr. 2). Apliecinājums ir sniegts par tālāk minēto:
- ka LM manta ir tikusi pārvaldīta likumīgi, rīcība ar tās līdzekļiem ir veikta tiesiski un notikusi atbilstoši labai korporatīvai pārvaldībai, un LM valde noraida un uzskata par nepamatotiem apgalvojumus par kapitālsabiedrības naudas līdzekļu un citu aktīvu iespējamu izsaimniekošanu;
- LM saimniecisko darbību un finansiālo situāciju uzsāktais kriminālprocess neietekmē; LM apliecina, ka pienācīgi izpilda un turpinās izpildīt visas savas saistības attiecībās ar tās sadarbības partneriem, tajā skaitā saistības, kas izriet no LM un LVE attiecībām;
- LM apņemas līdz pilnīgam atliktā maksājuma samaksas brīdim nekavējoši informēt LVE par LM pārvaldes institūciju, t.sk., valdes, padomes un/ vai akcionāru lēmumiem, kas varētu ietekmēt LM un LVE sadarbību.

Pielikumi

27. Pielikums A: Detalizēts nozares apraksts
28. Pielikums B: Stemcor atlikumu atmaksas grafiks
29. Pielikums C: Mūsu detalizēts darba uzdevums

Detalizēts nozares apraksts.

Tērauda ražošanas jaudas izmantojums pasaulē

Avots: Pasaules tērauda ražotāju asociācija

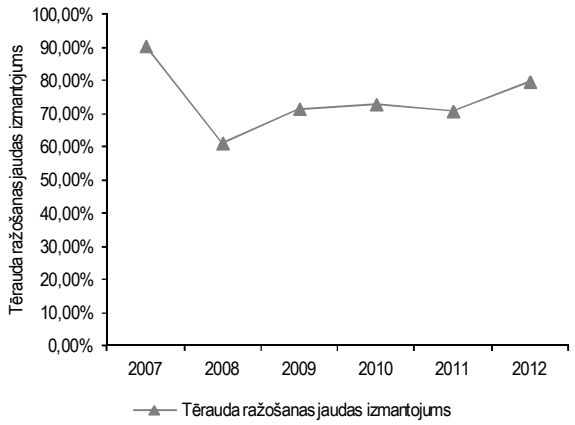

Celtniecības un tērauda tirgus attīstība (2005-2012. gads)

Uzņēmuma ražoto produkciju veido armatūras stieņi, kas ir izmantojami vairāku dzelzsbetona konstrukciju tipu būvniecībai. Tērauda un tērauda izstrādājumu tirgus visā pasaulē ir cieši saistīts ar būvniecības nozares attīstību un izaugsmi, jo šī nozare veido aptuveni 35% tērauda patēriņa, tādējādi arī uzņēmumi, kas nodarbojas ar armatūras stieņu ražošanu ir lielā mērā saistīti ar aktivitāti celtniecības nozarē.

Līdz ar pasaules ekonomiskās krīzes sākumu 2008. gada izskaņā vairākās nozarēs tika novērots būtisks pieprasījuma samazinājums. Efekts uz būvniecības nozari bija īpaši smags un vairākās valstīs arī 2012. gadā vērojams pieprasījuma kritums. Saistībā ar vairāku valstu parādiem, celtniecības nozares provizoriski dati norāda uz turpmāku pieprasījuma samazināšanos tādās valstīs kā, piemēram, Itālija un Spānija.

Grafikā augstāk redzamās tendences apstiprina ka tērauda ražotnes strādā ar ievērojamu jaudas pārpalikumu. Ražotņu izmantojums tiek lēsts aptuveni 80% līmenī. Neizmantotā jauda saistāma ar piedāvājuma relatīvo inertumu attiecībā pret pieprasījumu, kas, rodoties straujām izmaiņām pieprasījumā, rada jaudas pārpalikumu vai iztrūkumu. Salīdzinot ar 2008. gadu, kad tērauda ražotņu jauda tika izmatota 90% apmērā, būtisks samazinājums tika novērots tieši, sākoties ekonomiskajai krīzei, tomēr arī 2012. gadā ražotņu noslodze ir ievērojami zemāka, kā pirmskrīzes gados.

Vislielākās neapstrādātā tērauda ražotājvalstis pasaulē atainotas nākamajā attēlā.

Garo karsto velmējumu saražotais apjoms 2012. gadā (milj. tonnu)

Avots: Pasaules tērauda asociācija 2012

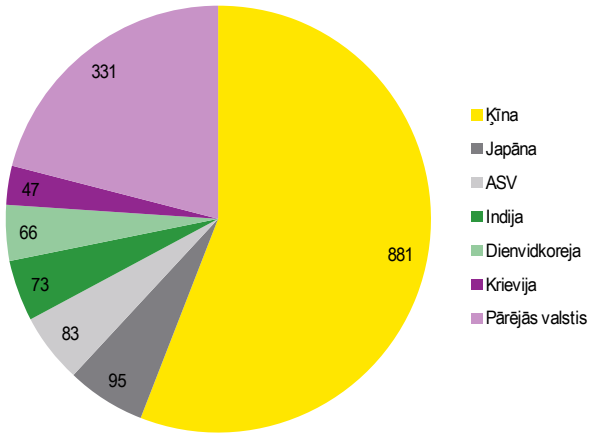

Uzņēmuma saražotās produkcijas apjoms 2012. gadā bija aptuveni 850 tūkst. MT tērauda, kas pasaules mērogā uzskatāms par niecīgu daudzumu un norāda, ka Uzņēmums nevar ietekmēt kopējo tirgus cenu.

Vairāk kā 50% saražoto garo karstās velmēšanas tērauda produktu tiek ražoti Ķīnā. Par padziļinātas intereses tirgu uzskatāma arī Indija, jo šajā valstī pēdējo 10 gadu laikā tērauda ražošanas pieaugums bijis ļoti straujš. Nākamajā sadaļā aprakstītas būtiskākās šo un citu valstu tirgus tendences.

Nozīmīgāko tērauda tirgus ražotājvalstu attīstības tendences

Ķīna

Ķīnas celtniecības industrijas apgrozījums pēdējo gadu laikā ir samazinājies, kas atstājis sekas arī uz pieprasījumu pēc tērauda un tā izstrādājumiem, tomēr saražoto garo velmējumu apjoms Ķīnā ir pieaudzis katru gadu no 276 milj. MT 2008. gadā līdz 407 milj. MT 2011. gadā. Līdz ar iekšējā patēriņa samazināšanos lielāki saražotās produkcijas apjomi tiek eksportēti, kas, ņemot vērā Ķīnas tērauda ražošanas nozares apmēru, ietekmē arī tirgu visā pasaulē. Ķīnas tirgus attīstība bijusi viens no faktoriem, kas veicinājis tērauda nozares kompāniju maržu samazināšanos, neizmantotās kapacitātes palielināšanos un vidējo cenu samazināšanos pasaules tirgū.

Viens no veidiem, kā nozares problēmas Ķīnā tiek risinātas ir valdības izvirzītais mērķis konsolidēt kompānijas, lai 10 lielāko ražotāju tirgus daļa pieaugtu no 48% līdz 60% līdz 2015. gadam. Tādējādi lielākā mērā būtu iespējams izmantot apjomradītos ietaupījumus.

Indija

Indijas saražotā tērauda apjoms pēdējos 10 gadus audzis vidēji par 10% gadā. Šajā periodā garo karstās velmēšanas produktu saražotais apjoms palielinājies gandrīz divas reizes un 2011. gadā sasniedza 32 milj. MT. Izaugsme galvenokārt saistīta ar iekšējā patēriņa pieaugumu infrastruktūras investīciju dēļ. Indiju raksturo sabiedrības vidējā slāņa pieaugums, kā arī urbanizācija, kas ir nozīmīgi faktori, kas sekmē vidējā tērauda patēriņa uz vienu iedzīvotāju pieaugumu.

Indijā vēsturiski tērauda cenas bija augstākas kā vidēji pasaulē, tomēr 2012. gada izskaņā tās strauji samazinājās un sasniedza vidējo līmeni pasaulē, kas saistāms ar globālo situāciju nozarē.

Eiropas Savienība

Vairākumā ES valstu 2012. gadā tērauda patēriņš samazinājās. Patēriņš visvairāk samazinājās valstīs, kuru valdību budžetu ierobežo parādu krīze, piemēram Spānija un Itālija, tomēr pat ekonomiski spēcīgās valstīs, piemēram, Vācijā tērauda patēriņš bija mazāks kā 2011. gadā.

Kopumā, pēdējo gadu laikā, pieprasījums pēc tērauda ražojumiem Eiropā samazinājies par aptuveni 30% no 201. milj. MT 2008. gadā līdz 158 milj. MT 2011. gadā. Līdz ar to tika veiktas sarunas par vairāku rūpnīcu slēgšanu visā Eiropā. Vairākos gadījumos, saistībā ar augsto bezdarba līmeni, valstu valdības veica pasākumus, lai turpinātu rūpnīcu darbību, piemēram, Floranžas rūpnīcā (ArcerolMittal S.A.), kur 2012. gadā tika slēgtas divas kausēšanas ierīces un vairāku iekārtu darbība tika apturēta uz nenoteiktu laiku. 2012. gadā uz nenoteiktu laiku tika apturētas kausēšanas iekārtas arī citur Francijā, Beļģijā, Spānijā un Luksmeburgā.

Detalizēts nozares apraksts.

Krievijas celtniecības nozares saražotais apjoms

Avots:PRM Publications, 2012

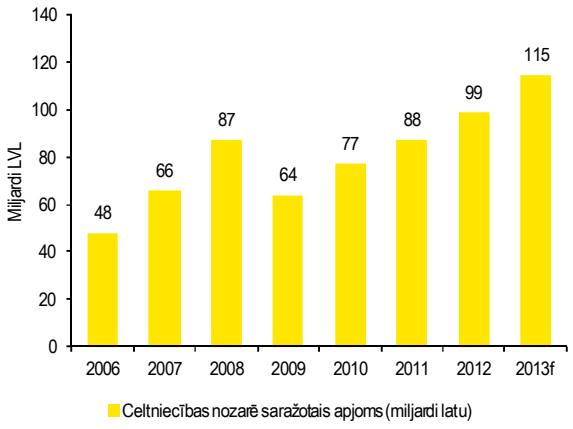

2013. gadā prognozēts, ka nozares stāvoklis nedaudz uzlabosies, saistībā parādu krīzes mazināšanas pasākumiem, tomēr gaidāmā izaugsme ir neliela, turklāt pieaugums sagaidāms tērauda patēriņā mehāniskajai tehnikai, kamēr celtniecības un automobiļu tērauda pieprasījums turpināsies samazināties.

Krievija

Krievijas iekšējais tirgus 2013. gadā turpinās attīstīties, investīciju infrastruktūrā un celtniecības dēļ. Tomēr Krievijas iekšējā tirgus pieprasījums veido tikai 60% no saražotā apjoma. Tērauda eksportu stimulēs nozares augstā konsolidācija (piecas lielākās kompānijas ražo 75% no kopējā apjoma), kas ļaus saglabāt ražošanas disciplīnu un uzturēt pastāvīgu pieaugumu arī 2013. gadā. Kopumā tiek prognozēts, ka Krievijā pieprasījums celtniecības nozarē saglabāsies stabils, un gaidāma izaugsme. Situāciju Krievijā daļēji ietekmē arī plānotie investīciju projekti, piemēram, gatavošanās Soču olimpiskajām spēlēm. Kopumā prognozēts, ka 2013. gadā pieprasījums celtniecības nozarē augs par 9%.

Būtiskas izmaiņas nozarē saistāmas ar likumdošanas izmaiņām un nodokļiem. Krievijā tiek veikti pasākumi, kas ļaus paātrināt celtniecībai nepieciešamo dokumentu sagatavošanas procesu dzīvojamo ēku celtniecības projektiem. Nākotnē jāņem vērā ievedmuitas samazinājumi, kas saistīti ar Krievijas iestāšanos Pasaules tirdzniecības organizācijā. ES tiek apsvērts saglabāt ievedmuitas esošajā apjomā dzelzs sakausējumu materiāliem, ko bija plānots likvidēt 2013. gadā. Šobrīd ievedmuita dzelzs sakausējumiem no Krievijas ir 22,7%.

Garo karsto velmējumu tirgū Krievija ir neto eksportētājvalsts, tomēr arī ievērojams tērauda daudzums tiek importēts (2,1 milj. MT).

Alžīrija

Alžīrija 2012. gadā bija nozīmīgs Uzņēmuma eksporta virziens un veidoja aptuveni 30% no kopējā pārdošanas apjoma. Alžīrija ir bagāta ar naftas atradnēm un pēdējo gadu laikā veiksmīgi eksportējot naftu un naftas produktus iegūtie līdzekļi tiek izmantoti valsts infrastruktūras attīstībai. Celtniecībai atvēlētie līdzekļi spēkā esošajā investīciju plānā sasniedz USD 285 miljardus (aptuveni LVL 154 miljardi), kas vairāk nekā divas reizēs pārsniedz iepriekšējā perioda budžetu. Esošais plāns ir spēkā no 2010. līdz 2014. gadam, kas norāda uz turpmāku pieprasījumu pēc celtniecības materiāliem šajā valstī.

Armatūras cenu attīstība

Uzņēmuma produkciju veido armatūras stieņi, kas iegūti, izmantojot karstās velmēšanas tehnoloģiju. Gala produkta realizācijas cena nosaka Uzņēmuma potenciālo maržu. Armatūras cenu biznesa plāna prognožu piepildīšanās ir vitāls plāna izpildes priekšnosacījums. Turpmāk apkopotas vidējās armatūras stieņu cenas Eiropā, biznesa plānā prognozētās cenas un Uzņēmuma realizētās produkcijas pārdošanas cenas.

Armatūras stieņu cenu salīdzinājums (LVL/t)

Avots: LM biznesa plāns (2008); LM sniegtā informācija; Capital IQ (2013)

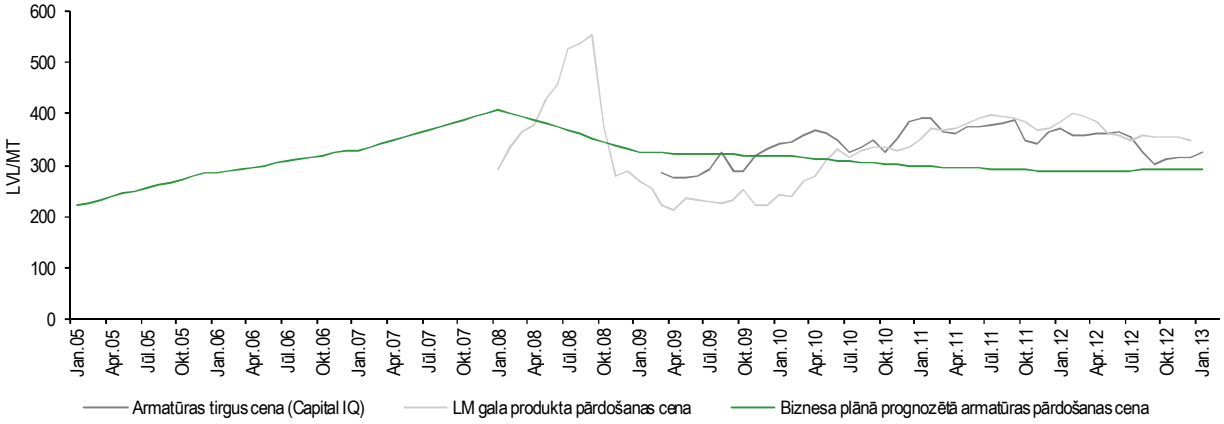

Publiskajos avotos senākie pieejamie dati par armatūras stieņu vēsturiskajām cenām ir atrodami sākot no 2009. gada janvāra. Svarīgākie secinājumi par cenu attīstību aplūkotajā periodā ir:

1. Līdzīgi metāllūžņu cenu izmaiņām, 2008. gadā īsi pirms pasaules ekonomiskās krīzes sākuma cenas būtiski pieauga, kam sekoja straujš cenu samazinājums;
2. Uzņēmuma realizētās produkcijas pārdošanas cenas aplūkotajā periodā svārstījušās ap vidējo tirgus cenu, izņemot 2009. gadā un 2010. gada pirmajā pusē, kad tās bija zemākas. No 2009. gada tirgus cenu un Uzņēmuma realizētās produkcijas cenu korelācijas koeficients bija 69%;

Biznesa plānā prognozētās cenu izmaiņas realitātē nav piepildījušās, jo īsi pēc krīzes tās samazinājās vairāk kā prognozēs un turpmākajā periodā palielinājās, pretēji prognozētajam nelielajam samazinājumam.

Tērauda izstrādājumu ražošanas tirgus attīstības prognozes

Tērauda tirgus uzskatāms par dinamisku un to ietekmē vairāki faktori, tomēr pamatojoties uz ekspertu viedokli un vērtējumu par izmaiņām nākotnē secināms, ka tuvāko gadu laikā nav pamata uzskatīt, ka konkurence nozares kompāniju starpā samazināsies un palielināsies gatavās produkcijas un izejmateriālu cenu starpība. Aplēses liecina, ka celtniecības nozares aktivitāte vairākās valstīs saglabāsies zema vai turpinās samazināties, piemēram, vairākas ES valstis. Nākamajā tabulā apkoptas Eiropas tērauda asociācijas „Eurofer" prognozes par nozaru, kas intensīvi izmanto tērauda produktus, attīstību.

Aktivitāte nozarēs, kurās tiek izmantots tērauds- procentuālā SWIP (Steel Weighted Industrial Production) izmaiņa pret iepriekšējo gadu

Nozare	Nozares īpatsvars kopējā patēriņā	2012. gads	2013 gads					2014. gads
			1. ceturksnis	2. ceturksnis	3. ceturksnis	4. ceturksnis	Kopā	
Celtniecība	**35%**	**-4,6%**	-2,5%	-2,5%	-1,9%	-1,1%	**-2,0%**	**1,1%**
Mašīnbūve	**14%**	**-0,9%**	-3,0%	-0,3%	0,4%	2,1%	**-0,2%**	**3,4%**
Autorūpniecība	**18%**	**-3,4%**	-6,5%	-2,7%	-2,0%	3,4%	**-2,1%**	**3,4%**
Mājsaimniecības ierīces	**3%**	**-2,0%**	-2,5%	-0,1%	0,5%	2,0%	**0,0%**	**2,8%**
Transports	**2%**	**2,5%**	3,0%	3,6%	6,5%	7,2%	**5,0%**	**6,9%**
Caurules	**12%**	**-4,9%**	1,1%	-0,3%	-0,9%	1,1%	**0,3%**	**3,1%**
Metāla produkti	**14%**	**-2,4%**	-2,3%	-0,1%	2,0%	3,2%	**0,6%**	**3,5%**
Citi	**2%**	**-1,8%**	-2,5%	0,1%	1,2%	2,3%	**0,3%**	**3,1%**
Kopā	**100%**	**-3,3%**	**-2,8%**	**-1,3%**	**-0,5%**	**1,4%**	**-0,8%**	**2,7%**

Avots: Eurofer, The European Steel Association, Economic and Steel Market Outlook 2013-2014

Stemcor atlikumu atmaksas grafiks.

Stemcor atlikumu atmaksas grafiks

				Maksājumu grafiks pa mēnešiem												
Saistību grupa	**Komentārs**	**Atlikums Dec12F**		**Jan13**	**Feb13**	**Mar13**	**Apr13**	**Mai13**	**Jun13**	**Jūl13**	**Aug13**	**Sep13**	**Okt13**	**Nov13**	**Dec13**	**Kopā FG13**
Sagataves un velmējumi			Atmaksājamā summa	9 421	890	-	14 757	-	-	-	-	-	-	-	-	25 068
	Atmaksas veids: Produkta piegāde	25 068	Atlikusī summa pēc apmaksas	15 647	14 757	14 757	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Procentu likme: 3M EURIBOR + 3% (no 31.12.2012 līdz piegādei)		Maksājamie procenti	-	-	111	-	-	55	-	-	-	-	-	-	166
Lūžņi			Atmaksājamā summa	-		-	-	-	-	-	-	531	-	-	1 062	1 593
	Atmaksas veids: Naudas atmaksa	9 839	Atlikusī summa pēc apmaksas	9 839	9 839	9 839	9 839	9 839	9 839	9 839	9 839	9 308	9 308	9 308	8 246	8 246
	Procentu likme: 3M EURIBOR + 3% (līdz Mai13), 3M EURIBOR + 4.5% (no Mai13)		Maksājamie procenti	-	-	80	-	-	74	-	-	74	-	-	105	333
Starpsumma		**34 906**		**25 485**	**24 595**	**24 595**	**9 839**	**9 839**	**9 839**	**9 839**	**9 839**	**9 308**	**9 308**	**9 308**	**8 246**	**8 246**
Līdz Dec12F uzkrātie procenti		2 240	Atmaksājamā summa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Nav atrunāts atmaksas grafiks, atmaksas 2013. gadā nav prognozētas		Atlikusī summa pēc apmaksas	2 240	2 240	2 240	2 240	2 240	2 240	2 240	2 240	2 240	2 240	2 240	2 240	2 240
Summa		**37 146**	**Atmaksājamā summa**	9 421	890	-	14 757	-	-	-	-	531	-	-	1 062	26 661
			Atlikusī summa pēc apmaksas	**25 485**	**24 595**	**24 595**	**9 839**	**9 839**	**9 839**	**9 839**	**9 839**	**9 308**	**9 308**	**9 308**	**8 246**	**10 485**
			Maksājamie procenti	-	-	191	-	-	129	-	-	74	-	-	105	499

Avots Saruna ar A.Zaharins 06.03.2013

Mūsu detalizēts darba uzdevums.

Nr.	Darba uzdevums	Ernst & Young darba apjoms
1.	Uzņēmuma darbības un naudas plūsmas faktisko rādītāju salīdzināšana ar apstiprinātajiem budžetiem un izstrādāto biznesa plānu, uz kura pamata valsts vārdā tika sniegts galvojums UniCredit MedinoCredito Centrale S.p.A. par Uzņēmuma saistībām; analīze un komentāri par novērotajām būtiskajām atšķirībām 2012. gada 31. decembrī.	Peļņas vai zaudējumu aprēķina un naudas plūsmas analīze par 2012. gadu, kuras ietvaros tiks salīdzināti faktiskie rādītāji ar apstiprinātājiem budžetiem un izstrādāto biznesa plānu. Mūsu darbs tiks koncentrēts uz galvenajām ieņēmumu, izmaksu un naudas plūsmas pozīcijām. Mēs sniegsim komentārus par būtiskajām atšķirībām un pārrunāsim tās ar Uzņēmuma vadību. Šī darba uzdevumā ietvaros tiks pētīti galvenie biznesa virzītājspēki (piemēram, produkcijas pārdošanas cena, saražotie un pārdotie apjomi, metāllūžņu cena u.c.), kas tiks salīdzināti ar apstiprināto budžetu un izstrādāto biznesa plānu. Par būtiskākajiem novērojumiem mēs sniegsim komentārus. Ja revīzijas laikā tiks konstatētas būtiskas novirzes, mēs to atspoguļosim savā ziņojumā.
2.	Valsts vārdā sniegtā galvojuma UniCredit S.p.A. par Uzņēmuma saistībām un līdzekļu izlietojuma, tai skaitā rekonstrukcijas izmaksu, analīze.	Mēs iegūsim informāciju par saņemtajiem Uzņēmuma līdzekļiem, par kuriem ir sniegts valsts galvojums un veiksim detalizētu minēto līdzekļu izmantojuma analīzi. Mēs pārbaudīsim Uzņēmuma finanšu pārskatos vai izdevumu tabulās sniegto informāciju par līdzekļu izlietojumu, galveno uzmanību pievērošot šādiem kritērijiem. (1) Faktiski radušās izmaksas: pārbaudīsim, vai posteņa izdevumi ir faktiski radušies. Šajā nolūkā mēs pārbaudīsim attaisnojuma dokumentus (piem., rēķinus, līgumus) un samaksas pierādījumus. Mēs pārbaudīsim arī pabeigto darbu, saņemto preču vai sniegto pakalpojumu apliecinājumus, kā arī aktīvu esamību, ja tādi ir. (2) Īstenošanas perioda termiņš: pārbaudīsim, vai konkrētā posteņa izdevumi radušies laikā, kad ir izlietoti līdzekļi. (3) Budžets: pārbaudīsim, vai konkrētā posteņa izdevumi ir uzrādīti sākotnējā projekta budžetā. (4) Nepieciešamība un pamatotība: pārbaudīsim, vai konkrētā posteņa izdevumu nepieciešamība projekta īstenošanā bija pamatota un vai tie bija nepieciešami to projekta darbu veikšanai, par kuriem tika slēgti līgumi, pārbaudot izdevumu būtību pēc pavaddokumentiem un

		pārrunājot to ekonomisko būtību ar Uzņēmuma vadību. Mēs pārbaudīsim, vai konkrētā posteņa izdevumi ir pamatoti ar pierādījumiem. (5) Uzskaite: pārbaudīsim, vai konkrētā posteņa izdevumi ir uzskaitīti Uzņēmuma grāmatvedības sistēmā, vai tie atbilst Uzņēmuma parastajai izmaksu uzskaites praksei un vai tie ir uzskaitīti atbilstoši spēkā esošajiem Latvijas Republikas grāmatvedības standartiem un Ministru kabineta noteikumiem. (6) Vērtējums: mēs pārbaudīsim, vai konkrētā posteņa izdevumu monetārā vērtība atbilst attaisnojuma dokumentiem (piem., rēķiniem, algas paziņojumiem) un vai attiecīgajos gadījumos ir izmantotas pareizas valūtas maiņas likmes. (7) Atbilstība: konstatēsim, kuri iepirkuma, valsts piederības un izcelsmes noteikumi ir piemērojami attiecīgajam līdzekļu izlietojumam. Mēs pārbaudīsim, vai izdevumi atbilst šiem noteikumiem un vai līdzekļi varēja tikt izlietoti attiecīgajam mērķim, pārbaudot iepirkuma un iegādes procesa dokumentus. Pamatojoties uz mūsu veiktā darba rezultātiem, mēs sniegsim rakstiskus komentārus par mūsu novērojumiem.
3.	Uzņēmuma finansiālā stāvokļa izvērtēšana uz 2012. gada beigām, tai skaitā: • apgrozāmā kapitāla termiņstruktūras analīze; • citu aktīvu un pasīvu vispārēja analīze uz 2012. gada beigām; • parādsaistību analīze uz 2012. gada beigām (maksājumu termiņstruktūra un nosacījumi (covenants))	Būtiskāko bilances posteņu analīze un mūsu novērojumu apkopojums par šādiem posteņiem: • Pamatlīdzekļi: pamatlīdzekļu saraksta analīze, ar Uzņēmuma pamatdarbību nesaistīto pamatlīdzekļu identificēšana; • Krājumi un gatavie ražojumi: vecumstruktūras analīze; • Debitori: noilguma analīze, uzkrājumu pietiekamības analīze; • Kreditori: noilguma analīze, struktūras analīze; • Aizņēmumi: informācijas apkopojums par esošajiem Uzņēmuma aizņēmumiem, norādot galvenos aizņēmumu parametrus, ierobežojošo nosacījumu 4.ievērošanas pārbaude, komentāri par būtiskākajām riska jomām; • Iespējamas ārpusbilances saistības: sniegta informācija par jebkurām atklātām ārpusbilances saistībām. Pamatojoties uz pārrunām ar Uzņēmuma vadību un citām pielīgtajā apjomā veiktajām procedūrām, tiks noteiktas iespējamā aktīvu pārāk lielā novērtējuma un/vai saistību nepietiekamā novērtējuma jomas.

Mūsu detalizēts darba uzdevums.

		Uzņēmuma apgrozāmais kapitāls tiks analizēts, norādot tā sastāvdaļas, kā arī nozīmīgāko sastāvdaļu iespējamas korekcijās.
4.	Komentāri par būtiskākajām grāmatvedības uzskaites politikām	Mēs izskatīsim Uzņēmuma piemērotās būtiskākās grāmatvedības uzskaites politikas (piemēram, ienākumu atzīšana, pamatlīdzekļu uzskaite, aizņēmumu uzskaite, debitoru parādu uzskaite, uzkrājumu veikšana) un izvērtēsim to atbilstību LR tiesību aktiem un labākajai praksei, kā to nosaka Starptautiskie finanšu pārskatu standarti (SFPS). Pamatojoties uz veiktās analīzes rezultātiem, mēs sniegsim rakstiskus komentārus par mūsu novērojumiem.
5.	Intervijas ar Uzņēmuma revidentiem par veiktajām revīzijas procedūrām	Mēs veiksim intervijas ar Uzņēmuma revidentiem par viņu veiktajām revīzijas procedūrām, lai secinātu, vai šīs procedūras bijušas pietiekamas, lai pārliecinātos par: • iepriekšējo periodu finanšu pārskatu atlikumu pareizību. Interviju laikā mēs arī izmantosim EY globāli izstrādātās kontroles lapas, lai izvērtētu veiktā darba apjomu un pietiekamību attiecībā uz būtiskām bilances un peļņas vai zaudējumu pozīcijām; • būtisko grāmatvedības uzskaites politiku atbilstību LR likumdošanai un to konsekventu piemērošanu Uzņēmuma grāmatvedības uzskaitē un finanšu pārskata sagatavošanā; • būtiskāko pieņēmumu un aplēšu noteikšanu un piemērošanu, sagatavojot Uzņēmuma finanšu pārskatu; • būtisku revīzijas risku identificēšanu un šo risku mazināšanai veikto procedūru pietiekamību; • Uzņēmuma iekšējo kontroļu vidi un tās efektivitāti. Papildus intervijām mēs izskatīsim arī noteiktus revidentu darba dokumentus. Pamatojoties uz veiktā darba rezultātiem, mēs sniegsim rakstiskus komentārus par mūsu novērojumiem, kā arī izvērtēsim interviju un dokumentu izskatīšanas rezultātu izmantošanas iespējas citās darba uzdevuma sadaļās.
6.	Uzņēmuma īstermiņā (3-6 mēneši) nepieciešamā finansējuma apmēra izvērtēšana	Mēs saņemsim no Uzņēmuma vadības aplēsi (biznesa plānu vai budžetu) par īstermiņā (3-6 mēneši) nepieciešamo finansējuma apmēru. Mēs sniegsim par to savus komentārus un novērojumus, pamatojoties uz Uzņēmuma pamatdarbības, ieguldīšanas un finansēšanas darbības naudas plūsmu analīzi.

Mūsu detalizēts darba uzdevums.

7.	Pieejamo Uzņēmuma finanšu prognožu analīze par 2013. gadu, sniedzot sākotnējus komentārus par izmantotajiem pieņēmumiem, t.sk. salīdzinot ar 2012. gada faktiskajiem rezultātiem, spēkā esošo biznesa plānu un citām prognozēm.	Mēs analizēsim un izmantosim Uzņēmuma vadības sniegtās finanšu prognozes, tai skaitā sniegsim sākotnējus komentārus par izmantotajiem pieņēmumiem. Mēs salīdzināsim galvenos izmantotos pieņēmumus ar 2012. gada faktiskajiem rādītājiem un izstrādāto biznesa plānu, kā arī sniegsim komentārus par mūsu būtiskākajiem novērojumiem.
8.	Sākotnējais novērtējums par iespējamiem risinājumiem Uzņēmuma finansiālās atveseļošanās nodrošināšanai, nepieciešamās turpmākās rīcības izvērtēšana.	Šī darba uzdevuma ietvaros mēs analizēsim Uzņēmuma vadības piedāvātos risinājumus. Mēs sniegsim komentārus par būtiskākajiem novērojumiem saistībā ar šiem risinājumiem, pamatojoties konstatētajiem faktiem. Mūsu komentāri tiks sniegti kontekstā ar Jūsu noteikto darba uzdevumu, līdz ar to citi jautājumi, kas būtu ārpus šī darba uzdevuma jomas, varētu netikt aplūkoti (detalizēts Uzņēmuma finansiālās atveseļošanas iespējamo risinājumu novērtējums, jauna biznesa plāna izstrāde un ieviešana, sarunas ar Uzņēmuma kreditoriem un Uzņēmuma finansējuma restrukturizācijas iespējas). Ja šajos jautājumos būs nepieciešamas konsultācijas, labprāt piedāvāsim Jums savus pakalpojumus tālākai sadarbībai.
9.	Uzņēmuma nozīmīgāko nodokļu risku analīze un esošo tiesvedību analīze	Uzņēmuma nozīmīgāko nodokļu risku analīze par pēdējiem trīs taksācijas gadiem (01.01.2010. – 31.12.2012.): • pievienotās vērtības nodokļa piemērošanas, aprēķināšanas un deklarēšanas pareizības pārbaude; • uzņēmumu ienākuma nodokļa piemērošanas, aprēķināšanas un deklarēšanas pareizības pārbaude; • iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu piemērošanas, aprēķināšanas un deklarēšanas pareizības pārbaude; • dabas resursu nodokļa piemērošanas, aprēķināšanas un deklarēšanas pareizības pārbaude; • Uzņēmuma veicamo darbību un dokumentācijas noformēšanas kārtības izvērtējums, lai nodrošinātu tā nozares specifikai

		atbilstošu sadarbības partneru, preču un pakalpojumu piegādātāju/ saņēmēju pārbaudi, lai LR Valsts ieņēmumu dienesta audita gadījumā Uzņēmumam būtu visa nepieciešamā dokumentācija, kas pierādītu Uzņēmuma veiktās darbības attiecībā uz sadarbības partneru godprātības pārbaudi, tādējādi gūstot pārliecību par to, ka tas nav ticis iesaistīts fiktīvu darījumu ķēdē; • Uzņēmuma nodokļu risku pārvaldības izvērtējums. Pamatojoties uz nodokļu risku analīzes rezultātiem, EY iesniegs rakstisku ziņojumu latviešu valodā par: - identificētajām neatbilstībām iepriekš minēto nodokļu piemērošanas kārtībā; - identificētajiem trūkumiem sadarbības partneru pārbaudē un - identificētajiem trūkumiem nodokļu risku pārvaldībā laika periodā no 2010. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 31. decembrim. Mēs sniegsim arī ieteikumus minēto trūkumu novēršanai.
10.	Par laika posmu no 2010. gada 1. janvāra līdz 2013. gada 31. janvārim:	
10.1.	Uzņēmuma darījumu ar saistītajām personām analīze	Mēs iegūsim Uzņēmuma vadības apstiprinātu saistīto personu sarakstu, kurā būtu norādīti arī ar šīm personām veiktie darījumi minētajā laika posmā. Mēs izanalizēsim ar saistītajām personām veiktos darījumus, izskatot veikto darījumu apliecinošus dokumentus un pārrunājot darījumu ekonomisko būtību ar Uzņēmuma vadību. Mēs iegūsim publiski pieejamos datus par Uzņēmuma vadības, t.i., valdes un padomes, līdzdalību citos uzņēmumos un to ieņemtajiem amatiem citos uzņēmumos, kas nebūtu minēti kā saistītās personas, un pārbaudīsim, vai nav veikti darījumi ar šiem uzņēmumiem. Ja citu procedūru laikā mēs konstatēsim aizdomīgus darījumus ar personām, kas nebūs minētas saistīto personu sarakstā, mēs pārbaudīsim, vai nepastāv kādas norādes, ka ka šie darījumi ir veikti ar saistītām personām. Pamatojoties uz veiktā darba rezultātiem, mēs sniegsim rakstiskus komentārus par mūsu novērojumiem.
10.2.	To Uzņēmuma darījumu analīze, kas nav saistīti ar tā pamatdarbību	Mēs iegūsim Uzņēmuma grāmatvedības datus par darījumiem, kas reģistrēti grāmatvedībā kā „Ar saimniecisko darbību nesaistītie izdevumi”, un veiksim šo darījumu analīzi ,izskatot veikto darījumu apliecinošus dokumentus un pārrunājot darījumu ekonomisko būtību

		ar Uzņēmuma vadību. Mēs izskatīsim Uzņēmuma grāmatvedības datus un identificēsim kontus, kas varētu liecināt par darījumiem, kas nav saistīti ar Uzņēmuma pamatdarbību, (piemēram, „Ar akcionāriem saistītās izmaksas" vai „Ārkārtas izmaksas" – Uzņēmuma 2011. gada pārskats), un veiksim šo darījumu analīzi, izskatot veikto darījumu apliecinošus dokumentus un pārrunājot darījumu ekonomisko būtību ar Uzņēmuma vadību. Mēs veiksim vispārējas analītiskas procedūras attiecībā uz Uzņēmuma izdevumiem, kā arī izskatīsim Uzņēmuma sadarbības partnerus, kuriem ir veikti maksājumi, lai identificētu iespējamos darījumus, kas nav saistīti ar uzņēmuma pamatdarbību, un veiksim šo darījumu analīzi, izskatot veikto darījumu apliecinošus dokumentus un pārrunājot darījumu ekonomisko būtību ar Uzņēmuma vadību. Pamatojoties uz veiktā darba rezultātiem, mēs sniegsim rakstiskus komentārus par mūsu novērojumiem.
10.3.	Uzņēmuma valdes un padomes locekļu un citu vadošo darbinieku atalgojuma struktūras analīze	Mēs iegūsim datus par Uzņēmuma valdes un padomes locekļu un citu vadošo darbinieku mēneša algām un veiksim to detalizētu analīzi. Mēs salīdzināsim katra valdes un padomes locekļa un ikviena cita vadošā darbinieka algas izmaiņas, izskatīsim šo izmaiņu pamatojošos dokumentus, kā arī izskatīsim rīkojumus par piemaksu vai prēmiju aprēķinu, ja tādi būtu. Pirms analīzes veikšanas mēs kopīgi vienosimies par to, kuri darbinieki uzskatām par citiem vadošajiem darbiniekiem. Pamatojoties uz veiktā darba rezultātiem, mēs sniegsim rakstiskus komentārus par mūsu novērojumiem.
10.4.	Uzņēmuma izejvielu tirgus analīze, atbilstošas kvalitātes metāllūžņu iepirkuma cenas atbilstība tirgus cenai;	Šis darba uzdevums tiks pildīts kontekstā ar 2013. gada budžeta analīzi, kuras ietvaros mēs pārrunāsim ar Uzņēmuma vadību izmantotos publiskos avotus un to, kā Uzņēmuma cenas atbilst tirgus tendencēm. Mēs neiegādāsimies tirgus pētījumus vai cita veida informāciju šī darba ietvaros, bet izmantosim tirgus pētījumus, ko būs sniegusi Uzņēmuma vadība.
10.5.	Uzņēmuma saražotās produkcijas realizācijas iespēju analīze un cenas	Šis darba uzdevums tiks pildīts kontekstā ar 2013. gada budžeta analīzi, kuras ietvaros mēs pārrunāsim ar Uzņēmuma vadību izmantotos avotus, kā arī Uzņēmuma vadības plānus saistībā ar

	atbilstība pasaules tirgus cenām	produkcijas realizāciju. Šī darba ietvaros mēs izskatīsim Uzņēmuma vadības iesniegtos tirgus pētījumus un pārrunāsim tos ar Uzņēmuma vadību, ja vien šādi pētījumi mums tiks iesniegti. Mēs neiegādāsimies tirgus pētījumus vai cita veida informāciju šī darba ietvaros, bet izmantosim tirgus pētījumus, ko būs sniegusi Uzņēmuma vadība.
11.	Metodoloģijas analīze, ko sertificēts vērtētājs izmantojis, sagatavojot par labu Finanšu ministrijai sniegtā galvojuma nodrošinājuma novērtējumu.	Mēs izskatīsim sertificēta vērtētāja ziņojumu par nodrošinājuma vērtību un sniegsim mūsu komentārus par būtiskākajiem novērojumiem.
12.	Uzņēmuma meitas uzņēmumu saimnieciskas un finanšu darbības datu analīze, ja nepieciešams, attiecībā uz citu minēto darba uzdevumu izpildi.	Ierobežota peļņas vai zaudējumu aprēķina analīze, kuras ietvaros tiks pētīti saistīto pušu darījumi (ar Uzņēmumu), kā arī aizņēmumi, ko Uzņēmums ir izsniedzis saviem meitas uzņēmumiem. Būtiskākie novērojumi tiks pārrunāti ar Uzņēmuma vadību. Noslēgumā sniegsim mūsu komentārus par minētajiem novērojumiem.
13.	Sākotnējā juridiskā analīze atsevišķiem Uzņēmuma līgumiem, ja tāda tiks identificēta darba gaitā, piemēram finansējuma līgumu analīze.	Juridiskas analīzes veikšanai mēs piesaistīsim zvērinātu advokāti Vinetu Čuksti. Tiks analizēti šādi līgumi un dokumenti: • Modernizācijas finansējuma līgums ar UniCredit MedioCredito Centrale SpA, kas tika noslēgts 2009. gada 29. decembrī (turpmāk – Modernizācijas finansējuma līgums); • līgumi, ar kuriem tiek nodrošināta minētā modernizācijas finansējuma līguma izpilde: 1) nekustamā īpašuma Brīvības ielā 94, Liepājā, LV-3401, hipotēkas līgums; 2) ķermenisko pamatlīdzekļu un modernizācijas projekta ietvaros iegādāto iekārtu ķīlas līgumi; • dokumenti, kas saistīti ar valsts izsniegto garantiju saistībā ar Modernizācijas finansējuma līgumu;

		• citi aizdevuma līgumi (AS „Liepājas metalurgs” 2010. gada pārskatā ir norādīts, ka aizņēmumi no kredītiestādēm ir 25,43 milj. latu apmērā); • būtiskākie vadības un konsultāciju pakalpojumu līgumi; • ar valdes un padomes locekļiem, kā arī ar diviem, trim vadošajiem darbiniekiem noslēgtie darba un citi līgumi; • būtiskākie līgumi par izejvielu iepirkumu (ja ir, tad tipveida); • būtiskākie līgumi par gatavās produkcijas pārdošanu (ja ir, tad tipveida) .
14.	Iespējamas krāpniecības identificēšanas pasākumi. Krāpniecības identificēšanas gadījumā atsevišķu Uzņēmuma darījumu izpēte, piesaistot attiecīgos ekspertus.	Mēs veiksim padziļinātu izpēti, lai identificētu iespējamos krāpniecības gadījumus, veicot tālāk minētās procedūras. • Izpētīsim informāciju (tajā skaitā publiski pieejamos reģistrus), lai identificētu uzņēmumus, ko kontrolē kāda no Uzņēmuma amatpersonām vai citi vadošie darbinieki, un izanalizēsim, vai Uzņēmums ir slēdzis kādus darījumus ar šiem uzņēmumiem un vai šādu darījumu slēgšana nerada interešu konfliktu. • Identificēsim iespējamos Uzņēmuma sadarbības partnerus, kas norādītu uz augstāka riska darījumiem, un veiksim šo sadarbības partneru izpētes procedūru, lai noteiktu šo sadarbības partneru īpašniekus un to iespējamo saistību ar Uzņēmuma amatpersonām vai citiem vadošajiem darbiniekiem. • Analizēsim Uzņēmuma procedūras attiecībā uz darījumu slēgšanu, ieskaitot iepirkuma procedūras, un noteiksim iekšējās kontroles un apstiprināšanas procedūras šādu darījumu slēgšanai, kā arī pārbaudīsim vai šādas procedūras, ja tādas pastāv, ir tikušas ievērotas. Mēs individuāli izskatīsim būtiskos darījumus, lai noteiktu, vai nepastāv kādas krāpšanas riska pazīmes. • Pārrunāsim nozīmīgu darījumu ekonomisko būtību un analizēsim attiecīgā pakalpojuma vai preces piegādātāja izvēli, piemēram, vai ir rīkots konkurss, lai noteiktu labāko piegādātāju. • Izskatīsim publiski pieejamo informāciju par iespējamām nelikumībām Uzņēmumā un, pamatojoties uz šo izpēti, pārbaudīsim gan Uzņēmuma grāmatvedības datus, gan citus iekšējos dokumentus, lai secinātu, vai minētā informācija atbilst

		patiesībai. • Veiksim intervijas ar dažāda līmeņa Uzņēmuma darbiniekiem. • Veiksim analītiskas procedūras, izmantojot Uzņēmuma grāmatvedības datus par dažādiem periodiem, tos speciāli apstrādājot un identificējot aizdomīgas vai neparastas tendences. Minētās procedūras veiks mūsu darbinieki, kuri ir specializējušies krāpniecisku darījumu identificēšanā un kuriem ir darba pieredze līdzīgos projektos. Ja tiks atklāts kāds krāpnieciskas darbības, mūsu speciālisti veiks detalizētāku krāpniecisko darījumu izpēti, lai noteiktu apstākļus, kādos identificētais darījums ir noslēgts un kurš no Uzņēmuma ir atbildīgs par minēto darījumu.
15.	Starp Finanšu ministriju un Uzņēmumu noslēgtā galvojumu apkalpošanas un uzraudzības līguma nosacījumu izpildes analīze, tai skaitā attiecībā uz noteiktu darījumu saskaņošanu ar Finanšu ministriju	Mēs iegūsim starp Finanšu ministriju un Uzņēmumu noslēgto galvojuma apkalpošanas un uzraudzības līgumu un identificēsim visus līgumā noteiktos nosacījumus. Mēs tālāk izvērtēsim, vai visi minētie nosacījumi ir izpildīti, tajā skaitā nepieciešamās saskaņošanas ar Finanšu ministriju, izskatot pieejamos dokumentus attiecībā uz visiem minētajiem nosacījumiem. Pamatojoties uz veiktā darba rezultātiem, mēs sniegsim rakstiskus komentārus par mūsu novērojumiem.
16.	Informācijas tehnoloģiju analīze saistībā ar atsevišķiem Uzņēmuma informācijas tehnoloģiju sistēmu drošības jautājumiem	IT sistēmu drošības pārvaldības pārbaude: • drošības politika (esamība, pilnīgums, darbība praksē, politikas pārskatīšanas cikls); • informācijas drošības organizācija (vadības loma, drošības uzdevumu koordinācija, atbildības sadalījums, autorizācijas process, konfidencialitātes noteikumi, audits), drošības nosacījumi darbā ar trešajām personām (līguma nosacījumi ar klientiem, konsultantiem, darbiniekiem); • IT inventāra vadība (inventārs identificēts, marķēts, uzskatīts, noteikti atbildīgie), IS vadība (identificētas būtiskās sistēmas, noteikti īpašnieki / atbildīgie, veikta klasifikācija); • cilvēkresursu vadība (drošības uzdevumu un atbildības definēšana, cilvēku piekrišana drošības politikai, regulāra drošības apmācība, promejošo darbinieku aiziešanas process);

		• IT sistēmu fiziskā drošība (drošības perimetri, ieejas kontroles, biroja telpu drošība, serveru telpas drošības kontroles, signalizācija, ugunsdrošība); • IS ekspluatācijas vadība (dokumentētas ekspluatācijas procedūras, kontrolēta izmaiņu pārvaldība, pienākumu nodalīšana, izstrādes un ekspluatācijas vides nodalīšana, kapacitātes plānošana, sistēmu akceptēšana), aizsardzība pret nevēlamu programmatūru (antivīrusu politika un kontroles), rezerves kopēšana, tīkla drošības vadība (ugunsmūri, drošības perimetri, iekārtu uzskaite un vadību), uzraudzība; • IS loģiskās piekļuves kontrole (piekļuves kontroles politika, lietotāju piekļuves tiesību vadība utt.); • informācijas sistēmu iepirkumu process, sistēmu izstrādes un uzturēšanas process (drošības prasības, kriptogrāfiskās kontroles, izmaiņu vadības procedūras, ievainojamību vadība); • incidentu pārvaldība (ziņošana, uzskaite, novēršana, atsekošana); • IS drošības pārvaldības kontroļu atbilstība spēkā esošajiem tiesību aktiem datu aizsardzības jomā. IT attīstības un uz darbības nodrošināšanas attiecināto izmaksu un to pamatotības un atbilstības Uzņēmuma stratēģijai izvērtēšana, rezultātu salīdzināšana ar citiem nozares uzņēmumiem: • IT pakalpojumu izmaksu analīze; • IT budžeta attiecība pret kopējiem akciju sabiedrības ieņēmumiem; • IT budžeta attiecība pret akciju sabiedrības darbinieku skaitu; • IT attīstības un uzturēšanas izmaksu attiecības; • IT darbinieku skaita attiecība pret kopējo akciju sabiedrības darbinieku skaitu; • IT personāla izmaksu attiecība pret kopējo IT budžetu.
17.	Uzņēmuma 2008. gada un 2011. gada finanšu pārskata revīzija saskaņā ar Starptautiskajiem	Mēs piedāvājam veikt AS “Liepājas Metalurgs” 2008. un 2011. gada konsolidēto finanšu pārskatu, kas sagatavoti saskaņā ar Starptautiskajiem finanšu pārskatu sagatavošanas standartu noteiktajiem pamatprincipiem, revīziju atbilstoši Starptautiskās revīzijas un apliecinājuma uzdevumu standartu padomes izdotajiem

	revīzijas standartiem.	Starptautiskajiem revīzijas standartiem (SRS). Veiktā darba rezultātā mēs sniegsim revidentu ziņojumus LR Finanšu ministrijai par to, vai Uzņēmuma 2008. un 2011. gada konsolidētie finanšu pārskati sniedz skaidru un patiesu priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli, finanšu rezultātiem un naudas plūsmām.